

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Ayberk DÜZCAN

ULUSLARARASI HABER AJANSLARININ BARIŞ PINARI HAREKÂTINA
YAKLAŞIMI

Gazetecilik Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2022

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Ayberk DÜZCAN

ULUSLARARASI HABER AJANSLARININ BARIŞ PINARI
HAREKÂTINAYAKLAŞIMI

Danışman
Doç.Dr. Emel ÖZDEMİR

Gazetecilik Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2022

T.C
Akdeniz Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Ayberk DÜZCAN'ın bu çalışması, jürimiz tarafından Gazetecilik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç.Dr. Mustafa Sami MENCET (İmza)

Üye (Danışmanı) : Doç.Dr. Emel ÖZDEMİR (İmza)

Üye : Doç.Dr. Seyfi KILIÇ (İmza)

Tez Başlığı: Uluslararası Haber Ajanslarının Barış Pınarı Harekâtına Yaklaşımı

Onay: Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Tez Savunma Tarihi : 17/06/2022

Mezuniyet Tarihi : 28/07/2022

(İmza)
Prof. Dr. Engin KARADAĞ
Müdür

AKADEMİK BEYAN

Yüksek Tezi olarak sunduğum “Uluslararası Haber Ajanslarının Barış Pınarı Harekâtına Yaklaşımı” adlı bu çalışmanın, akademik kural ve etik değerlere uygun bir biçimde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım bütün eserlerin kaynakçada gösterildiğini ve çalışma içerisinde bu eserlere atıf yapıldığını belirtir; bunu şerefimle doğrularım.

(İmza)

Ayberk DÜZCAN

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU BEYAN BELGESİ

Öğrenci Bilgileri	
Adı-Soyadı	Ayberk Düzcan
Öğrenci Numarası	20195251006
Anabilim Dalı	Gazetecilik
Programı	Gazetecilik Bölümü
Danışman Öğretim Üyesi Bilgileri	
Unvanı, Adı-Soyadı	Doç.Dr. Emel Özdemir
Yüksek Lisans Tez Başlığı	Uluslararası Haber Ajanslarının Barış Pınarı Harekâtına Yaklaşımı
Turnitin Bilgileri	
Ödev Numarası	1867282020
Rapor Tarihi	06.07.2022
Benzerlik Oranı	Alıntılar hariç: %3 Alıntılar dahil: %29
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE, Yukarıda bilgileri bulunan öğrenciye ait tez çalışmasının a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana Bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 194 sayfalık kısmına ilişkin olarak Turnitin adlı intihal tespit programından Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esaslarında belirlenen filtrelemeler uygulanarak yukarıdaki detayları verilen ve ekte sunulan rapor alınmıştır. Danışman tarafından uygun olan seçenek işaretlenmelidir: (x) Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşmıyor ise: Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporunun doğruluğunu onaylarım. () Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşıyor, ancak tez/dönem projesi danışmanı intihal yapılmadığı kanısında ise: Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporunun doğruluğunu onaylar ve Uygulama Esaslarında öngörülen yüzdelik sınırlarının aşılmasına karşın, aşağıda belirtilen gerekçe ile intihal yapılmadığı kanısında olduğumu beyan ederim.	
Gerekçe:	
Benzerlik taraması yukarıda verilen ölçütlere uygun olarak tarafımca yapılmıştır. İlgili tezin orijinallik raporunun uygun olduğunu beyan ederim.	
Danışman Öğretim Üyesi İmza Doç.Dr. Emel ÖZDEMİR	

İÇİNDEKİLER

GÖRSELLER LİSTESİ.....	iv
HARİTA LİSTESİ.....	v
TABLolar LİSTESİ	vi
KISALTMALAR LİSTESİ	vii
ÖZET	viii
SUMMARY	ix
ÖNSÖZ	x
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

İDEOLOJİ

1.1. İdeoloji Kavramı	7
1.2. İdeolojinin İşleyişi	8
1.3. İdeolojiye Farklı Yaklaşımlar	10
1.3.1. Marx'ın Yanlış Bilinç İdeolojisinin Sunumu	10
1.3.2. Ekonomi-Politik Yaklaşım	12
1.3.2.1. Eleştirel Ekonomi Politik	13
1.3.2.2. İletişimin Ekonomi-Politiği.....	14
1.3.3. Frankfurt Okulu ve Kültür Endüstrisi.....	16
1.3.4. Althusser 'Devletin İdeolojik Aygıtları'	20
1.3.5. Gramsci ve Hegemonya.....	22
1.3.6. Birmingham Çağdaş Kültürel İncelemeler Merkezi.....	25
1.3.7. Yapısalcı Yaklaşım, Dilbilim ve Göstergibilim	29
1.3.7.1. Ferdinand De Saussure	30
1.3.7.2. Roland Barthes	31
1.3.7.3. Voloşinov	32

İKİNCİ BÖLÜM

SÖYLEM, HABER VE İDEOLOJİ

2.1. İdeoloji ve Medya İlişkisi	34
2.2. Söylem	38
2.3. Haber Üretim Süreci	41
2.4. İktidar: Haber ve Söylem İlişkisi	45

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BARIŞ PINAR HAREKÂTI

3.1.	KCK Planı: PKK/PYD/YPG.....	49
3.1.1.	Arap Baharı Süreci	51
3.1.2.	Arap Baharının Suriye'ye Sıçraması	53
3.2.	Barış Pınarı Hareketine Giden Süreç	57
3.3.	Barış Pınarı Harekâtı.....	62

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ULUSLARARASI MEDYA KURULUŞLARI TARAFINDAN HABER SUNUMLARINA YÖNELİK ARAŞTIRMA

4.1.	Çalışmanın Amacı ve Verilerin Toplanması.....	67
4.2.	Araştırmada Elde Edilen Nicel Bulgular	67
4.3.	Amerika'nın Sesi Sitesinde Yer Alan Haberlerin Analizi	68
4.3.1.	Makro Yapıya Yönelik Tematik Analiz	68
4.3.1.1.	Başlıklar	68
4.3.1.2.	Haber Girişleri.....	72
4.3.2.	Makro Yapıya Yönelik Şematik Analiz	85
4.3.2.1.	Ana Olay ve Sunuş Biçimi	85
4.3.2.2.	Ardalan ve Bağlam Bilgisi	86
4.3.2.3.	Haber Kaynakları	88
4.3.3.	Mikro Yapıya Yönelik Analiz	89
4.3.3.1.	Sentaktik Analiz	89
4.3.3.2.	Sözcük Seçimleri.....	90
4.3.3.3.	Haberlerin Retoriği.....	91
4.4.	Sputnik News Sitesinde Yer Alan Haberlerin Analizi.....	94
4.4.1.	Makro Yapıya Yönelik Tematik Analiz Başlıklar.....	94
4.4.1.1.	Başlıklar	94
4.4.1.2.	Haber Girişleri.....	108
4.4.2.	Makro Yapıya Yönelik Şematik Analiz	130
4.4.2.1.	Ana Olay ve Sunuş Biçimi	130
4.4.2.2.	Haber Kaynakları	133
4.4.3.	Mikro Yapıya Yönelik Analiz Çalışması	135
4.4.3.1.	Sentaktik Analiz	135
4.4.3.2.	Sözcük Seçimleri.....	136

4.4.3.3.	Haberlerin Retoriği.....	137
4.5.	Suriye Arap Haber Ajansı Sitesinde Yer Alan Haberlerin Analizi.....	141
4.5.1.	Makro Yapıya Yönelik Tematik Analiz Başlıklar.....	141
4.5.1.1.	Başlıklar	141
4.5.1.2.	Haber Girişleri.....	155
4.5.2.	Makro Yapıya Yönelik Şematik Analizi	171
4.5.2.1.	Ana Olay ve Sunuş Biçimi	171
4.5.2.2.	Haber Kaynakları	174
4.5.3.	Mikro Yapıya Yönelik Analiz Çalışması	175
4.5.3.1.	Sentaktik Analiz	175
4.5.3.2.	Sözcük Seçimleri.....	176
4.5.3.3.	Haberlerin Retoriği.....	177
SONUÇ		181
KAYNAKÇA.....		186
ÖZGEÇMİŞ		195

GÖRSELLER LİSTESİ

Görsel 4.1 Amerika'nın Sesi, Türkiye'nin desteklediği Suriyeli savaşçı	93
Görsel 4.2 Amerika'nın Sesi Türk Askeri ve Çocuk.....	93
Görsel 4.3 Amerika'nın Sesi Çoşkulu Özgür Suriye Ordusu.....	94
Görsel 4.4 Sputnik News, IŞID Bayrağı	139
Görsel 4.5 Sputnik New, Şehirden Yükselen Dumanlar	139
Görsel 4.6 Sputnik News, Belirsiz Şehir Dumanları	140
Görsel 4.7 Sputnik News, Yıkılan Şehir Binası	141
Görsel 4.8 SANA, Suriye Topraklarına Yönelik Türk Saldırganlığını Kınayan Uluslararası Tutumlar Haber Görseli.....	179
Görsel 4.9 SANA, Haseke ve Deyrezzor Halkı Türk Saldırganlığını Protesto Ediyor	179
Görsel 4.10 SANA, Türk Rejiminin Devam Ettiği Saldırganlığında Suriye'nin Kuzeyindeki Bir Dizi Bölgeler Bombardımana Maruz Kaldı	180

HARİTA LİSTESİ

Harita 3.1 Fırat Kalkanı Harekâtı (Anadolu Ajansı)	60
--	----

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 4.1 Barış Pınar Harekâtına yönelik yapılan haber paylaşımlarının sayısal verileri	68
Tablo 4.2 Barış Pınar Harekâtına yönelik yapılan haber paylaşımlarının olumlu, olumsuz ve nötr sayısal toplam verileri	68

KISALTMALAR LİSTESİ

AA	: Anadolu Ajansı
AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
BM	: Birleşmiş Milletler
BMGK	: Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi
DİA	: Devletin İdeolojik Aygıtları
İHA	: İnsansız Hava Aracı
KCK	: Kürdistan Topluluklar Birliği,
MGK	: Millî Güvenlik Kurulu
MSB	: Millî Savunma Bakanlığı
NATO	: Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü
ÖSO	: Özgür Suriye Ordusu
PYD	: Suriye Demokratik Birlik Partisi
SANA	: Suriye Arap Haber Ajansı
SMDK	: Suriye Muhalif ve Devrimci Güçler Ulusal Koalisyonu
SMO	: Suriye Millî Ordusu
TSK	: Türk Silahlı Kuvvetleri
VOA	: Amerika'nın Sesi

ÖZET

Bu çalışmada, Uluslararası Medya Ajanslarının Barış Pınarı Harekâtına ilişkin haber söylemleri ideolojik perspektif ile incelenmiştir. Çalışmada Türkiye'nin 09 Ekim 2019 tarihinde Suriye bölgesine güvenli koridor için başlattığı Barış Pınarı Harekâtının aktör devletlerin temsilcisi olan ulusal haber ajanslarının süreci nasıl ele aldığı araştırılmıştır. Bu kapsamda bölgedeki aktör konumunda olan Suriye, Amerika Birleşik Devletleri ve Rusya'nın finansal olarak desteklediği ulusal haber ajansları seçilmiştir. Suriye'nin finansal olarak desteklediği Suriye Arap Haber Ajansı, Amerika Birleşik Devletleri'nin finansal olarak desteklediği Amerikanın Sesi ve Rusya'nın finansal olarak desteklediği Sputnik News'in Barış Pınarı Harekâtına ilişkin yaptığı haberler 01 Ekim 2019 – 31 Aralık 2019 tarihi aralığında incelenmiştir. Çalışma içeriğine Barış Pınarı Harekâtının neden olduğu tepki ve yaptırımlar dâhil edilerek süreç askeri, politik ve ekonomik eksen etrafında incelenmiştir. Çalışmanın temel noktası olan Barış Pınarı Harekâtına aktör devletlerin ulusal haber ajanslarının, nasıl işlediği ve haberlerde nasıl bir söylem kullanıldığı araştırılmıştır. Haber ajanslarının söylem ve ifadeleri Van Dijk'ın geliştirdiği eleştirel söylem analizi çalışmasıyla detaylıca incelenmiştir. Yapılan analizler neticesinde bölgedeki aktör devletlerin ulusal haber ajansları, ülke çıkarlarını koruyan ideolojik söylemler kullandığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda Suriye bölgesindeki aktör ülkelere ait olan ulusal haber ajanslarının haberleri kendi gerçekleriyle ve ideolojisiyle hazırladığı sonucuna varılmıştır. Bu sonuçla kamuoyu, yeniden inşa edilen ve ideolojinin de içine kodlandığı özenle seçilmiş metin içerikleriyle karşı karşıya kalmıştır.

Anahtar Kelimeler: Barış Pınarı Harekâtı, Haber, İdeoloji, İktidar, Haber, Söylem, Eleştirel Söylem Analizi.

SUMMARY

APPROACH OF INTERNATIONAL NEWS AGENCIES TO OPERATION PEACE SPRING

In this study, the news discourses of the International Media Agencies regarding the Peace Spring Operation were examined from an ideological perspective. In the study, it was investigated how the national news agencies, which are the representatives of the actor states, of the Peace Spring Operation, which Turkey started for the safe corridor in the Syrian region on 09 October 2019, handled the process. In this context, national news agencies financially supported by Syria, the United States of America and Russia, which are actors in the region, were selected. The news about Operation Peace Spring by Syrian Arab News Agency financially supported by Syria, Voice of America financially supported by the United States of America and Sputnik News financially supported by Russia were examined between 01 October 2019 – 31 December 2019. The reaction and sanctions caused by the Peace Spring Operation were included in the content of the study and the process was examined around the military, political and economic axis. In this study, it was investigated how the national news agencies of the actor states handled the Peace Spring Operation and what kind of discourse was used in the news. The discourse and expressions of news agencies were examined in detail with the critical discourse analysis study developed by Van Dijk. As a result of the analysis, it has been determined that the actor states in the region use national news agencies and ideological discourses that protect the interests of the country. In this context, it has been concluded that national news agencies belonging to actor countries in the Syrian region prepare the news with their own facts and ideology. The public is confronted with carefully selected text contents that are reconstructed and in which ideology is coded.

Keywords: Operation Peace Spring, Ideology, Power, News, Discourse, Critical Discourse Analysis.

ÖNSÖZ

Bu çalışmada 09 Ekim 2019 tarihinde başlayan Barış Pınarı Harekâtının bölgede aktör olan devletler tarafından finanse edilen haber ajanslarının haber sunumları incelenecektir. Uluslararası arenada tepkilerin büyük olduğu operasyon sürecine, her devletin yaklaşımı kendi çıkarlarına koruma adına değişkenlik göstermiştir. Bunun sonucunda bölgede aktör devletlerin finanse ettiği medya ajanslarının, haberleri nasıl işlediği ve toplumu nasıl bilgilendirdiği önem arz etmektedir. Bu çalışma ile haber üzerinde ulusal devlet çıkarlarının nasıl ideolojik etkiyle işlendiği araştırılacaktır.

Bu çalışmanın hazırlanması sürecinde her türlü desteği şahsımdan esirgemeyen ve her daim yanımda olan Babam Veysel Düzcan'a, beraber eğlendiğim kıymetli dostlarım Burak ve Fitnat Avcı'ya şu anki çalıştığım kuruma beni tercih eden ve tez süresince desteklerini esirgemen Kepez Belediyesi Basın Danışmanı Gültekin Bursalı'ya, son olarak bana yol gösteren danışmanım, kıymetli hocam Doç.Dr. Emel Özdemir'e teşekkür ve minnetlerimi sunarım.

Ayberk DÜZCAN

Antalya, 2022

GİRİŞ

Günümüze kadar sürdürülen teknolojik çalışmalar birçok endüstrinin gelişim göstermesine neden olmuştur. Bu alanların başında medya endüstrisi gelmektedir. İletişim alanındaki gelişmeler dönemin teknolojik ürünleriyle paralel bir şekilde gelişim göstermiştir. İletişim endüstrisi, teknolojik kazanımlar ile mekân ve zaman konusunda sınırsız bir evrene sahip olmuştur. Bu evren ile küresel boyuta ulaşan iletişim endüstrisi, toplumlara hızlı bir şekilde sirayet etmiştir. Toplumun iletişim ile ilişkisi değişimin ve dönüşümün temel yapı taşlarını oluşturmaktadır. Bu durum artık toplumların gelenek, görenek ve normlarının değişimine ve farklı kültürler ile etkileşim içine girmesini sağlamıştır. Aynı zamanda teknolojik imkânlarla iletişim argümanlarının kalıcı hale gelmesi bir sonraki kuşaklar için birer tohum niteliği özelliklerini de içinde barındırmaktadır. Bu tohumun ilk özelliği bilgi alışverişini ön plana çıkarması ve insanlığın gelişimi için merak duygusunu toplum çıkarları doğrultusunda kullanılmasına dayanmaktadır. İnsanlığın merak duygusu ile iletişim araçlarının gerekliliğine ihtiyaç duyulmuştur. Bu süreç insanı haber alma ve haber verme duygusuna sürüklemiştir. Zamanla bu ihtiyaçların karşılanacağı kurumların kendisini göstermesi ile medya endüstrisi günümüzde teknolojik gelişimlerle sürekli güncelliğini koruyan kalıcı araçlar haline gelmiştir. Medya endüstrisinin haber alma ve haber verme mekanizmasının toplum üzerinde etkisinin büyük olması ile haberin önemi anlaşılmıştır. Çünkü medya endüstrisinin elindeki bilgi kaynağı, toplum üzerinde hâkimiyet kurma özelliğine sahiptir. Medya, kaynaktan edindiği bilgileri kendi düşüncesiyle işleyerek çıkarları doğrultusunda kullanmaktadır. Bu doğrultuda medya, toplum çıkarlarından ziyade kendi çıkarlarını daha ön planda tutmaktadır. Bu çıkarların ilk sırasında ekonomik kaygılar gelmektedir. Medya, ekonomisini canlı tutabilmek adına haberleri birer meta formunda değerlendirmiş ve bu yönde haberleri işlemiştir. Bu anlayış ile enformasyon üzerinde maddi ve manevi kaygılar kendini net göstermiştir. Bu durum topluma sunulan içeriklerin aslında medyanın belirlediği gerçeklerin paylaşıldığını göstermektedir. Marksist yaklaşım bu durumu medya araçlarının, enformasyonu yeniden işlenerek yapay bir gerçekliği topluma sunması olarak ifade etmektedir. Toplum aslında doğal olmayan yapay bir enformasyon iletilisiyle karşı karşıya kalmaktadır. Marx'a göre medya araçlarının kontrolünü sağlayan, aynı zamanda altyapı ve üstyapının da belirleyicisi durumundadır. Bu yapının verdiği ekonomik güç ile kitleleri elinde tutabilen medya, toplumu da istediği şekilde yönlendirebilmektedir. Althusser bu durumu kendi yaklaşımıyla devletin ideolojik aygıtları üzerinden açıklamıştır. Egemen

güç, toplumun rızasının alması ve ideolojisini sürdürmesi için medya araçlarını kullanmaktadır.

Gramsci de toplumun rıza göstermesini hegemonya kavramıyla açıklamıştır. Toplum, hegemonya ile egemen gücün düşünce anlayışına rıza göstermektedir. Bu düşünce yapısıyla gücü elinde tutan egemen yapı, toplumu istediği düşünceye yönlendirebilmektedir. Frankfurt Okulu, eleştirel bir yaklaşım sergilerken, kültür endüstrisi kavramıyla medyayı açıklamaya çalışmıştır. Frankfurt Okulu, medyanın eğlence adı altında toplumu uyuttuğunu ve gerçeklerden uzaklaştırdığını ifade etmektedir. Bu anlayış gerçekleri atlamakta ve sorgulamadan uzak bireylerin yaşam sürmesine sebep olmaktadır. Kültürel Çalışmalar ise üretilen içeriklerin metinsel analizlerini ön plana çıkarmıştır. Nitekim metinler aracılığıyla ideolojinin etkin kılındığını ve bunun için reklam ve tanıtım gibi etkili sunum tekniklerinin kullanıldığını ifade etmektedir. Medya, reklam ve tanıtım sunumlarında egemen gücün ideolojisini kullanmakta ve yakın olan ideolojinin görüşü doğrultusunda yayın politikasını belirlemektedir. Bu sayede kendi ekonomisini canlı tutmaya çalışan medya kurumları maddi kaygılar nedeniyle gerçeklerden uzak enformasyon ile toplumu yönlendirmektedir. Yönetilen medya grupları haber alma ve haber verme sürecinde söylemlerini egemen ideolojinin ekseninde hazırlamaktadır. Toplumu yönlendirmek ve etkilemek için etkin bir araç olan medya, iktidarlar tarafından kontrol edilmek istenmektedir. Bunu başarılı bir şekilde yapabilmesi için iktidarların, medya gruplarını kendine bağımlı hale getirmesi gerekmektedir. İlk başta bunu ekonomik unsurlarla başarmaya çalışan iktidar, daha sonralarda ideolojik olarak yakın gördüğü isimleri mevcut kurumun patronu olması için desteklemeyle devam etmektedir. Bu durum aynı zamanda kurum yapısının siyasileşmesine ve söylemlerin güç etrafında toplanmasına neden olmaktadır. Haber süreci ile benimsenen bu sistem salt siyasi söylemlerin meşrulaştığı ideolojik araç haline dönüşür. Buna zemin hazırlayan kapitalist sistem, medya gruplarını tek damarlı bir yaşam formuna bağlı tutar. Tek damarı ekonomik temelli siyasal söylemlere bağlı olan medya grubu, artık iktidar tarafından kontrol edilmekte ve yönlendirilmektedir. Yayın anlayışını mevcut iktidar düşüncesine göre düzenleyen medya grubu, sınırlı ve tek pencereli bir yayın sürdürmek zorundadır. Bu nedenle iktidar ideolojisine ters düşen ve iktidarı eleştiren haber söylemlerine yer verilmemektedir. Karşıt düşüncenin ideolojisi gizlenerek, egemen gücün ideolojisi ön plana çıkartılmaktadır.

Barış Pınar Harekâtına yönelik haberlerin incelemesi yapılarak medya gruplarının benimsediği yayın anlayışı araştırılmıştır. Çalışma içerisinde Suriye bölgesinde aktif rolü olan devletlere ait uluslararası haber ajanslarının yaptığı haberler incelenerek söylemlerindeki ideolojik unsurlar ortaya çıkartılmak istenmiştir. Türkiye, Barış Pınarı Harekâtını 09 Ekim

2019 tarihinde ülke güneyinde güvenli bölge oluşturmak için başlatmıştır. Güney sınırında terör unsurlarının faaliyetlerine son vermek isteyen Türkiye, dünya kamuoyundan birçok tepkiye maruz kalmıştır. Tepki veren ülkeler arasında bölgede aktör konumda olan Amerika Birleşik Devletleri, Rusya ve Suriye bulunmaktadır. Çalışmada bölgedeki aktör devletlerin uluslararası haber ajansları seçilerek haber verme ve alma sürecinin nasıl işlendiği ideolojik eksende araştırılmıştır.

Uluslararası yayın yapan haber ajanslarının Barış Pınarı Harekâtına yaklaşımı Van Dijk'ın eleştirel söylem analizi yöntemi ile incelenmiştir. Çalışma 4 bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde ideolojinin farklı yaklaşımları ele alınmıştır. İkinci bölümde söylem ve haber tanımlamaları yapılarak iktidar ve medya ilişkisine yer verilmiştir. Çalışmanın üçüncü bölümünde PKK ve Arap Baharı süreci üzerinden Barış Pınarı Harekâtının detayları açıklanmıştır. Çalışmanın son bölümü olan dördüncü bölümde ise Amerika'nın Sesi, Sputnik News ve Suriye Arap Haber Ajansı'nın Barış Pınarı Harekâtı ile ilgili 01.10.2019 ve 31.12.2019 tarihlerinde yapılan haberlerin metinsel analizleri yapılmıştır.

Araştırmanın Amacı ve Problemi

09 Ekim 2019 tarihinde Türkiye tarafından başlatılan Barış Pınarı Harekâtına ilişkin farklı haber söylemleri kullanılmıştır. Çalışma içerisinde yer alan haberler, bölgedeki aktör devletler tarafından finanse edilen uluslararası haber ajanslarından seçilmiştir. Bölgedeki aktör devletler tarafından desteklenen haber ajanslarının, dünya kamuoyuna Barış Pınarı Harekâtı sürecinin nasıl aktarıldığı ele alınmıştır. Bu bağlamda toplumda farklı yönlendirmelere neden olan haber söylemlerinin, ideolojik olarak işlevsel boyutunun ortaya çıkartılması amaçlanmaktadır. Haber ajanslarının sunumları, Teun Van Dijk eleştirel söylem analizi yöntemi ile incelenmiştir.

Medyanın sınırlarını genişletmesi ve sınırsız erişime sahip olması, toplumlar üzerinde tahakküm kurma çabasını ortaya çıkaran yeni fırsatlar ortaya çıkarmıştır. Medya içeriklerinin de haber söylemleri bu nedenle işlevsel bir ideolojik araca dönüşmüştür. Bu çalışma ile üretilen haber metinlerinin analizleri yapılarak topluma arzu edilen ideolojinin nasıl işlendiği araştırılacaktır. Bu noktada farklı ideolojilere yaslanan medya gruplarının söylemlerindeki ideolojik tutum ve yaklaşımlar detaylıca incelenmiştir. Barış Pınarı Harekâtının başlamasıyla birlikte medya kuruluşlarının ekonomik kaygıyla ve hangi ideoloji doğrultusunda hareket ettiği ele alınmıştır. Nitekim yaşanan süreci farklı yorumlayan medya gruplarının ideolojik söylemleri çalışmanın ana problemini oluşturmaktadır.

Araştırmanın Önemi

Barış Pınarı Harekâtı sınır ötesi operasyon olması nedeniyle dikkatleri üstüne çekmektedir. Amerika Birleşik Devletleri ve Rusya gibi iki büyük devletin Suriye kuzey sınırında askeri birliklerinin bulunması ve Türkiye'nin o bölgeye sınır ötesi harekât başlatması, o dönem için dünya siyasetinin gündemini belirlemiştir. Suriye Devleti aynı şekilde ülke sınırı içinde yaşanan bu gelişmeleri yakından takip etmekte ve çıkarlarını korumaya çalışmaktadır. Bölgede yaşanan bu gelişmeyi topluma aktarmak isteyen uluslararası haber ajansları, kendi ülkesinin bölgedeki çıkarlarını korumak zorundadır. Süreç aktarılırken olaylara dâhil olan ülkelerin haber ajansları, harekâtı ve tepkileri aktarırken şüphesiz ki, haberlerinde ülke çıkarlarını koruyan ideolojik söylemler kullanmıştır. Bu nedenle toplum farklı ideolojilerin, farklı haber söylemleriyle karşı karşıya kalmaktadır. Bu yüzden haber ve söylem arasındaki ideolojik ilişkiyi açıklamak adına uluslararası yayın yapan haber ajanslarının ürettiği içeriklerin incelenmesi büyük önem taşımaktadır.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Bu çalışmada, Barış Pınarı Harekâtına yönelik, eleştirel söylem analiziyle uluslararası haber ajanslarının sunumları ele alınmıştır. Barış Pınarı harekâtına ilişkin siyasi, politik ve askeri olmak üzere tüm haber sunumları araştırmaya dâhil edilmiştir. Çalışmanın örneklemini ise Amerika'nın Sesi, Sputnik News ve Suriye Arap Haber Ajans'ının haber analizlerinden oluşmaktadır. Bu kapsamda Amerika'nın Sesi, Sputnik News ve Suriye Arap Haber Ajans'ının, Barış Pınarı Harekâtına yönelik 01 Ekim 2019 – 31 Aralık 2019 tarih arasındaki haber söylemleri incelenmiştir. Seçili haber ajansları ve belirlenen tarih aralığı araştırmanın sınırlılığı belirtmektedir. Çalışmada seçili haber ajansları Suriye bölgesinde aktör devletlerin askeri varlığına göre belirlenmiştir. Bu anlamda Amerika Birleşik Devletleri'ni Amerika'nın Sesi, Rusya'yı Sputnik News ve Suriye'yi Suriye Arap Haber Ajansı temsil etmektedir.

Araştırmanın Soruları

Türkiye'nin, güney sınırında gerçekleştirilen Barış Pınarı Harekâtının, Uluslararası Haber Ajansları tarafından yapılan haber sunumları incelenerek, haber üzerindeki söylem ve ideolojik söylemlerin neden ve sebeplerine, haber ajanslarının ideolojik tutumu ve haber söylemi üzerindeki bakış açısına, uluslararası faaliyet gösteren haber ajanslarının, ülkesi tarafından finanse edilmesi ve ülke çıkarlarına tutumuna ve haber ajanslarının Barış Pınarı Harekâtı sürecince gösterdiği haber tutum çizgisinin neden- sonuç ilişkisiyle incelenerek araştırmada yanıt aranmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

“Uluslararası Haber Ajanslarının Barış Pınarı Harekâtına Yaklaşımı” konu başlıklı tez çalışmasında, üç farklı haber ajansı incelenmiştir. Üç haber ajansı seçilmesindeki temel neden Amerika Birleşik Devletleri’nin, Rusya’nın ve Suriye’nin bölgede aktif bir şekilde rol oynamasından dolayı seçilmiştir. Amerika’nın Sesi, Sputnik News ve Suriye Arap Haber Ajansının haber sitelerindeki geri dönük arşiv aramaları yapılarak, Barış Pınarı Harekâtı haberleri siyasi ve askeri olarak incelenmiştir. Üç haber ajansı ile sınırlandırılan çalışmada üç aylık haber sunumları gün gün detaylıca araştırılmıştır. Araştırmada birçok haberin yer alması sebebiyle en önemli haber söylemleri ön plana çıkartılarak incelenmiştir. Haber içeriklerinde ön plana çıkan unsurlar üzerinden genel çıkarım yapılarak detaylı bir şekilde açıklanmıştır.

Araştırmanın Yöntemi

Sosyal bilimler içerisinde ‘Söylem’ kavramı birçok araştırmacı tarafından tanıplanıp ele alınmıştır. Söylem analizi tekniğinde uygulanan esas yaklaşım yorumlama ve analiz olduğu için araştırmacılar, söylem tekniğine kendi yaklaşımlarını uygulamıştır. Bu nedenle ‘Söylem Analizi’ tekniğinde tek bir çalışma yöntemi bulunmamaktadır (Gökçe, 2006: 43).

Söylem Analizi ile amaçlanan, metinler arasındaki ifade biçimlerinin değişkenlik gösterdiği noktaların farklılıklarının ortaya konmasıdır. Metin içindeki farklılıkların tespiti yapılarak bilgi kullanımının yapısı incelenir. Söylem analizi bu nokta toplum için üretilen metin içeriklerinde doğruluk ve yanlışlık tespiti yapar. İlk olarak metin içindeki dilin işlevsel noktaları ele alınır ve içindeki bilgi ayıklanır. Bilginin ham hali ve dil ile uyumu, toplumun sahip olduğu yapıya göre düzenlenir ve tartışılır. Daha sonra dil işlevselliğinin, fonksiyon ve kurallarının toplum için analizi yapılarak bilginin nasıl işlendiği ve sunulduğu incelenerek ele alınır (Sözen, 2017: 86-87).

Söylem Analiz diğer araştırma yöntemlerine göre toplum ile organik bağlarını koruyan bir yapıdadır. Bu nedenle toplum gözünden, yönetim biçimlerini ele alabilir ve muhalif bir tutumla iktidarlara eleştiri yöneltilebilir. Bu özelliği ile Söylem Analizi, sadece haber söylemlerini araştırmazken, analizler toplum çıkarlarını ve görüşlerini de gözetmektedir (İnal, 1996: 96).

Eleştirel Söylem çözümlemesi ise, metinsel içerikler üzerinden toplumsal ilişkileri açıklayan ve bu ilişkileri muhalif bir anlayışla eleştiren bir analiz yöntemidir. Söylem esas olarak toplumsal sorunları ele alarak toplum ve iktidar ilişkisindeki görüş ve düşüncelerin derin anlamlarına yönelik tespit çalışması yapar. Bu yüzden Eleştirel Söylem Analizi,

metinsel içeriklere odaklanması ile toplumun sorunlarını ele alan ve değerlendiren bir analiz yöntemi olarak ifade edilir (Yüksel, 2012:170).

Eleştirel söylem analizinde metinlerde kullanılan gizli anlamlar ve imalar önemli ayrıntıların başında gelmektedir. Hazırlanan metin içeriklerinde anlamlar gizli bir şekilde söylem içerisine gizlenir. Bu yüzden her ifadenin doğrudan tek anlamı bulunmamaktadır. Okuyucu söylem karşısında sadece üstü kapalı bir iletiyle karşı karşıya kalmaktadır. Söylem analizi çalışmasıyla gizlenen ve ima edilen söylemlerin gerçek anlamlarının ortaya çıkartılması amaçlanarak içeriğin doğruluğu ve yanlışlığı tespit edilir (Dijk, 2007: 171).

Van Dijk Söylem Analizi yöntemi toplumun dil özelliklerine göre değişkenlik göstermekle beraber iki farklı yapıyla ele alınmaktadır. Metin analizi incelemelerinde söylemler makro ve mikro olarak iki başlıkta incelenir. Makro yapı daha çok dikkatleri çeken ve okuyucunun ilk karşılaşacağı metin içeriklerine odaklanır. Bu nedenle analizde sırasıyla haber başlıkları, alt başlık, spotlar ve haber girişlerindeki söylem incelenir. Haber söylemlerinde spot ve haber girişleri tematik anlamda okuyucunun etki altına alınabileceği ilk bölümdür. Bu nedenle spot ve haber girişlerinde verilen bilgiler haber açısından önem arz etmektedir. Makro yapı haberin taraflı ve tarafsız haberin nasıl işlendiği, kimin görüşlerine yer verildiği, hangi alıntıların kullanıldığı ve yapılan yorumların objektifliğini derinlemesine inceleyerek şematik detaylarla ortaya koymaktadır. Söylem içindeki enformasyon kaynaklarının nasıl işlediği araştırılırken, ön plana çıkartılan düşüncede gizlenen muhalif düşüncenin altmetnini veya arkaplanını ele alınır. Bu sayede haber söylemine gizlenen hâkim ideolojinin ifadelerine yönelik açığa çıkarma süreci, detaylı analiz ve yorum sonrasında başlar (Şeker, 2009: 98). Metin analizlerinde mikro yapı daha detaylı inceleme sürecinin olduğu bir bölümdür. Şematik ve Tematik yapıdan uzaklaşarak metin içeriğinde yer alan söylem yapısı ele alınır. Mikro yapıyla incelemeye ilk olarak cümle yapıları araştırılır. Cümle kullanımında kelimelerin nasıl seçildiği ve cümlelerin basit anlaşılır mı, yoksa karmaşık kafa karıştırıcı bir şekilde mi düzenlendiği araştırılır. Olayların aktarma sürecinde işlenen dil ve söylemin nasıl kullanıldığı, olay örgüsünde tarafların nasıl ifade edildiğini ortaya çıkaran mikro yapı, fotoğraf ve istatistik verilerle desteklenmektedir. Olayların bölgesel uyumu ve sosyal aktörleri de metin inandırıcılığı arttırmakta ve okuyucuyu etkilemektedir (Devran, 2010:64-66).

BİRİNCİ BÖLÜM

İDEOLOJİ

1.1. İdeoloji Kavramı

Günümüze kadar ideoloji kavramına birçok farklı tanımlamalar yapılmıştır. İdeoloji kelimesi kök olarak yunanca “eidos” ve “logos” kelimelerinden oluşmaktadır. Farklı yorumlamalar ile değişen kavramın günümüzdeki kullanımı Fransızca idea-oloji kelimelerinin birleşimiyle anlam kazanmıştır (Çoban, 2013: 36). İdeoloji kavramı ilk kez 1797 yılında Napolyon'un kurduğu Ulusal Enstitünün üyesi olan Fransız filozof Destutt de Tracy tarafından “Fikir Bilimi” olarak kullanılmıştır (Oskay, 1980:200). İdeoloji kavramının siyasi kullanımının olmasıyla beraber hayatın içindeki düşünce pratiklerini düzenleyen ve oluşturan, belirli kalıp düşüncelerin oluşmasını sağlayan; olumlu veya olumsuz bir ifade ile radikal olan düşüncelerin bütünleşmesini inceleyen araç olarak da ifade edilmiştir (Geoghegan ve Wilford, 2014:290).

İdeoloji kavramı ilk kullanımı olan aydınlanma döneminde olumlu bir anlam içeriyordu. Ancak Napolyon, imparatorluk kurumlarının uyguladığı politika çerçevesinde, dini hisleri etkilediğini ve geri dönülemez bir yola gireceğini düşündüğü için ideoloji anlamına olumsuz bir anlam yükleyerek olumlu anlamının yitirilmesine neden olmuştur. Bu nedenle İdeoloji kavramı üzerinde tartışmalar günümüzde hala devam etmekte ve kesin tanımlamalar yapılamamaktadır. Günümüzde popüler olan ve en çok üzerine tartışma yaratan yorum ise; Marx'ın ideolojisi ve yaklaşımıdır (Kılıçaslan, 2008:94).

Friedrich Engels ve Karl Marx'ın 1845 yılında beraber kaleme aldığı Alman İdeolojisi adlı eserinde ideolojiyi açıklarken “camera obscura¹” metaforunu kullanmışlardır (Marx ve Engels, 2013: 34). Aydınlanma ile başlayan üretim zincirindeki hareketlilik toplumları yapısal olarak değişime uğratmıştır. Kapitalist sistem ile ilerlemeci sosyalist bir yapıya dönüşerek bu durumu “sınıflar teorisi” ile ifade etmiştir. Marx'ın ideolojisine göre sınıfsal yapı içindeki sistemin kontrol noktası, temel olarak ekonomik unsurlara dayanmaktadır. Marx'ın ideoloji anlayışına göre ekonomik gücü kontrol edebilen iktidar, toplumun kritik noktalarını hedef alarak, sistemi kendi lehine kontrol edebilmektedir. Marx ideolojisinde genel anlayışın gizemleştirme olduğunu ifade edilir. Aynı zamanda Marx'a göre, ekonomiye sahip olanın mutlak bir güce sahip olacağını ve zihin üretim araçlarını da kontrol edebileceğini dile

¹Orta çağ dönemine ait olan bir yansıtma eşyasıdır. Ayna ile kullanılarak karşısına konulan herhangi nesne ya da yerin yansıtılmasına yardımcı olur. Daha çok sanat alanında kullanılan eşya, ressamlar tarafından kullanılmıştır.

getirmiştir. (Heywood 2013: 26). Marx ideolojisine göre, zihinde yaratılan ideolojinin ana kaynağının ekonomik güç olduğu ve bu nedenle toplumdaki ideolojik perspektifin ekonomik temelli olduğu ifade edilir.

İdeoloji toplum içindeki yapısal dinamikler üzerinden fikir gruplarını oluşturularak, iktidar tarafından sıkça kullanılan bir araç olarak kullanılmaktadır. Nitekim kurulu mevcut sistem ideolojisinin güçlendirilmesi ile toplumun düşünce yapısına kök salmaktadır (Erdoğan ve Alemdar, 2005: 277). Fiske'ye göre ise ideoloji, bilimsel verilerin önemsizleştirildiği, gruplara özgü doğruluğu kesin olmayan inançların ve fikirlerin oluşturulduğu bir üretim mekanizması olarak ifade edilmiştir (Fiske 2003: 213).

Her ne kadar ideoloji'nin tanımında tartışmalar yaşasanda, kullanımında farklılıklar bulunmaktadır. Bu yüzden gündelik kullanımı ve siyasi kullanımı değişkenlik göstermektedir. Doğu veya batı toplumlarında düşünce ve inanışlarını ideoloji olarak gören kesim azınlık durumundadır. Tam aksi bir düşünce olan Kapitalizm ve Ekonomi gibi yapıların içerisinde taraftarı olmasak bile “benim ve bizimdir anlayışı”, ideolojik bir sahiplenmeyi göstermektedir. Bu nedenle gündelik kullanımda “benim ve bizim değildir” anlayışı hâkim olduğu için ideolojik bir düşünce olarak algılanamaz. Bu nedenle siyasi ve gündelik kullanımı birbirinden ayrılmaktadır (Van Dijk, 2019:15).

1.2. İdeolojinin İşleyişi

İdeoloji için yapılan genel işleyiş ve tanımlamalar üzerinden ilerleyecek olursak toplumsal bir işlevi olduğunu; etkileme ve yönlendirme gücünün fazla olduğunu söyleyebiliriz. Hem gerçekliği gizleyen hem de olmayan yapay gerçeklik üzerine toplumu düşünmeye zorlayan bir kavram olarak ifade edilebilir. İdeolojinin toplumu kontrol eden sosyal tabanlı bir mekanizma olduğu da bir gerçektir.

İdeoloji kavramı en genel haliyle her düşünceyi özünde barındırsa da yaklaşım olarak farklı boyutlar içermektedir. Bu nedenle ideolojinin farklılaştığı ve işlevlerinin değişkenlik gösterdiği durumlar bulunmaktadır. Poulantzas, ideolojiyi eleştirel açıdan ele alarak 3 farklı işlevi olduğunu savunmaktadır. İlk işlev egemen sınıfın toplum üzerindeki davranışlarını maskeleyen yöntemidir. Bu sayede egemen sınıfın toplum üzerindeki hakimiyetini hissettirmeden toplumun iç dinamiklerine kadar nüfuz etmektedir. Nüfuz edilen toplumun içinde gizlenerek, olası bir tepkinin oluşmasını engelleyerek egemen yapının arzuladığı düşünceyle toplum kontrol edilecektir. Üzerinde durulan diğer ikinci işlevi ise parçalama ve ayırma olarak ifade etmiştir. Bu işlev hedef olarak işçi sınıfının üzerine yoğunlaşmıştır. Toplumda en etkili kargaşa iç çatışmanın yaşanmasıdır. Bu nedenle toplum içindeki aynı

düşüncelerin bir arada hareket etmesini engellemek ve örgütlenme girişimini önleyebilmek için yaşanan tüm olumsuzluklar bireysel bir sorun gibi yansıtılmıştır. Sorunlar toplumsal bir problemten olmaktan çıkartılarak bireye özgü sorun gibi gösterilmiş ve örgütlenmelerin önüne geçilmiştir. Son olan üçüncü işlev ise bireyleri organize edebilecek gerçek olmayan ilişkiler kurmaya dayandırmaktır. Ancak istenildiği zaman grup ya da bireyler, samimiyet içeren söylem ve davranışlarla yeniden toplanabilecektir (Erdoğan ve Alemdar, 2005: 402).

İdeolojinin haber üzerindeki işlevini araştıran Sholle ise, televizyon haberleri üzerine gerçekleştirdiği çalışma ile ideolojinin farklı işleyişinin olduğundan söz etmiştir. Çalışmasında haber içeriklerinin analizlerini belirlediği sekiz başlık üzerinden gerçekleştirmiştir. David J. Sholle göre hem teorik hem de tarihsel kaynaklardan derlenen başlıklar şu şekilde sıralanmıştır:

1-Çökeltme (sedimentation): Tarihsel geçmişe dayanan ideolojik olayların toplum tarafından unutulması ve tekrar gündeme gelip kitleleri yönlendirme gücüne sahip olmasıdır.

2-Şeyleşme (reification): Mevcut olan egemen söylemin doğallaştırılmasıdır. Toplum yaşanan gelişmelerin basmakalıp ifadelerle yorumlanması ve bunun süreklilik kazanmasıdır. Yapılan kalıplaşmış yorumları mantık çerçevesinde açıklayan düşünce yapısı, egemen düşüncüyü benimseyip destekleyerek karşıt düşünceleri dışarıda kalmasını sağlayarak toprak altına atılmıştır.

3-Uyarılama (adaptation): Toplum tarafından benimsenmesi gereken uyumluluğun sağlanmasıdır. Rasyonel düşüncüyü ve söylemi tek taraflı kullanarak ideolojik değişimin amaçlanmasıdır.

4-Yatıştırma (mollification): Medyanın söylem dışına çıkan düşünce yapısına ket vurarak, o düşüncüyü pasif kılmak ve susturmaktır.

5-Meşrulaştırma (legitimation): Sistemin kendini gösterdiği toplumda rızalınma ve arzu yönlendirmesi medya aracılığı ile gerçekleşir. Medya aracılığı ile toplumun tarafından şüpheli veya sıra dışı olabilecek olayların sıradanlaştırılması ve basitleştirilmesi olarak ifade edilir. Bu anlayışla egemen gücün yaptığı olumsuz davranışlarından doğabilecek sonuçlar toplum tepkisini kontrol etmeye yetecektir.

6-Depolitizasyon: Sorunların kamusal alandan uzaklaştırılması ve görüşlerin tartışma yaratmasının engellenmesidir. Karşıt görüş ve ifadeleri azaltmak için toplumun apolitik bir tutum sergilemesi adına egemen sınıfın ideolojisinin korunması amaçlanmıştır.

7-Fosilleşme: Toplumun dilini hedef almaktadır. Hâkim ideolojinin değişme yetisinden yoksunlaştırılması ve alternatif söylemsel oluşumlarının önünü kesme etkisidir.

8-Ters yönde tartışma (Reverse Contestation): Egemen düşüncenin formülleştiirdiği ve olası çatışmalardan beslenen söylem olarak ifade edilmektedir. Medya daima çoğulluğu sunar ve hâkim gücün söylemini bu temele dayandırarak yarattığı tartışmadan beslenir (Sholle,1999: 291-297).

George Lukacs ise ideolojinin işleyişini hegелci anlayış ile ele almıştır. Temel olarak bireyin zihinde oluşturulan hiçlik etkisiyle farklı düşünce zemini hâkim kılınır. Birey şeyleşme ile bilinmezlik serüveninde gerçeği algılamada ve yorumlamada zorluk çeker. Bu noktada mevcut ideolojinin sivrilmesi, sorgulamadan ve yorumlamadan uzak bir şekilde önce bireyin düşüncesinde sonradan toplum nezlinde yükselir. Gerçekliğin boyutlarını şekil değiştirerek inşa etme sürecine başlayan ideoloji, hiç etkisiyle zihinlerde hâkim ideolojinin yükselmesine imkân tanır (Eagleton, 1996:132). Yükselen ideolojinin fark edilmemesinde kapitalizmin etkisi büyüktür. Lukacs, toplum yapısında da etkisi gösteren kapital sürecin insan ilişkilerini meta formuyla hedef aldığını ifade etmektedir. Bu anlayış insan ilişkilerinin adeta bir maddi değer haline geldiğini ve işçi sınıfının bu durumu hissetmediğini göstermektedir. İşçi sınıfı toplumun en alt tabakası ve ideolojinin etkin kılınabileceği en uygun zemine sahiptir. Kapital düzen işçi sınıfının meta fetişizmine olan ilgisini şeyleşme ile sağlar. İnsan ilişkilerini de bu şekilde bir meta formuna dönüştüren kapital zincir, ortaya olmayan bir nesne çıkartır. Nesne artık doğal bir ilişki haline dönüştürerek görünmez bir biçime dönüşür. Kapital süreç görünmez olan nesnenin duygusal anlamda bağlılığını zorunlu kılar. Aslında görünmeyen nesne kapital ekonomik yapıyla bireyi kendine alıştırmaktadır. Bağımlılık yapan bu duygular insan ilişkilerinden yola çıkarak ihtiyaç ve zorunluluğa dönüşür. Birey artık kendi isteklerini aslında yapay bir gereksinimden elde etmekte ve kapital yapı içerisinde yaşamını sürdürmeye devam etmektedir.

1.3. İdeolojiye Farklı Faklaşım lar

1.3.1. Marx'ın Yanlış Bilinç İdeolojisinin Sunumu

İdeoloji kavramının en önemlerinin isimlerinin başında Karl Marx gelmektedir. Marx'a göre ideoloji, egemen gücün toplumu kontrol etmesinde etkili bir rol oynamaktadır. ř. Mardin, toplumu kontrol edebilen ideolojinin “gerçekleri maskelediğini ve topluma uydurma gerçekleri” sunduğunu ifade eder (1992:24). Nitekim toplum, egemen gücün istediği ve yönlendirdiği ideolojiyi sahiplenecektir. Marx'ın anlayışına göre, ideolojiye inanmanın ve etkisi altında kalmanın temel sebebi “uydurulmuş gerçeklerin” topluma sunulmasına dayanmaktadır. Marx'a göre ideolojinin bu kadar kuvvetli olmasının ve egemen güç tarafından kolaylıkla uygulanmasının formülü, iktidarın ekonomik üretim araçlarına sahip

olmasından kaynaklanmaktadır. Sermaye ve maddi güç ile üretim araçlarının kontrol edebilen egemen güç aynı zamanda o toplumun düşünceleri yönlendirme ve sonlandırma yetisine de sahip olacaktır (Eagleton, 1996: 120).

Friedrich Engels'in Franz Mehring'e yazdığı mektupda, ilk defa "Yanlış Bilinç" kavramı ideolojiyi açıklamak için kullanılmıştır. Marx ise, ideolojinin yansımalarını ifade edebilmek adına "yanlış bilinç" anlamını genişleterek kullanmıştır. Yanlış bilinç kavramının anlam bakımından ideolojik bir anlama bürünmesi ile burjuva sınıfı, proletarya üzerinde bir hâkimiyet oluşturmuştur. Yanlış bilinç, hâkim ideolojinin olması istediği algıyı topluma karşı kullanır. Toplum sindirilmesi doğal görünümüne sahip olan bilinci, sorgulamadan kabul eder hale gelir.² Yanlış Bilinç aynı zaman proletaryayı aldatarak günümüz koşullarını burjuvanın gözüyle yorumlamaktadır. Proletaryanın farkında olmadığı ideolojik kodlamalara, neden tepki veremediği "yanlış bilinç" ile ifade edilmiştir.

Marx ideolojisinin ele alınış biçiminde, Hegelci idea felsefesi hâkimdir. İdeolojinin temel probleminde yatan gerçekler materyalist bir dünya görüşü üzerine kurulmuştur. İnsan yaşamında maddi kaynak unsurlarının, toplumlardaki ideolojiyi belirlemede etkin olduğunu ve bu döngünün karşılıklı etkileşim içinde olduğunu savunmuştur. Marx çalışmalarında gündelik yaşam standartlarının öznellikten sıyırmış bir şekilde, maddiyatı ideolojinin kullanımında etkin bir meta olarak görmüştür. Marx eleştirel bir tutum sergileyerek çarpıtılan ve bozulan toplum bilincini, ideoloji karşısında güçsüz görmektedir. Bu nedenle kapalı kapılar arkasında yerleştirilen her yanlış bilinç toplum tarafından doğru olarak algılanmaktadır. Bu yapının kendini gösterebileceği kapitalist düzene Marx, karşı bir tutum sergilemiştir (Kılıçaslan, 2008:95-100). Uygulanabilirlik noktasında kapitalizm, ideolojinin üretimi için en uygun sistem olarak işleyişini sürdürmektedir. Sistem maddi güç ve sermaye sahiplerini iktidar yaratıcısı olarak değerlendirip, toplumdan hakikatlerin gizlenmesine yardımcı olmaktadır. İdeoloji bu bağlamda toplumdaki gerçekliği gizleyen ve toplumun buna inanmasını sağlayan bir mekanizma olarak ifade edilebilir. Bu süreç yaşanırken ideolojinin topluma doğal bir yapıda görünmesi sağlanır ki, birey kurmaca düzen karşısında sorgulama yetisinden kolayca uzak kalsın.

İdeolojinin kapsayıcı ve etkileyici hâkimiyeti sayesinde egemen yapı, toplum üzerinde maddi ve manevi bir hâkimiyet elde eder. Özellikle üretim mekanizmalarının önemi büyüktür. Zira üretim mekanizmaları gerekli gördüğü her değeri değiştirmesi ile topluma istediğini söyleterek, istenilen düşünceye yönlendirme imkânını bu sayede elde edecektir. Bu yüzden

² Engels to Franz Mehring, London, July 14, https://www.marxists.org/archive/marx/works/1893/letters/93_07_14.html, (Erişim Tarihi:24.07.2021)

egemen güç, kendisine fayda sağlayacak ve ideolojisini meşrulaştırabilecek her türlü gücü kendisinde tutmak isteyecektir (Güngör, 2013: 254-255).

Marx ve Engels ideolojisine göre, egemen sınıfın elindeki araç aynı zamanda sınır belirleyici ve denetim sağlayan sistemin en önemli yapı taşıdır. Toplumların geçmişlerini bile kendi ideolojileri doğrultusunda kullanan egemen yapı, dilerse geçmişi unutturabilir veya yeniden yazmak adına tarih üretebilir. Burada üretilen tarih kendi iktidarlarının geleceğini garanti altına almak ve yetişmekte olan yeni nesillere benimsenmesi istenen ideolojiyi sindirmektir (Marx ve Engels, 2013:35).

1.3.2. Ekonomi-Politik Yaklaşım

Toplumların zamanla gelişim kaydetmesi ve üretim ihtiyaca yönelik ham madde arayışı ticareti geliştirerek ekonomik faaliyetlerin yapısal anlamada gelişimini zorunlu kılmıştır. Zamanla toplum kendi ihtiyaçlarını ekonomik faaliyetlerle birleştirerek bu gelişimi başarılı kılmıştır. Gelişim beraberinde ekonomik faaliyetlerin organik bağlara ayrılmasına neden olmuştur. En başta üretim mekanizmasında faaliyet alanlarının çeşitlenmesine yol açarak; değişim, bölüşüm ve tüketim süreçlerinin başlamasında etkili olmuştur. Üretimden tüketime kadar olan süreç içerisinde organik bağların çeşitliliği ekonomi politik yaklaşımın inceleme konusuna dahil olmuştur (Nikitin, 2006: 21).

Dönemin ön plana çıkan isimlerden biri olan Adam Smith tarafından 1723 yılında ele alınan liberal toplumun, kapitalist sistem içerisindeki işleyişi sorgulamıştır. Sanayi devrimi sonrası kapitalizm içindeki ekonomik çarkların gelişimini açıklamak için kullanılmıştır. Bu bağlamda kapitalist sistemin toplum üzerindeki etkisi ve buna neden olan sebepler araştırılmaya çalışılmıştır (Yaylagül, 2019:136).

Liberal kurama göre kanun ve kuralların belirlediği ekonomik anlayış, hukuk çerçevesinde uygulanabilir hala getirilerek hükümetin, piyasaya etkisinin bağımsız olmasını sağlamaktadır. Aynı zamanda bireylerin hak ve özgürlükleri tabii olunan hukuk sistemine göre düzenlenmekte olup, çalışma haklarını sözleşme ile korumaktadır. Liberal anlayış doğrultusunda hükümetin benimsediği yönetim anlayışı, ekonomik müdahaleden uzak ve sosyal hayata etkisinin de sınırlı olması gerekmektedir (Gandy, 1992:32). Ancak bu durum ekonomi politik nedenlerden dolayı işlevselliğini yitirmiş durumdadır. Ekonomi politik unsurlar kapitalist sistem içerisinde kendini daha çok göstermekte ve eşitsizliği ilke edinerek adaletsiz gelir dağılımı, etik ihlallere yol açmaktadır. Aynı zamanda sistem, kapitalizmdeki üretim zincirlerinin birbirini destekler bir şekilde büyümesini ve tüm üretim mekanizmaları üzerinde hakimiyet kurmasını sağlamıştır. Meta üretimi ve tüketimi üzerine yoğunlaşan zincir

halkalar toplum üzerinde zenginleşen bir sınıfın oluşmasına neden olmuştur. Bu nedenle kapitalist sistem sosyal dengelerin değişimine yol açarak eşitsizliğe dayanan bir üretim modeli olmuştur. Toplum içindeki gelir-gider dengesizliği daha çok endüstrileşmiş toplumlarda kendini göstermiştir. Kapitalist sistemin süreklilik kazanması ve giderek büyümesi, önü kesilemeyen eşitsizliklerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu yüzden ekonomi-politik yaklaşım özellikle devlet politikalarını da eleştirerek ticari faaliyetlere müdahale etmemesi gerektiğini savunmuştur (Yaylagül, 2019:136).

Ekonomi-politik yaklaşımının temeli sermayenin ulaşabildiği tüm üretim mekanizmalarını kapsamaktadır. İçinde barındırdığı emek, meta, değer gibi çeşitlilik gösteren kavramlara erişerek temeli sermaye olan her mekanizmayı kontrol etmeyi amaçlamaktadır. (Öngen, 2009:18). Nitekim bu kadar güçlü ve dinamik temelleri olan sistem, Marksist yaklaşıma göre altyapı ve üstyapı ilişkilerini oluşmasına neden olmuştur. Altyapı, iş bölümü gibi çalışma şartlarını şekillenmesini aynı zamanda kontrol edilmesini sağlamaktadır. Bu anlayışa göre altyapı, aynı zamanda üstyapının oluşmasına zemin hazırlamıştır. Altyapı, üstyapının içinde somutlaştırdığı hukuk, eğitim, din, iktidar gibi ilişkileri düzenleyerek düşünce yapılarının şekillenmesinde etkin bir rol oynar. Bu nedenle toplum ile ekonominin iç içe geçmesi aynı zamanda düşüncelerimizin de bir meta gibi değerlendirilmesine yol açar. Bu sistem kurulu ve oturmuş toplumlar üzerinde ekonomik yönlendirmelerle idare edilir ve yaşam şartları bu duruma göre belirlenir (Hançerlioğlu, 1977: 23).

1.3.2.1. Eleştirel Ekonomi Politik

Eleştirel ekonomi politik yaklaşım, ağını uluslararası boyuta taşıyan medya kuruluşlarının kamuoyuna sunduğu içerikleri neden-sonuç ilişkisi içerisinde ele alır. Ağını genişleten medya kuruluşlarının ürün çeşitliğini arttırması, kamuoyunun sindirebileceği içerik seçeneğini arttırmakta ve ilgisini daha fazla çekmektedir. Burada temel tespit medyanın sahiplik yapısıyla doğrudan ilişkilidir. Medya kurumunun gelir edebileceği ilanlar, görseller ve üst düzey reklamlar kurumun gelir edebileceği baş enstürümanlardır. Medya bir ürün üretirken kamuoyu üzerinde tahlil yaparak, hangi içerikleri üretmesi konusunda araştırma yaparken, ekonomik kaygıları ön planda tutmaktadır. Bu durum içeriklerin nesnel bir anlayıştan ziyade belirli kalıplar ve sınırlılıklar içerisinde üretildiğini göstermektedir. Holistik bir anlayışla bilgi akışı, kamuoyunun gelir ve toplumun yapısına göre şekil alır. Bu anlayış ile toplum sınıflaştırılmakta ve içerikler sınıfların mevcut portföyüne göre şekillenmektedir. Bu sistemin işleyişi ve gelişimini kapitalist sistem birer fırsat olarak medya patronlarına sunmaktadır. (Webster, 2006:126).

Eleştirel ekonomi politik yaklaşımın, liberal ekonomi politik anlayışa göre toplumsal normları incelemesi ve detaylandırması temel analiz farkını oluşturmaktadır. Bu yüzden ekonominin olduğu yerde toplumu işleyen medya kurumlarının, kültürel ve sınıfsal olarak etkilerinin kurumun ekonomik bağlantıları üzerinden incelenmesi gerektiğini savunmaktadır. Bu nedenle medya endüstrisi içinde yer alan kitlesel ağını genişletmiş kurumların ürettikleri içerikler önem taşımaktadır. Özellikle medyanın üretilen içeriklerde sınır ve sınıf gözetmesi, birçok sosyabilimcinin konuya farklı bir bakış açısıyla yaklaşmasına yol açmıştır.

Eleştirel ekonomi politik yaklaşım temelinde iki yaklaşım etrafında toplanmıştır. Yapısalcı ve araçsalcı anlayış olmak üzere iki farklı kavramsal bakış açısı bulunmaktadır. Medya'ya yönelik eleştirel görüş Avrupa'da ve Amerika'da değişkenlik göstermiştir. Görüşlerde farklılık yaşanmasının sebepleri arasında toplumsal yapı, mevcut ekonomik yapı ve siyasi düzenin farklı olmasından kaynaklanmaktadır. Avrupa daha çok toplum çıkarını düşünürken, Amerika'da ise sermaye sahiplerinin çıkarlarının korunduğu bir yapı karşımıza çıkmaktadır. Jessop'a göre araçsalcı yaklaşım, kapitalist sınıfın aracı rolünde olup, metalaşan kültür ürünlerinin sindirilmesini sağlamaktadır. Bu anlayışa göre medya organlarının içerik üretiminde mülkiyet yapısının etkili olduğu savunulmaktadır. "Yapısalcı" yaklaşıma göre medya patronları kapitalizm temelini oluşturan öğelere odaklanmaktadır. Kapitalizm kendi üretim politikaları içinde hareket ederek tüketim sınırlarını çizmektedir. Bu nedenle medya, kapitalist sisteme karşı gelmek yerine onun sınırları içerisinde hareket eder ve tepkilerini sisteme göre gerçekleştirir (1990:32).

Sistemin işleyiş biçiminde para ve maddiyat kaygılarının olması üretilen içeriklerini birer meta formuna dönüştürmektedir. İrvan'göre medyanın sahiplik yapısının tekel bir boyut kazanması ve kapital piyasanın işleyiş biçiminin üretimi sarması içeriklerdeki sunumuda etkilemiştir. Medya kurumlarının çıkar ilişkileri genelde gelir kaygısına göre şekillenmektedir. İdeoloji araçlarına dönüşen iletişim araçları, kapital düzendeki işleyişte yerini almaktadır. Tarihsel arkaplanı olan ve ve kültürü de içine katan çok yönlü kollarıyla değişim ve dönüşüm ekonomik eksen etrafında şekil almıştır. Bu yüzden üretimde ve tüketimde sınıfsal değişimi gözler önüne seren eleştirel ekonomi politik yaklaşım, toplumu etkileyebilecek üretim ve tüketim zincirindeki ekonomik sistemi bütüncül bir şekilde işlemekte ve incelemektedir (Erdoğan, 2014:203).

1.3.2.2. İletişimin Ekonomi-Politiği

İletişimin ekonomi politik yaklaşımı, teknolojiyi kullanarak holdingleşen ve ticari ağını genişleterek küresel bir misyon kazanan kuruml ve kuruluşların, bilgi ve kültür gibi

toplumu etkileyebilecek içeriklerin dağıtım süreçlerini ele alır. Tekelleşme ile bilgi üretimine maddi kaygıların da dâhil edilmesi, içeriğin nesnel anlayıştan uzaklaşmasına neden olmuştur. İletişimin ekonomi politik anlayışa göre, kapitalist sistemin temel taşı olan ekonominin, kamu yararı ve gerçekliğin yeniden inşa edilme sürecinde kullanılmasını eleştirerek, enformasyon üretiminde nesnel yaklaşımın ön planda olması gerektiğine vurgu yapmıştır (Golding ve Murdock'dan akt. Yaylagül, 2010:160).

Kapitalist pazarın hâkimi olan kurumlar üretilen içeriklerin birer emtia'ya dönüşmesine neden olmaktadır. Üretilen bu emtialar kendi içinde ideolojik mesajlar içermekte olup, egemen yapının düşünce yapısına göre hazırlanmakta ve toplum tarafından sindirilmesi sağlanmaktadır (Yaylagül, 2010:144). Bu nedenle medya kuruluşları, iktidar ile ikili ilişkilerden kaçınarak, ekonomik özgürlüğünü de sağlamak zorundadır. Medya kuruluşlarının ekonomik ve sahiplik yapıları üretim aşamasında etkili olarak doğrudan sunulmaya hazır olan içerikleri etkilemektedir. Medya kurumu tarafından topluma sunulmaya hazır olan içerikler, ideolojik mesajları farklı iletişim kanallarıyla kitlelere taşımaktadır. Nitekim iletişimin ekonomi politik yaklaşımı, tekelleşen kurumların maddi kaygılarını ön planda tutarak, egemen yapının düşünce yapısını nasıl enformasyon üretiminde ön planda tuttuğunu da ortaya koymaktadır (İrvan, 2001: 79).

Liberal paradigmaya göre; medya iktidar davranış ve politikalarını, toplumun bir temsilcisi olarak sorgulayıcı bir tavırla ele almaktadır. Çünkü liberal anlayışa göre medya veya basın dördüncü kuvvet olarak görülmektedir. Nitekim toplumun sesi olup, gözcülük görevini üstlenen ve hükümet politikalarını sorgulayan medya, aynı zamanda görünmeyeni görünür kılmaya çalışmaktadır. Özellikle hükümet ve yöneticilerin bu yaklaşım içinde çalışmalarını medya kanadı ile paylaşması, şeffaf bir yönetim tarzını yansıtmaktadır. Partizan tavırdan uzak ve siyasi çıkarlardan bağımsız bir şekilde yönetilmesi gereken medya, her türlü eleştiriyi ve soruyu iktidara karşı yöneltebilmelidir. Medya finansmanının siyaset ile organik bağa sahip olan kişiler tarafından sağlanmaması gerekmektedir. Nitekim medya denetçiliği rolü ile sağlanan her bilgi, nesnel bir şekilde kamuoyu ile paylaşmalıdır (Murdock'dan akt. Yaylagül, 2019:137).

Medyanın dördüncü güç olarak işlevini yerine getirememesinin baş aktörü ekonomi politik unsurların neden olduğu belirtilmiştir. Özellikle medya kuruluşlarının egemen söylemlere yönelerek siyasi-ideolojik birliktelik ile kamuoyunun nelerden haberdar olmasını ve hangi düşünce üzerine yönlendirilmesi gerektiğini seçerek, egemen düşünce yapısına hizmet edecek şekilde haber içeriklerini sunmaktadır. Medya kuruluşlarının ideolojik bir araç olmasının sebebi haber çıktıklarının egemen yapının söylemlerine göre düzenlenmesinden

kaynaklanmaktadır. Bu yüzden haber içeriklerinin hazırlanışı, nasıl işlendiği, hangi haberlerin ön plana çıkartıldığı, hangi yayın organlarına servis yapıldığı ekonomi politik çerçevede belirlenerek kamuoyu ile paylaşılmaktadır (Gürkan, 1997: 21). Kapitalizm ile tekelleşen medya organlarının ürettiği içerikler politik ve ekonomik çerçevede toplum tarafından tüketilmektedir. Bu bağlamda kamuoyu ile paylaşılan içerikler egemen sınıfın düşünce yapısına göre şekillenmektedir.

1.3.3. Frankfurt Okulu ve Kültür Endüstrisi

Frankfurt Toplumsal Araştırmalar Enstitüsü diğer adıyla Eleştirel Teori, Birinci Dünya Savaşı sonrası 1923 yılında Felix Weil'in tarafından ekonomi politik ve sosyalist araştırmalar gerçekleştirmek için kurulmuştur. Frankfurt Toplumsal Araştırmalar Enstitüsü temel yaklaşım olarak Marksist görüşe dayanmasına rağmen akademisyenlerin değişen düşünceleri sebebiyle zamanla Ortodoks Marksizm anlayışına da eleştirel bir tutum sergilemiştir (Yaylagül 2010:95). Rusya'da yaşanan Bolşevik Devrimi ve Almanya'da yükselen Faşizm, Frankfurt okulunun kurulmasındaki siyasi ve ideolojik zeminin temelini oluşturmuştur. Marksist yaklaşımı ilke edinen okul, felsefi anlamda yaklaşımlarını çeşitlendirerek, yorumlayıcı ve eleştirel tutumu Hegelci anlayışla geliştirerek, ilerici toplum ve devlet yapılanmasını açıklayan "Batı Marksizim" görüşünün hâkim düşüncesini etkin kılmaya çalışmıştır (Bottomore 1997:8). Frankfurt Okulu araştırmalarında geniş yelpazeye sahip olduğu için disiplinler arası çalışmalarda gerçekleştirmiştir. Ancak okulu popüler kılan düşünce Kapitalist düzeni Kültür Endüstrisi kavramı ile açıklamaları olmuştur.

Frankfurt Okulu, yönetici kadrosunun değişimi ve yaşanan tarihsel gelişmelerin etkisi sebebiyle 4 farklı dönem üzerinden incelenmektedir. İlk dönem 1923-1933 yıllarını kapsamakta olup Hitler dönemine denk gelmektedir. Horkheimer'in yönetici olduğu döneme denk gelen ikinci dönem, 1933 ile 1950 yılları arasında incelenerek, ilk dönem etkisiyle akademisyenlerin Faşizm baskısından kaçıp Amerika Birleşik Devletine sürgün edildiği dönemi kapsamaktadır. Bu dönem aynı zamanda "Sürgün Yılları" olarak da ifade edilmektedir. İkinci Dünya Savaşı sonrasında Almanya'ya geri dönerek yaşanan tarihsel olayların sonuçlarına katlanan Frankfurt Okulu, 1950-1970 yıllarında arasında tekrar çalışmalarına başlamıştır. Bu dönem gerçekleştirilen çalışmalar üniversite ve benzeri eğitim kurumlarını doğrudan etki altına alarak 1960 yıllarının başında gerçekleşen öğrenci eylemlerine zemin hazırlamıştır (Bottomore, 1997:10). Son dönem 1970 ve sonrası olarak belirlenmiştir. Okul günümüzdeki çalışmalarına hala devam etmektedir. Adorno ve Horkheimer'in yaşamlarını yitirmesi okulun etkinliği azalmış ve sürdürülebilir olan

popülerliğinin sönmesine neden olmuştur. Okul, Habermas'ın çalışmaları ile dil ve iletişim üzerinde araştırmalar da gerçekleştirmiştir.

Frankfurt okul düşünürlerinin temel düşünce zeminini oluşturan Marksist düşünceden zaman geçtikte uzaklaşacaklardır. Nitekim temelde savunulan Marksist düşünceye de eleştirel bir yaklaşım sergilenecektir. Bunun yanı sıra okulun düşünce yapısının değişiminde okul yöneticilerinin görüşlerinin de etkisi bulunmaktadır. Marksist anlayıştan uzaklaşan okul, Sovyet Rusya'nın ideolojik anlayışına doğru yönelim göstermeye başlamıştır. Bu gelişmelerden sonra okulun yöneticiliğini Grünberg'ten, Max Horkheimer, teslim almıştır. Çalışmalar Max Horkheimer önderliğinde gerçekleşirken okulun Marksist düşünce yapısı Adorno ve Löwenthal desteğiyle tekrar araştırılarak incelenmiştir (Jay, 2014: 63).

Frankfurt Okulu pozitivism olmak üzere bilim, sanat, kültür gibi birçok konuda eleştirel bir anlayış sergilemiştir. Fakat temel olarak bir insanın özgürleşmesini ve toplumsal normlardan kurtulmasını amaçlamıştır. Özellikle bireyi, toplum içerisinde sınırlandırılmış düşünce kalıplarından arındırarak zihinsel ve düşsel özgürlüğü esas almıştır. Bu özgürlük ancak mit ve efsanelerin yarattığı dogma akıllardan kurtarılarak sağlanabilirdi. Ancak bu anlayış birey ne kadar engellense de istenen unutulmuş her mit ve efsane yerine yenilerinin yaratılmasına, farklı güçlerin ortaya çıkmasına neden olacaktır. Bu bağlamda kapitalist sistem artı değeri yükseltmeyi ve bunu bir şekilde başarılı kılmak zorundadır. Bu yüzden bireyleri köleleştirip kendi yarattığı mit ve efsaneleri toplumun da inanmasını sağlayarak kar ve çıkarlarına hizmet etmesini sağlamıştır (Larain, 1995: 80).

Frankfurt Okulu temsilcilerinin yaşadığı döneme ait tarihi ve toplumsal olaylar düşünce yapılarını etkilemiştir. Okulun önde gelen isimleri Max Horkheimer, Theodor W. Adorno ve Herbert Marcuse'un sürgün edilmesinden sonra farklı düşüncelere yönelim göstermişlerdir. Siyasal nedenlerden dolayı ABD'ye sürgün edilmeleri, kültür endüstrisi ve tüketim toplumu üzerine çalışmalar gerçekleştirmelerine neden olmuştur (Kellner, 1989: 147). Frankfurt okulunun çalışmaları siyasal gelişmelerden etkilenerek paradigmanın çeşitlenmesine ve farklı pencerelerden bakış açıları geliştirmelerine neden olmuştur.

Frankfurt Okulu temsilcilerinden Horkheimer ve Adorno "Aydınlanmanın Diyalektiği" kitabında 'kitle kültürü' ifadesi yerine 'kültür endüstrisi' kavramını kullanmışlardır. Kavram ile aslında kültürün endüstriyel bir üreticiye dönüştüğü anlatılmak istenmiştir. Şöyle ki, kapitalist sistem toplum içinde inanış biçimlerine kadar nüfuz ederek belli bir noktadan sonra kendi ham kültürünü yaratmaktadır. Sistem kendi ürettiği kültür üzerinden sermaye ihtiyacını da düzenli bir şekilde karşılamaktadır. Nitekim üretilen kültür, birey ve toplum tarafından tüketilerek, üretim mekanizmaları için öz sermaye kaynağı

oluşturmaktadır. Kapitalist sistem ile kültür, pazarlanan alım-satım işlevi olan bir meta formuna dönüşmüştür (Adorno, 2007:110). Sistem yavaş yavaş kendine hizmet edebilen toplumlar yaratmaktadır. Hizmet kontrolünü sağlayabilmek için kitle iletişim araçlarına ihtiyaç vardır. Kitle iletişim araçları ile toplumları aptallaştırabilir ve robotik bir köle birey modeli oluşturulabilir. Adorno'ya (2007: 48) göre üretilen medya içerikleri sanatsal değerler barındırmak zorunda değildir. Kendi içinde toplumu uyutmaya hazır kalıp ifadeler ile kendi imkânlarını oluşturur. Bireyin düşünmesine fırsat vermeden, ideolojik formları zihinlere işleyerek hâkim ideolojinin etkinliği arttıran bir pozisyon alır. Bu süreçte sermaye ön planda tutularak medya üretim mekanizmaları tarafından üretilen içeriklerin hiçbir önemi yoktur.

Kültür endüstrisinin beslenebileceği ve kendini yineleye bileceği en rahat sistem liberal piyasa modelini uygulayan ülkeler olmuştur. Liberal anlayış güç olarak sermaye sahiplerinin önünü oldukça açmaktadır. Bu nedenle ne kadar üretim o kadar etkileşim ve ideoloji üretimi demektir. Liberal anlayışın yayılımcı ve ilerlemeci politikaları sayesinde Kültür Endüstrisi etki alanını en geniş sınırlara ulaştırmaktadır. Özellikle sinema, radyo ve medya gibi sınırları aşabilen ve kurulmasında sermaye gerektiren sektörlerin, Kültür Endüstrisi için en işlevli araç olduğu ifade edilmektedir. Üretilen içerikler sindirilmesi kolay olgulardan oluşturularak köleleştirilen toplumun ideolojisi haline gelmektedir. Üretilen içerikler aslında sistemin ihtiyacı olduğu inancını taşıyan ideolojiyi yaratır. Üretilen ideoloji toplumun ihtiyacı olarak gösterilmeye çalışılır. Bu sayede halk tarafından oluşabilecek herhangi bir tepkinde önü kesilmektedir (Horkheimer ve Adorno, 2010: 179). Horkheimer yaratılan sistem içerisinde gülme eyleminin bile masum olmadığını ifade ederek şu sözlerle yer vermiştir:

“Gülme ister yatıştırıcı olsun ister dehşet verici olsun, her zaman korkunun geçip gittiği anlara eşlik eder. Gülme edimi fiziki tehlikelerden de mantığın pençelerinden de kurtuluşu gösterir. Yatıştırıcı gülme erkin elinden kurtulmuş olmanın yankısı gibi duyulur; kötü gülme korkunun üstesinden, korkulması gereken mercilerin safına geçerek gelir. Bu kaçınılmaza olan erkin yankısıdır. Fun(komiklik) şifalı sudur. Eğlence endüstrisi onu sürekli reçetesine yazar. Güldürmek insanları mutlu olduklarına inandıran bit aldatma aracıdır. Mutluluk anlarına yabancısıdır gülmek; yalnızca operetler ve sonra da filmler, cinselliği kahkahalar eşliğinde sunar. Kusurlu toplumda gülme mutluluğa bir hastalık gibi musallat olmuştur ve onu toplumun sıradan bütünselliğine çeker. Bir şeye gülmek her zaman o şeyle alay etmek demektir” (Horkheimer ve Adorno, 2010: 188).

Kültür endüstrisi işlevselliğini eğlence ve erotizm üzerinden gerçekleştirir. İlk olarak insan duygularına içten bir anlayışla yaklaşır. Bilinçaltında düşüncelere erişerek haz ve mutluluğu etkin kılmaya çalışır ancak yapaylık üzerine kurulduğu için başarılı olamaz. Bu

yüzden güldürünün tüm ilişkisi mutluluktan uzak bir şekilde gerçekleşir. Kurulan düzen içerisinde birey toplumsal hayatın gerçek sorunlarından da uzaklaştırılır. Bireyi yapay huzurla dinlendirerek sistemle olan bağlantısı güçlendirilir. Endüstri içindeki istekler söylem yoluyla değil, karşılanamayan isteklerin imkânsızlık içeren ifadeleri ile oluşmaktadır. Tüketim kültürü bu nedenle kendini yenileyebilme becerisine sahiptir. Bireylere sistem içerisinde sınırlı bir rol çizilmiştir. Özgür gibi hissettirilen bireylerin sadece tüketim rolü bulunmaktadır. Nitekim işleyişin farkında olmayan bireye tüketim ideolojisinin benimsetilmesi yönünde tüketim baskısı uygulanmıştır (Atiker, 1998: 55).

Tüketim kültürü, kapitalist düzenin en temel yapı taşı olan kitle kontrolü konusunda önemli bir işleve sahiptir. Okul düşünürlerinden Marcuse, tüketim kültürünü, insan hayatı içerisinde yer alan her şeyin nesne algılamasını ve insanı tek boyutlu bir hayat yaşamaya mahkûm etmesi olarak ifade etmiştir (Şaylan, 2002: 128). Eleştirel teoriye göre kültür, meta formuna dönüştürülerek sistem içerisindeki bireyi doğrudan etkilemektedir. Özellikle tüketim kültürünün olmadığı bölgeleri irrasyonel olarak ilan ederek sistemin devamlılığı, sürdürülmesi ve yinelenmesi hedeflenmektedir. Çünkü temelde maddi bir çıkar söz konusudur. Bu yüzden kapitalizmin kendini gösterdiği her noktada tüketim kültürünü yaygınlaştırmak istemesi, birikim ve kar için gerekli görülmektedir (Çiğdem, 1992:183). Tüketim kültürü içinde nesneler, bireyin sosyal statüsüne uygun olarak hazırlanmaktadır. Bu bağlamda üretilen kültür ile bireyin yaşam standartlarının değişmesi nesneler aracılığıyla gerçekleşir. Ürünlerin gerekliliği konusunda kendini şartlandıran birey, toplum içerisinde bu düşüncenin yayılmasına yol açar. Birbirini zincirleme olarak etkileyen toplum tek boyutlu düşünce ve davranışların ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Tüketim kültürünün benimsediği toplum paradigması, denetlenebilen bir mekanizma haline getirilerek yarı bireysellik anlayışı ile sömürülmektedir. Yarı bireysellik kavramını geliştirerek “One-Dimensional Man” (Tek Boyutlu İnsan) çalışmasını gerçekleştiren Marcuse, temelde kapitalizm ile etki altına alınan bireylerin tek tipleşmesini ele almıştır. Aslında kapitalizm ileri bir özgürlük anlayışını savunmakta olup, kendi yarattığı sistem ile çelişki içine düşmektedir. Zira kapitalist sistem vaat edilen özgürlük anlayışının aksine buna inanan toplumları tahakküm altına alarak kendisini daha kuvvetli hissettirmektedir. Nitekim üretim araçlarıyla gerçekliğin yeniden inşa edilmesi ile yapay gerçeklik toplumu kör bir zihniyete mahkûm etmektedir (West, 1998:97). Genel olarak birey nesne gibi görülerek oyun hamuru gibi kapitalist düşüncenin isteklerine göre yoğurulmakta ve istenilen şekle sokulmaktadır. Bir bireyin değişimi toplumda domino etkisiyle diğer bireyleri de etkilemektedir. Kapitalist düzen bireye çıkış noktası bırakmamakta ve kendi arzuladığı düzen içinde hareket etmesini

sağlamaktadır. Birey kendi düşüncesi ile hareket ettiğini düşünmekte ve bu yüzden kendisini özgür hissetmektedir. Ancak var olan sisteme hizmet ettiğinden habersizdir. Çünkü üretilen yapay gerçekliğe inanmış durumdadır. Aynı zamanda sahte ihtiyaçlara odaklanan birey değişimin farkında da değildir. Bireyin düşünme becerisinin sönmesine zemin hazırlayarak tek tip toplumlar oluşturulabilir. Kültür meta formunda kullanılarak statükonun düzenlenmesine yeri gelince tekrar üretilmesi sağlanabilir.

1.3.4. Althusser ‘Devletin İdeolojik Aygıtları’

Fransız asıllı Louis Althusser 1918 yılında Cezayir’de dünyaya gelmiştir. İkinci Dünya savaşının sonuna kadar Almanlara eşir düşen Althusser, psikolojik rahatsızlığı nedeniyle zor günler geçirmiştir. Althusser sağlıklı günlerinde yapısalcılık ve marksizim üzerine çalışmalar gerçekleştirerek dönem aydınlarının etkilenmesine neden olmuştur. 1970 yılında İdeolojik Devlet Aygıtı çalışması ile ideolojik bakışıcısını “üretim ilişkileri” üzerinden açıklamıştır (Rehmann, 2015: 160). İdeolojinin egemen yapı tarafından üretilebilen bir araç olduğunu düşünerek “yeniden üretim” kavramını ideoloji ile yan yana kullanmıştır. İdeolojiyi, yeniden üretim ile ilişkilendiren Althusser, “Devletin İdeolojik Aygıtları” gruplandırması ile egemen yapının topluma nereden, nasıl ulaşabildiğini ve gücünü nereden, nasıl aldığını açıklamıştır (Çoban, 2011: 136). Althusser ideolojiyi, toplumsal farklılıkların bir bütün olarak kullanılmasını sağlayan ve öznelerin çeşitli yollarla etkilenmesine yol açan ve özneyi tahakküm altına alan bir süreç olarak ifade etmiştir (Althusser 2014: 61).

Althusser göre; ideolojinin tarihi yoktur ve bu yüzden sürekli yenilebilir ve üretilebilir durumdadır. Özellikle birey kavramının burjuva söylentisi olduğunu söyleyen Althusser, kişi karşılığını özne olarak vermektedir. Özne olarak değerlendirilme sebebi egemen yapının oluşturduğu sistem içinde kolayca boyun eğme ve sisteme uyum sağlama arzusundan dolayı kaynaklanmaktadır (Larrain, 1995: 92).

Althusser toplumun ideolojik yapısını üç farklı başlık üzerinden açıklamıştır. Her bir başlık ideolojinin özne üzerindeki etkisini daha iyi açıklamaya yardımcı olmuştur. Althusser, Marx ideolojisinden farklı olarak sadece “Ekonomi yapının” yeterli olmayacağını Siyasal Pratiklerin ve İdeolojik Düzeylerinin de etkili olduğu savunmuştur (Kazancı, 2002:68). Öznelerin toplum içindeki standartlarını etkileyen ve tüketim zincirinin temeli oluşturan ekonomik yapıdır. Toplumsal yaşamı düzenleyen ve çevre ilişkilerini ele alan yaklaşım ise siyasal pratikler olarak açıklanmıştır. İdeolojik düzey ise öznenin kendi yaşamı içinde ürettiği ideolojik yaklaşımı ifade etmektedir. Althusser’in bu tutumu ile ideolojiye çok geçişli bir boyut kazandırmıştır ve sadece ekonomik yapı ile sınırlı tutulmamıştır. Tüm toplumlar

üzerindeki sınıfsal farklılıkları kapsayarak ideolojik geçişi etkin kılmıştır. Bu durum ideolojinin sınır tanımadığı ve öznenin olduğu her yerde kendini üretebileceğini göstermektedir (Althusser 2014: 104).

Althusser geleneksel marksist düşünce yapısının içinde bulunan altyapı-üstyapı tanımlamalarından faydalanmıştır. Althusser, ideolojiyi anlamlandırmak için toplumun iç dinamiklerine oldukça fazla değinmiştir. Toplumu anlamlı kılabilecek ya da farklı türevler oluşturabilecek her türlü norm aslında toplumu oluşturan dinamik yapıları da değiştirmektedir. Her toplum özü gereği farklı öznelere oluşacaktır. Bu yüzden farklılıklar oldukça çoğalacaktır. Toplamlar yapılarında yer alan özelliklere göre hareket etmektedir. Özneler tarafından kalıplaşarak benimsenen birçok norm toplumun da sınıfsal geçişlerini etkileyecektir. Nitekim Althusser bu yüzden ısrarla ekonomik mücadelenin verdiği sınıfsal ayırmadan söz eder (Althusser 2014: 50). Bu düşüncelere rağmen ekonomi tek bir belirleyici unsur olmamaktadır. Yapısalcı marksist anlayışın savunucusu olan Althusser göre, egemen yapının üretim için önceliklerini belirliyor olması, ekonomik kaygıyı kritik bir boyutta taşımamaktadır. Ekonomik sömürü ile toplumu kontrol edebilen egemen yapı, yönetimi doğrudan doğruya kendisi sağlamamaktadır. Egemen yapı benimsediği gizlilik anlayışı ile toplumu farkında olmadan belirlenen sınırlar çerçevesinde yönlendirmektedir. Bu nedenle egemen yapı varlığını hissettiremeden toplum üstünde sürdürebilir bir özellik taşımaktadır (Althusser 2014:160).

Althusser ideolojiye olan yaklaşımını “Devletin Baskı Aygıtları” ve “Devletin İdeolojik Aygıtları (DİA)” olmak üzere iki farklı kavram üzerinden açıklamıştır. Marksist anlayışla benzerlik gösteren devlet aygıtları kendi içerisine Hükümet, Polis, Ordu, Hapishaneler vb. birimleri kendi içince barındırarak devlet aygıtları karşılığını almaktadır. Althusser göre, baskı aygıtları ise Din, Okul, Aile, Hukuk, Sendika, Siyasal, Haberleşme gibi düşünce ve inanışları biçimlerini içine almaktadır (Althusser 2014: 62). Althusser göre, iki aygıtın farklılıkların olduğu kadar benzer yanlarının da olduğunu ifade etmiştir. Baskıcı devlet anlayışı kendi içindeki birimlerin özelliklerine göre şekillenmektedir. Örneğin ordu veya polisin iktidar karşıtı eylemlere müdahale etmesi veya iktidarın kendi egemenliği için hukuk özelinde kanunlar çıkarması gibi durumları kapsamaktadır.

Egemen yapının kendi ideolojisini hâkim kılması ve toplumdaki etki gücü arttırabilmesi için “Devletin Baskı Aygıtı” kullanımına ihtiyacı bulunmaktadır. Bu baskı aygıtı aynı zamanda toplum üzerinde korku ve şiddeti de kendi içinde barındırmaktadır (Vergin 2010: 93). İktidar gücünü elinde tutabilmek ve ideolojisini yaymak adına sınıflar üzerine baskı uygulamaktadır. Althusser’in bu düşüncesi aynı zamanda Marx’ın devlet anlayışını

destekleyerek, iktidarın toplumu nasıl kontrol altında tutarım düşüncesini de hissettirmektedir. Baskı aygıtı iktidar kontrolünde olan birimleri kapsarken, ideolojik aygıtları ise özel ve tüzel kişilerin yönetim alanını kapsamaktadır (Özbek 2003: 144). İdeolojik aygıtlar ise fiziksel bir temas yerine düşünce üzerinden etki altına alma arzusuyla gerçekleşir. En önemlisinin de ideolojik aygıtlar olduğunu düşünmekteyim, çünkü sadece var olan toplum içindeki özneleri değil, yetişmekte ve yetişen gelecek kuşakları da etkileme becerisine sahiptir. Bu sayede iktidar gelecek yılların ideolojik yatırımını yapabilme imkânına sahip oluyor. Uygulama noktasında özellikle eğitim sistemin iktidarın düşünce yapısına göre hazırlanması en iyi örnek olarak verilebilir. Althusser'in çalışmaları temelde ideolojinin işlenişi ve egemen yapının toplum üzerindeki düşünceleri topluma aktarılmasında ve özümsemesinde medyanın büyük rolü bulunduğunu ifade etmiştir. Bu bağlamda medyanın topluma sunduğu söylem ve ifadelerin ideolojik anlamda etkileyici özelliği bulunmaktadır. Kamu için hazırlanan haber içeriklerinin araştırılması ve söylem analizlerinin yapılması, ideolojik görüşün medya üzerindeki etkisini detaylıca ortaya çıkaracaktır (Kazancı, 2002: 55).

Medya bu sorgulama için baş aktörlerin ilk sırasında bulunmaktadır. Çünkü medya yoluyla sunulan gerçekler önce iktidar denetiminden geçmektedir. Bireyler DİA'lar sayesinde sindirmeye hazır şekilde üretilen içerikleri bekliyorl olacaklardır. Hâkim ideolojinin yeniden üretimi, bireyi kontrol altında tutmaya yetecektir. Egemen güç tarafından yapılan açıklamalara göre medya, kamu yararını gözetten bir aygıt olduğunu ifade etmektedir. Ancak bu söylemden uzak bir şekilde genellikle iktidar düşüncelerinin ve söylemlerinin doğrudan paylaşıldığı bir araç olarak hizmet etmektedir (Dursun, 2001:124).

Medya, bilginin toplum içinde aktarılmasını ve sürekli yer değiştirmesi sağlayan bir araç görevini üstlenmektedir. Bu nedenle paylaşılan içeriklerin üzerinde egemen yapının ne derece etkili olduğu ortaya çıkacaktır. Kapitalist sistemin işleyişi nedeniyle medya gerçekleri kendine göre yeniden üretmektedir. Bu yüzden üretilen içerikler yapay ve uydurma olandan doğruya en uygun olarak biçimlendirilmiştir (Çoban, 2011: 134). Medya içerisinde yer alan her içerik ekonomi politik nedenlere maruz kalarak kültürel bir aktarım rolüde kazanmaktadır (Golding ve Murdock 2002: 65).

1.3.5. Gramsci ve Hegemonya

Hegemonya anlam olarak günümüze Yunanca 'hegemonia' sözcüğünden türemiştir. Latince bir köke sahip olan Hegemonya, işleyişi olan sistem içinde gücü ifade etmek için kullanılmaktadır. Hegemonya toplum içindeki sınıfları kontrol edebilen gücün karşılığı olarak kullanılmıştır. Kavramın toplum üzerindeki etkisini anlatan Antonio Gramsci, burjuvazi

gerçeklerini hegemonya ile açıklamıştır. Gramsci çalışmalarında burjuvanın kültürel ve ideolojik bakış açılarını kullanarak toplumun rızasını nasıl kazandığını açıklamak istemiştir. Bu durumu kendi lehine çevirebilen ve ideolojisi için kullanabilen iktidarların gücü elinde tutma arzusu, hegemonyanın önemini ortaya çıkarmıştır. Bu nedenle Gramsci Marksizm'nin en önemli temsilcilerinden biri olarak görülmektedir.

Gramsci hegemonya kavramı ile sürdürülen yapı içerisinde toplum rızasının nasıl kazanıldığını araştırmıştır. Nitekim hegemonya kavramının anlamı bu durumu açıklamaya yetiyordu, ancak sistemin nasıl işlendiğini açıklamıyordu. Gramsci egemen düşüncenin alt sınıf üzerinde kurduğu zihinsel etkiyi kurulan baskının sonucundaki ideolojik kazanım olarak görüyordu (Gramsci, 1989: 161).

Mevcut düzen içinde Gramsci'nin devlet tanımı; hegemonyanın oluşturduğu sınırlar içerisinde yaşam sürdüren toplumun, rıza araçları ile etrafı çitlerle çevrili yaşam sürmesi olarak ifade etmiştir (Güney, 2004:367). Gramsci, hegemonya kavramı üzerine çalışmalar gerçekleştirirken Lenin'in hegemonya anlayışından da etkilendiği söylenebilir. Gramsci göre hegemonya'nın oluşabilmesi için sadece ekonomik unsurlar yeterli değildir. Bu noktada ideolojik ve siyasal etkinliğinde önemli olduğu toplumda hegemonya, etkin bir araç olarak kullanılmıştır (Gramsci, 1989:57).

Kültürel ve ideolojik değerlerin yanı sıra, siyasal toplumun varoluşu da hegemonya için önem arz etmektedir. Siyasal ve sivil toplumun amaçları farklı ancak işleyişleri aynı zemin üzerinden paralel şekilde gerçekleşmektedir. Siyasal toplumda “zor” etki ederken sivil toplumda ise “rıza” aracı etkin kılınmakta ve işleyişi sürdürülmektedir (Thomas, 2013: 13). İktidar için yöneticinin toplumdaki saygınlığı ve etkinliği önemlidir. İktidarı arzulayan aday sınıfın, yönetici koltuğuna gelmeden önce siyasal ve ideolojik etkinliğini sağlamış olması, iktidarın işini oldukça rahatlatacaktır; çünkü hâkim düşüncenin zor kullanmadan rıza aracılığı ideolojisi topluma işlenmiş olacaktır. Lenin'in hegemonya anlayışı biraz daha ekonomik temelli toplum kontrolünü esas almaktaydı. Gramsci'nin hegemonya yaklaşımı, Lenin anlayışına göre daha derin toplumsal dinamikleri kapsamaktadır. Gramsci bu noktada Lenin'in kavramını geliştirerek kültürel incelemeleri de araştırmanın merkezine almıştır. Gramsci ekonomik anlayışın dışına çıkarak sınıf liderlerini hâkimiyet altına almak ve kanaat önderleri gibi toplumun tarafından kabul görmüş kişilerin yine aynı topluma karşı kullanıldığını ifade etmektedir. Sistem içerisinde oluşmuş ve toplum üzerindeki hâkimiyetini istikrarlı bir boyuta taşımış sosyal grup liderlerine Gramsci tarafından “tarihsel blok” tanımlaması yapılmıştır. Georges Sorel'den esinlendiği tarihsel blok, ahlaki değerlerin ve güçlü grupların temsilini sağlayarak gruplar arası ilişkileri düzenlenmektedir (Çoban, 2012:4).

Gramsci göre, blokların hegemonyacı anlayışı ekonomik üretimle doğrudan ilişkilidir. Eğer ekonomik açıdan başarılı olunabilirse sosyal düzene etki edebilir ve düşünce noktalarına hegemonya üretimine katkı sağlayabilir (Augelli ve Murphy'dan akt. Okur, 2015: 137). Ancak toplum içinde blok anlayışının gerçekleştirilmesi için egemen gücün sınırları ihlal edilmeden ve muhalif bir davranış sergilemekten kaçınılması gerekmektedir. Özellikle fiziki müdahaleler egemen gücün samimi niyetine yönelik şüphe uyandırabilir ya da ters bir etki-tepki davranışının ortaya çıkmasına neden olabilir. Bu davranış üstyapı ve altyapı da yakından ilgilendirmektedir.

Gramsci tarafından yazılan Hapishane Defterleri denemelerinde üst yapının işlevselliği iki farklı yaklaşım üzerinden açıklanmıştır. İlk olarak sivil toplum ile halk deyimine yakın bir ifadeyi içeren ancak zorlayıcı ve baskılayıcı hukuksal devlet politikası ile hegemonik işlevselliği elinde tutan anlayıştır. Diğer bir yaklaşım ise politik toplum anlayışının hâkim olması, benimsenen ideoloji doğrultusunda egemen gücün hegemonyasını savunan yaklaşım olarak ifade edilmektedir. İki farklı toplumu biçimi ayrıştırıcı olmak yerine bütünleyici ve tamamlayıcı bir güce sahiptir. Sivil ve politik iki farklı toplum biçimi hegemonya ile aynı düşünceye hizmet etmektedir (Çoban, 2013: 60-61). Birbiri ile sürekli etkileşim halinde olan toplum biçimi ideolojik aktarım ile farklı düşünceleri kendinde hapsedebilir veya ideolojik değişim ile egemen güç ideolojisini benimsetebilir. Özellikle bu durum kendini işçi sınıfında daha çok gösterebilir. Günün yarısını çalıştığı yerde geçiren ve sürekli dışarda olan işçi sınıfı farklı düşüncelere ve egemen gücün söylemlerine maruz kalmaktadır. Bu yüzden egemen güç, işçi sınıfının zihinlerinde olabilmek adına ideolojisinin sürekliliğini sağlamak durumundadır.

Kapitalist üretim modelinin yaygın olduğu yerlerde işçi sınıfından başlayan kontrollü denetimin sınırlayıcı katmanları hegemonya ile işlevsellik kazanmaktadır. Bu nedenselliğin destekleyici ve tamamlayıcı en temel ögesi devletin ideolojik aygıtlarıdır. Egemen gücün özellikle kapitalist toplumlarda ideolojik devamlılığını sağlayabilmesi için ideolojik aygıt kullanımına oldukça sık başvurmaktadır. Bu bağlamda hegemonya kargaşası ile siyasal ve kültürel süreçlerin tetikleyicisi olan organik aydınların yönlendirme ve etkileme gücü alt sınıf üzerinde büyük etkiye neden olmaktadır. Machiavelli'nin yazdığı Modern Prens adlı eserden esinlenen Gramsci, organik aydınların alt sınıflar üzerindeki hegemonya kurma sürecini bu nedenle anlatmak istemiştir (Çoban, 2012:5). Organik aydınlar, ideolojik hegemonya ile sivil toplum üzerinde siyasal düşünce yaratmaktadır (Gramsci, 1989:330). Hegemonya toplumda üzerinde polen etkisi yaratarak her bir bireyi ideolojik tahakküm altına almaktadır. Organik aydınların toplum üstündeki tahakkümü, egemen gücün ideolojisine yönelik örgütlenme

biçimlerini sağlayabilecek ve belirli ideoloji doğrultusunda yeni organik aydınlar yetiştirmeye yardımcı olacaktır (Gramsci, 1989:16).

1.3.6. Birmingham Çağdaş Kültürel İncelemeler Merkezi

Kapitalist sistemin sahip olduğu üretim modelleri, ekonomik dengelerin değişmesine neden olduğu kadar kültürel etkinlikler ve normlar üzerinde de etkisini göstermiştir. Kapitalist sistemin işleyişi toplumun temel dinamizmini oluşturan kültürün sorgulanması ve yapı olarak çözülmeye başlayan toplumun ayrışmasına ve derinleşmesine yol açmıştır.

1964 yılında Richard Hoggart tarafından Birmingham Üniversitesinde kurulan Çağdaş Kültürel Araştırmalar Merkezi toplumdaki dönüşümün nedenleri araştırmak için kurulmuştur. Richard Hoggart ile birlikte Raymond Williams, Edward P. Thompson ve Stuart Hall merkezin en önemli araştırmacıların başında gelmektedir. Kültürel Çalışmalar toplumu incelerken kültür kavramına farklı anlamlar yüklemiştir. Bu nedenle ekonomik indirgemeci olarak gördüğü geleneksel Marksist anlayışa zıt bir yol çizerek toplumu sadece maddi unsurlar ile değerlendirmenin kriter olmayacağını söyleyerek bu düşünciyi kabul etmemiştir. Nitekim bu düşünce anlayışından dolayı Kültürel Çalışmalar kendini, Batı Marksizm ve Yeni Sol olarak tanımlamıştır. Aynı zamanda Tudor göre popüler kültürün, üst kültür ürünlerini hiç yerine koyması ve görmezden gelmesi sebebiyle kültürel çalışmalar, eleştirel bir konum kazanmıştır. Eleştirel konumu ile popüler kültürü irdeleyen kültürel çalışmalar, yapısalcılık ve göstergebilim çalışmalarından da faydalanmıştır (2005: 406).

Frankfurt Okulunun "kültür endüstrisi" kavramı ile ortaya çıkması, Kültürel Çalışmaların yapısalcı anlayışın ortaya çıkmasına neden olmuştur. Nitekim Frankfurt okuluna göre egemen düşünce kapitalist sistemin sağladığı imkanlar sayesinde kendi iktidarının meşrulaştırması için kültür endüstrilerine başvurmaktadır. Frankfurt okulu egemen gücünün meşruluğunu sermaye ve ekonomiyle doğrudan ilişkilendirmektedir. Ancak Frankfurt okulunun yaklaşımı toplum yapısını ve kitle düşüncesini görmezden gelmiştir (Kellner'den akt. Dagtaş, 1999:336).

Kültürel çalışmalar, Marksist düşüncenin ekonomik temelli anlayışı ve liberal politikaların tutarsızlığı nedeniyle eleştirel yaklaşım sergilemiştir. (Larrain, 1995:89). Richard Hoggart'ın yazdığı *The Uses of Literacy* (1957) adlı eser Kültürel Çalışmaların ilk örneklerinden birini oluşturmaktadır (Mengü ve Mengü, 2009: 332). Eser kültürü anlamlandırmak üzere sınıfsal ilişkileri ele almıştır. Kitle iletişim araçlarının önemini vurgulayan Hoggart, incelemelerini üst kültür ve elit kültür anlayışı çerçevesinde gerçekleştirmiştir (Bourse ve Yücel, 2017: 22). Hoggart göre, toplumun yaşam pratikleri

analiz edilir. Kitleleri yorumlayıcı perspektif ile ele alarak gelenekler ve inançların yeri ve önemi araştırılır. Kültürün temel dinamiklerini oluşturan gelenek ve inançlar, toplumun hassas paydaş duygularından oluşmaktadır. Bu nedenle toplumdaki değişimi başlatmak için ortak duyguların değişmesiyle eski alışkanlıkların yerine yeni alışkanlıkların alması amaçlanmaktadır. Bu yüzden kitle iletişim araçları bu değişimi sağlayan araçların başında gelmektedir (Smith 2001: 152). Hoggart toplumun medya sunumlardaki metinsel içeriklerin ideolojik baskılara maruz kaldığından söz etmektedir. İdeolojinin kültür ile aktarıldığını söyleyerek, kültürün fark edilmeyen bir ideolojik taşıyıcı olduğunu vurgulamaktadır (Budak, 2016:33).

Kitleleri yönlendirme ve etki altına alma becerisini gösteren medya araçları, popüler kültürü doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle Hoggart'ın popüler kültür yaklaşımı, işçi sınıfı için oluşturulan baskı üzerinde durmuştur (Arık, 2006: 128). Turner göre popüler kültür, gelenek haline gelmiş kültürel normların yapısına yenilikçi anlayış ile yaklaşmaktadır. Toplum içinde ana damar özelliği taşıyan kültürel sürecin işlevselliği, vazgeçilmez doğal davranış biçimleriyle benimsenmiştir. Bu sahiplenme beraberinde ideolojinin varlığını da hatırlatmaktadır. Nitekim ideoloji, benimsenmiş gerçek davranışları ürettiği yapay davranışlar ile değiştirmektedir. Kültürün ana damar yollarındaki etki gücünü kullanan ideoloji, kendi özündeki anlayışını kültüre taşıyarak adeta kültürü bir araç olarak kullanmaktadır (Turner, 2016: 10). Nitekim bu durum kültürün işlevselliği ile Althusser'in ideoloji aygıtlarının daha çok önem kazanmasına neden olmuştur. Zira kültürel çalışmaların temeli Althusser'in ideolojik aygıtları anlayışı çevresinde gelişmiştir (Yaylagül, 2010: 125-128).

Okulun diğer temsilcisi Williams, toplum içindeki farklılıkların sebeplerini açıklarken Gramsci ve Althusser'den etkilenmiştir. Williams toplumu anlayıp ve yorumlamak için popüler kültürün analiz edilmesi ve incelenmesini söylemektedir. Özellikle sınıfsal tabakanın zeminini oluşturan işçi sınıfının önemini vurgulayarak, popüler kültürün işçi sınıfı ile ilişkisine dikkat çekmektedir (Turner, 2016: 64). Williams, toplumsal farklılıkları, sınıfsal geçişleri, ideolojiyi ve kültürü açıklamak için hegemonya kavramına başvurmuştur (Yaylagül, 2010: 128-129).

Kültürel çalışmalar, kendine farklı bir yol çizerek bir tek bir kuram üzerinden çalışmalar gerçekleştirmek yerine disiplinler arası yaklaşımlar sergileyerek araştırmalarına farklı kuramsal ve kavramsal perspektif açıları geliştirmiştir. Kültür ve toplum ilişkisini çeşitli boyutlar ile ele alarak ideoloji, hegemonya ve beraberinde metinsel incelemeler yaparak her bir kavramı farklı anlamlandırma çalışmaları gerçekleştirmiştir (Kellner, 2008: 157).

Okulun en önemli isimlerin başında gelen Stuart Hall’a göre, Gramsci ‘nin kazandırdığı hegemonya kavramı, toplumu ele alış biçimi için büyük öneme sahiptir. Hall, alt sınıflar üzerinde kurulu olan baskı neticesinde elde edilen rızanın nedenine dikkat çekmektedir. Alt sınıflara fiziksel olarak zor kullanılsa bile kitlelerin rızası, hegemonya ile kazanılmaktadır. Kurulan otorite sayesinde kitleler egemen sınıfın kontrolünde olmaktadır. Özellikle yönetici sınıfın rızasını kazanmak alt sınıfların rıza göstermesini kolaylaştırmaktadır. Bu sayede iktidar kendi gücünü yöneticiler üzerinden uygulayarak alt sınıfları kontrol edebilmektedir (Özbek, 1991: 81).

Egemen güç, rızanın kazanılmasıyla birlikte kitleleri hegemonya ile sarmalayarak ideolojik bir yapının oluşturulmasına uygun zemin hazırlamaktadır. Hazırlanan ideolojik zemin ile çoğunluğun egemen düşünce ile etki altına alınması istenmektedir. Özellikle azınlığın bastırılmak istenmesi ile çoğunluğun haklarının eş tutulabilir olmaması gerekli görülür. Bu sayede çoğunluk azınlığına denk düşebilir ve ağırlığını hissettirebilir (Hall, 1994:99-191).

Stuart Hall, çalışmalarını derinleştirerek dilin metin üzerindeki işlevselliği detaylandırmak istemiştir. Hall’ın Televizyon Söyleminde Kodlama ve Kodaçımı (Encoding and Decoding in the Television Discourse) makalesinde topluma sunulmak için hazırlanan içeriklerin anlam bakımından analizlerini yapmıştır. Makalesinde topluma verilen mesajların ekonomik ve teknolojik sonuçlarından söz etmektedir. Üretilen içeriklerin teknolojik imkânlar dâhilinde dil gibi işlevsel bir araç sayesinde geniş bir ileti haline gelmektedir. Üretilen mesajlar toplumu ilgilendiren bir olay üzerinden gerçekleşmesi gerektiğini, aksi halde toplumdan bağımsız bir olay tek başına bir anlam ifade etmeyeceğini belirtmiştir. Toplumda yaşanan olayların aktarılma sürecinin anlaşılması kolay ve sade bir sunum ile işlenmesi gerektiğini ifade etmektedir. Bu durum da dilin sembolik biçimden dönüştürülerek anlamlı bir ifade haline getirilmesine ve bir sonuç içinde olayı anlamlandırmasına “kodlama” biçimiyle yaklaşmıştır (Hall, 1993:128). Nitekim kodlanan içeriklerin toplum ile aynı kültürel değeri esas alan dili benimsemesi gerekmektedir. Üretilen içeriklerin toplum tarafından doğru şekilde anlaşılması için ortak kültürün paydaşı olması sayesinde mesaj geçerli bir duruma dönüşebilir. Medyanın toplumsal uyumu yakalaması ve ortak payda olan olayları ele alması doğru bir dil ile etki gücünü toplum üzerinde hissettirecektir. Bu yüzden iktidarların toplumsal paydaş olan aynı kültürel dili hedef almaları ve onu kendi hegemonyası için işleyip yeniden üretmesini Hall, “yeniden üretim” kavramı ile ifade etmektedir (Hall, 2003: 322).

Hall’a göre topluma sunulan medya içeriklerinin bireyler tarafından doğrudan kabul edilmediği gerçektir. Birey kendisine kodlanan içeriğe karşı sorgulayıcı tavırla yaklaşabilir

ve içeriği yeniden gözden geçirip kendince tartışabilir. Burada Frankfurt Okulu düşünürlerine göre birey pasif konumdan aktif konuma geçmektedir. Hall çalışmasında medya içeriklerinin üç farklı okuma biçimi olduğundan söz etmektedir. Okuma türlerinden ilki olan “hâkim okuma” egemen gücün ideolojisiyle değerlendirilen bir okuma biçimi olduğunu ifade etmektedir. Birey, hâkim okuma ile kendi ideolojik düşüncesini hâkim görüş ile desteklemekte ve pekiştirmektedir. İkinci okuma biçimi olan “müzakereci okuma”, kodlanan metinsel içeriğin birey tarafından sorgulanması ve kendi düşüncesine yakın ideolojiyi desteklemesi ve karşı görüşü reddetmesi olarak ifade etmektedir. Son okuma biçim olan “muhalif okuma” ise sunulan ideolojik medya içeriğini sorgulamadan reddederek tümüyle görmezden gelmesidir. Muhalif okuma ile birey aktif bir okuma davranışı sergileyerek, kendisine sunulan medya içeriğin kabul etmemiştir (Hall, 2005:85-97).

Kültürel Çalışmalar, medya ve toplumun iktidar ilişkilerini incelemekte olup hegemonya ve ideolojinin toplumu üzerindeki ilişkisine dikkat çekmektedir. Bu yüzden hegemonya kavramı, egemen düşüncenin sürdürülebilir ve yineleyebilir olmasında etkin bir araçtır. Hegemonyanın ideoloji ile yakın ilişki içinde olması egemen gücünün düşünce yapısını toplum üzerinde hissettirmesinde etkili olmaktadır.

Okulun ideolojiye verdiği önem ve yapısalcı bir temele dayanıyor olması, dil üzerine yapılan çalışmaları beraberinde getirmiştir. Zira toplumsal pratikler ve kültürün temel işleyişi dil aracılığıyla gerçekleşmektedir. Bu yüzden kültürel çalışmaların bakış açısı medya metinleri içeriğindeki çözümlemelere dayanmaktadır. Sınıfsal geçişlerin analizi ve medyanın dili nasıl işlediği üzerinde duran kültürel çalışmalar, eşitsizlikleri ve ideolojinin nasıl ve ne şekilde üretildiğini araştırmaktadır (Yaylagül, 2010: 126). Egemen güç, kontrol edilmesi istenen arzu ve duyguları rızalarıyla kontrolüne alır, daha sonra ideolojik bir sis bulutu yaratarak kendi çıkar menfaatleri doğrultusunda kullanır. Medyanın gelişimi ve teknolojik imkanları ile toplumdaki tüm yapılara ulaşabilme imkanına sahip olan egemen güç, dil ve söylem üzerinde kendi ideolojisini baskın bir şekilde hissettirmeye çalışmaktadır (Türkoğlu, 2004: 190).

Ortak kültür değeri olan ve toplumun özünü oluşturan “dil” anlam üreten bir araç görevindedir. Toplumu tahakküm altına almak ve egemen gücün ideolojisi dil aracılığıyla medya metinleri üzerinden iletilmektedir (Arık, 2006: 129). Özetle Kültürel Çalışmalar Okulu bir ekol haline gelerek medya çalışmalarını derinlemesine araştırmış, dil ve metin analizleri üzerinde durmuştur. Değişmeyen sabit normlar üzerinden, değişkenlik gösterilebilen dil ve kültür konularına eğilerek ideolojinin toplum üzerindeki işlevselliğini araştırmaya çalışmıştır. Frankfurt okulunun benimsediği salt ekonomi temelli düşüncenin aksine Kültürel Çalışmalar,

toplumun her içeriği kendi perspektifinde değerlendirebileceğini ve dil ve kültür aktörlerinin etkili olduğunu savunmuştur.

1.3.7. Yapısalcı Yaklaşım, Dilbilim ve Göstergebilim

Bilginin sorgulanması ve hakikat arayışının farklı boyutlarla ele alınması var olan benimsenmiş düşüncelerin değiştirilmesine ya da yeni bir bilgi ile ilerlemeci bir anlayışla günümüze kadar devam etmiştir. Nitekim bilginin sorgulanması ile bir cevap verme eğilimi gösteren bilim pencereleri çeşitlilik göstermiştir. Pozitivist paradigma, bilimin farklı bir penceresini oluştururken salt doğrunun keşfedilebileceğini öne sürerek doğru ve gerçeğin ulaşılabilir olduğunu iddia etmiştir. Bu tartışmalara toplumsal olaylar ya da yaşanan büyük savaşlar sonrası toplumdaki kalan yara ve izler sebep olmuştur. Bu bağlamda İkinci Dünya Savaşı toplumun kendisinin sorgulamada ve günümüze açılan büyük pencerenin ilk adımı olmuştur. Bilimin sorgulamaya açtığı her pencere toplumsal ve kültürel değerleri de içine alarak tek bir doğrunun aslında yanlışa dayandığını, çoklu gerçeklerin var olabileceğini savunmuştur (Gribich'dan akt. Özüdoğru, 2014). Yapısalcılığın temellerini atan Claude Levi-Strauss, toplum içinde yaşanan olay ve olguların dilin işlevselliği sayesinde ifade edilebildiğini ve kodlanan sembollerin kültüre taşındığını ifade etmiştir. Kendi kültürüne ait sembollerin kodladığı toplumun ifadelerini dil bileşenleri oluşturmaktadır. Bu nedenle bir toplumun analizi için dilden önce kültürün öğrenilmesi ve araştırılması gerekliliğini dile getirmiştir (Saygın, 2010:11).

Bilimin sorgulayıcı tavrı ikinci dünya savaşı sonrası toplumda, yapısalcı anlayışın kendisini göstermesine neden olmuştur. Yapısalcı anlayış özünde sorgulamayı barındırırken odak noktası toplumun yapısı olmuştur. Toplumun dinamik yapılarını inceleyerek özellikle benimsenen değerleri ve bir sonraki nesle devredebilecek her anlayışı ele almıştır. Bu sorgulamalar toplum içindeki dili ve kültürü en ince ayrıntısına kadar inceleyerek, toplumda oluşan hareketliliği neden-sonuç ilişkisiyle açıklamaya çalışmıştır. Toplum içinde yaşanan olaylar etki-tepki çerçevesinde gerçekleşirken, dil ve kültür sorgulamadaki bağlayıcı unsurlar olmuştur. Yaşanan toplumsal olayların görünmeyen arka planı araştırılırken dil ve kültür derinlemesine incelenmiştir. Toplum değerlerini oluşturan bileşenlerin başında dil ve kültür, küçük olayların bile büyük aktörleridir. Özellikle dil, toplumu ifade etmek ve yönlendirmek için işlevselliği yüksek ideolojik araçtır. Dilin bu derece işlevsel olması, toplum içinde sav ve düşüncelerin taşınmasında etkili bir yöntemdir. Yapısalcı anlayışın üzerinde durduğu temel tutum ise dil ve ideolojinin yakın ilişkisine dayanmaktadır. Dilin, ideolojik işlevselliği ile kültür üzerinde de etki göstermesi, egemen gücün elinde bulundurmak istediği mevcut

politikaların şekillenmesine yol açmaktadır. Bu nedenle egemen güç, hâkim ideolojisini toplum üzerinde hissettirmek ve yineleyebilmek için dili en etkili şekilde kullanması gerekmektedir (Yaylagül, 2010: 119-120).

Toplum içindeki her anlayış kendi metinsel kodlamalardan meydana gelmektedir. Yapısalcı anlayış hayatın içindeki her değeri “metinsellik” olarak ele almaktadır. Bu yüzden sembol ve işaretlerden oluşan göstergelerin bir bütünlükten ibaret olduğu ifade edilebilir. De Saussure göre, nesne olarak değerlendirilen dil, kendine has özellikleri ile göstergenin bileşenleri olduğunu ve dilin bu yüzden her toplumda değişken yapıda olduğunu söylemektedir (Sözen, 2017: 43-55). Çünkü toplum bu bileşenleri kendi kültürüne göre kodlamaktadır. Hayatın içerisinde yer alan kodlar toplumu etkileyecek şekilde ideolojik dil anlayışıyla oluşturulabilir. Kodlanan sembol ve işaretler dilin işlevselliği ile ideolojik boyut kazanabilir. İdeolojinin dil üzerinde bu kadar yetkin olması göstergelerin önemini ortaya çıkarmıştır. Yapısal anlayış içerisinde göstergelerin iletişim için kullanılan bir araç olması ideolojinin de var olduğu anlamına gelmektedir. Bu anlayışla göstergebilim, anlam üretilmesini sağlayan işaretlerin bir arada kullanılmasıyla oluşan göstergeleri sistematik bir şekilde incelemiştir. Temel anlayışı dil üzerine kurulu olmasına rağmen göstergelerin önemi vurgulanmıştır. Göstergebilim özellikle toplumun kültürel kodlamalarını yapısalcı anlayış ile irdelleyerek dilbilimsel argümanlara ihtiyaç duymuştur. Ancak bu argümanların sırası her araştırmacıya göre farklı önem sıralarına sahiptir. Voloşinov göstergenin doğrudan ilişkisini ideoloji üzerinden açıklamıştır. Barthes dilbiliminin önemini göstergebilim üzerine temellendirerek açıklamıştır. Saussure ise tam tersi bir anlayışla göstergebiliminin dilbilim üzerine olduğunu vurgulamıştır. Araştırmacıların konuları farklı şekilde ele alması yeni çalışmaların önünü açarak farklı yaklaşımların olmasında etkili olmuştur.

1.3.7.1. Ferdinand De Saussure

Dilbilimsel üzerine çalışmalar yapan Saussure, dili bütün olarak ele alarak yapısal özelliklerini ortaya çıkarmaya çalışmıştır. Cenevre üniversitesinde görevli olan Saussure’nün, dilbilimsel üzerine gerçekleştirdiği çalışmalar ölümünden sonra Dil Bilim Dersleri ismiyle yayımlanmıştır. Kitap içeriklerini not tutan öğrencileri tarafından derlenmiştir (Saussure, 1998:5). Saussure’ün çalışmaları dilbilimi gelişiminin temel argümanları oluşturur. Özellikle dil, sadece söz ve kelime öbeklerinden oluşan yapılar değildir. Çünkü Saussure göre dil göstergelerden oluşmaktadır. Saussure göre sistematik şekilde sözcükler birer gösterge olarak ele alınır. Saussure’ün göstergebilim teorisi dilin temel işlevsel argümanlarını incelemiştir. Dilin mantığını gösteren ve gösterilen üzerinden iki farklı yorumlama biçimiyle, göstergeleri

anlamlandırma ve yorumlama olarak ifade etmiştir. Teori de odaklanılan süreç; anlam ve anlamlandırma üzerine algılanan bütünsel bir yorumlama olarak değerlendirilir.

Kültürel ve toplumsal anlam yüklemeleri, göstergenin anlamlandırma sürecini etkilemektedir. Bu süreç kendi içerisinde tek bir anlam içermeyebilir. Örneğin Fransızca dilinde “Sensible” kelimesi insan duygularını ifade ederken İngilizce dilinde ise mantıklı karşılığını vermektedir. Bu nedenle dil, toplumun atfettiği anlamları kendi özgü bir şekilde anlamlandırmıştır (Maigret, 2014:144). Dilin yapısal formuna toplumun anlam yüklediği gibi öznelerde kendine özgü anlamları kullanabilir. Örneğin bir özne, fotoğrafı veya gülü farklı anlamlandırmalarında kişisel tercihlerde söz konusu olabilir. Dilin bütünsel ve dizgesel yapıda olması toplum ve özne genelinde düz ve yan anlamı ortak noktada birleştirmektedir. Bu durum ortak dil paydaşı olunmasına rağmen farklı anlamların yapılarının oluşmasına ve ortaya çıkmasına engel değildir.

Saussure’ün teorisinde dil ve söz birbirinden ayrılmaktadır. Toplum kendi içinde paydaşları olduğu kültür ve değerleri söz olarak aktarır. Dil ise bu etkileşimin temel çıkış noktası olduğu için sadece işlevsel bir araçtır. Bu araç tüm etkileşim süreci içerisinde yapının anlam öbeklerini meydana getirmektedir. Anlamsal öbeklerinin boyutsal özellikleri ile ideolojik göndermeler yapılabilir. İdeoloji kendi özelliği gereğince gizlenebilen bir yapıya sahiptir. Gösterenin içindeki işaretler ile ideolojiye fark edilmeksizin yer verilebilir. Kodlanan ideolojik gösteren ile alıcı etkilenebilir ve tahakküm altına alınabilir. İdeolojinin toplum üzerinde kendisini hissettiren bir yapıda olması ve özne üzerinde etkisini yineleyebilmesi için dilin içerisine kendisini gizlemesi gerekmektedir (Budak, 2016:38).

1.3.7.2. Roland Barthes

Göstergebilimin kurucularından olan Roland Barthes, aynı zamanda postmodern anlayışın temellerini atmıştır. İkinci Dünya Savaşının bitmesiyle çalışmalarını genişletmeye çalışan Barthes, önce edebiyatla ilgilenirken zamanla kendini dilbilim ve göstergebilim içerisinde bularak çalışmalarını farklı alanlar üzerine yoğunlaştırmıştır. Edebiyat ile yakından ilgilenmesi dilbilimsel çalışmalar için önemli bir artı sağlamıştır. 1957 yılındaki eseri “Mytologies” (Çağdaş Söylenler) çalışması ile farklı bir yol açarak mitleri ideolojik bir yorumla değerlendirmiştir. Barthes tarafından yazılan eserde, mitlerin kodlanan birer kültürel göstergeler olduğunu ve mevcut düzenin ideolojilerini yansıttığını bir yapı olduğu ifade etmiştir (Dervişcemaloğlu, 2010: 6).

Barthes görsel anlam üzerine yoğunlaşarak düz ve yan anlam olarak iki farklı yaklaşım sergilemiştir. Birinci anlam dizisel-düz anlam, nesnelerin doğrudan ilişkilendirildiği anlam

olarak ifade edilir. Diğer bir yaklaşım olan yan anlam ise bir ögenin bütün olarak incelenmesi ile farklılıklar içeren anlam çeşitliliğine kadar uzanmasıdır. Burada yüklenilen anlam ile çözümleme yapılarak anlam karışıklığından kurtulmak temel amaç olarak belirlenmiştir. Biçimsel ve içerik analizi ile tüm anlamlar sırasıyla ele alınarak değerlendirme yapılır. Bu sayede metin ve görsel öğelerin derin anlamsal ilişkileri ortaya çıkarılarak anlatılmak istenen durum ve olay açığa çıkartılır (Gökalp, 1998: 364). Metinsel ve görsel anlatımların derin anlamlarında ideolojik kalıntılar işlenerek düşünce yüklemeleri yapılabilir. Mevcut anlamlar ya toplum ideolojisine ya da mevcut hâkim düşünceye göre şekil alabilir.

Barthes metinsel özelliklerin yanısıra kültüründe, ideolojiyle yakın ilişki içerisinde olduğunu ifade etmiştir. Barthes'a göre toplum ideolojisine dokunmak, işlemek ve yönlendirmek için kültür en iyi araçtır. Bireylerin zihinlerine girebilen her ideoloji, toplumu karşılıklı ideolojik alışverişe zorlamaktadır. Barthes özellikle popüler kültürü derinleştirmek için metin analizlerine yoğunlaşmıştır. Bu nedenle Barthes, diğer araştırmacılara göre “söz”e vurgu yapar. Barthes için toplum eşittir metin olarak ifade edilir. Toplum üzerinden göstergelere ulaşılabilir ve yeni anlamlar yüklenebilir veya anlamlar değiştirilebilir. Toplum her metni ve içeriği okudukça paylaşarak anlamı taze ve yenilebilir tutar ve bu durum popüler kültürü daha işlevsel hale getirir (Güngör, 2013: 232-233).

1.3.7.3. Voloşinov

Yapısalcı Marksist anlayışın en önemli isimlerinden biri olan Valentin Nikolayeviç Voloşinov, dil ve ideolojinin anlamsal ilişkileri ortaya koymaya çalışmıştır. Dil ve ideolojinin iki farklı kavram olmasına karşın bir bütün olarak değerlendirilmesi gerektiğini söyleyen Voloşinov, bu düşüncesiyle göstergebilimsel ideolojinin de kurucusu olmuştur. Çünkü Voloşinov her nerede olursa olsun bir yerde gösterge varsa orada ideolojik bir anlamın olduğunu savunmuştur (Voloşinov, 2001:48).

Voloşinov, dil ile ideolojinin önemine vurgu yaparken, Saussure'nün dil ve söz ayrımındaki tutumuna karşı çıkmaktadır. Çünkü Saussure dili bir nesne olarak ele alır ve dil dizgelerinin kurallarıyla katı bir hal aldığını savunur. Bu katı kurallar bütünüyle toplumu kapsayarak bireyi zorlayıcı bir davranışa sürüklemektedir. Dilin toplum içindeki işleyişi farklı anlamlara açıktır ancak bireyler bu durumu sade ve yalın olarak algılamaktadır. Voloşinov bu durumu sade anlamlar yerine işitilen ve düşündüren sözcükler üzerinden anlatmıştır. Bu yüzden bir kelimenin iyi veya kötü anlamı nitelemesi onu sadece anlamsal olarak ifade eder. (Voloşinov, 2001: 105). Fakat sözcükler daha fazlasını içinde barındırmaktadır. Önemli olan neyin iyi veya neyin kötü olduğunun fark edilmesi ve sorgulanmasıdır. Bu nedenle söz ve

cümleler birey tarafından ideolojik bir temele dayanan düşünsel bir işleve sahiptir. (Voloşinov, 2001: 125).

Sözcüklerin ideolojik işlevselliği toplumun dil ile ilişkisini karşılıklı etkilemektedir. Bu nedenle dil, ideolojiden bağımsız bir şekilde düşünülemez. Nitekim sınıfsal mücadelelerin temeli de dilin ideolojik işlevselliğine dayanmaktadır. Voloşinov'a göre dil, toplumun sınıfsal mücadelesinde etkili enstrümandır ve dilin tek bir anlam içermediğini savunmaktadır. Bu nedenle toplum içerisinde farklılıklar dilin ideolojik işlevi sayesinde bütünlükten uzak, parçalı düşüncelerden meydana gelmiştir (Serdar, 2001: 230-232). Parçalı düşüncelerin meydana getirdiği ayrılıklar ve çıkarlar göstergelerin aslında bir amaç uğruna hizmet ettiğini göstermektedir. Bu durum toplum içinde zıtlıkların oluşturulmasına neden olurken aynı zamanda göstergelerin üstyapının kontrolünde olduğu söylenebilir. Nitekim Voloşinov'un çalışmaları dil ve ideolojinin yakın ilişkisini özetlemektedir. Yapısalcı genel anlayış, ideoloji kavramını merkeze alarak metin analizlerine yönelmiştir. Bu bağlamda başta haber ve fotoğraf olmak üzere topluma sunulan her içeriğin sorgulanması ile ideolojik göstergelerin toplum üzerindeki etkisi İngiliz Kültürel Çalışmalar geleneğinin de bir parçası olmuştur.

İKİNCİ BÖLÜM

SÖYLEM, HABER VE İDEOLOJİ

2.1. İdeoloji ve Medya İlişkisi

Eleştirel teori, iktidara toplum tarafından sorulması gereken soruları yönelterek yanıt aramıştır. Özne üzerinden düşüncenin önemini vurgularken, iktidar ve ideolojinin önemini ortaya çıkarmıştır. Özellikle liberal çoğulcu anlayışa karşı bir tutum sergileyen eleştirel teori, sorgulama ve araştırma tekniklerini daha çok toplum ve özne çehresinde oluşturmuştur. Toplumun organik bağları olan norm ve değerlere, iktidar yakınlık gösterince, ideoloji doğal ama yapay bir kültür formuna dönüşmüştür. Bu bağlara erişebilmek için önce öznenin zihinlerine girmesi gerekmektedir. İktidar toplumu ve zihinleri kontrol edebilmek için medyanın gücüne ihtiyaç duymuş, ideolojisi sürdürmek ve yaymak için kontrol etmek istemiştir.

Eleştirel teori medya ve ideoloji ilişkisi üzerinde durmuş, iktidarların davranış ve söylem biçimlerini ele almıştır. Kültürel çalışmalar ile yapısal anlamda daha derinlere inilerek öznenin düşünsel davranışı incelenmiştir. Söylem analizi yöntemiyle, haber analizleri yapılarak medyanın toplum üzerinde etkisi ve öznenin maruz kaldığı iktidar temelli ideolojik bombardıman açıklanmak istenmiştir. Bu yüzden medyanın toplum üzerinde etkisi oldukça büyüktür.

Althusser göre özne, toplumda sosyal yaşantısını inşa ederken aynı anda toplumsal bir ağın parçası olmaktadır. İnsanların toplumdaki sosyalizasyonu ile filizlenip büyümesi istenen bir düşünce tohum olarak ekilir. Bu sistem ideolojinin temeli olan fikir ve düşüncenin kendisiyle doğrudan ilişki içerisinde olmasını sağlamaktadır. Çünkü tek bir düşünce tohumu ile binlerce tohum üretilebilir ve toplumun her kesimine erişebilecek şekilde ekilebilir. Bu nedenle toplumsal düzenin temelleri bireyin ürettiği değer ve gerçeklik üzerine dayanmaktadır. Ancak iktidar senden aldığı tohumu sana olduğu gibi vermemekle beraber bu tohumu kendi ideolojisiyle değiştirebilmektedir. Toplum bu gerçek ile yapısını tekrar düzenlenmekte ve kendi ürettiğini farklı bir gerçekle sindirmektedir. Zamanla toplumun bu gerçeği kabullenmesi ve birey üzerindeki etkisini daha da arttırması ile yaşanan süreç, bireyin kendi düşüncelerini üretmediği ve sorgulamadan her düşüncüyü kabul ettiği kısır bir döngü içerisine itmektedir (2014:76).

Günümüzde kitle iletişim araçları etkinliğini genişleterek toplum için iletişim aracıyken zamanla toplum değerlerini düzenleyen dinamik bir yapıya dönüşmüştür. İletişim araçlarının toplumda yerini bu derece sağlamlaştırması ile bireyin güven duygusu

suistimal edilmeye elverişli hale gelmiştir. Kendine kazandırdığı bu konum sayesinde birey, gördüğü bir içeriği hem bir haber hem de toplumsal bir içerik olarak sorgulamadan kabul edebilmektedir. Çünkü buradaki amaç bireye karşı ters düşmeyen söylem ve haber içerikleri üreterek, toplumun da düşüncesinin aynı olduğunu hissettirmektir. Aynı zamanda üretilen içeriklerin zamansal ve mekânsal özellikleri yoktur. Budak göre, kitle iletişim araçları toplum içerisindeki yerini süreklilik ile kazanmıştır. Bireyin sürekli üretilen içeriklerle baş başa kalması ve bir içeriği bitirmeden diğerinin sunulması kafa karışıklığına yol açmaktadır. Bu durum ile bireyin düşünsel mekanizması, üretilen içerikler karşısında pasif bir davranış sergilemesine yol açacaktır. Süreklilik ilkesi ile içeriklerin bireye taraflı bir şekilde sunulması, toplumsal gerçeklikten bireyi uzaklaştırmaktadır (2016:50). Sürekli içerik ile baş başa kalan birey, hakikati ayırt edemez duruma gelerek bilgi kirliliğinin arasında kalmaktadır. Bu durum Marksist yaklaşımın savunduğu “yanlış bilinç” kavramındaki işleyişin önünü açmaktadır. Marksist yaklaşım toplumdaki gerçekleri çarpıtır ve yapay hakikatler üzerinden toplumun kontrolünü sağlar. Özellikle sınıfsal çatışmalar yapay zemin üzerinden kontrol edilirken çarpıtmalara neden olur ve bu şekilde tahakküm işleyişinin devamlılığı sağlanır. Bu kontrol ile iktidar, mücadelesini verdiği ideolojisini toplum üzerinde yineleme imkanına sahip olur (Dursun, 2013:39).

Medyanın toplum ile yakın ilişkiler içinde olması toplumsal olayların sunuş ve biçimlerini de etkilemektedir. Toplumsal olayları medya, çarpıtma, dramatize etme, yönlendirme gibi işlevleri sayesinde gerçekleri kendine göre inşa etmektedir. Üretilen haber içeriği dışında kurumun ideolojisi haber söylemi üzerinde de etkisini hissettirmektedir. Özellikle içeriğin haber başlıklarına ve anlatımdaki söylemlere gizlenen ideolojinin hedefi, yaşanan olayı kendi lehine kontrol edebilmek ve yönlendirmektir. İçeriklerin hazırlanış biçiminin daha önceden belirlenen ideolojinin etki gücünü de arttırmaktadır. Bu durum kurum ve kuruluşların, iktidar ilişkilerine dayanmaktadır. Çünkü haber içerikleri topluma doğrudan iletilen işlenmiş kaynaklardan oluşturmaktadır. Temel konu haberin topluma iletilmesi ve iletilen haberden önce gizlenen ideolojiyi sindirmesidir. Bu durumda medya içerikleri toplumu bilgilendirmek yerine ideolojik bir araç olarak kullanılmaktadır (Özerkan, 2002:73).

Toplumu kontrol etme ve yönlendirme noktasında hegemonyanın da yapısal etkisi bulunmaktadır. Medya ve toplum ilişkisinde önemli bir kavram olan hegemonyanın sadece ideolojik bir işlevi yoktur. Hâkim ideolojinin içeriklere gizleniyor olması karşısında tepki gösteren bir kesim olacaktır. Bu yüzden kültürel pratikler ile rıza kazanmaya çalışan iktidar, kendi ideolojisi kabul ettirebilmek adına zihinleri ve duygularını ele geçirebilecek her söylemi

meşru kılmaya çalışacaktır (İnal, 1996:62). Olması muhtemel tepkilerin rıza üretimiyle engellenmesi, kültürel bağlar üzerinden hegemonyanın ideolojik etkisi ile sağlanmaktadır. Hegemonya ve kültür ilişkisinin yanı sıra ekonomik yöntemlerde ideoloji için önemli bir araçtır. Bu yüzden iktidarın medya kontrolünde söz sahibi olmasını sağlayan temel kuvvet, kapitalist pazar anlayışında etkin olmasına dayanmaktadır. Kapitalist pazar içerisinde tekelleşen ve büyüeyebilen medya grupları, küçük ölçekli gruplar üzerinde hâkimiyet kurma ve kontrol etme eğilimi göstermektedir. Zamanla büyüyen medya grupları ekonomik gücün verdiği özgüven ile küçük işletmeleri kendi bünyesine maddi veya siyasi unsurlarla katmaktadır. Bu gelişmeler neticesinde medya grupları tekelleşme süreciyle, kapitalist pazarın özgürlüğünü kendi çıkarlarına yönelik kullanmaktadır. Pazarı hâkimiyetini arttıran medya grupları, sınırlarını genişleterek daha fazla kitlelere ulaşabilmektedir (Golding ve Murdock, 2002: 56).

Medya gruplarının ekonomisini güçlendirmesi ve gelirlerini arttırabilmesi için içeriklerini kapitalist sisteme göre düzenlemek zorundadır. Ticari bir anlayışla yönetilen medya grupları haber içeriklerini daha çok gelir kaygısıyla üretmektedir. Bu yüzden toplum için ürettiği sanılan her içeriğe meta anlayışıyla yaklaşmaktadır. Çünkü medya gruplarının gelir ve gider tablosunu belirleyen temel kaynak, meta gözüyle ürettiği bilgiye dayalı içeriklerdir. Üretilen içerikler reklamlar ile daha daha ilgi çekici hale gelmektedir. Medya grupları gelirlerinin büyük kısmını reklamlar aracılığıyla sağlamaktadır. Reklamların etkisi, medya gruplarının büyüklüğü ile doğru orantılıdır. Nitekim pazarın hâkimi olan medya grubu tarafından yapılan reklam, daha fazla kitlelere ulaşabilme imkânını elde edecektir. Kitlelere daha çok ulaşılabilen medya gruplarının daha çok tercih edilmesi, pazar içerisindeki küçük medya gruplarını zor duruma sokmaktadır. Bu nedenle küçük medya grupları reklam geliri elde etmekte zorluk çekebilir ve zamanla kapanıp, büyük medya grupları tarafından satın alınabilir. Sonuç olarak pazarın söz sahibi olabilen medya grubu, toplumsal ve siyasi ilişkilerini, gelir kaygısına göre üretmekte ve düzenlemektedir (Chomsky, 2012: 12).

Medyanın geniş kitlelere ulaşabilme ve etkileme gücünü daha çok iktidar ile yakın ilişki içerisinde olan medya grupları göstermektedir. Bunun temel sebebi medya gruplarının siyasi gruplarla yakın ilişkiler içerisinde olmasından kaynaklanmaktadır. Medya kendi rolünü ideolojik olarak belirlerken medya patronlarının ideolojisini de temel alır. Medya grubunun ideolojik tutumu iktidar ile ters düşmesi durumunda, medya grubu ideolojik olarak değişime ya da yakınlık gösteren medya gruplarının kısılcı altında satın alınmaya zorlanmaktadır (Çoban, 2014: 37).

Medya gruplarının ideolojisiyle hazırlanan içerikler toplumsal anlamda üstlenilen rolün önemini belirlemektedir. Medya grubunun kısıtlama ve sınırlamalarının olmasına karşın üstlendiği rol gereği hâkim ideolojiyi toplumsal anlamda yeniden üretme gücüne sahiptir. Hâkim ideolojinin üretiminde kullanılan enformasyon, söylemin de etkisiyle kurumun politikalarını belirlemektedir. Medya grubu tarafından topluma aktarılacak içeriklerin kaynak ve başlıkları, nasıl sunulacağı ve hangi amacı taşıdığı medya grubunun belirlediği politikalar doğrultusunda, ideolojik bir anlayışla biçimlenir (Van Dijk, 2005: 351). Pazar hakimiyetini elinde bulunduran medya grubunun ürettiği içerikler, ters düşen muhalif kurumların ürettiği içeriklere gölge düşürmektedir. Bu nedenle alternatif medya gruplarının ürettiği içerikler, hâkim ideolojinin ürettikleri karşısında görünmez hala gelirler. Bu durumda toplum tek ve bir kaynak üzerinden üretilen içerikleri sindirmekte olup, muhalif olabilecek alternatif kanalların dışında kalmaktadır (Van Dijk, 2005: 356).

Üretilen içeriklerdeki tüm gerçekler medya grubunun kontrolünde kamuoyuna sunulur. Gerçeklik kurumun ideolojisi ile şekillenmektedir. Medya grubunun ideolojisi doğrultusunda hazırlanan içerikler, dezenformasyon ile kitleleri yanlış ve eksik enformasyona akışına zorlamaktadır. Dezenformasyon sürecinin iki farklı türü bulunmaktadır. Birincil süreç içerisinde enformasyonun kaynağı kamuoyu ile paylaşılır ve bu süreç açık dezenformasyon (overt) olarak belirtilir. İkincil kapalı/örtülü (covert) dezenformasyon süreci ise enformasyonun doğruluğu hakkında kesin bir kaynak verilmemekle beraber, bir kimlik açıklaması da yapılmamaktadır (Fetzer'den akt. İnceoğlu ve Akıner, 2004). Bilinçli bir şekilde kaynağın yanlış olarak verilmesi içeriğe olan güvenin azalmasına yol açabilir ve toplumun değerlendirme sürecine etki etmektedir. Dezenformasyon ile medya grupları, hâkim ideolojiyi toplumda yüceltebilir, muhalif görüşü yanıltıcı ve eksik bilgilerle kötüleyebilir. Nitekim bu durum ilgili politikacıların işine oldukça gelmektedir. Kusurlarını veya yanlışlarını kamuoyunda gizlemek için doğru olmayan kaynak verileri kullanılarak güven duygusu taze ve yüksek tutulmaya çalışılır.

Genel olarak medya grupları, ideolojisini etkili bir şekilde kamuoyuna hissettirebilmek için kültürel ve maddi üretim süreçlerini hedef almaktadır. Toplum ile ilişkisini iyi tutmak isteyen medya grupları bu süreci teknolojinin de verdiği imkânlar sayesinde en üst seviyeye taşımıştır. Medya etki gücünü ağ olarak genişletirken, ideolojinin önemi de iktidarlar için bir o kadar önemli bir araç haline gelmiştir. İktidarlar, siyasi düşünce ve politikalarını medya aracıyla kamuoyuna paylaşmaktadır. Bu nedenle iktidarlar medyayı karşılıklarına almak yerine yanında görmek istemekte ve kendi ideolojisi yönünde kullanmayı amaçlamaktadır. Hall (2014:91), iktidar ideolojisindeki yapısal müdahalelerin medya kanalıyla gerçekleştiğini ve bu

şekilde toplumda kendi düşüncesini sağlam zemine yerleştirdiğini ifade etmektedir. İktidar düşüncesi gizli bir şekilde meşru kılınırken ve olumsuzluk içeren her türlü içerik bertaraf edilerek topluma, sade ve güven verici içerikler paylaşılmıştır. Bu sonuçla iktidarın ideoloji üretimi süreklilik kazanarak toplumun düşüncesi hissi oluşturulmuştur.

2.2. Söylem

Felsefe, sosyoloji, siyaset, iletişim gibi çoklu disiplinler tarafından araştırıp incelenen “söylem” kavramı, anlamını “discurrere” kelimesinden almaktadır. Latince köke sahip olan kavram “oraya buraya koşuşturma” “uzaklaşma” “eritme” “yayılma” gibi anlam içeriğine sahiptir (Sözen, 2017: 17). Türk Dil Kurumuna (2021) göre ise söylem ifadesinin karşılığı iki farklı anlamdan oluşmaktadır. Birinci anlam söyleyiş ve söyleniş olarak ifade edilirken, ikinci anlam klişeleşmiş ve kalıplaşmış söz olarak ifade edilmiştir.

Farklı tanımlamaların olmasıyla beraber Dilbilimi Terim Sözlüğü söylem hakkında “Bireyin konuşması ve dilin, söz ya da yazılı bir şekilde kullanımı” olarak tanımlanmıştır (İnceoğlu ve Çomak 2009: 24). Farklı anlamların olmasıyla söylem ifadesinin anlamı disiplinlere göre değişkenlik gösterebilir. Zellig Harris’in “Söylem Çözümlemesi” makalesinin 1952 yılında Language dergisinde yayımlanması ile söylemin yapısal olarak tartışılmasındaki ilk kapıyı aralamıştır (İmer, vd., 2011:292).

Söylem, sistematik işleyişi olan, konuşmalardan meydana gelen, kurallı ve düzeni olan bir kavramdır. Söylenen veya yazılan içeriklerin taşıyıcı rolünü üstlenen söylemin mesajı, aslında temel iletişim sürecini ele alır. Bu süreç içerisinde üretilen içeriğin alıcıya iletilmesinin yanı sıra kimin söylediği, neyi kaynak aldığı, kime söylediği ve amacının ne olduğu daha çok önem arz etmektedir. Söylem, toplumdan topluma farklılık gösterebildiği gibi insan gruplarının düşünce ve fikirlerini geliştirebilecek işlevselliği de bulunmaktadır. Ancak bu grupların düzenli ve sistematik şekilde ürettiği fikir ve düşünceler iktidar tarafından kullanılmak istenen bilgi kaynaklarını da oluşturabilir. Söylem, günlük kullanılan konuşmalardan, en küçük sohbetlere kadar tüm iletişim sürecini içine almaktadır. Bu süreç içerisinde birey ya da grupların sosyal dünya düzeni şekillenirken, sınıflandırmayı ve tepki verebileceği davranışlarında etkin bir rol oynar (Punch’dan 2005, akt: Çelik, vd., 2008:100).

Söylem gündelik hayatta kullanılan bir dil pratiğidir. Felsefenin ürünü olmasına rağmen gündelik dilden bağımsız bir şekilde düşünülemez. Çünkü söylem toplum ile iç içe olan bir dinamik yapıdır. Bu nedenle söylemi salt dilbilimi içerisinde değerlendirmek yetersiz olacaktır. Söylem, sözlü veya yazılı; sosyal, siyasi ve kültürel değerleri içerisinde barındıran bir yapıdan oluşmaktadır. Sözen’e göre, çok çeşitli yapısı nedeniyle meta-eylem işlevi göre

söylemin, her metnin edebi değeri olmaksızın analiz değeri olabileceğini söylemektedir (Sözen, 2017: 25).

Wodak'a göre söylem, güç ilişkilerine dayanırken, yaşanan bir olayın karşısında kurumsal ve toplumsal ilişkilerinin seviyesini ifade eden bir yapı olduğunu ifade etmiştir. Toplumun olay karşısındaki tutumunu söylem kontrol edebilirken, aynı zamanda olayın sorumlusu da söylem olarak karşımıza çıkar. Buradaki temel gerçek, söylemin kim tarafından nasıl kontrol edildiğidir. Bu yüzden söylem ile dil içerisine gizlenen ideolojik kırıntılar toplum üzerinde etkisini gösterebilecektir (Wodak et al 2000, Akt: Bedük, 2009:51).

Michel Foucault farklı bir perspektif ile yaklaşarak söylemi, mantık ve hakikat üzerine inşa etmiş, bilimsel olan bütün çalışmaları kapsayan veya sözlü bir şekilde dile getirilen bir kavram olduğunu savunmuştur (Megill, 1998:314). Toplumun özellikle düşünce metodunu ve mantık süzgecine vurgu yapan Foucault, söylem-iktidar arasındaki birlikteliğin nereden kaynaklandığını araştırmaktadır. Foucault bu ilişkiyi bilgi ile iktidar arasındaki yakın ilişkiden aldığını savunmaktadır. Söylemin bu iki ilişki arasında köprü görevini üstlenmesi ile iktidar güç dengelerini kendi lehine çevirmek istemektedir. Şöyle ki, gücü kendine görebilen iktidar fiziksel bir baskı yerine düşünceleri etki altına almayı ve kendi lehine kontrol etmeyi istemektedir. Bu yüzden söylem sadece söylem olarak kalmayıp bilgiyi yönlendirme ve iktidar zihniyetine hizmet etme görevini üstlenmektedir. İktidarın bilgiyi kendi üretim araçları ile üretmesi ve toplum üzerinde hâkimiyet kurmak istemesi, söylemde gizlenen ideolojik işlevselliğin ne derece etkili olduğunu ortaya çıkarmaktadır. Toplumun bu durumu içselleştirmesi ve sorgulamadan uzak bir tavır sergilemesi ise iktidar söylemlerindeki masumiyette gizlidir. İktidar söylemlerini sadece işaret ve semboller ile sınırlı tutmaz. Söylemlerinin içerisinde saklı olabilecek her iktidar düşüncesi anlamsal olarak yapı içeriğine gizlenmiştir. Bu nedenle söylem neredeyse iktidar da oradadır (Özer, 2011: 48).

Foucault'a göre söylem içerisinde gizlenmiş anlamların olması bir yerde iktidarın toplum üzerindeki otoritesini ortaya çıkarmaktadır. Toplumu kontrol edebilen araç görevini üstlenen söylem, denetleme ve dışlama yöntemiyle bu otoriteyi uygulamaktadır. Bu sistemi uygulayabilen iktidar toplum düşüncesine nüfuz ederek etkin yasak oluşturabilme gücüne erişebilmektedir. İstenmeyen söylemleri çeşitli yasaklar ile engelleyerek aslında denetimini kişi üzerinde sağlayıp, düşünceler üzerinde uygulamaktadır. Bu durum bireyin düşünce özgürlüğünü işlevsiz hala getirmektedir. İktidar istenmeyen olaylar karşısındaki tavrı iki temel yasak üzerinden gerçekleşir. Toplum içerisinde hassasiyet gösterilen cinsellik olgusu ile politika hakkındaki her gelişme yasakların başında gelmektedir. İktidarın genelde bu iki konu üzerine yasaklar getiriyor olmasının nedeni erk zihniyetini tehlikeye sokabilir olmasından ve

söylemin arzu- iktidar ilişkisindeki organik bağa gönderme yapmasından kaynaklanmaktadır. (Foucault, 1993: 11-12). Foucault iktidarın bilgi-söylem ilişkisini etkin kılabilmesi için, kamusal alanların gerekliliğine vurgu yapmıştır. Okul, hastane, ordu gibi kurumların işlevselliği, söylem yapısı için etkilidir. Foucault kamusal alanların analizlerinde teori ve ideolojiler yerine dil pratiklerine yoğunlaşmıştır. Bu nedenle söylem, sadece kurumun ideoloji yönlendirmelerinden oluşmamaktadır. Buradaki temel alınan esas konu söylem pratiklerinin belirlenen kurallar ile “ne yapıldığı” ve “ne söylendiğini” esas almasıdır (Sözen, 2017: 67). Bu bağlamda kamusal alanların varlığı iktidar söylemlerinin yönlendirmeleriyle doğrudan ilişkilidir. Bu ilişki ile söylemdeki anlamsal boyut tekrar tekrar üretilebilir ve korunabilir ve toplumu istediği şekilde biçimlendirebilir (Yağcıoğlu, 1990: 16). Söylemin bu derece toplum üzerinde etkili olması ideolojinin de etkisi daha net göstermektedir. İktidar ağ gibi erişebildiği her noktaya söylem ile kendi ideolojisini taşıyabilmektedir. Bu yüzden üretilen haber içerikleri, iktidar ideolojisini benimsetebilmek için önemli bir araçtır. Van Dijk göre (2015:15) ideolojiler dilin kapalı özelliği sayesinde toplumda varlığını sürdürebilmektedir. İdeolojilerin, söylem ile günlük konuşma pratiklerine kadar uzanan işleyişi, söylem içeriğinde bulunan anlama yüklediği düşünceyle sınırlı kalmaktadır. Bu yüzden öznenin söylemdeki ideolojiyi nasıl anlamlandırdığı daha fazla önem taşımaktadır.

Genel hatlarıyla söylem toplum ile iç içe geçmiş bir yapıdan meydana gelmektedir. İletişimin temel aracı olan dilin, yazılı veya sözlü bir şekilde toplumda varlığını gösterebiliyor olması, özneler üzerindeki duygu ve düşüncelere yönelik etkinliğini daha da arttırmaktadır. Öznelerin kişisel duygu ve düşüncelerinin tercümanlığını yapan dilin, toplum üzerindeki sosyal inşası büyüktür. Özne kendini dil ile ifade edebilir. Mantığını dil ile gösterebilir. Bu nedenle toplumda öznenin yeri dil ile belirlenir. Her özne kendi ifade biçimini kullanabilir bunu kendi düşüncesiyle harmanlayabilir. Öznenin düşüncesi toplum düşüncesi yansıtmaz. Toplum genel düşünce kanaatlerinin çeşitli şekilde ifade edilebilmesini sağlar. Bunun için sivil toplum örgütleri ve dernekler kurulabilir. Özne bu doğrultuda kendi düşüncesine ve mantığına uyan toplulukları seçebilir ve ters gelen grupları ise görmezden gelebilir. Bu bağlamda öznenin dil ile ifade edebileceği söylemler kişisel ve öznedir. Ancak iktidar için genel ve kabul görmüş ideolojik tutum ve söylemler geçerlidir. İktidar için söylemin mekân, zaman ve yer özelliği yoktur. Söylemin olduğu her noktada iktidar kendi ideolojisiyle beraber oradadır. Çünkü söylem kendi içinde gizlenmiş kodlardan meydana gelebilen ve ideolojiyi dil ile taşıyabilen bir kavramdır. İktidar söylemi, kendi egemenliğini koruyabilmek ve ileriye taşıyabilmek adına toplum üzerinde kullanabileceği yapısal argümanları birleştirir. Ekonomi,

Siyaset, Tarih ve Kültür gibi etkin başlıklarda üzerine yoğunlaşarak söylemlerini ideolojik çerçevede paylaşmaktadır.

2.3. Haber Üretim Süreci

Haber kavramı İngilizcede yer alan North (kuzey), East (doğu), West (batı) ve South (güney) kelimelerinin baş harflerinin oluşturduğu “News” kelimesinden türemiştir (Tayfur, 2018:11). Haber kavramına ilişkin sürekli farklı yorumların yapılması toplumdan topluma yüklenilen anlamlara göre farklılık göstermektedir. Tarih içerisinde sürekli farklı örnekleriyle karşımıza çıkan “haber” kavramı temel olarak birey ve toplum bilgilendirilmek için kullanılır. Bu nedenle toplumsal değişimlerin yaşanması ile siyasi ve sosyo-ekonomik unsurlarında etkisiyle beraber haber dağıtım ve toplama teknikleri değişkenlik göstermektedir.

Tarih içerisinde ilk haber toplama ve dağıtımı merkezi Roma İmparatorluğunun kontrolünde olan Senato kararıyla milattan önce 59’da kurulmuştur. Resmi olarak “acta diurna” ismiyle çıkarılan afiş, dönemin siyasi gelişmelerini ve eğlenceli olayları aktarmaktadır. Halka açık yerlere asılan afiş, Roma İmparatorluğunun hakimiyeti olan tüm kentlere belli aralıklarla dağıtılmıştır (Tayfur, 2018:12). Ancak günümüze kadar olan süreçte afişteki özellikler belirli gelişim göstererek, bilgi öneminin artmasına neden olmuştur. Bu nedenle bilgi, maddi form haline dönüşerek bir ürün haline gelmiştir. Bilgi içeren yazılı metinlerin satılmasına 14. yüzyıl sonlarına doğru Venedik kentinde başlanmıştır (Doğan, 1993:51).

Coğrafi keşiflerin 15.yüzyılda başlayışla araç ve gereçlerin zorunlu gelişimi, bilgi alma ve bilgi verme sürecini daha önemli hale getirmiştir. Keşifler sırasında tutulan notların aktarımı ve paylaşılması dönem içinde önemli kaynakların başında gelmekteydi. Özellikle İtalya ve Almanya’da ekonomi politik özetlerin ve mektupların satılmasıyla, kapitalist sistem izlerini yavaş yavaş göstermeye başlamıştır. Nitekim haber anlayışına dönüşen bilgi, ekonomi politik kaygıların daha önemli hale gelmiş ve değeri olan bir ürün gibi satılmaya başlanmıştır. Satılan ve çoğaltılan ilk eserlerin örneklerini aynı yüzyıl içerisinde Venedik el yazması olan “avvisi”, Hollandalılar tarafından el ile yazılan “zeytungen” isimli eserler oluşturmaktadır (İnuğur, 1982:42). Haberin, bilgi dağıtımında önemli bir rolü üstlenmesi, toplum ve devletin bilgi transferlerini paydaş hale getirmiştir. Tokgöz’e göre haber, toplumda yaşanan olayların bireye aktarılma sürecini ifade etmektedir. Haberin topluma dair bilgiler paylaşması, bireyin karar alma mekanizmasını da etkilemektedir. Bireyin ihtiyaç ve merakını giderebilen haberin, olayları zamanında vermesi, metin yazımında edebi bir anlam içermesi ve günün tarihine ışık tutması olarak yorumlanmıştır (2010:213). Haberin günümüz olaylarına ilişkin merak

giderici özelliğinin yanı sıra olayları zamanında ve sıcak bir şekilde aktarıyor olması, iktidarın olası hatalarını görünür kılar. Bu nedenle iktidarların, medya grubu sahipleriyle yakın ilişkiler kurması siyasi bir amaç doğrultusunda gelişmektedir.

Haber üretim sürecinde, haber transferinin yapılacağı bölgenin konum olarak tam merkezi seçilir. Belirlenen merkeze toplanan içerikler haber değerlerine göre sınıflandırılır. Haberi toplumsal sorumluluk bilinciyle harmanlayan kurum, içeriği nesnel bir şekilde sunmakla yükümlüdür. Liberalizm temelli çoğulcu yaklaşım, içeriklerin nesnel bir anlayışla üretildiğini ve gerçeklerin kamuoyu ile paylaşıldığını savunmaktadır. Ancak haberlerin bu kadar masum olmadığını ve gerçekliğin yeniden kurgulandığını savunan Lippmann, yazdığı “Public Opinion” adlı eseriyle haberlerin hakikati ne derece yansıttığını tartışmaya açmıştır. Haberlerin üretim sürecinde, içeriklerin türlü aşamalardan geçtiğini söyleyen Lippmann, hakikat yerine değiştirilen ve yeniden inşa edilen gerçeklere yer verildiğini savunmuştur (Neumann, 1998:170-180). Haber üretim sürecinin tartışmaya açılması bir kesimin içeriklere, sorgulayıcı bir şekilde yaklaşmasına neden olmuştur. Bu yüzden haber içeriklerinin üretimine etki eden unsurları ele alan diğer bir anlayış da ekonomi politik yaklaşımdır.

Ekonomi-politik yaklaşım, yeniden inşa edilen gerçekliğin sadece birey etkisiyle değil, siyasi ve kurumsal faktörlerin etkin olduğunu söylemiştir. Kurum içerisinde planlanmış bir şekilde elden ele üretilme hazır hale getirilen içerik, sadece tek düşünceden meydana gelmemektedir. Muhabirin önce kaynaktan edindiği bilgileri işlemesi ile başlayan süreç editör onayının ardından son halini almaktadır. Ancak bu işlemler sırasında içerik, ilk üretilen haliyle kalmamaktadır. Haber önce hazırlayanın ideolojisiyle sonra kurumun ideolojisine doğru sistemli bir şekilde işlenmektedir (Murdock ve Golding, 2002:63-64).

Bu çalışma içerisinde uluslararası medya gruplarının haber üretimindeki süreçlere yaklaşımı ele alınarak ekonomi politik nedenlerde ortaya çıkacaktır. Şöyle ki, uluslararası medya gruplarının iktidarlar tarafından desteklenmesi ve ulusal çıkarlarını gözetiyor olması sebebiyle nesnellikten uzak bir yayın politikası sergilemektedir. Devletler bu kurumları kendi ülkesinin ideolojisini yayması içi ve ulusal habercilik anlayışı içerisinde ülke haklarını koruması için desteklemektedir. Bu anlayış ile hareket eden kurumların uluslararası ağ yapısına sahip olması nedeniyle üretilen içerikler hızlı bir şekilde sınır ötesine yayılmaktadır. Bununla yetinmeyen medya grupları kendi ağını genişletebilmek adına farklı ülkelerdeki yayın organlarını satın almakta veya ortak olmaktadır. Bu sayede hem içeride hem dışarda medya gruplarını elinde tutabilen uluslararası medya grupları, toplumu yönlendirmek adına büyük bir güce sahip olacaktır. Bu yaklaşım ile hareket eden medya emperyalizminin baş aktörlerinden olan Amerika, kendi ideolojisini yaymak adına medyayı bir araç olarak

kullanılmaktadır. Yazılı ve görsel olmak üzere tüm içeriklerde etkisi olan Amerika, ürettiği tüm içeriklere kendi ideolojisini gizleyen mesajları ile kamuoyunun bilinçaltına etki etmeyi amaçlamaktadır (Erdoğan ve Alemdar, 2005: 395).

Haber üretim süreçlerine etki eden yaklaşımları ele aldıktan sonra içerik oluşturmada gazetecinin sorumlulukları da büyük önem taşımaktadır. Çünkü haber havuzunu besleyen ana kaynakların çoğunluğunu gazeteciler oluşturmaktadır. Gazetecilerin önce topluma sonra çalıştığı kuruma karşı sorumlulukları bulunmaktadır. Topluma karşı sorumlulukları ile saygın bir gelecek inşa etme fırsatı bulan gazeteciler aynı zamanda kamuoyunun da güvenini kazanmak zorundadır. Toplumun gazeteciye güvenmesi ile yapılan haberlere de güven artacaktır. Çünkü yapılan haberlerin kim tarafından yapıldığı ile de ilgilenen toplum, bu sayede haberleri kurumdan bağımsız bir şekilde gazetecinin inşa ettiği güven üzerinden de değerlendirecektir.

Bu bilinç ile hareket eden gazeteciler elde ettiği enformasyonları, gazetecilik pratiklerine uygun bir şekilde düzenledikten sonra kamuoyuna paylaşır hale getirmektedir. Gazeteci bilgi edinme aşamasında, birinci el kaynaklar ve ikinci el kaynaklar kullanarak iki farklı teknik yaklaşım sergilemektedir. Gazetecinin edindiği enformasyonlar, teknik kullanım ile değer kazanarak işlevsel metin kodlarına dönüşmektedir. Gazetecinin, bizzat içinde bulunduğu duruma tanıklık etmesi veya tanıklık eden biriyle doğrudan iletişim kurması, birinci el kaynak olarak kullanılmaktadır. Bununla beraber haber değeri taşıyan sosyal ve kültürel aktiviteler, resmî törenler ve basın açıklamaları da birinci el kaynak olarak haberlerde kullanılmaktadır. Gazeteci katıldığı aktivitelerde bilginin kaynağıyla doğrudan iletişim halinde olarak yazılı veya sözlü edindiği içerikleri, haber formuna dönüştürmektedir. Diğer bir bilgi edinme yöntemi olan ikinci el kaynak, gazetecinin yaşanan olaya tanıklık edememesi ve gelişmelerin içinde olmamasıdır. Genel olarak ikinci el kaynaklar, kurum ve kuruluşların yayınladığı basın bildirilerini ve haber ajanslarının kamuoyu ile paylaştığı metinsel içerikleri kapsamaktadır. Ancak burada yayımlanan her bildirinin haber değeri taşıyıp taşımadığı, bildirinin içeriğine göre değişmektedir. Haber değeri taşıyan bülten ve bildiriler gazeteci tarafından, kaynak belirtilerek haber formatına dönüştürülür. Editör tarafından son bir düzeltme yapılan haber içerikleri kamuoyunun bilgisine sunulur (Akbayır, 2018: 18).

Gazetecinin editör sürecine geçmeden önce elde ettiği bilgileri denetlemesi, yeterli gelmemesi durumunda doğrulaması gerekmektedir. Haberin doğruluk ve denetim sorunu daha çok ikinci el kaynaklarda yaşanmaktadır. Gazeteci haberin doğruluğunu araştırırken “Disinformation” olarak ifade edilen, kaynağın bilgi paylaşmaması durumu ile karşı karşıya kalabilir. Daha büyük sorunlara yol açabilecek “misinformation” durumu ise, kaynağın kasıtlı

olarak içeriği eksik ve yanlış paylaşmasını ifade etmektedir (Tokgöz, 2010: 244). Gazeteci, haber taşıyan her içeriğini kesin olan bilgilerden oluşturmalıdır. Aksi halde haberin eksik ve yanlış şekilde kurgulanması hem gazeteciye hem de çalıştığı kuruma büyük zararlar verebilir.

Gazeteci haber kurgusunu gerçekleştirdikten sonra bağlı olduğu kuruma göndererek haber üzerinde son düzenlemeler yapılır. Artık haber gazetecinin elinden çıkarak kurum kontrolüne geçmiştir. Burada haber farklı süreçlerden geçerek kamuoyuna sunmak için hazır hale getirilir. Ancak haber üzerinde son düzenlemeler yapılırken, kurumun benimsediği ideolojiye uygunluğu test edilir. Çünkü üretilen haber içeriklerinin kurum ideolojisiyle birbirini tamamlaması gerekmektedir. Kurum kendi ideolojisiyle çelişen haberlere yer vermemekle beraber haber üzerindeki son sözü söylemektedir. Kurum ideolojisi ise sahiplik yapısıyla doğrudan ilişkilidir. Medya patronunun sahip olduğu ideoloji kurum ideolojisi olarak haberlere yansımaktadır. Bu yüzden medya patronlarının siyasi ilişkileri haber açısından önemlidir. Yakın gördüğü ideolojiyi benimseyen medya patronu, sahibi olduğu medya grubunu da aynı ideoloji doğrultusunda yönetmektedir. Medya grubu kendi ideolojisini taşıyan haberlere fazlaca yer vermektedir. İdeolojisiyle çelişen haberleri yayımlamaktan kaçınırken, karşıt görüşü olumsuz bir şekilde yansıtmaktadır. Haberin kurum kontrolüne geçmesiyle birlikte son değerlendirmeleri “eşik bekçileri” yapmaktadır. Kurumun yayın politikasını takip ederek haberlerin kurum çıkarları doğrultusunda yayımlanmasını sağlamaktadır. Kuruma ters düşen haberler “eşik bekçileri” tarafından düzeltilmesine karar verilerek geri gönderilir ya da hiçbir şekilde yayım yapılmasına müsaade edilmeyecek şekilde reddedilir. Burada eşik bekçilerinin rolü, kurumun çıkar ve ideolojisi için oldukça önemlidir. Çünkü medya patronlarının isteklerini doğrultusunda hareket etmesi istenen eşik bekçilerinin, yanlış habere onay vermesi hem kurumu hem de medya patronunu, hâkim ideoloji karşısında zor duruma sokacaktır. Bu yüzden medya patronları, eşik bekçilerini seçerken kendi ideolojisi ile uyuşan kişilere bu sorumluluğu vermektedir.

Haber üretim sürecindeki bürokratik ve hiyerarşik işleyiş, medyakrasi kavramıyla ifade edilmiştir (Aslan, 2004: 21). Medya patronlarının ideolojisi ile kodlanan içerikler artık haberden daha fazlasını içermekte olup, medya patronlarının görüşlerini topluma aktarmaktadır. Sistemli ve düzenli bir şekilde medyakrasi uygulayan kurumlar aynı zamanda bir eşik görevini üstlenmektedir. Kurum içerisindeki düzen ve işleyiş medyakrasiyi uygulayabilecek kişilerden seçilir. Bu nedenle medya patronları çalışanlarını, eğitim seviyesine ve mesleki yetkinliklerine göre değerlendirmemektedir. Kurum için çalışacak kişilerin önceliği benimsediği ideoloji olarak belirlenmiştir. Bennett’a göre, (2000: 63) medyakrasinin kurumlar tarafından uygulanabilir hale getirilmesi ile topluma sunulan

içerikler haber değerinden uzak ve sadece ideolojik bir meta olarak kullanılmasına dayanmaktadır. Aynı zamanda kurum, haber içeriklerini bir elekten geçirerek kendine en uygun ifade biçimini ayıklamaktadır. Topluma sadece seçilmiş ve düzenlenmiş içerikler sunulmaktadır.

2.4. İktidar: Haber ve Söylem İlişkisi

Tarih boyunca insanlık, başta yaşadığı coğrafya üzerinde sonra dünya genelinde hâkimiyet kurma düşüncesini hep sürdürmüştür. Bu düşünce ile birçok büyük savaşlar yaşanmıştır. Girilen bu mücadele içerisinde toplumlar hep bir çatışma ortamında yaşamaya mahkûm edilmiştir. Canetti'ye göre (2012: 283), iktidar ve güç birbirini besleyen iki temel duygu arzusundan doğmaktadır. İktidarı sürekli arzulayan insan, daha fazlasını isteyerek güç kullanımında aşırılık kaçmaktadır. Bu yüzden gücün verdiği aşırılık, iktidar özelliklerinin kazanılmasında etkin bir rolü üstlenmektedir. Günümüzde buna en iyi örnek Ortadoğu ve özellikle Suriye ve Libya'da söz sahibi olmak isteyen devletlerin o bölgede varlığını kanıtlama arzuları gösterilebilir. Devletler bölgede kendi iktidarını sağlamak adına gerek siyasi gerek fiziki güçlere başvurabilmektedir. Bu güç önce bulunduğu bölgeye sonra dünya kamuoyuna bir gövde gösterisidir. İktidar arzusu var olduğu sürece insanlık daima gövde gösterilerine tanık olacaktır. Bu bağlamda iktidar kavramı toplum veya toplumlar üzerinde hâkimiyet kurmak adına girilen bir mücadele diyebiliriz. Devletlerin dünya siyaseti üzerinde söz sahibi olabilmek için girdiği bir diğer mücadele ise medyadır. Özellikle günümüz teknolojisi ile medyanın geniş kitlelere erişebiliyor olması, iktidarların dikkatini çeken özelliklerin başında gelmektedir.

Türkçeye köken olarak Arapçadan geçen iktidar kavramı, etimolojik olarak erk, saltanat, kontrol etme gücü anlamlarını taşımaktadır (Hançerlioğlu, 1986: 92). Liberal anlayışa göre iktidar, toplumun yapısına yayılmış bir kavram iken, eleştirel perspektife göre asil ve soylu grupların, toplumun üzerindeki kontrolünü sağlamak amacıyla kullandığı gücü ifade eder (Budak, 2016:43). İktidarın bu gücü eline alması ve kontrol edebilmesi için çeşitli politikalar uygulaması gerekmektedir. Bu politikalar üç unsurdan meydana gelmektedir. Birinci unsur olan ekonomi ile toplum kontrolü için temel ihtiyaçlar hedef alınır. İktidar toplum üzerindeki etkinliğini ekonomik unsurlarla daha etkin hale getirmektedir. Bu nedenle iktidarın, toplumdaki üretim ve tüketim zincirini topluma kendi istediği politiklar ile sunması gerekmektedir. İktidarların sıkça başvurduğu tehdit ise toplumu kontrol etmek için her türlü davranışını meşrulaştırdığı ikinci unsurdur. Üçüncü ve son olan unsur olan bütünleştirici güç

ile bireyleri kanun ve yasalar karşısında eşit tutarak, topluma adaletli bir iktidar oluşturmaktadır (Boulding, 1989:10).

Toplum üzerinde hâkimiyet sağlayan ve yönetimi eline alan erk, devleti temsil etmektedir. İktidar toplumsal kimlik inşasına müdahale edilebilmekte ve kendi politikalarına göre toplumu düzenlemektedir. Modern toplumlarda bu düzenin sağlanabilmesi için iktidar çeşitli ikna yollarına başvurmaktadır. İktidarın bunu sağlayabilmesi için toplum üzerinde bir korku yaratması gerekmektedir. Bu sayede toplumun rızasını kazanmak daha kolay olacaktır. Toplumu disiplin altında tutmaya çalışan iktidar, aynı zamanda mevcut sistemini yasa ve kolluk kuvvetleriyle korumaya çalışmaktadır (Poggi, 1990:5). Korku üzerine kurulu bir düzen tarafından idare edilen toplumun özgür bir düşünce yapısı olmayacaktır. Bu durum iktidarın baskısından korkup düşüncelerini ifade edemeyen bir birey yaratacaktır. İktidarın gerektiği zamanlarda şiddet faktörünü toplum üzerinde uygulayabilir olmasının diğer bir nedeni ideolojisini sahiplenen bir kesim tarafından aldığı desteğe dayanmaktadır. Bu sayede toplum ve birey kendi içinde çatışmakta olup, ideolojik bir mücadele verecektir. Bu mücadele iktidar tarafının lehine bir durum olurken, toplumu farklı düşüncelere iten unsurlar bütünlükten uzak tutacaktır. İktidar bu yöntemle kendisine zıt düşebilecek görüşlerin de önüne geçerek, kendi ideolojisini toplumun yapısında hissettirebilecektir. İktidar için ideoloji, toplumun rızasını kazanmak önemli ölçüde gücünün kaynağını oluşturmaktadır. İktidar toplumun yapısına ideoloji ile etki ederek, yönetimini daha kolay ve işleyişi kolay bir düzen haline getirmektedir. İktidarın arzuladığı toplumsal hakimiyet, ideolojinin etkin bir şekilde kullanılmasıyla doğru orantılıdır. Çünkü iktidar toplumdaki varlığını ideoloji ile kabul ettirmektedir (Van Dijk, 2015: 45-46). Toplumun iktidara karşı tavır ve davranışları ideolojinin etkisiyle değiştirilebilir ve tekrar üretilebilir. Toplum tarafından kabul görmüş aydınların burada rolü büyüktür. Çünkü ideoloji bir yerde güven ve inanma üzerine kurulmuştur. Bu nedenle iktidar ideolojisini etkili bir şekilde toplum üzerinde hissettirmek için aydınlara ve kanaat önderlerine ihtiyaç duyar.

İktidar, varoluşunun temellerini ideolojinin varlığına dayandırmaktadır. Bu nedenle yönetimi ve yönetmeyi en iyi şekilde tasarlamak için ideoloji iyi bir araçtır. İktidar varlığını sürdürmek ve uzun yıllar boyunca toplum üzerinde söz sahibi olabilmek için ideolojisini ilk günkü gibi taze ve yenilebilir tutmaya ihtiyaç duyar. Bu sebeple iktidarlar, toplumun derin yapısına nüfuz etme eğilimi göstermektedir. Toplumsal pratiklere erişebilen ideolojinin olduğu her yerde iktidar da bulunmaktadır. İktidar bu amacını gerçekleştirmek için Althusser'in kavramlaştırdığı ideolojik aygıtlara ihtiyaç duyar. Topluma farkında olmadan, gizli bir şekilde

ulaşabilmenin en iyi yolu toplumsal etkinlikler ve grup faaliyetlerinin uygulandığı kurumlarda kurgulanan ideolojinin, bireye gerekliymiş gibi sunulmasıyla daha işlevsel hale gelmektedir.

Kapitalist sistem, üretim ve dağıtım zincirine varlığını kabul ettirmesi ile medya gruplarını, kurumsal değişikliğe sürüklemiştir. Özellikle bu zincir içerisinde büyüyerek holdingleşen medya grupları, küresel bir imaj kazanarak ağını genişletme imkânı elde etmiştir. Medya gruplarının ağını genişletmesi ile kitlelere erişiminde etkili bir artış göstermiştir. Medya gruplarının bu büyüklüğü elde edebilmek için büyük bir sermaye yapısına sahip olması gerekmektedir. Bu yüzden medya grupları geniş kitlelere ulaşmak istemesi ile reklam taleplerini de arttırmayı hedeflemiştir. Medya grupları en başta reklam ve kitleler üzerinde odaklanmıştır. Bu yüzden kurumların, kâr marjını daha çok reklamlar sayesinde elde etmiştir. Reklam kaygısını ön planda tutan medya grupları, kendisine gelir sağlayabilecek her türlü yakın ilişkilere kendi hazır tutmaktadır (Chomsky, 2012: 12).

Küresel konum kazanan medya gruplarının ürettiği içerikler, kitlelerin daha çok enformasyona maruz kalmasına neden olmuştur. Özellikle 2000’li yıllardan sonra teknolojik gelişmelerin yaşanması ile medya, ürün çeşitliliği elde etme imkânını yakalamıştır. Bu gelişmeler, kamusal üretim sağlayan haber merkezlerini geride kalmasına, büyük holdinglerin pazar alanında söz sahibi olmasına neden olmuştur (Golding ve Murdock, 2002: 62). Medya gruplarının ticari kaygıyla hareket etmesi, kamusal sorumluluğunu ihmal etmesine neden olmuştur. Medyanın, ekonomi politik bağlamda incelenmesine yol açan bu duruma iktidar ilişkilerini de yansıtmıştır. Medya, liberal anlayış içerisinde; yasama, yürütme ve yargıdan sonra dördüncü güç unsur olarak değerlendirilmektedir. Ticari kaygılar nedeniyle kamusal sorumluluğunu yerine getirmeyen medya, kendisinin büyümesini sağlayabilecek görüşe yakınlık göstererek, iktidar ilişkilerini kendi lehine kullanmak istemiştir. Bu durum mevcut iktidarın da çıkarlarına hizmet ederek desteklenmiştir. Medya kanadı sermayesini güçlendirme peşindeyken, iktidar ise ideolojisini yaymak ve sürdürmeyi politika haline getirmiştir (Yaylagül, 2010: 145). Bu bağlamda iktidar, medyayı kontrol edebilen bir denetim mekanizmasını sermaye ile kendisine bağlamıştır. Medya gruplarının ürettiği içerikler iktidar söylemlerini taşıırken, karşıt görüşün üzerinde de denetim sağlanmasına imkân tanımıştır.

İktidar ve medya ilişkisini ekonomik nedenlere dayandıran Herbert Schiller, çalışmasını Amerika medyası üzerinde şekillendirir. 19. yüzyılın en etkili kitle iletişim aracı olan televizyon, Amerika kültürünün ve ideolojisinin tanıtımında kullanılan en etkili araçtır. Televizyon ile tüm kıtalara ulaşabilme imkân sağlayan Amerika, bireylerin bilinç altlarına kültür ve ideolojisini yerleştirmeyi amaçlar. Zamanla toplumlar içselleştirme yoluna giderek Amerika’ya karşı sempati duymaya başlayacaktır. Bu durum Amerika’nın izleyeceği dış

politikalarındaki tepkileri engelleyerek en aza indirecektir. Amerika bu ürünlerini yerleştirmek ve yayılmacı politikasını uygulamak için kapitalist sistemin varlığına ihtiyaç duyar. Amerika kültür ve ideolojisini, kapitalist sistem ile tüm dünya toplumlarına ulaştırır. Schiller, bu durumu kültür emperyalizmi kavramıyla açıklar (Yaylagül, 2010: 158). Amerika'nın güçlü sermayelere sahip olması, iktidar mücadelesini eşitsiz bir noktaya taşımaktadır. Bu nedenle dünya genelinde sermayesi güçlü olan iktidar, toplumları daha kolay bir şekilde himayesine almaktadır. Nitekim maddi gücü ve sermayesi olmayan devletler, güçlü devletlerin iktidar politikaları yüzünden kolonileştirilmektedir.

İktidarlar, politikalarını söylem ile meşrulaştırılarak kitlesel bir güç kazanma eğilimi gösterirler. Van Dijk göre, gazeteciler, sanatçılar, akademisyenler ve kanaat önderleri, “simgesel seçkin” grupları oluşturmaktadır. Bu gruplar iktidarın yakın ilişkiler kurmaya çalıştığı kişilerden ibarettir. Simgesel grupların söylemlerini kontrol etmek isteyen iktidar, bölge üzerindeki hâkimiyetini yapısal bir şekilde uygulamayı arzular. Çünkü kişilerin söylem kontrolünü elinde bulunduran iktidar, söylemlerin başlıklarını, içeriklerini, üslup ve sunumu belirlemektedir. Simgesel grupların, iktidar denetimine girmesi ile ideolojik bir kontrol sağlanır. Bu yüzden ki iktidarın yürüttüğü siyasi veya askeri politikalar, seçkin gruplar tarafından da desteklenerek, ideolojik bir yansıma olarak görülmektedir. İdeolojik yansımanın söylemlerini taşıyan seçkin gruplar aynı zamanda iktidarın toplum içindeki gizli temsilcileridir (Van Dijk, 2005: 321).

Van Dijk göre, iktidar önce birey üzerine odaklanır. Toplum kontrolünü ve denetimini sağlamak için önce bireyi çevrelemek zorundadır. Bu sayede eylemlerini kalıcı ve sürdürülebilir hala getirebilir. İktidar bu izlediği yolda bireyin özgürlüğünü de kısıtlamaktadır. İktidar özgürlük ile doğrudan ilişki içerisindedir. İktidar bu ilişkisini bireye hissettirmemekle beraber dolaylı yollarla ulaşır (Van Dijk, 2005: 319). Medya, metinler üzerinden ideolojik göndermelerde bulunur. Birey farkında olmadan aslında iktidar düşüncesini sindirmektedir. Medya gruplarının iktidar ilişkileri düşünüldüğünde toplumun geneli iktidar ideolojisine maruz kalmaktadır. Ancak birey örtülü ve gizlenen ideoloji yüzünden bu durumun farkında olmamaktadır. Bu bağlamda medya grupları önce bireyi sonra toplumu sarabilecek ideolojik söylemleri üretmektedir. İktidar denetimi ile gerçekleşen bu üretimler toplumun neyi nasıl düşüneceğinin altyapısını oluşturmaktadır. Bu yüzden ki, iktidar sadece söylem olarak kalmamakla beraber, düşünceler ve bilinçaltılarında yeniden ve sürekli ideoloji üretmektedir. Bu sayede iktidar uzun yıllar yönetimde kalarak ve toplumu istediği bilinçle kontrol edebilmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BARIŞ PINAR HAREKÂTI

3.1. KCK Planı: PKK/PYD/YPG

Orta Doğu politikaları ve uluslararası stratejileri Türkiye'nin jeopolitik konumu göre şekillenmektedir. Bu politikalar gerek ekonomi ve gerek ulusal güvenlik alanlarını derinleşmiştir ve çeşitlendirmiştir. Türkiye bölgesel ve uluslararası güvenlik politikalarını sürdürürken, iç güvenlik tehditlerini de ortadan kaldırmaya devam etmeye çalışmaktadır. Türkiye iç politikada gösterdiği güvenlik politikalarının başında PKK terör örgütü faaliyetleri ilk sırada yerini almaktadır.

Abdullah Öcalan tarafından 1978 yılında kurulan Partiya Karkeren Kurdistan (PKK), Türkiye'de Kürt Sorunu ile ilişkilendirilmiş ve Türkiye'de sözde Kürt Haklarını savunduğu ifade etmiştir (İmset, 1993: 47-50) Türkiye'de iç güvenlik konusunda can ve mal güvenliğine tehdit oluşturan PKK, 1978 yılından itibaren günümüze kadar süreçte birçok silahlı saldırı düzenlemiştir. Toplumda huzuru bozmaya çalışan ve ülke bütünlüğüne zarar verecek her türlü terör eylemini üstlenen PKK, günümüzde can ve mal güvenliğine yönelik eylemlerine devam etmektedir. Bu doğrultuda Türkiye Cumhuriyeti, PKK'lı teröristlere göz açtırmamak için gerek siyasi gerek askeri operasyonlarla terör unsurlarına müdahale etmektedir. Nitekim tehdit unsurlarını ortadan kaldırmak adına Türk Silahlı Kuvvetleri, PKK'ya yönelik birçok askeri operasyon gerçekleştirmiştir. Yapılan operasyonlar ile PKK'ya Türkiye sınırları içerisinde hareket alanı bırakılmamıştır. Süreç içerisinde PKK, kendi idari yapısını korumak adına farklı ülkelerde örgütlenmeye gitmiştir.

Türkiye'de Kürt nüfusunun olması sebebiyle PKK, farklı ülkeler tarafından desteklenmiş ve Türkiye'ye sınır olan komşu ülkelerde yapılanmaya gitmiştir. İlk olarak 1991 ve 2003 yılındaki Körfez Savaşları, PKK'nın örgütlenerek yeniden yapılanmasına, imkân tanıyarak ve KCK planının uygulanmasına yönelik bir boşluk oluşturacaktır. Bu boşluğu fırsat bilen PKK terör örgütü bölgede örgütlenmeye başlamıştır. KCK planını yürütmeye çalışan PKK terör örgütü, 2003 yılından itibaren Irak'ın Kuzey bölgesinde bulunan Kandil Dağı çevresinde kurduğu kamplarda örgüte silahlı militan yetiştirmiştir (Sönmezoğlu, 2004: 307).

PKK terör örgütü yapılanmaların Suriye'de öne çıkmasını sağlayan stratejilerin başında Körfez Savaşı sonrası 1991 yılında ABD'nin izlediği Orta Doğu politikası etkili olmuştur. Körfez savaşı sonrası ABD, Irak yönetiminin başında olan Saddam'a karşı bölgedeki Kürtleri destekleyerek PKK'nın Irak'ta yapılanmasındaki önünü açmıştır. Örgüt zamanla bölgedeki etkinliği arttırmaya başlamış ve adeta bölgede merkezi üs kurma

durumuna gelmiştir (Al Jazeera, 2013). Aynı zamanda ABD Merkezî İstihbarat Teşkilatı tarafından yayımlanan raporlara göre, Türkiye'nin terör örgütüne sürekli operasyonlar düzenlemesi, PKK'nın farklı ülkelerde üs kurmasına sebep olan nedenlerden birini oluşturmaktadır. PKK, Irak'tan sonra idari yönetimini sürdürebilmek ve örgüt yapısını koruyabilmek adına Suriye'ye taşınmıştır.³

ABD ve batılı ülkelerin destekleri PKK'nın daha hızlı örgütlenmesine ve ilerlemesine neden olmuştur. Türkiye bu süreçte uluslararası arenada siyasi baskılarını sürdürmüştür. Bu süre zarfında Türkiye'nin baskıları sonucunda 1998 yılı Ekim ayında İran ve Mısır ülkelerinin de katılımıyla Suriye ile Adana Mutabakatı imzalanmıştır (Duran, 2012:508). Bu süre zarfında PKK'nın terör planlarını Suriye'den yöneten Abdullah Öcalan sınır dışı edilmiştir. Sınır dışı edilen Öcalan Kenya'daki Yunanistan Büyükelçiliğinde saklanmıştır. 1999 yılında sahte bir pasaportla Hollanda'ya kaçış uçuşunu planlarken Milli İstihbarat Teşkilatı'nın başarılı operasyonu ile yakalanmıştır (Anadolu Ajansı, 2020c).

Tutuklanarak Türkiye'ye getirilen Öcalan, PKK'nın varlığını sürdürmesi yönündeki talimatlarını ve örgütün yapılanma çalışmalarını avukatları aracılığıyla sürdürmüştür. İçerinden talimatlarla PKK'nın örgüt faaliyetlerini sürdürmeye çalışan Öcalan, avukatları ile 2001 yılında 25 Aralık görüşmesinde, İran'da Irak'ta faaliyetlerin devam etmesi gerektiğini ifade etmiştir. Öcalan PKK'nın Suriye'de örgütlenmesine yönelik talimatlarını vermiştir. 2002 yılında yapılan PKK 8. Kongresinde “Kürdistan Özgürlük ve Demokrasi Kongresi/KADEK 1. Kongresi”, PKK terörist elebaşı Öcalan'ın verdiği talimatlar doğrultusunda toplanmış ve yapılanma kararları alınmıştır. PKK'nın terörist elebaşı Öcalan'ın 2003 yılı 13 Ağustos tarihinde verdiği talimatlarda ‘Suriye Kürtlerin Demokratik Partisini’ ifade etmiş, daha sonra Suriye halkı için de önem arz ettiğini ifaden eden ‘Demokratik Birlik Partisini’ (PYD) kurulmasını söylemiştir. Bu talimatlar ile PKK ismi değiştirilerek Suriye'de aynı amaçlar doğrultusunda 17 Ekim 2003 tarihinde PKK/PYD kurulmuştur. (İçişleri Bakanlığı, 2017:10-12)

Yapılan kongreden sonra ilan edilen sözleşmede PKK, “Demokratik Konfederal Kürdistan” fikrini gerçekleştirmek için çalışmalara başlamıştır. Konfederal yapının dört ülke üzerinden gerçekleştirilmesi planlanmıştır. Türkiye, İran, Irak ve Suriye olmak üzere farklı ülkelerde plan doğrultusunda örgütlenmelere gidilmiştir. Kürdistan Topluluklar Birliği (KCK) lideri olarak Abdullah Öcalan belirlenmiştir. Yasama organı ise ‘Kongra-Gel’, 2005 yılı 17

³ ABD, Merkezî İstihbarat Teşkilatı, Yayımlanmış Belgeleri (CIA-RDP). 87T00685R000200400003-1.

Mayıs tarihinde 213 PKK'lı yöneticinin bir araya gelmesiyle 'KCK Sözleşmesi' ile kurulmuştur. KCK sözleşmesinin 36. Maddesinde PKK'nın ideolojisi ve uyguladığı pratikler sistemin temeli belirleyen aktör olarak ifade edilmiştir (Sezer, 2012: 47-51). KCK'nın lideri olarak seçilen Öcalan'ın, PKK'nın farklı çatı altında örgütlenmesi açısından Suriye'de PYD/YPG, İran'da PJAK ve Irak'ta Tavgari Azadi, olarak tanımlanmaktadır (Dışişleri Bakanlığı, 2022).

KCK Suriye yapılanmasını farklı örgüt şemaları üzerinden işleyişini sürdürmektedir. Siyasi bir uzantı olan PYD, dünya kamuoyuna yasal kimlik ortaya koyan sözde bir parti biçimindedir. PYD'nin siyasi kimliğinin yanı sıra silahlı kanadını da YPG/YPJ oluşturmaktadır (Erkmen, 2012:28). Halk Savunma Birlikleri (YPG) ismiyle kendisini tanıtan terör örgütü PYD'nin silahlı bir koludur. Dünya kamuoyunun desteğini alabilmek adına bölgede farklı terör örgütleriyle mücadele içinde olduğunu göstermeye çalışmaktadır.

PKK/KCK terör örgütü, Suriye üzerinden Türkiye'ye yönelik hedeflerini gerçekleştirmek istemektedir. Türkiye, toprak bütünlüğü korumak ve KCK planını bozmak için Suriye ve Irak bölgesine belirli aralıklarla operasyon düzenlemektedir. Suriye'de aynı zamanda KCK planını uygulamak için KCK-Rojava örgütü faaliyete geçirilmiştir. Toplumda terör algısını yıkmak ve dünya kamuoyuna legal bir yapı göstermek adına PKK/KCK'nın sahip olduğu terör kimliği KCK-Rojava ismiyle gizlenmeye çalışılmıştır. Uluslararası terör örgütleri listelerinde yer alan PKK'nın Suriye uzantısı olan PYD'nin KCK planını gerçekleştirmek üzere Türkiye'nin sınır güvenliğinde problem oluşturmaktadır (İçişleri Bakanlığı, 2017:10-12).

3.1.1. Arap Baharı Süreci

Ortadoğu ve Kuzey Afrika coğrafyasında gerçekleşen toplumsal olayların tanımı için kullanılan "Arap Baharı" kavramı, bölgedeki gelişmeleri ana başlık altında toplamak için kullanılmıştır. Yaşanan olaylara farklı tanım ve ifadeler kullanılmıştır ancak Arap uyanışı ve Arap ayaklanması gibi kavramlar, "Arap Baharı" kavramı kadar ön plana çıkartılmamıştır. Bunun medyatik nedenleri bulunmaktadır. En başta olumsuz bir anlam içermeyen Bahar ifadesi, burada müjde ve yeni bir dönemi ifade etmek için kullanılmıştır. Batı medyası, "Arap Baharı" kavramı kullanımında ısrarcı olmuştur. Bunun temel sebebi, kamuoyuna yaşanan olayların pozitif ve güzelleme ile sürecin olumlu bir şey olduğuna inandırmaktır. Bu sayede farklı toplum ve devletlerin tepkileri de en aza indirgenecektir. Solmaz'a göre (2014: 42), sürecin "Arap Baharı" kavramı ile özetlenmesi, halkın düşüncelerine umut aşılayarak

protestoların artmasına neden olmuştur. Bu yüzden Arap Baharı kavramı hem topluma umut aşılanmış hem de farklı batı toplumlarından gelebilecek tepkileri en aza indirmiştir.

Ortadoğu, farklı medeniyetlere ev sahipliği yapmış, farklı yaşam ve kültürlerle tanıklık etmiş bir bölgedir. Bölgede asırlarca savaş ve siyasi gelişmeler yaşanmıştır. Bölgenin sahip olduğu yeraltı ve yerüstü zenginlikler, farklı ulus ve devletlerin bölgede iktidar kurma ve söz sahibi olma arzularını daha da ateşlemiştir. Devletler, bölge üzerinde hakimiyet kurmak adına dış politikalarını bu coğrafya üzerinde yoğunlaştırmıştır. Özellikle gelişen teknoloji ile hammadde arayışına giren süper güçler, başta petrol olmak üzere diğer tüm kaynaklara erişebilmek için dışarıdan müdahalelerde bulunmuştur. Bu nedenle bölge üzerinde varlığını sürdüren iktidarlar, kendi kararlarını uygulayabilecek bir yönetim şekli kurmakta güçlük çekmiştir. Yaşanan dış müdahaleler nedeniyle bölgede siyasi iktidarsızlık hâkimdir. Yaşamakta olan siyasi iktidarsızlık aynı zamanda toplumsal kaosu da beraberinde getirmiştir. Bölgedeki bulunan ülkelerin refah seviyesinin düşük olması ve toplumdan güvenoyu alamayan yönetimler, süper güçlerinde devreye girmesiyle önü alınamayan sürecin başlamasına neden olmuştur (Kartal ve Öztürk, 2018: 30).

Bölgede yaşam sürdüren topluluklar sürekli iç çatışma yaşarken, dini sebepler nedeniyle de birlik ve beraberlik sağlanamamıştır. “Arap Baharı” diye ifade edilen süreç, ilk etapta birlik ve beraberliği yansıtan toplum görüntüsü verebilir fakat zamanla daha büyük çatışmaların yaşanmasına zemin hazırlamıştır. İlk olarak sürecin başlamasına neden olan olay 17 Aralık 2010 tarihinde Tunus’ta gerçekleşmiştir. Tunuslu bir genç olan Muhammed Bouazizi’nin polis tarafından şiddete uğraması ve geçim sıkıntısı nedeniyle kendisini yakması sonucunda “Arap Baharı” sürecinin fitili ateşlenmiştir. Ülkede kötü bir yönetim olduğunu düşünen bir kesim bu durumu fırsat bilerek, sokaklara dökülmüş protestolara başlamıştır (Tanrıverdi, 2011:42).

Ülkede yaşananlar nedeniyle halk ve güvenlik güçleri karşı karşıya gelmiştir. Büyüyen devam eden ve engellenemeyen halk isyanları karşısında, 14 Ocak 2011 tarihinde, 23 yıl ülke yönetiminin başında olan Bin Ali ülkesini terk etmek zorunda kalmıştır. İlk Tunus ile başlayan halk isyanları, kısa sürede diğer ülkelere de sıçramış, Mısır, Libya, Ürdün, Bahreyn, Suriye, Yemen ve Cezayir’de de ayaklanmalar başlamıştır. Bu isyanlar büyük kitle hareketleriyle gerçekleştiği için günlerce sürmüştür. Olaylar devam ederken batı medyası gelişmeleri yakın bir şekilde takip etmiştir. Arap Orta Doğusunda yaşanmakta olan bu olayları genel bir başlık ile özetleyen, Amerikalı siyaset bilimci Foreign Polich, süreci “Arap Baharı” diye adlandırmıştır (Sayın, 2019: 104).

3.1.2. Arap Baharının Suriye'ye Sıçraması

Arap Baharı kısa Suriye'de etkisini göstermeye başlamıştır. Esad rejimi, çevre ülkelerde yaşanan protestoların kendi ülkesinde başlayabileceğine ihtimal vermiyordu. Bu nedenle bölgedeki gelişmeleri sadece takip ediyordu. Ancak Arap Baharı diğer ülkelere o kadar hızlı bir şekilde yayılmıştır ki, önlem alabilecek vakit dahi kalmamıştır. Halkın giderek büyüyen isyanları artık sınırları aşmıştır. Köklü bir dip dalganın gelmesiyle Suriye'de, 2011 yılının mart ayında Arap Baharı dalgasına teslim oldu (Dağ, 2013:86). Beşar Esad yönetimindeki Suriye, halk ayaklanmalarını askeri güç ile bastırmak istemiş ve iktidarını korumak uğruna binlerce sivil öldürmüştür. Esad rejimi kendi iktidarını korumayı başarmasına rağmen toplum içindeki kargaşa devam etmekte ve arzu edilen demokratik ortam sağlanamamıştır (Orhan, 2013:96). Suriye'de yaşanan iç çatışmalar neticesinde 5,5 milyon insan ülkesini terk ederek komşu ülkelere sığınmıştır. 6.5 milyon insan ise ülke içinde dağılarak farklı kentlere yerleşmiştir. Nitekim parçalanmış toplum ve Esad rejiminin baskısı nedeniyle, Suriye'deki iç karışıklıklar günümüzde hala devam etmektedir. (Anadolu Ajansı, 2019a).

Suriye'deki yaşanan halk ayaklanmalarının, Beşar Esad'ın baskıcı politikalarına karşı bir başkaldırı olarak değerlendirilmiştir. 2000 yılında göreve gelmesiyle beraber ülke siyasetinin gelişiminden ziyade kendi iktidarını koruma yönelik politikalar izlemesi bu protestoların büyük ölçüde nedenini oluşturmaktadır. Aynı zamanda Suriye halkının farklı etnik gruplardan meydana gelmesi ve mezhepsel farklılıkların olması protestoların şiddetini arttırmaya yetmiştir. Esad rejimi, muhalif düşünceleri kendi mezhepsel görüşüyle bastırarak halkına karşı ötekileştirme politikası uygulamıştır. Bu yüzden siyasi ve reformdan uzak bir anlayışla, iktidarını koruma yolunu seçen Esad, halkın tepkisini bu yönde toplamıştır. Bu tepkiler sonrasında Esad rejimi, protestoları azaltmak adına 47 yıl süren olağanüstü hali kaldırmıştır. Siyasi reform sonrası protestoların biteceğini düşünen Esad rejimi, halka karşı baskı uygulamaya devam etmiştir. Nitekim halk, siyasi gelişmeleri görmezden gelerek, yapılan baskılar karşısında protestolarını sürdürmüş, yapılan reformları da görmezden gelmiştir (Bingöl, 2012:544).

Arap Baharı bölgede güç dengeleri değiştirmiş ve toplumda çözülme sürecinin başlamasına neden olmuştur. Toplumda benimsetilmesi istenen Araplık, İslamlık, Sosyalizm ve Baasçılık gibi ideolojik unsurlar vatandaş tarafından sorgulanır hale gelmiştir. Suriye toplumunun bu kadar hızlı bir şekilde çözülme ve dağılma sürecine girmesi Suriye'nin Ulusal kimlik anlayışından yoksun olmasından kaynaklanmıştır (Ataman, 2012:11).

Suriye farklı etnik köken ve dini grupların bir arada yaşadığı çok kimlikli bir yapıdan oluşmaktadır. Bu yüzden kendi içerisinde ayrışmaya ve çatışmaya çok müsait bir toplum yapısına sahiptir. Özellikle Arap Baharı ile başlayan olaylar karşısında Esad rejiminin kendi ideolojisini destekleyen ve etnik kökeniyle örtüşen gruplara destek çıkması, diğer grupları ötekileştirmiştir. Siyasi anlamda bir çözülme yaşayamayan Suriye devlet yapısı, topluma uyguladığı baskıcı tavırla kaotik ortamın büyümesine neden olmuştur. Suriye devleti içerisinde yer alan Kürt gruplar, Marksist Hareketler, Müslüman Kardeşler toplumu etkileyerek Esad rejimine karşı muhalif tavır sergilemiştir. Çatışmaların büyümesi ile Esad rejimi kontrolü kaybetmiştir. Siyasi ve sosyal anlamda Esad rejimine karşı duruş sergileyen radikal İslamcı gruplar ortaya çıkarak, toplumda etkinliğini göstermeye başlamıştır. Farklı grupların ortaya çıkması ile Esad rejiminin ülkede güvenliği sağlayamaması, halkı zor duruma sokarak taraf seçmelerini zorunlu kılmıştır. Bu yüzden farklı ideolojilerin hâkim kılınmaya çalışıldığı bir toplum zemini meydana gelmiştir. Esad rejimine karşı olan her muhalif grup kendi inançlarına göre toplumu kontrol etmek istemiş ve olayların daha da büyümesine neden olan şiddetli ve kaotik olayların yaşanmasına sebebiyet vermiştir (Dağ, 2013: 84).

Olaylar karşısında mücadele eden askeri güç unsurları da çözülme sürecine dahil olmuştur. Esad rejimine bağlı güvenlik güçleri bulundukları birimden ayrılarak bağımsız bir askeri yapılanma sürecine girmiştir. Bunun sonucunda “Özgür Suriye Ordusu” (ÖSO) kurularak Esad güçleriyle silahlı çatışmalara başlanmıştır. Hızlı şekilde büyüyen ve etkisini kısa sürede hissettiren ÖSO, başkent Şam hariç, Suriye topraklarının büyük bir bölümünü kontrol altına almıştır (Çelikkol, 2015:107). Esad rejimiyle mücadele eden ÖSO, ülkenin tek ve gerçek ordusu olduğunu, Esad rejimi gidene kadar mücadeleye devam edeceklerini belirtmiştir (A. Şen, 2015: 7).

2014 yılında kurulan IŞİD eski adıyla DAEŞ, hilafeti savunan silahlı bir terör örgütüdür. Selefi cihatçı bir anlayışla her şiddetini meşru gören örgüt, bölgedeki petrol kaynaklarını elinde tutmaktadır. Türkiye başta olmak üzere Avrupa Birliği ve Birleşmiş Milletler tarafından terör örgütü olarak kabul edilmiştir. Türkiye’nin Suriye sınır komşusu olmasıyla sebebiyle örgüte karşı Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK), 2014-2019 yılları arasında 2000 üzerinde operasyon gerçekleştirmiştir. Sınırlı güvenliğini sağlamak ve terör unsurlarıyla mücadele etmek adına TSK, örgütü kısaça altına alarak nefes aldırمامıştır (Tokyay, 2019b).

Suriye iç çatışmalarında PKK’nın Suriye kolu olan Halk Savunma Birlikleri (YPG), Esad rejiminin güç kaybetmesiyle Suriye bölgesinin kuzeyinde etkinliği arttırmıştır. (Tokyay, 2019a). Siyasi anlamda Demokratik Birlik Partisinin (PYD), bir uzantısı olan YPG aynı zamanda Türkiye’de faaliyet gösteren PKK’nın Suriye uzantısıdır. Ancak PYD, dünya

kamuoyuna kendisini siyasi bir kimlik olarak tanıtmakta ve silahlı uzantısı olan YPG'nin, bölgedeki diğer terör örgütü olan DEAŞ ile mücadele ettiğini iddia etmektedir. Bu yüzden PYD, uluslararası güç edinmeye çalışmakta ve siyasi bir örgüt olduğuna inandırdığı devletler tarafından desteklenmeyi beklemektedir. Bu birliktelik neticesinde Türkiye'nin sınır güvenliği tehdit edilmekte ve PKK ile aynı amacı taşıyan YPG'nin aynı faaliyetlerde bulunduğu gerekçesiyle Türkiye sürece müdahil olmaktadır (İçişleri Bakanlığı, 2017:6).

PKK ve PYD'nin aynı politikaları uyguladığına dair birçok organik kanıt bulunmaktadır. Türkiye'de tutuklu olan PKK terör örgütünün kurucu ismi olan Abdullah Öcalan'ın verdiği talimatlar bunu doğrular niteliktedir. PKK tarafından 17 Ekim 2003 tarihinde düzenlenen kongrede Abdullah Öcalan tarafından verilen talimat doğrultusunda Suriye topraklarında örgütlenmeye gidilmiştir. KCK sözleşmesi olarak belirlenen politika ile Türkiye olmak üzere İran, Irak, Suriye toprakları üzerinde özerk Kürt yönetimi kurulması amaçlanmaktadır. Bu hususta PKK/YPG aynı amaç doğrultusunda KCK sözleşmesini uygulamaya koymanın yollarını aramaktadır. Türkiye bulunduğu bölgede gerek askeri gerek siyasi bir şekilde bu yapılanmayı engellemekte ve toprak bütünlüğüne zarar verebilecek tüm terör unsurlarından sınırlarını korumaktadır (İçişleri Bakanlığı, 2017:6).

Türkiye'nin Suriye ile uzun sınırının olması ve Osmanlı devletinin Suriye üzerinde uzun yıllar hüküm sürmesi nedeniyle kültürel ve tarihsel anlamda ortak izleri bulunmaktadır. Sınırın sıfır noktasında bulunan civar köylerde akrabalık ilişkilerinin olması ile aynı bölgede Türkmen köylerin bulunması, Türkiye'nin yapısal bağlarındaki meşruluğu gerçekleriyle ortaya koymaktadır. Bu bağlamda Türkiye hükümeti, Suriye'de yaşanan gelişmelere duyarsız kalmayarak siyasi arenada çağrılarda bulunmuştur. Özellikle Esad rejiminin şiddetine karşı sert bir tutum sergileyen Türkiye, Suriye halkının yanında olduğunu vurgulamıştır (Güçer vd., 2013: 15). Esad rejiminin sivil halk üzerinde uyguladığı şiddet dünya kamuoyunda paylaşılmış ve insani krizinin yaşandığı her fırsatta dile getirilmiştir.

Esad rejiminin baskısından kaçmaya çalışan sivil halk, komşu ülkelere sığınma talebinde bulunmuştur. Buradaki en büyük rolü Türkiye üstlenmiştir. Arap Baharın diğer ülkelerde de başlaması ile siyasi ve askeri kargaşadan uzak bir hayat arzulayan insanlar Türkiye'yi tercih etmiştir. Bununla beraber Avrupa Devletleri, mülteci krizinin yaşanmaması için Türkiye'ye maddi destek çıkacağını belirtmiştir. Ülkesindeki savaş ortamından kaçıp Türkiye'ye gelen insan sayısı 3 milyon üzerindedir (UNHCR, 2020). Türkiye kapılarını sığınmacılara açmasıyla beraber gerek maddi gerek toplumsal sorunlar yaşamıştır. En başta Avrupa verilen sözleri yerine getirmemiş ve Türkiye'yi Mülteci konusunda yalnız bırakmıştır. En başta barınma ve yiyecek ihtiyaçlarını gidermeye çalışan Türkiye, süreç içerisinde 40

milyar dolar harcamıştır. Türkiye uluslararası arenada her fırsatta verilen sözleri hatırlatmış olsa da Türkiye Hükümetine karşı maddi bir destek sağlanmamıştır (Erdoğan, 2019).

Suriye'deki iç çatışmalar diğer bölgelerde yaşanan protestolara göre daha fazla önem arz etmektedir. Suriye'nin yer altı kaynakları haricinde, jeopolitik konumu bölgede hakimiyet oluşturabilmek için önemli bir stratejik anahtar konumundadır. Bu süreç içerisinde insani krizle çok fazla ilgilenmeyen ancak Suriye üzerinde söz sahibi olmak isteyen devletler pusuda beklemektedir. Başta Rusya olmak üzere İsrail, İran, ABD Suriye'ye iç müdahale de bulunarak kendi iktidarını oluşturmayı arzulamaktadır. Bu yüzden bölge üzerinde birçok devlet yarış halinde olup siyasi ve maddi anlamda yakın gördüğü gruplara doğrudan veya dolaylı bir şekilde destek vermektedir. Suriye üzerinde birçok devletin söz sahibi olma arzusu, Suriye rejiminin kontrolündeki Şam, Sivil Halk, Kurulan Örgütler iç kargaşanın derinleşmesine ve çözümden uzak bir sürecin işlenmesine neden olmaktadır.

Suriye'de yaşanan bu karışıklık nedeniyle Türkiye, ülke güvenliği korumak için geniş çaplı operasyonlar düzenlemiştir. IŞID saldırılarının artması sonucunda TSK, 22 Şubat 2015 tarihinde, Şah Fırat Operasyonunu düzenleyerek, Süleyman Şah'ın Türbesini ülke sınırları içine taşımıştır. Ülke mirasına sahip çıkan Türkiye, 23 Şubat 2015 operasyonu bitirmiştir (Anadolu Ajansı, 2015). Sınırdaki IŞID destekçilerini engellemek ve terör unsurlarını temizlemek için 24 Ağustos 2016 tarihinde Fırat Kalkan Harekâtı başlamıştır. 29 Mart 2017 yılına kadar süren operasyon ile Cerablus ve El-Bab, Türk Silahlı Kuvvetlerinin kontrolü altına girmiştir. Terör faaliyetlerine son vermek amacıyla bölge halkına destek götürerek TSK, harekâtı 29 Mart 2017 tarihinde bitirmiştir (Anadolu Ajansı, 2016). Sınırdaki bu sefer YPG faaliyetlerinin artması ile Kilis, Hatay ve Gaziantep sınırlarında terör tehdidi oluşmuştur. 20 Ocak 2018 yılında Zeytin Dalı Harekâtı ile YPG, Afrin topraklarından çıkartılmıştır. Harekât 24 Mart 2018 tarihinde son bulmuştur (Anadolu Ajansı, 2018). Çalışmanın konusunu oluşturan ve en önemlisi olan Barış Pınarı Harekâtı, 9 Ekim 2019 tarihinde başlamış, 18 Ekim 2019 tarihinde son bulmuştur. Harekâtın temel amacı Rasulaynve Tel Abyad bulunan YPG terör unsurlarını ortadan kaldırmak ve bölgede KCK projesiyle, Suriye'de Kurdistan Özerk bölge kurulmasını engellemektir. Bu operasyon ile bölgede ağırlığını daha fazla hissettiren Türkiye, terör unsurlarını ülke topraklarından uzaklaştırmıştır (Anadolu Ajansı, 2020a). Son olarak 27 Şubat tarihinde Bahar Kalkanı harekâtı düzenlenerek bölgede güvenli bir koridor oluşturulması ve yaşanan göçlerin engellenmesi amaçlanmıştır. Harekât anlaşmalar sonucunda 5 Mart 2020 tarihinde son bulmuştur (Anadolu Ajansı, 2020b).

3.2. Barış Pınarı Hareketine Giden Süreç

Suriye’de yaşanan iç karışıklık ve otorite boşluğu nedeniyle bölgede çok sayıda terör unsurları oluşmuş ve Türkiye sınır güvenliği sağlamak adına müdahale etmek zorunda kalmıştır. Bölgede uluslararası aktörlerin iktidar mücadelesi siyasi istikrarsızlığı temel nedeni olmuştur. Aynı zamanda Türkiye’nin, Suriye ilişkilerinde temkinli davranması ve diplomatik anlamda Esad rejimini dikkate almamasının tarihsel arka planı bulunmaktadır.

Suriye’yi 1971 ve 2000 yılları arasında Hafız Esad yönetirken, 2000’den itibaren oğlu Beşar Esad koltuğa oturmuş ve bugün hala Şam ve çevresini yönetmeye devam etmektedir. Geline nokta Suriye ve Türkiye ilişkileri hep gerilim hattı üzerinde yürütülmüştür. Bunun temel sebebi PKK terör örgütünün elebaşı olan Abdullah Öcalan’ın, Türkiye’nin iç güvenliğini tehdit etmesine rağmen Suriye tarafından korunması ve saklanmasından kaynaklanmıştır. Terörist elebaşı Abdullah Öcalan’ın, PKK örgütünü Suriye toprakları üzerinden organize etmesi ve Suriye rejimi tarafından özel bölgeler tahsis edilmesi, Türkiye ve Esad ailesi arasından yaşanan gerilimin temel nedenlerin başında gelmektedir. Aynı zamanda Hatay Millet Meclisi’nin 2 Eylül 1938 tarihli kararıyla Türkiye Cumhuriyeti topraklarına katılması bölgesel ve uluslararası rahatsızlık oluşturmuştur. Bu nedenle Suriye yönetimi Hatay’ı kendi topraklarına katma arzu yıllardır devam etmektedir. Bu yüzden Suriye rejimi PKK terör örgütün destekleyerek Hatayı kendi topraklarına katma arzusunu da taşımaktadır (Demir, 2019:54).

PKK’nın Suriye tarafından desteklenmesi ile 1998 yılında Türkiye’de terör olayları artış göstermiştir. Saldırıları sonucunda Türkiye, Suriye sınırında tampon il olan Hatay iline asker göndererek saldırıların önüne geçmeyi amaçlamıştır. Türkiye’nin kuvvet güçlerini kullanması Suriye ve PKK tarafında tedirginlik oluşturmuştur. Bunun sonucunda Suriye ile Türkiye arasında 20 Ekim 1998 yılında Adana Mutabakatı yapılmıştır. Suriye rejimi anlaşma gereği PKK terör örgütüne destekleri kesecek ve tahsis ettiği bölgelerde kurulan kamplar kaldıracaktır. Türkiye’nin terör listesinde yer alan önde gelen isimlerin yakalanmasında da destekçi olacağını kabul etmiştir (İnat, 2019).

Bu anlaşma şartlarına rağmen Türkiye iç güvenlik sağlamak adına PKK terör örgütüyle yıllarca mücadele etmeye devam etmiştir. Türkiye, PKK’nın eylemlerine son vermek istemesine rağmen, sınır ötesinden destek verilmekte ve sınır hattında örgüte katılacak yeni elamanlar yetiştirilmekteydi. Nitekim ülke içinde güvenliği sağlamak için PKK’nın ana kaynaklarının yok edilmesi ve sınırda güvenlik sağlanması gerekiyordu.

Türkiye terör unsurlarıyla tek başında mücadele etmekte ve uluslararası arenada terör konusunda destekçi bulamamaktadır. Bu nedenle Türkiye göbek bağı kendi kesmek

zorundadır. Nitekim bu anlayışla hareket eden Türkiye için sınır ötesi operasyon gerekliliği doğmuş ve Türkiye yavaş yavaş sınır hattına yanaşmaya başlamıştır. 2012 yılında terör örgütünün Afrin'i ele geçirmesi ve bölgede kanton ilan etmesi Türkiye için sınırda tehdit oluşturmuştur. Kanton ilan ettiği bölgeyi genişletmek isteyen terör örgütü, DEAŞ terör örgütünün elinden aldığı bölgeleri Fırat Doğusuna kadar genişletmiştir. PKK/PYD/YPG terör örgütleri uluslararası destek ile bölgeden DEAŞ terör örgütü uzaklaştırmıştır. PKK/PYD/YPG terör örgütlerinin sürekli bölgesel faaliyetlerini genişletmesi ve en son 2016 yılında Menbiç'i işgal etmesi ile Türkiye'nin güney sınır hattındaki tehdidi arttırmıştır. Bölgeleri ele geçirdikten sonra sürekli Kanton ilan etmeye çalışan PKK/PYD/YPG terör örgütleri sınırda devlet kurma planları yaparken, Türkiye'nin bölgede etkinliğini kırmayı ve Suriye ile bağlantı noktalarını kesmeyi amaçlamıştır (Demir, 2019:58).

Türkiye sınır ötesi operasyon yapabileceğini sürekli olarak kamuoyu ile paylaşmış ve diğer devletlerin tutum ve davranışlarını ölçmüştür. Her fırsatta operasyon sinyallerini verirken, özellikle bölgede söz sahibi olmak isteyen ABD ve Rusya gibi devletlerin olumsuz tavırlarıyla karşılaşmıştır.

Türkiye sınır ötesi operasyon gerçekleştirmek için Suriye'de bulunan muhalif güçleri kendi yanına çekerek bölgedeki etkinliğini arttırmak istemiştir. Bölgedeki terör eylemlerini artması ve Esad rejiminin baskıcı tutumları karşısında muhalif gruplar, Türkiye'nin operasyon başlatmasını destekleyerek süreci hızlandırmasına yardım etmiştir. Türk ordusunun destekleriyle birlikte terör faaliyetlerini durdurmak ve Esad rejimine baskısını kırmak için ÖSO (Özgür Suriye Ordusu) kurulmuştur (Demir, 2019:60).

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan onayı ile birlikte Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK), 24 Ağustos 2016'da Fırat Kalkanı Harekâtı başlatmıştır. Fırat Kalkanı Harekâtı, bölge güvenliğini sağlamak ve terör tehditlerini ortadan kaldırmak için Suriye'ye gerçekleştirilen ilk operasyon özelliğini taşımaktadır (Demir, 2019:61). Bölge halkının ve ÖSO'nun destekleriyle TSK, 7 ay süren harekât sonrasında Cerablus, Çobanbey, Dabık ve El-Bab'ı temizlemiştir. DEAŞ terör örgütünün bölgelerdeki hâkimiyetine son veren TSK, 2.225 kilometrekarelik alanı ÖSO ile birlikte kontrol altına almıştır. Bölge halkının güvenliğini sağlamak ve terör faaliyetlerini ülke sınırından uzaklaştırmak isteyen TSK, 3.067 DEAŞ'lı ve 472 PYD/YPG'li teröristi etkisiz hale getirmiştir (Millî Savunma Bakanlığı, 2019a).

Suriye topraklarına, Fırat Kalkan Harekâtı ile başarılı bir operasyon gerçekleştiren TSK, dış güçler tarafından olumlu bir yaklaşımla karşılaşmamıştır. Ancak süreci diplomatik anlamda da başarılı bir şekilde yürütmeyi başaran Türkiye, Rusya ve İran ile Astana Anlaşmasını bölgedeki varlığını sürdürmek adına imzalamıştır. Astana anlaşmasına göre

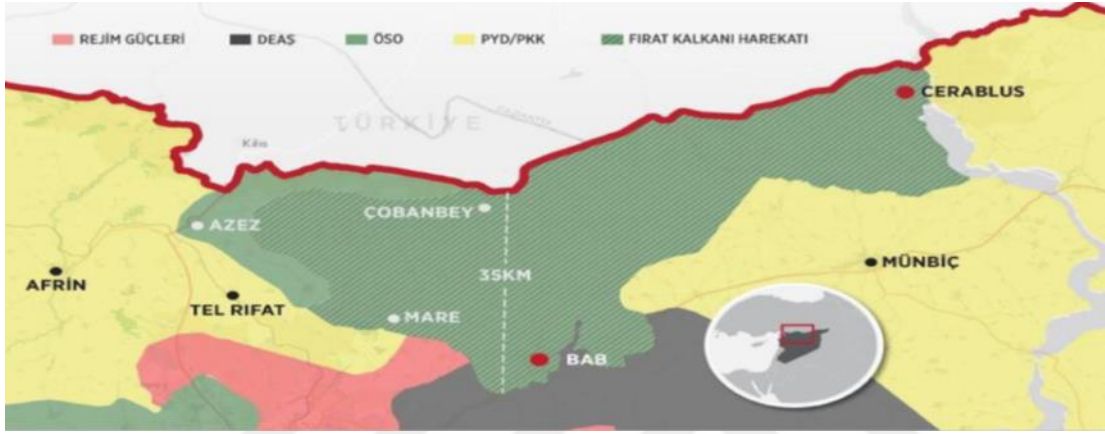
İdlib’de Esad Rejimi ve muhalifler arasında ateşkes ilan edilmesi kararlaştırılmış ve İdlib, Türkiye’nin kontrolüne bırakılmıştır. Bu gelişmeler ile birlikte sınırda güvenliği sağlamak adına Türkiye hem askeri hem de diplomatik bir başarı elde etmiştir. Astana anlaşmasına uygun bir şekilde hareket eden Türkiye, 12 Ekim 2017 tarihinde Türk birliklerini, Hatay’daki Reyhanlı ilçesinden geçirerek Suriye topraklarında güvenli bölge oluşturmak için çalışmalara başlamıştır. Başta Afrin, Halep ve İdlib olmak üzere toplam 12 gözlem noktası oluşturularak ve bölgedeki güvenlik Türkiye tarafından sağlanmaya başlamıştır. Astana anlaşmasının şartları göre aynı bölgelerde İran ve Rusya da gözlem noktaları inşa etmiştir. Türkiye bu süreç içerisinde terör unsurlarına bir darbe vurmuş ve sınırda kurulması planlanan bir devlet projesine engel olmuştur. Aynı zamanda bölgedeki iktidarını hem askeri hem diplomatik anlamda kabul ettirmiştir. TSK’nın güvenli bölge oluşturması ile Türkiye’ye olabilecek göç dalgalarında büyümesi de engellenmiştir (Demir, 2019:62).

Fırat Kalkan Harekâtı ile sınır güvenliğini sağlamaya çalışan Türkiye, sınırdaki çatışmalardan seken silah ve roket saldırılarını en aza indirmiştir. Özellikle Kilis ve Hatay illerinin sınırdan taciz edilmesini TSK engelleyerek, vatandaşların can güvenliğini sağlamıştır. Suriye toprakları üzerinde ise Azez-Cerablus güvenliği sağlanmış ve sınır hattındaki 90 kilometrelik bir güvenli koridor oluşturulmuştur. Oluşturulan bu hat ile bölgeden sadece DEAŞ terör örgütünü uzaklaştırmamıştır. Bölgede diğer terör örgütlerinin var olması ile birçok planlar alt üst edilmiştir. YPG terör örgütü tarafından sınır hattı boyunca kontrol edilen alan ve bölgeler temizlenerek, Münbiç bölgesine sıkıştırılmıştır. ABD, Türk birliklerinin Münbiç’e girmemesini talep ederken, YPG terör örgütünün Fırat’ın doğusuna geçiş yapacağına garanti vermiştir. Ancak süreç içerisinde YPG terör örgütü ve ABD verilen sözleri yerine getirmemiştir. Rusya askerlerinin bulunduğu Tel Rıfat bölgesine girmeyen TSK, o bölgedeki YPG terör örgütüne de müdahale edememiştir. Bu nedenle TSK’nın kontrol ettiği bölgeler hem batıdan hem doğudan YPG terör örgütüne sınır olmuştur (Bayır, 2021:32).

Türkiye bölgede kararlı bir şekilde terör örgütlerine darbe indirmeye devam etmektedir. Diğer yandan uluslararası ilişkilerini mevcut düzen içerisinde korumaya çalışırken, bölgede bir başka askeri operasyona başvurmadan diplomatik yollarla çözüm arayışı içerisine girmiştir. Ancak bölgede ABD ve Rusya gibi devletlerin terör unsurlarıyla beraber hareket etmeleri Türkiye’yi diplomatik çözüm yolundan uzaklaştırmıştır.

Türkiye sınır güvenliğini sağlamak için planlı bir şekilde hareket etmiş ve tehdit potansiyelini en aza indirmeyi isteyerek ortadan kaldırmak istemiştir. Ancak bu düşünce ABD ve Rusya tarafından hoş karşılanmamıştır. Özellikle ABD, bölgedeki YPG terör örgütünün varlığını sürdürmesinde ısrarcı olmaktadır. 14 Ocak 2018 tarihinde ABD Dışışleri

Bakanlığınca görevlendirilen heyet PYG/YPG terör örgütünün temsilcileriyle görüşme gerçekleştirmiştir. Bu görüşme sonrasında ABD, PYG/YPG terör örgütüne uçaksavar teslim ederek bölgedeki faaliyetlerini devam ettirmesini istemiştir. Bunun temel sebebi ABD'nin Fırat Doğusunda bulunan karakolu kaybetmek istememesinden kaynaklanmıştır (Tokmakoglu, 2020:82). Bu yüzden ki Suriye'nin başkent harici bölgelerinde uluslararası güçlerin iktidar mücadelesi bölgedeki huzursuzluğun ve düzensizliğin var olmasında büyük rol oynamıştır.

Harita 3.1 Fırat Kalkanı Harekâtı (Anadolu Ajansı)

Fırat kalkanı harekâtı ile Azez-Cerablus bölgesini kontrol altına alan TSK, Reyhanlı ilçesinin karşısındaki Afrin bölgesini terör unsurlarından temizleyerek Hatay ve Kilis illerinin güvenliğini sağlamıştır. Ancak Mardin, Nusaybin ve Şanlıurfa Suruç il ve ilçelerinin sınır karşısındaki terör faaliyetleri şehir halkının güvenliklerini tehdit etmeye devam etmiştir. Bu yüzden Türkiye, bölgedeki terör unsurlarını sınır koridorunun bir bölümünü değil tam anlamıyla temizlemeyi hedeflemiştir. Bu nedenle bir operasyon daha gerçekleştirmesi zorunluluk hale gelmiştir (Anadolu Ajansı, 2019:43).

PKK/PYD/YPG terör unsurlarının güney sınırındaki eylemlerinin amacı, Türkiye'yi bölgeden uzaklaştırmak ve Akdeniz'e ulaşabilmektir. Türkiye'nin gerçekleştirdiği Fırat Kalkanı Harekâtı ile bu durum tam olarak engellenememiştir. Aksine ABD, PKK/PYD/YPG terör örgütüne destek vererek, bölgedeki etkinliği arttırmak için daha çok yardım göndermeye başlamıştır. Bunun yanı sıra ABD'nin 30 bin sayılı askeri birlik oluşturacağını duyurması, Türkiye' yönelik tehdit seviyesini oldukça arttırmaktadır. Nitekim 20 Ocak 2018 tarihinde Türk Silahlı Kuvvetleri, Hatay ve Kilis illerinin güvenliğini sağlamak ve terör tehdidini ülke sınırından uzaklaştırmak için Afrin bölgesine Zeytin Dalı Harekâtını başlatmıştır. Sınır güvenliğini sağlamak amacıyla bölgede PKK/PYD/YPG terör unsurlarını hedef alan TSK, 4.600 terör örgütü üyesini etkisiz hale getirmiştir (Demir, 2019,63). Bu harekât ile TSK,

PKK/PYD/YPG terör unsurlarının tekrar kanton bölge ilan etme arzusu engellenerek olası bir devlet kurma projesi ihtimalinin önüne geçmiştir.

Türk Silahlı Kuvvetleri Topçu Birlikleri, Ayn El Arap ve Telabyad bölgelerinde bulunan terör faaliyetlerini durdurmak için harekete geçmiştir. Suruç ilçesinde konuşlanan TSK, 31 Eylül 2018 tarihinde topçu atışlarına başlamış ve 20 terör örgütü üyesini etkisiz hale getirmiştir. Türk Silahlı Kuvvetleri, PYD/YPG terör örgütüne karşı mücadelesini sürdürmeye devam etmiştir. Aynı zamanda karşı taraftan gelen taciz ateşlerine maruz kalan TSK, 30 Ekim 2019 tarihinde Telabyad bölgesinde bulunan terör unsurlarına topçu ateşine başlamıştır. Bu atışlar günlerce sürmüş ve terör unsurlarını sınırdan uzak tutmuştur. Günlerce süren çatışmalar ve bomba atışlarından sonra ABD, Telabyad ve Ayn El Arap bölgelerine kendi askerlerini konuşlandırmış ve TSK'nın atışlarını engellemek istemiştir (Demir, 2019:66). ABD bölgedeki terör örgütlerinin varlığını kendi iktidarını sağlamak ve söz sahibi olabilmek için destek çıkmaktadır. Bu nedenle ABD, Türkiye'nin sınır güvenliğini hiçe sayan açıklamalar yaparak diplomatik anlamda da Türkiye ile olan ilişkileri zarar vermektedir.

Türkiye, Suriye topraklarında tek başına mücadele etmemektedir. Bölgenin lojistik anlamda stratejik noktalarını belirleyebilen Özgür Suriye Ordusu (ÖSO) ve Suriye Muhalif ve Devrimci Güçler Ulusal Koalisyonu (SMDK), Türk Silahlı Kuvvetlerinin gerçekleştireceği operasyonları destekleyeceğini açıklamıştır (Demir, 2019,69). Türk Silahlı Kuvvetlerinin desteklenmesi bölgedeki Arap ve Türkmen çoğunlukta olmasından kaynaklanmaktadır. Çünkü Türkiye planlanan şekilde bölgede kalıcı olmayı değil, Arap ve Türkmenleri, terör unsurlarından korumayı ve bölgede huzuru sağlamayı amaçlamaktadır. Bu nedenle Arap ve Türkmenler, adaleti sağlayabilecek ve düzeni bölge halkının çıkarları doğrultusunda uygulayabilecek Türkiye Cumhuriyeti'ni desteklemekteydi (Tokmakoğlu, 2020:85).

Bölgedeki çatışmalar devam ederken Türkiye diplomatik anlamda ABD ile sürekli diyalog halinde olmuştur. Çözümü kalıcı hale getirmek isteyen Türkiye, bölgede güvenli bir koridor oluşturulmasını talep etmekteydi. ABD Başkanı Donald Trump, ülke politikaları gereğince ABD'nin Suriye topraklarından çekileceğini duyurmuştur. Bu durum karşısında Türkiye, ABD ile görüşerek, bölgede güvenli koridor oluşturulmasını ve güvenliğin TSK ve ÖSO tarafından sağlanmasını istemiştir. Bu koridor ile terör örgütleri sınırdan 32 kilometre güneye çekilecek ve Türkiye hem terör tehdidini hem ülkeye yasa dışı yollarla giriş yapmak isteyen sığınmacıları engelleyebilecekti (Demir, 2019:71).

Türkiye bölgede düzeni sağlamak ve terör unsurlarından temizlemek adına askeri operasyonlar gerçekleştirmekte ve diplomatik anlamda da yoğun mücadele içerisindeydi. Fırat'ın doğusuna operasyon yapmak isteyen Türkiye, ABD ve Rusya ile görüşmeler yaparak

tekrar bir harekât düzenleyebileceğini ve bu bölgede güvenli koridor oluşturulması gerektiğini yinelemiştir. ABD, Başkanı Donald Trump'ın, Suriye'den çekilme açıklamasından sonra Türkiye Cumhurbaşkanı Erdoğan ve Rusya Devlet Başkanı Putin, Soçi kentinde bir araya gelmiştir. Rusya ile görüşmeler devam ederken ABD'nin Savunma Bakanlığı Pentagon, Suriye'den çekilme fikrine katılmayarak Başkan Donald Trump'ı kararından döndürmeye çalışmıştır (Demir, 2019,72).

Türkiye gerçekleştirmek istediği operasyon için yoğun mesai harcarken 6 Ekim 2019 akşam saatlerinde Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile ABD Başkanı Donald Trump telefon görüşmesi gerçekleştirmiştir. ABD'nin Suriye topraklarından çekilmesine karşı olan Pentagon, Türkiye'nin olası operasyon girişimini engellemek istemiştir. Beyaz Saray olası bir operasyonda Türkiye'ye destek olmayacağını ve ABD askeri güçlerinin Türk Ordusunun yanında olmayacağını belirtmiştir. Ancak ABD Başkanı Donald Trump kararından dönmeyerek ABD birliklerinin çekilme sürecini başlatmıştır. 7 Ekim'de başlayan çekilme sırasında ABD Başkanı Donald Trump açıklama yaparak, Suriye topraklarından çıktıklarını ve bölgede DEAŞ ile mücadeleyi Türkiye, Rusya, Suriye, İran ve Kürtlerin vereceğini belirtmiştir. Çok geçmeden ABD Başkanı Donald Trump, Türkiye'yi ekonomik anlamda zor duruma sokabileceğini söyleyerek tehdit etmiştir. Bu ikili tavır karşısında Türkiye bölgede yine tek başına mücadele edecek ve kendi göbek bağıını kendisi kesmek zorunda kalacaktır. ABD Başkanı Donald Trump'ın açıklamalarından sonra Pentagon açıklama yaparak, Türkiye'ye Suriye hakkındaki harita veri akışının durdurulduğunu ifade etmiştir. (Demir, 2019,91). Türkiye, tüm açıklamalara rağmen kararlı bir şekilde 09 Ekim 2019'da Barış Pınarı Harekâtını başlatmıştır.

3.3. Barış Pınarı Harekâtı

Türkiye Cumhuriyeti Millî Savunma Bakanı Hulusi Akar dönemin ABD Savunma Bakanı olan Mark Esper ile görüşerek, yapılacak harekâta dair bilgi alışverişinde bulunmuştur. Ancak ABD'nin bu konudaki tavrı nettir. ABD Başkanı Trump'ın aksine Pentagon, ABD'nin Suriye'den çekilmesini kabul etmemekle beraber Türkiye'nin operasyon başlatmasına ısrarla karşı çıkmaktadır. Fakat Türkiye Operasyona dair söylem ve demeçleri artırarak artık diplomaside son noktaya gelindiğini belirtmiştir. Aynı hafta içerisinde Türkiye Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu “Başkomutan kararı bekleniyor...” açıklamaları ile artık harekâtın başlayacağı tarih beklenmiştir (Tokmakoglu, 2020:251).

Cumhurbaşkanı Erdoğan “Barış Pınarı” kavramına ilk olarak Kızılcabamam konuşmasında yer vermiştir. 5 Ekim 2019 tarihinde yaptığı konuşmasında “Fırat’ın doğusunu Barış Pınarı ile sulamak” deyiimiyle operasyonun ismini telaffuz etmiştir (Trthaber, 2019).

Türkiye 1998 yılında Suriye ile imzaladığı Adana Mutabakatı çerçevesinde bölgedeki terör unsurlarına müdahale etme hakkına sahipti. Bu nedenle sınırda güneye inilerek güvenli bir koridor oluşturmak isteyen Türkiye, eylem yapan PKK/KCK/PYD-YPG terör unsurlarını ülke sınırlarından uzaklaştırmayı hedeflemiştir. Adana Mutabakatı dışında Türkiye, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu’nun terörle mücadele konusunda yer alan 51’inci maddesi gereğince “Meşru Müdafaa Hakkı” kullanma hakkına sahipti. Adana Mutabakatı ve BM kararlarının sağladığı haklar ile Türkiye 9 Ekim 2019 tarihinde 16.00 saatinde Barış Pınarı Harekâtını başlattığını resmen duyurmuştur (Tokmakoğlu, 2020:252).

9 Ekim 2019 tarihinde Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan kişisel Twitter hesabından paylaşım yaparak, Türk Silahlı kuvvetleri ve Suriye Milli Ordusu (ÖSO), PKK/KCK/PYD-YPG terör örgütlerine karşı Barış Pınarı Harekâtını başlattığını duyurmuştur (Millî Savunma Bakanlığı, 2020).

Askerî harekâtın başlanmasıyla sınırdan top atışlarına başlayan TSK, daha sonra iki saatlik bir bekleme ile bölgedeki terör unsurlarının çekilmesini beklemiştir. Havanın kararması ile önce Suriye Milli Ordusu (ÖSO) ardından da TSK birlikleri sınırı geçerek, terör unsurlarıyla mücadeleye başlamıştır. Bu süre zarfında terör unsurları tarafından Türkiye’nin Nusaybin, Ceylanpınar ve Akçakale ilçelerine havan ve roket atışları yapılarak karşılık verilmiştir (Tokmakoğlu, 2020:253).

Türkiye harekâta başladıktan sonra dünya kamuoyu tarafından eleştirilere maruz kalmıştır. Başta İngiltere, Fransa ve Almanya olmak üzere Avrupa devletleri operasyona tepki göstermiştir. Türkiye bu süreç içerisinde sadece Pakistan, Katar ve Azerbaycan tarafından desteklenmiştir. Türkiye’nin Suriye topraklarına girmesinin ardından ABD Başkanı Trump, NATO ülkesi olan Türkiye’nin Suriye topraklarını işgal ettiğini açıklayarak bu harekâta karşı olduklarını açıklamıştır (Birgün, 2019).

Barış Pınarı Harekâtı’nın ikinci gününde TSK ve Suriye Milli Ordusu (SMO/ÖSO) birlikleri, hilal taktiğini uygulayarak Telebyad ve Rasulayn ilçelerini çevrelemiştir. Harekât sırasında can kaybı yaşanmaması için stratejik hamleler ile ilerleyen TSK ve SMO, hilal taktiğiyle ilçelerin çevresini doğu ve batıdan kuşatmıştır (Demir, 2019:114). Rasulayn’ın batısında bulunan Tel Erkam, Kışto, Ebu Hacer ve Alluk köyü terör unsurlarından temizlenerek güvenli hale getirilmiştir. Harekât esnasında bölge aşiretlerinin de terör unsurlarına müdahale etmesi, TSK ve SMO birliklerinin işini kolaylaştırmış ve hızlı hareket

etmesini sağlamıştır. Telebyad'ın doğu ve batı bölgesinde bulunan Tel Fandır, Yabise, Bir Aşık, Cindavi, Ebu Kebir, Ebu Haşaş, Müşrifet El Havl ve Hamidiye Sırt köyleri temizlenerek güvenli hale getirilmiştir. Kara harekâtının güvenliğinden sorumlu İnsansız Hava Araçları (İHA) sürekli uçuşlarına devam ederek bölgeyi taramıştır. Terör unsurlarını İHA ile gözetleyen TSK, operasyonlarını gelen istihbarata göre şekillendirmiştir. Bu nedenle İHA, Barış Pınarı Harekâtında kritik bir rol üstlenerek, operasyon sürecine büyük katkı da bulunmuştur. İHA ile tespit edilen terör unsurlarının bölgeleri uzaktan atışlar yapılarak imha edilmiştir. İHA'ların veri aktarımını engellemek adına terör unsurları bölgede yangınlar çıkararak, duman altına gizlenmeye çalışmıştır (Demir, 2019:116).

10 Ekim tarihinde ABD Başkanı Donald Trump, Harekâtın seyrine yönelik açıklamalar yaparak Türkiye'yi masaya davet etmiştir. Bu daveti yaparken seçenek belirten Trump, bölgeye ya asker göndereceğini ya da Türkiye'ye yönelik ekonomik yaptırımlar uygulanabileceğini açıklamıştır. Çok geçmeden aynı gün içerisinde Beyaz Saray bahçesinde gazetecilerin sorularını yanıtlayan Trump, Türk ve Kürtler arasında arabulucu olmayı düşündüklerini aksi halde Türkiye'ye yönelik çok ağır ekonomik yaptırımlar uygulayacağını belirtmiştir. Trump aynı zamanda Twitter üzerinden açıklama yaparak Türkiye'nin Suriye topraklarına saldırdığını ifade etmiştir. Bölgede Amerikan askerinin bulunmadığını ifade ederek, Türkiye'yi Kürtlere saldırmakla suçlamıştır. Beyaz Saray'da yaptığı açıklamayı tekrar ederek Kürtler ve Türkler arasında arabulucu olabileceğini aksi halde Türkiye'ye ekonomik yaptırımlar uygulayacağını yinelemiştir (Birgün, 2019).

11.10.2019 tarihinde Millî Savunma Bakanı Hulusi Akar, Barış Pınarı Harekâtını, Genelkurmay Başkanı Orgeneral Yaşar Güler, Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Ümit Dündar, Hava Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Hasan Küçükakyüz, Deniz Kuvvetleri Komutanı Oramiral Adnan ile birlikte eş zamanlı takip etti. Her fırsatta harekâtın önceliklerini hatırlatan açıklamalar yaparak kamuoyunu bilgi ihtiyacını taze tutmaya çalışan Akar, Fırat'ın doğusunda DEAŞ, PKK/PYD-YPG terör unsurlarının eylemlerini durdurmayı ve Suriye halkının yaşayabileceğini güvenli bir koridor oluşturmak olduğunu belirtti. Bakan Akar'ın açıklamalarına göre bölgedeki herkese huzur ve güven götürdüklerini bu yüzden Barış Pınarı Harekâtını Kürtler, Araplar, Asurîler, Hristiyanlar ve Yezidiler, Keldaniler gibi etnik grupları da ilgilendirdiğini söyledi. Bölgedeki huzuru sağlamak adına harekâtın tüm hızla devam ettiğini yineleyen Bakan Akar, 342 teröristin etkisiz hale getirildiğini açıkladı (Millî Savunma Bakanlığı, 2019b). Barış Pınarı Harekâtı üçüncü gününde başarılı bir şekilde sürdürülürken Suriye Milli Ordusu (ÖSO) ve TSK, Rakka'nın Kuzeydoğusunda bulunan 18 köy'ün kontrolünü alarak terör unsurlarının varlığına son verdi (Yenişafak, 2019).

Barış Pınarı Harekâtı ile TSK ve SMO, 12 Ekim tarihinde Rasulayn kentini kontrol altına alarak bölgedeterör unsurlarının varlığına son verdi. TSK ve SMO desteğiyle bölgesel önem taşıyan M-4 karayolu da Tel Abyad kenti için büyük bir avantaj sağladı. M-4 karayolunun kontrolü ile TSK ve SMO, terör örgütlerine gelebilecek olası yardımların önünü kesti. Tel abyad'a doğru hareket eden TSK ve SMO, istihbarat için İHA kullanımına başvurarak operasyon noktalarını belirlemektir. Buna engel olabilmek için terör örgütü sis ve duman oluşması içi lastik ve yakıt yakarak, İHA ve SİHA'ların görüntü almasını engellemeye çalışmıştır. Ancak 13 Ekim sabahında obüslerle operasyona devam eden TSK, Tel abyad bölgesinde bulunan terör örgütüne yoğun top ateşine başlamıştır (Anadolu Ajansı, 2019b).

Günün ortalarında Şam hükümetinin emriyle Suriye Ordusu, Ayn el arab ve Menbiçe doğru hareket ederek bölgedeki yaşananlara müdahale etmek istemiştir. Ancak Türkiye'nin Rusya ile operasyona dair anlaşmalar yapması nedeniyle Suriye Ordusu'nun müdahale girişimi Rusya tarafından engellenmiştir. Günün ortalarında Fransa ve İngiltere bu operasyonun bir saldırı olduğunu iddia ederek konuyuBirleşmiş Milletler (BM) güvenlik konseyine taşımıştır.13 Ekim tarihinde BM Güvenlik konseyi operasyona dair kınama yayımlamak istemiştir. Ancak Üyesi olan Rusya operasyona dair kınama teklifini reddetmiştir. Çünkü Türkiye, Rusya hükümetini güvenli koridor oluşturulma konusunda ikna etmiştir. Bölgede Rusya'nın aktör olmasının avantajı ile Suriye Ordusu, Ayn el arab ve Menbiçe'ye ilerleyebilmiştir (Birgün, 2019). Gün sonunda Millî Savunma Bakanlığın'dan yapılan açıklamaya göre Barış Pınarı Harekâtı ile etkisiz hale getirilen terörist sayısı ise 459'a ulaşmıştır (Anadolu Ajansı, 2019b).

14 Ekim tarihinde TSK ve SMO, Tel Abyad ilçesi ve 42 köy'ü YPG/PKK'lı teröristlerden temizleyerek Barış Pınarı Harekâtında altıncı gününe girdi. Resulayn'ın ile Tel Abyad TSK ve SMO kontrolüne geçerek güney sınırı büyük ölçüde terör unsurlarından temizlemiştir. Millî Savunma Bakanlığından yapılan açıklamaya göre operasyon süreci boyunca bölgede 525 terörist etkisiz hale getirilmiştir (Anadolu Ajansı, 2019c).

Harekât başarılı bir şekilde sürdürülürken diplomasi ve siyasi anlamında Türkiye'yi zorlamaya çalışan Avrupa Birliği (AB), Dışişleri Bakanları aracılığıyla operasyonun durdurulması konusunda çağrıda bulunmuştur. AB devletleri operasyon nedeniyle Türkiye'ye yaptırım uygulamak istemiştir ancak karar için oybirliği sağlanamamıştır. AB üyesi olan ve yaptırımda ısrar eden Almanya, İngiltere ve Fransa, siyasi ve ekonomik anlamda Türkiye'ye ambargo uygulama kararı almıştır. Türkiye'yi sürekli bölgede işgalci olarak yorumlayan devletlere karşı Cumhurbaşkanı Erdoğan, bu duruma sert tepki göstererek, Türkiye'de yer alan 3,6 milyon Suriyeli mültecinin geçişi için Avrupa kapılarını açabileceğini söyleyerek

uyarıda bulunmuştur (BBC, 2019). Türkiye operasyonu tüm tepkilere rağmen başarılı bir şekilde sürdürmüştür. 17 Ekim 2019 tarihinde ABD Başkan Yardımcısı Mike Pence ile görüşen Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, şartlarını ABD'ye kabul ettirerek bölgede 120 saatlik bir ateşkes ilan etmiştir. ABD-Türkiye arasındaki anlaşması gereği terör unsurlarının güvenli bölge olarak kabul edilen sınırın 32 km güneyine çekilmesini beklemiştir. Bu süre zarfında YPG/PKK terörist gruplar Rasulayn'dan çekilerek Haseke'ye doğru hareket geçmiştir. Türkiye ve ABD arasındaki 13 maddelik anlaşmada iki NATO ülkesinin müttefik olduğu belirtilerek, Türkiye'nin sınır güvenliği konusunda meşru hakka sahip olduğu ve sınırın güney bölgesinde arzu edilen güvenli bölgeden terörist grupların çekilmesine karar verilmiştir. Şartlar yerine getirildiği takdirde Türkiye, Barış Pınarı Harekâtını durduracağını ifade etmiştir. ABD ile 13 maddelik bir anlaşma yapan Türkiye, bölgede diğer aktörlerden olan Rusya ile 22 Ekim tarihinde Soçi kentinde bir araya gelmiştir. ABD'ye kabul ettirilen güvenli bölge şartları Rusya devletine de kabul ettirilerek terörist grupların çekilmesine karar verilmiştir. Rusya ile 10 maddelik bir anlaşma imzalayan Türkiye, Adana Mutabakatı hatırlatması yaparak, 32 km'lik alanın kontrolünde olacağını ve sınırda güvenli bir bölge oluşturulacağını açıklamıştır. Anlaşmanın 6 maddesinde ifade edilene göre Münbiç ve Tel Rıfat YGP/PKK terörist grupları silahları birlikte bölgeden çekileceklerdir.

9 Ekim 2019 tarihinde başlayan Barış Pınarı Harekâtı 13 gün süren operasyonların ardından 22 Ekim 2019 tarihinde son bulmuştur. Bu süre zarfında Tel Abyad, Rasulayn ve 160 yerleşim yeri, terör unsurlarından temizlenerek TSK ve SMO kontrolüne geçmiştir. Sürdürülen harekât ile 2 bin 200 km² alanı kontrol altına alan TSK ve SMO, 755 teröristi etkisiz hale getirmiştir (Anadolu Ajansı, 2019:70-76). ABD ve Rusya ile anlaşılan Türkiye, ülke çıkarlarını doğrultusunda hareket ederek, her iki devleti de güvenli bölgede konusunda ikna etmiştir. Oluşturulan güvenli bölgede terör unsurları temizlenerek hem sınır güvenliğini sağlayanmış hem de Türkiye'ye yapılan yoğun göçün önüne geçilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ULUSLARARASI MEDYA KURULUŞLARI TARAFINDAN HABER SUNUMLARINA YÖNELİK ARAŞTIRMA

4.1. Çalışmanın Amacı ve Verilerin Toplanması

Çalışmanın girişinde belirtildiği gibi Türkiye Cumhuriyeti, hudut güvenliğini sağlamak ve Suriye'deki savaştan kaçarak Türkiye'ye sığınan yoğun mülteci akınını engellemek amacıyla 2019 yılı Ekim ayında Barış Pınarı Harekâtını başlatmıştır. Birleşmiş Milletler sözleşmesinde yer alan 51. Madde gereği meşru müdafaa hakkını kullanan Türkiye Cumhuriyeti, Suriye'nin kuzey bölgesine askerî harekât başlatarak, PKK'nın Suriye uzantısı olan YPG terör unsurlarının Türkiye'ye sızma girişimlerini de engellemek istemiştir. Suriye'de yaşanan iç karışıklıklara dışarıdan müdahale eden iki aktör devlet daha bulunmaktadır. Aktif bölgede ABD ve Rusya'nın olmasıyla, Türkiye iki devletle sürekli diplomatik görüşmeler gerçekleştirmiştir. Bu görüşmeler gerçekleşirken devam eden askeri operasyonu, devletlerin finanse ettiği haber ajansları tarafından nasıl ele alındığı ve hangi haber söylemlerine yer verildiği detaylıca araştırılmıştır. Bu kapsamda ilgili haber ajansları olan Amerika'nın Sesi, Sputnik News ve Suriye Arap Haber Ajansı haber siteleri 01 Ekim – 31 Aralık 2019 arasında incelenmiştir. Haber sitelerinde yer alan siyasi ve askeri haber sunumları detaylıca araştırılmıştır. Haber sunumlarını Eleştirel Söylem Çözümlemesi dâhilinde “Makro Yapı ve Mikro Yapı” incelenmiştir.

4.2. Araştırmada Elde Edilen Nicel Bulgular

Türkiye'nin 9 Ekim 2019 tarihinde başlattığı Barış Pınarı Harekâtı, Amerika Birleşik Devletleri (ABD), Rusya ve Suriye ile hem diplomatik hem de tepki askeri anlamda tartışmaların yaşanmasına neden olmuştur. Bu çalışma ile Suriye bölgesindeki aktör devletlerin uluslararası yayın yapan ve ekonomik anlamdan desteklenen haber kuruluşlarının Barış Pınarı Harekâtına yönelik haber söylem yaklaşımları ideolojik açıdan ele alınmıştır. Türkiye'nin sınır güvenliği için gerçekleştirdiği Barış Pınarı Harekâtını kamuoyu ile paylaşan Amerikan Sesi, Sputnik News ve Suriye Arap Ajansının harekâta yönelik haber söylemleri araştırılmıştır. 1 Ekim 2019 ile 31 Aralık 2019 tarih arasındaki üç aylık süreç incelenerek, Amerika'nın Sesi (VOA), Sputnik News ve Suriye Arap Ajansı'nın (SANA) harekâta ilişkin haber sayılarının toplamı sayısal veri haline getirilmiştir.

Tablo 4.1 Barış Pınar Harekâtına yönelik yapılan haber paylaşımlarının sayısal verileri

Haber Ajansları	Ekim	Kasım	Aralık	Toplam
Amerika'nın Sesi	37	2	2	41
Sputnik News	138	6	4	148
Suriye Arap Ajansı	77	19	16	112

Bu çalışmada örneklem olarak ele alınan Amerika'nın Sesinin (Amerika), Sputnik News (Rusya), Suriye Arap Haber Ajansı (Suriye) 2019 yılının son üç ayını kapsayan, “Ekim, Kasım ve Aralık” ayları boyunca haberler ideolojik açıdan incelenmiştir. Bu süreçte Amerika'nın Sesi'nin “olumsuz-25 olumlu-5 nötr-11” olmak üzere toplam 41, Sputnik News, “olumsuz-92 olumlu-25 nötr-31” olmak üzere toplam 148, SANA (Suriye) “olumsuz-112 olumlu-0 nötr-0” olmak üzere toplamda 112 haber BarışPınarı harekâtı ile ilgili genel olarak toplamda “301” haber içeriğine ulaşılmıştır.

Tablo 4.2 Barış Pınar Harekâtına yönelik yapılan haber paylaşımlarının olumlu, olumsuz ve nötr sayısal toplam verileri

Haber Ajansları	Olumlu	Olumsuz	Nötr
Amerika'nın Sesi	5	25	11
Sputnik News	25	92	31
Suriye Arap Ajansı	0	112	0

4.3. Amerika'nın Sesi Sitesinde Yer Alan Haberlerin Analizi

4.3.1. Makro Yapıya Yönelik Tematik Analiz

4.3.1.1. Başlıklar

Amerikan Sesinin, Barış Pınarı Harekâtına yönelik hemen her gün haber paylaştığı tespit edilmiştir. Türkiye'nin Suriye topraklarına gerçekleştirdiği operasyon ile ilgili haber başlıkları hem siyasi ve askeri anlamda ideolojik perspektifle incelenmiştir. 2019 yılının 01 Ekim ve 31 Aralık dönemlerinde operasyon ile ilgili haber paylaşımlarında 4 olumlu, 22 olumsuz ve 11 nötr haber yapıldığı tespit edilmiştir. Amerika'nın Sesi haber sitesinde konuya ilişkin haberlerin başlıkları sırasıyla ay olarak verilmiştir.

- Ekim Ayı Olumsuz Açıdan Aktarılan Haberler

- 1- “AB'den Türkiye’ye Operasyonu Durdur Çağrısı” (09.10.2019)
- 2- “Almanya ‘Operasyonu En Sert Şekilde Kınıyoruz” (09.10.2019)
- 3- “Bölge Ülkelerinden Türkiye’nin Suriye Operasyonuna Tepkiler” (09.10.2019)
- 4- “Fırat’ın Doğusuna Harekâtın Riskleri ve Tehditleri” (09.10.2019)
- 5- “Suriye’nin Kuzeydoğusunda TSK Bombardımanı Devam Ediyor” (10.10.2019)
- 6- “ABD Kongresi’nden Türkiye’nin Operasyonuna Tepkiler” (10.10.2019)
- 7- “ABD ve Rusya Güvenlik Konseyinde Türkiye Kınamasına Karşı Çıktı” (10.10.2019)
- 8- “Nusaybin’de Operasyon Tedirginliği” (10.10.2019)
- 9- “Şanlıurfa ve Mardin’de Can Kayıpları ve Yaralıları” (10.10.2019)
- 10- “Almanya’da Türk Cami ve İş Yerlerine Saldırıları” (11.10.2019)
- 11- “Gerekirse Türk Ekonomisini İşlemez Hale Getirebiliriz” (11.10.2019)
- 12- “Suriye Sınırındaki Evlerinde Kıl Payı Kurtuldular” (11.10.2019)
- 13- “Şantajla Teslim Olmayız’ Diyen AB Türkiye’ye Yaptırımları Görüşecek” (11.10.2019)
- 14- “Terör Örgütüyle Angajmanınız Sizin İkiyüzlülüğünüzdür” (11.10.2019)
- 15- “ABD ve Avrupa’da Türkiye’nin Operasyonunu Protesto Eylemleri” (12.10.2019)
- 16- “AB’den Üye Ülkelere Türkiye’ye Silah Satışını Durdurun” (14.10.2019)
- 17- “Suriye’den Kaçtılar Nusaybin’de Öldüler” (15.10.2019)
- 18- “Türkiye Kendi Askeri Yerine Çete ve Haydutları Tercih Etti” (15.10.2019)
- 19- “Volkswagen’den Türkiye’ye Fabrika Kararına ‘Harekât’ Ertelemesi” (15.10.2019)
- 20- “Türkiye’nin Operasyonunun Hesaplanamaz Riskleri Var” (17.10.2019)
- 21- “James Jeffrey ‘Suriye’de Savaş Suçu Olabilecek Vakalar Gördük” (23.10.2019)
- 22- “Suriye ‘Türk ve Suriye Ordusu Arasında Yoğun Çatışma Yaşanıyor” (30.10.2019)

- Ekim Ayı Olumlu Açıdan Aktarılan Haberler

- 1- “Almanya’dan Türkiye’ye Destek Sözü” (05.10.2019)
- 2- “PKK Türkiye’nin Ölümcül Düşmanı” (09.10.2019)
- 3- “Çavuşoğlu ‘ABD ve Rusya Harekâtın Meşruiyetini Kabul Etti” (23.10.2019)
- 4- “Trump ‘Ateşkes Kalıcı Hale Geldi Türkiye’ye Yaptırımlar Kalktı” (23.10.2019)

- Ekim Ayı Nötr Haberler

- 1- “Erdoğan ‘Operasyon Belki Bugün Belki Yarın Denecek Kadar Yakın” (05.10.2019)
- 2- “Erdoğan ‘ABD Askerleri Bölgeden Çekilmeye Başladı” (07.10.2019)

- 3- “Türkiye Fırat’ın Doğusunda Barış Pınarı Harekâtını Başlattı” (09.10.2019)
- 4- “Erdoğan, AB Harekâta İşgal Derse Kapıları Açarız” (10.10.2019)
- 5- “İstanbul’daki Suriyeliler Türkiye’nin Operasyonuna Ne Diyor” (10.10.2019)
- 6- “Erdoğan Wall Street Journal'a Yazdı 'Dünya Türkiye'ye Destek Vermeli” (15.10.2019)
- 7- “Çavuşoğlu, Bu Bir Ateşkes Değil Ara Verme” (17 Ekim 2019)
- 8- “Pence, Türkiye’yle Ateşkes Sağlandı YPG Çekilmeye Başladı”(17.10.2019)
- 9- “Türkiye ve ABD’den 13 Maddelik Ortak Açıklama” (17.10.2019)
- 10- “Rusya Anlaşma Konusunda Türkiye’den Bilgi Bekliyoruz” (18.10.2019)
- 11- “Soçi’de Mutabakat Sağlandı Türk-Rus Ortak Devriyesi Başlıyor” (22.10.2019)

Ekim ayı içerisinde 22 olumsuz 4 olumlu ve 11 nötr haberin yapıldığı tespit edilmiştir. Türkiye, güney sınırına gerçekleşecek olası bir operasyon söylemlerini arttırmıştır. Bu söylemler uluslararası tepkilerin oluşmasına neden olmuştur. Bölgede bulunan Rusya ve ABD, Suriye topraklarına düzenlenecek olası bir operasyon için çıkar ve menfaat politikası izleyerek söylemlerini sürekli değiştirmiştir. Zira bölgede bir iktidar mücadelesi sürerken aynı zamanda bir ideolojik savaş verilmektedir. Türkiye’nin operasyon düzenlemesi bu yüzden diğer birçok devleti rahatsız etmiştir. 9 Ekim tarihin de başlayan Barış Pınarı Harekâtına ilk olarak Avrupa Birliğine (AB) üye ülkeler tepki göstermiştir. 09.10.2019 tarihinde Amerika’nın Sesi “AB’den Türkiye’ye Operasyonu Durdur Çağrısı” haber başlığı kullanarak algı çalışmalarına başlamıştır. Operasyonun neden ve ne için yapıldığına dair ifadelerden kaçınılarak bölgede Türkiye’nin işgalci olması yönünde bir algı çalışması yapılmıştır. Bu haber başlıkları ülkelerin siyasi yakınlığı ve dış politikalarıyla doğrudan ilişkilidir. Örneğin 09.10.2019 tarihindeki “Bölge Ülkelerinden Türkiye’nin Suriye Operasyonuna Tepkiler” haber başlığında genel tepki veren ülkeler tek başlık altında toplanarak, bir çoğunluğun olduğunu ve bu operasyona kimsenin destek vermediğin algısı oluşturulmak istenmiştir. 10.10.2019 tarihinde, Türkiye’nin “Suriye’nin Kuzeydoğusunda TSK Bombardımanı Devam Ediyor” başlığı ile bölgede saldırgan bir davranış sergilediğini ve başlıkta eksik detay kullanarak akıllarda soru işareti bırakmak istenmiştir. Bu başlık sivillerin zarar gördüğü izlenimini yaratmış ve operasyonun temele amacını taşıyan terör unsurlarına başlıklarda yer verilmemiştir. Operasyon Suriye topraklarındaki terör unsurlarına düzenlenirken 10.10.2019 tarihli “Şanlıurfa ve Mardin’de Can Kayıpları ve Yaralılar” ve “Nusaybin’de Operasyon Tedirginliği” başlıkları kullanılarak Türk topraklarında tedirginlik ve korku yaratılmak istenmiştir. 11.10.2019 tarihli “Almanya’da Türk Cami ve İş Yerlerine

Saldırıları” haber başlığında operasyonun dini bir amaç taşıdığını ve “Türk” kimliğine zarar veren, hedef gösteren bir başlık seçimi olmuştur. 11.10.2019 tarihli “Suriye Sınırındaki Evlerinde Kıl Payı Kurtuldular” bu başlık kullanımı Suriye topraklarında yaşayan yerel halkı Türkiye’ye karşı kışkırtmak için kullanılmıştır. Nitekim Türkiye terör unsurlarına müdahale etmek için Suriye’ye operasyon düzenlemiştir. Ancak haber başlığı eksik bir şekilde düzenlenerek, yerel halkı Türk askerine karşı kışkırtmak için kurgulanmıştır. Aynı amaç doğrultusunda yazılan diğer bir 15.10.2019 tarihli haber başlığı olan “Suriye’den Kaçtılar Nusaybin’de Öldüler” haberiyle Türkiye’nin can güvenliği açısından daha riskli olduğu ifade edilmiştir. 15.10.2019 tarihli “Türkiye Kendi Askeri Yerine Çete ve Haydutları Tercih Etti” başlığıyla Türkiye’nin bölgedeki suçlular ile iş birliği içinde olduğu ifade edilmiştir. 23.10.2019 tarihli “Suriye’de Savaş Suçu Olabilecek Vakalar Gördük” başlıklı haberi ise Türkiye’nin bölgede insan haklarını ihlal ettiğini ve suç işlediğini ima etmiştir.

Yapılan olumsuz algının yanı sıra olumlu haberlerde kullanılmıştır. “Almanya’dan Türkiye’ye Destek Sözü” başlığını operasyondan birkaç gün önce olan 05.10.2019 tarihinde kullanmıştır ancak operasyonun başladığı tarih olan 09.10.2019 tarihinde Almanya “Operasyonu En Sert Şekilde Kınıyoruz” haberini başlığa taşıyarak Türkiye’nin bu konuda yalnız olduğunu göstermek istemiştir. 09.10.2019 tarihli “PKK Türkiye’nin Ölümcül Düşmanı” ve 23.10.2019 tarihli “Çavuşoğlu ‘ABD ve Rusya Harekâtını Meşruiyetini Kabul Etti” haber başlıklarında Türkiye’ye yönelik olumlu bir yaklaşım sergilenmiştir. Bu haberlerin dışında nötr bir haber başlıkları kullanılarak 11 haberde nesnel ve tarafsız bir tutum sergilemiştir. Ekim ayı içerisinde Amerika’nın Sesi başlıkları incelendiğinde genel olarak Barış Pınarı Harekâtına olumsuz ve kışkırtıcı bir söylem kullandığı tespit edilmiştir. Haber başlıkları içerisinde “bombardıman, suçlu ve haydutlar gibi ifadeler Türkiye’ye yönelik ideolojik olumsuzlaştırma olarak kullanılmıştır. Kullanılan bu ifadeler ile Türkiye’nin ölümlere neden olduğunu ve sivil kayıplara yol açtığını yansıtmıştır. Özellikle haber başlıklarında terör ifadesinden kaçınarak Türkiye’nin operasyon amacı gizlenmiştir.

- Kasım Ayı Olumsuz Açıdan Aktarılan Haberler

- 1- “MGK: Barış Pınarı Harekâtı Sürdürülecek” (26.11.2019)
- 2- “Türkiye Desteklediği Suriyeli Güçlerin İhlallerini Durdurmalı” (27.11.2019)

Kasım ayı içerisinde toplam 2 habere yer verilmiştir. Bu haberler görünüş itibarıyla nötr gibi gözükse de aslında Türkiye’nin savaş tutumu gösterdiği anlamları çıkartılmaktadır. Şöyle ki, 26.11.2019 tarihinde yapılan haberde operasyonların sürdürüleceği konusunda bilgi verilmiştir. Ancak Türkiye, Rusya ve Amerika ile imzaladığı anlaşmalar doğrultusunda

operasyonları 25.11.2019 tarihinde durdurmuştur. Burada Milli Güvenlik Kurulunun (MGK) belirttiği operasyonlar, anlaşmalara uyulmadığı takdirde sürdürülecek açıklamasından ibarettir. Amerika'nın Sesi bu haber başlığı ile Türkiye'nin anlaşma dışına çıkabileceğinin mesajını vermek istemiştir. 27.11.2019 tarihinde "Türkiye Desteklediği Suriyeli Güçlerin İhlallerini Durdurmalı" başlıklı haberde ise Türkiye yapılan anlaşmaları ihlal ettiği ve Türkiye'nin destekçisi olduğu güçlerin meşru olmadığını ifade etmiştir. Genel hatlarıyla 2 haberde de Türkiye'ye yönelik olumsuz haber inşa edilerek ideolojik bir haber tutumu sergilenmiştir.

- Aralık Ayı Olumsuz Açıdan Aktarılan Haberler

1- "Türkiye Suriyeli Muhalif Savaşçıları Libya'ya Gönderebilir" (30.12.2019)

- Aralık Ayı Olumlu Açıdan Aktarılan Haberler

1- "Türkiye'nin Tel Abyad'da Açtığı Okulda Ders Zili Çaldı" (02.12.2019)

Aralık ayı içerisinde Amerika'nın Sesi, bir olumlu bir olumsuz haber paylaşımı yapmıştır. 30.12.2019 tarihindeki haber başlığında Türkiye'nin yerel güçleri savaştıran ve kontrol eden bir taraf olduğu ifade edilmiştir. Bu durum aynı zamanda Türkiye'nin Libya'da iç karışıklığa sebepolan taraf olduğunu göstermektedir. Türkiye'nin dış politikasına savaşçı imajı kazandırarak, kamuoyuna ideolojik söylemler kullanılmıştır.

4.3.1.2. Haber Girişleri

Haber girişleri genel hatlarıyla özet niteliği taşıyan ve ideolojinin en çok kullanıldığı bölümdür. Nitekim okuyucu, başlıktan sonra giriş bölümüyle karşı karşıya kalmaktadır. Giriş bölümünde istenilen ideolojik düşünce ön planda çıkartılarak, okuyucuya ilk gizli sunum yansıtılır. Giriş bölümünde haberin genel özeti taşıyan bilgiler verilmesi ve başlık ile uyum taşıyan ifadeler seçilmesi gerekmektedir. Ancak ideolojik işlev taşıması istenen metinler ve gizlenen kodlar için haber bütünlüğü bozulabilir ve başlık ile uyumsuz hale gelebilir.

Başlık ile haber girişleri tematik olarak uyum halinde hazırlanması gerektiği için söylemde yer alan ideolojik kodlar ön plana çıkmaktadır. Bu bölüm içerisinde haberlerin ilk paragrafı giriş bölümü olarak ele alınarak başlık ile girişin tematik uyumluluğu ve ideolojik söylem araştırılmıştır.

- 1- “Türkiye'nin Suriye'nin kuzeyine başlattığı "Barış Pınarı Operasyonu'na" Avrupa'dan birbiri ardına "operasyonu durdur" çağrısı geldi. 28 üyeli Avrupa Birliği yaptığı ortak açıklama ile Türkiye'ye harekâtı durdurması çağrısında bulundu.” (09.10.2019)
- 2- “Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ‘ın, Türkiye'nin Suriye'ye "Barış Pınarı Harekâtını başlattığını duyurmasından kısa bir süre sonra, Almanya'dan harekâtı kınayan bir açıklama geldi. Federal Dışişleri Bakanı Heiko Maas, operasyonu "en sert şekilde kınadığını" açıkladı.” (09.10.2019)
- 3- “Türkiye’nin Suriye’nin kuzeyine operasyon başlatmasının ardından Mısır Arap Birliği’ni olağanüstü toplantıya çağırdı. Suudi Arabistan’dansa Türkiye’ye kınama geldi.” (09.10.2019)
- 4- “Ankara ile Washington arasında özellikle ABD Başkanı Donald Trump’ın Twitter’da paylaştığı ‘Ekonominizi mahvederim’ mesajları sonrası daha da belirginleşen harekâtın kapsam ve derinliğine ilişkin anlaşmazlık yine Amerikan Başkanı’nın Cumhurbaşkanı Erdoğan’ı 13 Kasım’da Washington’a davet ettiğini açıklamasına rağmen henüz giderilmiş değil.” (09.10.2019)
- 5- “Türkiye’nin Suriye’de Fırat’ın doğusunda başlattığı Barış Pınarı Harekâtı ve Başkan Donald Trump’ın operasyon bölgesinden asker çekmesine ABD Kongresi’nden tepki yağdı. Trump’a yakınlıklarıyla bilinen bazı Cumhuriyetçi Partili isimler bile hem operasyonu hem de Başkan’ın asker çekme kararını sert sözlerle eleştirdi.” (10.10.2019)
- 6- “Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi düzenlediği kapalı oturumda Türkiye’nin dün Suriye’de başlattığı ‘Barış Pınarı’ harekâtını tartıştı.” (10.10.2019)
- 7- “Türkiye-Suriye sınırı üzerinde bulunan Mardin’in Nusaybin İlçesi, 2015 yılındaki hendek ve barikat çatışmaları nedeniyle aylar süren çatışmalara tanıklık etti. İlçede dört yıl sonra bir kez daha bomba sesleri yankılanmaya başladı. Seslerin kaynağı bu kez Suriye’nin Kamışlı kasabasıydı.” (10.10.2019)
- 8- “Türk yetkililer, Barış Pınarı Harekâtı’nın başlamasından sonra Suriye tarafından atılan roket ve havan mermileri sonucu Şanlıurfa ve Mardin’de toplam 6 kişinin hayatını kaybettiğini açıkladı. Şanlıurfa’da 45, Mardin’de de 24 yaralının olduğu bilgisi verildi.” (10.10.2019)
- 9- “VOA Türkçe'nin sınır bölgesindeki muhabiri Orhan Erkılıç, Türkiye'nin başlattığı operasyon kapsamında Suriye'nin kuzeyi ve doğusuna yönelik bombardımanın aralıksız devam ettiğini bildirdi.” (10.10.2019)

- 10- “Almanya’da Türkler’e yönelik saldırılar sonrasında, polis olayların Türkiye’nin Suriye’ye yönelik askeri operasyonu ile bağlantısı olabileceği ihtimali üzerinde duruyor.” (11.10.2019)
- 11- “Türkiye’nin Suriye’nin kuzeydoğusundaki operasyon sürerken, ABD Maliye Bakanı Steven Mnuchin Başkan Trump’ın ABD’li yetkililere Türkiye’yi hedef alabilecek güçlü yaptırım yetkisi veren kararname imzaladığını açıkladı. Mnuchin “Gerekirse Türk ekonomisini işlevsiz hale getirebiliriz” dedi.” (11.10.2019)
- 12- “Suriye sınırındaki Nusaybin İlçesi’ne bağlı Esentepe Köyü, Barış Pınarı Harekâtı’ndan etkilenen yerleşim birimleri arasında bulunuyor. Köy, Suriye sınırına yaklaşık 1 km, Nusaybin’e ise 22 km uzaklıkta. 26 haneli köyün bugünlerde yarısından fazlası boş. Nedeni ise harekât sırasında yaşanan çatışmaların yarattığı endişe. Patlayıcılara hedef olmak istemeyen köylüler, şehir merkezindeki yakınlarının yanına gitti.” (11.10.2019)
- 13- “Türkiye’nin Suriye’nin kuzeydoğusundaki operasyon sürerken, ABD Maliye Bakanı Steven Mnuchin Başkan Trump’ın ABD’li yetkililere Türkiye’yi hedef alabilecek güçlü yaptırım yetkisi veren kararname imzaladığını açıkladı. Mnuchin “Gerekirse Türk ekonomisini işlevsiz hale getirebiliriz” dedi.” (11.10.2019)
- 14- “NATO Genel Sekreteri Jens Stoltenberg, Türkiye’nin Barış Pınarı Harekâtı’na başlamasının üçüncü gününde Türkiye’ye geldi. Sabah saatlerinde Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu’yla görüşen NATO Genel Sekreteri bugün ayrıca Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’la da bir araya gelecek. Çavuşoğlu ve Stoltenberg görüşmelerinin ardından ortak basın toplantısı düzenleyerek Türkiye’nin Barış Pınarı Harekâtı’nın değerlendirdi.” (11.10.2019)
- 15- “ABD ve Avrupa’da Türkiye’nin Suriye’nin kuzeyine yönelik düzenlediği operasyonu protesto gösterileri düzenlendi. Fransa, Almanya ve Yunanistan’da binlerce kişi sokağa çıkarak, Türkiye’nin Barış Pınarı Harekâtı’na tepki gösterirken, ABD’nin başkenti Washington’da da Beyaz Saray önünde eylem yapıldı.” (12.10.2019)
- 16- “Avrupa Birliği ülkeleri, Barış Pınarı Harekâtı nedeniyle üye ülkelere Türkiye’ye silah satışının askıya alınması çağrısı yaptı. Geçen yıl Türkiye’nin en büyük silah tedarikçisi konumundaki İtalya’nın yanı sıra İspanya, Çek Cumhuriyeti de Almanya ve Fransa’nın ardından Türkiye’ye silah satışını durdurdu.” (14.10.2019)
- 17- “Türkiye’nin Suriye’ye düzenlediği Barış Pınarı Harekâtı sırasında Mardin’in Nusaybin ilçesine düşen bombalar 12 can aldı. Ölenlerden ikisi savaştan kaçarak

- Türkiye'ye sığınan Suriyelilerdi. Bunlardan Hasan Muhammed geride iki çocuk ve gözü yaşlı bir eş bıraktı.” (15.10.2019)
- 18- “ABD’de Türkiye’nin Suriye operasyonu ile ilgili tartışmalardan biri de Türkiye’nin Barış Pınarı Harekâtı’nın kara ayağında kullandığı Özgür Suriye Ordusu unsurları. ABD’li üst düzey bir yetkili Suriye’de sahadaki gelişmelere ilişkin düzenlenen basın brifinginde bu konuya değindi. “Kendi askerlerini kullanabilirlerdi ama yeryüzünden silinmesi gereken bu çete, haydut ve korsanları kullanmayı tercih ettiler” dedi.” (15.10.2019)
- 19- “Alman otomobil devi Volkswagen, Türkiye’de yeni üretim tesisi kurma kararını Kuzey Suriye harekâtı nedeniyle erteleme kararı aldı. Alman medyasında bu yönde çıkan iddiaları doğrulayan Volkswagen (VW) şirket sözcüsü, Volkswagen yönetiminin 'Barış Pınarı' Harekâtı’nın aldığı uluslararası tepkiler nedeniyle, Türkiye’de yeni fabrika kurma kararının resmileştirilmesinin şirketin itibarına zarar verebileceğini düşündüğünü ve bu yüzden yatırımı ertelediğini açıkladı.” (15.10.2019)
- 20- “Almanya Başbakanı Angela Merkel, Türkiye’nin Barış Pınarı Harekâtı’na ilişkin açıklamasında Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’la yaptığı telefon görüşmesinde, operasyonunun durdurulmasını talep ettiğini ve mevcut durumda Türkiye’ye silah ihracatı yapılamayacağını söyledi. İngiltere’nin Brexit süreci nedeniyle Avrupa Birliği Zirvesi öncesinde özel bir oturumda bir araya gelen Federal Meclis’te konuşan Merkel, "Son günlerde Türkiye’nin Kürt askerine yönelik askeri operasyonuna son vermesi gerektiğini güçlü bir şekilde ifade ettim. Şu an burada bir kez daha bu çağırımı yinelemek istiyorum" dedi.” (17.10.2019)
- 21- “ABD’nin Suriye Özel Temsilcisi James Jeffrey, Türkiye’nin Suriye harekâtı ve Başkan Donald Trump yönetiminin Suriye’nin kuzeyinden asker çekmesi konularında Kongre’de yoğun bir mesai veriyor. Dün Senato Dış İlişkiler Komisyonu’nda senatörlerin sorularını yanıtlayan Jeffrey bugün de önce Temsilciler Dışişleri Komisyonu oturumuna katıldı. Ardından da Senato Tahsisatlar Komisyonu’nun Dış Operasyonlar ve İlgili Programlar Alt Komitesi’nin oturumuna geçti.” (23.10.2019)
- 22- “Suriye Devlet haber ajansı, Resulayn yakınlarında Suriye birlikleriyle Türk askerleri arasında yoğun çatışma yaşandığını iddia etti, AFP de dün iki taraf arasında çatışma yaşandığını duyurmuştu.” (30.10.2019)

Olumlu olarak değerlendiren başlıkların haber girişleri başlık sırasıyla verilmiştir.

- 1- “Almanya İçişleri Bakanı Horst Seehofer’in, 2016 yılında Türkiye ile Avrupa Birliği (AB) arasında imzalanan sığınmacı mutabakatının "daha iyi nasıl uygulanabileceği" konusunda önce Ankara’da, ardından da Atina’da yaptığı görüşmeler Berlin’de değişik yorumlara neden oldu.” (05.10.2019)
- 2- “ABD Başkanı Donald Trump’tan Türkiye’nin Suriye’nin kuzeydoğusuna düzenlediği harekâtla ilgili yeni açıklamalar geldi. Trump “Erdoğan Kürtleri yok ederse, ekonomisini yok ederim. Umarım mantıklı davranır” dedi. ABD’nin YPG’ye desteği konusunda Obama dönemini suçlayan Trump, “PKK Türkiye’nin ölümcül düşmanı” diye konuştu.” (09.10.2019)
- 3- “Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, Türkiye’nin Suriye sınırında oluşturulmuş güvenli bölge için artık sahadaki çalışmalarını Rusya’yla sürdüreceği açıklamasını yaptı.” (23.10.2019)
- 4- “ABD Başkanı Donald Trump Beyaz Saray’dan Suriye konusunda yaptığı açıklamada Türkiye ile sağlanan ateşkes anlaşmasıyla övündü. Kendi yönetiminin Ortadoğu konusunda farklı bir yol izleyeceğini vurguladı. Trump’ın talimatının ardından ABD Maliye Bakanlığı Türkiye’ye Suriye operasyonu sebebiyle uygulanan yaptırımları kaldırdı.” (23.10.2019)

Nötr olarak değerlendirilen haber girişleri sıralanmıştır.

- 1- “Türkiye, Fırat’ın doğusuna operasyon hazırlıklarını sürdürüyor. Türk Silahlı Kuvvetleri, YPG/PYD’nin kontrolündeki Suriye kenti Tel Abyad’ın karşısında bulunan Şanlıurfa’nın Akçakale ilçesindeki askeri tahkimatını arttırırken yine aynı kentte dün toplanan Özgür Suriye Ordusu ve Ulusal Kurtuluş Cephesi güçleri Milli Ordu’yu kurdu.” (05.10.2019)
- 2- “Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, ABD Başkanı Donald Trump ile yaptığı görüşme doğrultusunda Amerikan askeri birliklerince Suriye’nin kuzeyinde Fırat’ın doğusunun boşaltıldığını açıkladı.” (07.10.2019)
- 3- “Bakanlıktan yapılan açıklamada, "Kahraman Türk Silahlı Kuvvetlerimiz ve Suriye Milli Ordusu, Barış Pınarı Harekâtı kapsamında Fırat’ın doğusuna kara harekâtına başladı" denildi.” (09.10.2019)
- 4- “Cumhurbaşkanı Erdoğan Türkiye’nin Suriye’nin kuzeydoğusuna başlattığı harekâtın ikinci gününde, AK Parti Genişletilmiş İl Başkanları Toplantısı’nda konuştu. Harekâtla

- ilgili hiçbir eleştiriyi kabul etmediklerini söyleyen Erdoğan, bölge ülkelerini ve Avrupa Birliği'ni eleştirdi.” (10.10.2019)
- 5- “VOA Türkçe, Türkiye'nin Suriye'ye yönelik olarak başlattığı Barış Pınarı Harekâtı konusunda Türkiye'de yaşayan Suriyelilere görüşlerini sordu.” (10.10.2019)
 - 6- “Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan Amerikan Wall Street Journal gazetesine bir makale yazarak Barış Pınarı Harekâtı'nı değerlendirdi. “Diğerlerinin Harekete Geçmekte Başarısız Olduğu Noktada Türkiye Çabalarını Arttırıyor” başlıklı yazısına Erdoğan Türkiye'nin Suriyeli mültecilere yaptığı yardımlardan bahsederek başlıyor.” (15.10.2019)
 - 7- “ABD Başkanı Mike Pence'in basın toplantısının hemen ardından Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu da Barış Pınarı Harekâtı'na ara verildiğini açıkladı. Çavuşoğlu, “Bu bir ateşkes değildir. Ateşkes iki meşru taraf arasında yapılır. Terör unsurları çıktıktan sonra operasyon duracaktır. Operasyonu durdurduktan sonra mevcut yaptırımlar kaldırılacaktır” dedi.” (17.10.2019)
 - 8- “ABD Başkan Yardımcısı Mike Pence, Amerika ve Türkiye'nin Suriye'de 120 saatliğine ateşkes uygulanması için anlaşmaya vardığını açıkladı. Pence, Barış Pınarı Harekâtı'nı kastederek Türkiye'nin yürüttüğü askeri operasyonu 120 saatliğine yani 5 günlüğüne askıya alacağını ve YPG'nin 20 mil (yaklaşık 32 kilometre) olarak oluşturulması hedeflenen güvenli bölge alanından çekileceğini bildirdi.” (17.10.2019)
 - 9- “ABD ve Türkiye'nin Suriye'ye yönelik anlaşmasının ardından ortak yazılı açıklama yayınlandı. Anlaşmanın ayrıntıları 13 maddede açıklandı. Bu 13 madde şöyle sıralanıyor.” (17.10.2019)
 - 10- “Rusya, Ankara'yla Washington arasında varılan operasyon konusundaki anlaşmaya ilişkin Türkiye'den bilgi beklediğini açıkladı.” (18.10.2019)
 - 11- “Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, Suriye'nin kuzeyinde ABD arabuluculuğuyla varılan 120 saatlik ateşkesin sona ermesine saatler kala Soçi'de biraraya geldi. Beş saatten fazla süren görüşme sonrasında iki lider, Türkiye ve Rusya güçlerinin 23 Ekim Çarşamba günü öğle 12 itibarıyla 150 saat sürecek devriyeye başlayacaklarını açıkladı.” (22.10.2019)

Amerika'nın Sesi haber sitesinde 09.10.2019 tarihindeki “Fırat'ın Doğusuna Harekâtın Riskleri ve Tehditleri” başlıklı haberin girişinde “Ankara ile Washington arasında özellikle ABD Başkanı Donald Trump'ın Twitter'da paylaştığı ‘Ekonominizi mahvederim’ mesajları sonrası daha da belirginleşen harekâtın kapsam ve derinliğine ilişkin anlaşmazlık yine

Amerikan Başkanı'nın Cumhurbaşkanı Erdoğan'ı 13.10.2019'da Washington'a davet ettiğini açıklamasına rağmen henüz giderilmiş değil" ifadelerine yer verilmiştir. Burada Donald Trump, Türkiye'nin başlattığı operasyona karşı olumsuz bir tavır sergilemiştir. Ancak bu olumsuz tavır Türkiye'nin tepkisini çekmemek adına başlıkta gizlenmiştir. Haber girişindeki bilgilere göre Trump'ın sorunlara çözüm odaklı yaklaştığı ancak Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın davete yanıt vermeyerek bu duruma sıcak bakmadığı algısı oluşturulmak istenmiştir. Amerika'nın Sesi haber sitesinin 10.10.2019 tarihindeki haber başlığı olan "Nusaybin'de Operasyon Tedirginliği" operasyon sürecine ters düşen ifadeler içermektedir. Zira Barış Pınarı Harekâtı, Suriye topraklarına gerçekleştirilen bir operasyondur. Ancak haber girişinde "Türkiye-Suriye sınırı üzerinde bulunan Mardin'in Nusaybin İlçesi, 2015 yılındaki hendek ve barikat çatışmaları nedeniyle aylar süren çatışmalara tanıklık etti. İlçede dört yıl sonra bir kez daha bomba sesleri yankılanmaya başladı. Seslerin kaynağı bu kez Suriye'nin Kamışlı kasabasıydı" ifadelerine yer verilmiştir. Buradaki haber başlığı ve girişi birbiriyle ters düşmekte olup son cümlede kendisini ele vermiştir. Seslerin kaynağı Suriye'nin kamışlı kasabası olarak gösterilmiş ancak tedirginlik Nusaybin ilçesinde yaşanmıştır. Buradaki amaç, Türkiye'nin başlattığı operasyonun kendi ülkesindeki can ve mal güvenliği tehlikeye attığını ve Türkiye'nin kendi halk güvenliğini ihmal etmiş gibi göstermektir. 10.10.2019 tarihindeki haber başlığı "Suriye'nin Kuzeydoğusunda TSK Bombardımanı Devam Ediyor" şeklinde verilmiştir. Haber girişi olarak ise; "VOA Türkçe'nin sınır bölgesindeki muhabiri Orhan Erkilic, Türkiye'nin başlattığı operasyon kapsamında Suriye'nin kuzeyi ve doğusuna yönelik bombardımanın aralıksız devam ettiğini bildirdi." olarak ifade edilmiştir. Burada net saldırgan ve şiddet bir Türkiye imajı yaratılmak istenmiştir. Türk Silahlı Kuvvetlerinin (TSK) bombardıman yapıyor denmesi kime ve nereye yapıldığını sorularını yanıtsız bırakmaktadır. Bu yüzden terör kelimesini hiç kullanmayan Amerika'nın Sesi, Türkiye'nin sivilleri de hedef aldığını ima etmektedir. Bunun yanı sıra haber girişindeki muhabir detayı vererek habere ilişkin referans sağlanmıştır. 11.10.2019 tarihinde haber başlığı olarak "Almanya'da Türk Cami ve İş Yerlerine Saldırıları" haber girişinde ise "Almanya'da Türkler'e yönelik saldırılar sonrasında, polis olayların Türkiye'nin Suriye'ye yönelik askeri operasyonu ile bağlantısı olabileceği ihtimali üzerinde duruyor." ifadelerine yer verilmiştir. Burada hem dini ve hem de Türk kimliğine olumsuz bir yaklaşım sergilenmiştir. Sadece cami demek yerine Türk kimliği ve Müslümanlığı bir araya getiren kalıp kullanılmıştır. Haber girişinde kesinlik olmasına rağmen saldırılar Barış Pınarı Harekâtına bağlanmıştır. Saldırıların nedeni kesin olarak öğrenilmeden, Barış Pınarı Harekâtı hedef gösterilmiştir. 11.10.2019 tarihli "Suriye Sınırındaki Evlerinde Kıl Payı Kurtuldular" başlıklı haberin girişinde "Suriye sınırındaki

Nusaybin İlçesi'ne bağlı Esentepe Köyü, Barış Pınarı Harekâtı'ndan etkilenen yerleşim birimleri arasında bulunuyor. Köy, Suriye sınırına yaklaşık 1 km, Nusaybin'e ise 22 km uzaklıkta. 26 haneli köyün bugünlerde yarısından fazlası boş. Nedeni ise harekât sırasında yaşanan çatışmaların yarattığı endişe. Patlayıcılara hedef olmak istemeyen köylüler, şehir merkezindeki yakınlarının yanına gitti." ifadelerine yer verilmiştir. Operasyon süresince haberlerinde terör ibaresini kullanmaktan kaçınan Amerika'nın Sesi, bu haber başlık ve girişinde eksik ve yanıltıcı ideolojik söylemlerde bulunmuştur. Türkiye'nin operasyon bölgesi için "kıl payı kurtuldular" ifadesiyle olaya sebep olan taraf gibi gösterilmiş ve sivilleri hedef aldığı ima edilmiştir. Haber girişinde köy bilgilerinde ise terör unsurlarına değinilmemiş ve yerel halkın evlerini terk etmesini Barış Pınarı Harekâtına bağlamıştır. 15.10.2019 tarihli haber başlığında "Suriye'den Kaçtılar Nusaybin'de Öldüler" ifadelerine yer verilmiştir. Haber girişinde ise "Türkiye'nin Suriye'ye düzenlediği Barış Pınarı Harekâtı sırasında Mardin'in Nusaybin ilçesine düşen bombalar 12 can aldı. Ölenlerden ikisi savaştan kaçarak Türkiye'ye sığınan Suriyelilerdi. Bunlardan Hasan Muhammed geride iki çocuk ve gözü yaşlı bir eş bıraktı." ifadeleri kullanılmıştır. Başlıkta yine eksik bilgi söz konusudur. Türkiye'de güvenlik zafiyeti olduğunu ve Suriye'nin daha güvenilir olduğu izlenimi yaratılmak istenmiştir. Haber içeriğinde yine terör unsurlarına yer verilmemiştir. Hasan Muhammed'in evi terk etme sebebi Barış Pınarı Harekâtına bağlanmış ve ölümlerinden Türkiye sorumlu tutulmuştur. Düşen bombalara ilişkin hiçbir bilgi verilmemiştir. 15.10.2019 tarihinde paylaşılan diğer bir başlık olan "Türkiye Kendi Askeri Yerine Çete ve Haydutları Tercih Etti" haberinin girişi "ABD'de Türkiye'nin Suriye operasyonu ile ilgili tartışmalardan biri de Türkiye'nin Barış Pınarı Harekâtı'nın kara ayağında kullandığı Özgür Suriye Ordusu unsurları. ABD'li üst düzey bir yetkili Suriye'de sahadaki gelişmelere ilişkin düzenlenen basın brifinginde bu konuya değindi. Kendi askerlerini kullanabilirlerdi ama yeryüzünden silinmesi gereken bu çete, haydut ve korsanları kullanmayı tercih ettiler" şeklinde ifade edilmiştir. Burada Türkiye'nin yanında durduğu Suriye Özgür Ordusu, haydut ve çete olarak değerlendirilmiştir. Haber başlığında bu söyleme yer verilerek Türkiye'nin uluslararası itibarına zarar vermek amaçlanmıştır. Bu şekilde Suriye'deki yaşananlardan Türkiye sorumlu tutulmuştur. Amerika'nın Sesinin 23.10.2019 tarihindeki haber başlığında "James Jeffrey, Suriye'de Savaş Suçu Olabilecek Vakalar Gördük" ifadelerine yer vermiştir. Haber girişinde ise, "ABD'nin Suriye Özel Temsilcisi James Jeffrey, Türkiye'nin Suriye harekâtı ve Başkan Donald Trump yönetiminin Suriye'nin kuzeyinden asker çekmesi konularında Kongre'de yoğun bir mesai veriyor. Dün Senato Dış İlişkiler Komisyonu'nda senatörlerin sorularını yanıtlayan Jeffrey bugün de önce Temsilciler Dışişleri Komisyonu oturumuna katıldı. Ardından da Senato

Tahsisatlar Komisyonu’nun Dış Operasyonlar ve İlgili Programlar Alt Komitesi’nin oturumuna geçti.” ifadeleri kullanılmıştır. Haberin başlık ve girişinin birbiriyle uyumsuzluğu gözle görülür şekildedir. Barış Pınarı Hareketini kötü göstermek adına sürekli karalama çalışmaları yapılmıştır. Türkiye’nin bölgedeki terör unsurlarına gerçekleştirdiği operasyon adeta Suriye halkına yapılmış gibi gösterilmiştir. 30 Ekim tarihli haber başlığı “Suriye, Türk ve Suriye Ordusu Arasında Yoğun Çatışma Yaşanıyor” denilerek haber girişi şu şekilde verilmiştir; “Suriye Devlet haber ajansı, Resulayn yakınlarında Suriye birlikleriyle Türk askerleri arasında yoğun çatışma yaşandığını iddia etti, AFP de dün iki taraf arasında çatışma yaşandığını duyurmuştur.” başlık ve giriş arasındaki tema uyumsuzluğu ve bilgi eksiliği burada da yapılmıştır. Türkiye 25.10.2019 tarihinde operasyon sürecini durdurmuştur. Ancak burada başlıkta kesin bir dil ile açıklama yapılırken haber girişinde iddia olduğuna yer verilmiştir. Net olmayan ve teyit edilmemiş bilgiler başlıkta kullanılarak Türkiye’nin anlaşma şartlarını ihlal ettiği ima edilmiştir.

Barış Pınarı Harekâtına sinyallerin verildiği sırada operasyonun yapılmasını engellemek adına “Almanya’dan Türkiye’ye Destek Sözü” başlıklı habere yer verilmiştir. Haber girişi olarak “Almanya İçişleri Bakanı Horst Seehofer’in, 2016 yılında Türkiye ile Avrupa Birliği (AB) arasında imzalanan sığınmacı mutabakatının "daha iyi nasıl uygulanabileceği" konusunda önce Ankara’da, ardından da Atina’da yaptığı görüşmeler Berlin’de değişik yorumlara neden oldu.” ifadeleri kullanılmıştır. Burada Türkiye’nin yaşadığı mülteci sorunlarını ele alacağını açıklayan Almanya’nın 05.10.2019 tarihinde destek açıklaması yapması tesadüf değildir. Haber anlamca ve destek olması sebebiyle olumlu bir etki göstermektedir. Ancak Barış Pınarı Harekâtı’nın temel sebeplerinin başında yer alan mülteci sorunu sözde masaya yatırılmış gösterilmiştir. 09.10.2019 tarihinde “PKK Türkiye’nin Ölümcül Düşmanı” başlıklı haberin girişinde; “ABD Başkanı Donald Trump’tan Türkiye’nin Suriye’nin kuzeydoğusuna düzenlediği harekâtla ilgili yeni açıklamalar geldi. Trump “Erdoğan Kürtleri yok ederse, ekonomisini yok ederim. Umarım mantıklı davranır” dedi. ABD’nin YPG’ye desteği konusunda Obama dönemini suçlayan Trump, “PKK Türkiye’nin ölümcül düşmanı” diye konuştu” ifadeleri kullanılmıştır. Başlık, Türkiye’nin yaşadığı terör sorununa yönelik olarak olumlu ancak giriş olarak Türkiye’nin ekonomik yaptırımlarla karşı karşıya kalacağını açıklayan Trump’ın, YPG desteğinde sorumluluğu üstlenmeyip Obama üzerine atması, YPG’nin terör grubu kabul etmemekle eş değer açıklamalardır. Çünkü PKK’nın Suriye uzantısı olan YPG, Amerika tarafından desteklenmiştir. Bu yüzden haber başlığına YPG yerine PKK kullanılarak kamuoyunun algısına karşı küçük bir oyun oynanmıştır. 23.10.2019 tarihinde “Çavuşoğlu ‘ABD ve Rusya

Harekâtın Meşruiyetini Kabul Etti” başlıklı haberin girişinde; “Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, Türkiye’nin Suriye sınırında oluşturulmuş güvenli bölge için artık sahadaki çalışmalarını Rusya’yla sürdüreceği açıklamasını yaptı” ifadelerine yer verilmiştir. Burada tam anlamıyla haber girişiyle ve başlığıyla uyumlu bir şekilde Türkiye’nin kazanım elde ettiğine dair haber paylaşımına yer verilmiştir. Beraberinde haber girişinde Rusya ve Türkiye birlikteliğine dikkat çekmek için ABD ifadesine yer verilmemiştir. Aynı Gün başka bir haber başlığı olan “Trump, Ateşkes Kalıcı Hale Geldi Türkiye’ye Yaptırımlar Kalktı” haberinin girişinde ise; “ABD Başkanı Donald Trump Beyaz Saray’dan Suriye konusunda yaptığı açıklamada Türkiye ile sağlanan ateşkes anlaşmasıyla övündü. Kendi yönetiminin Ortadoğu konusunda farklı bir yol izleyeceğini vurguladı. Trump’ın talimatının ardından ABD Maliye Bakanlığı Türkiye’ye Suriye operasyonu sebebiyle uygulanan yaptırımları kaldırdı” açıklamalarına yer verildi. Burada Türkiye’nin ekonomik yaptırımlar sonucunda operasyon durdurduğunu ve Trump’ın bu durumdan övünerek bahsettiği ifade edilmiştir. Ancak Türkiye anlaşmalar neticesinde güvenli bölge konusunda anlaşmıştır. Amerikanın Sesi, iç siyasete yönelik haber söylem ifadelerine başvurmuştur.

Ekim Ayı içerisinde nötr haber içerikleri 11 olarak değerlendirilmiştir. 05.10.2019 tarihindeki “Erdoğan ‘Operasyon Belki Bugün Belki Yarın Denecek Kadar Yakın” haberli başlığın girişinde; “Türkiye, Fırat’ın doğusuna operasyon hazırlıklarını sürdürüyor. Türk Silahlı Kuvvetleri, YPG/PYD’nin kontrolündeki Suriye kenti Tel Abyad’ın karşısında bulunan Şanlıurfa’nın Akçakale ilçesindeki askeri tahkimatını arttırırken yine aynı kentte dün toplanan Özgür Suriye Ordusu ve Ulusal Kurtuluş Cephesi güçleri Milli Ordu’yu kurdu” ifadelerine yer verilerek doğrudan aktarım sağlanmıştır ve ideolojik söylem kullanılmamıştır. 07.10.2019 tarihindeki haber başlığında “Erdoğan, ABD Askerleri Bölgeden Çekilmeye Başladı” ifadelerine yer verilmiştir. Haberin girişinde “Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, ABD Başkanı Donald Trump ile yaptığı görüşme doğrultusunda Amerikan askeri birliklerince Suriye’nin kuzeyinde Fırat’ın doğusunun boşaltıldığını açıkladı” ifadeleriyle nesnel tutum ve doğrudan anlatım sergilenmiştir. 10.10.2019 haber başlığında “Erdoğan, AB Harekâta İşgal Derse Kapıları Açarız” ifadelerini kullanmış ve haber girişinde, “Cumhurbaşkanı Erdoğan Türkiye’nin Suriye’nin kuzeydoğusuna başlattığı harekâtın ikinci gününde, AK Parti Genişletilmiş İl Başkanları Toplantısı’nda konuştu. Harekâtla ilgili hiçbir eleştiriyi kabul etmediklerini söyleyen Erdoğan, bölge ülkelerini ve Avrupa Birliği’ni eleştirdi” ifadelerine yer verilerek doğrudan anlatım kullanılmıştır. 10.10.2019 başka bir haber başlığı olan “İstanbul’daki Suriyeliler Türkiye’nin Operasyonuna Ne Diyor” haberinin girişinde “Türkiye’nin Suriye’ye yönelik olarak başlattığı Barış Pınarı Harekâtı konusunda

Türkiye'de yaşayan Suriyelilere görüşlerini sordu" ifadeleriyle tarafsız haber anlayışıyla ele alınmıştır. 15.10.2019 tarihli haber başlığında "Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan Amerikan Wall Street Journal gazetesine bir makale yazarak Barış Pınarı Harekâtı'nı değerlendirdi. "Diğerlerinin Harekete Geçmekte Başarısız Olduğu Noktada Türkiye Çabalarını Arttırıyor" başlıklı yazısına Erdoğan Türkiye'nin Suriyeli mültecilere yaptığı yardımlardan bahsederek başlıyor" ifadelerine yer verilmiştir. Haberin girişinde ise; "Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan Amerikan Wall Street Journal gazetesine bir makale yazarak Barış Pınarı Harekâtı'nı değerlendirdi. "Diğerlerinin Harekete Geçmekte Başarısız Olduğu Noktada Türkiye Çabalarını Arttırıyor" başlıklı yazısına Erdoğan Türkiye'nin Suriyeli mültecilere yaptığı yardımlardan bahsederek başlıyor" açıklamalarına yer vererek başlık ve giriş uyum içinde kullanılmıştır. 17.10.2019 tarihindeki "Çavuşoğlu Bu Bir Ateşkes Değil Ara Verme" başlıklı haberin girişinde; "ABD Başkanı Mike Pence'in basın toplantısının hemen ardından Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu da Barış Pınarı Harekâtı'na ara verildiğini açıkladı. Çavuşoğlu, "Bu bir ateşkes değildir. Ateşkes iki meşru taraf arasında yapılır. Terör unsurları çıktıktan sonra operasyon duracaktır. Operasyonu durdurduktan sonra mevcut yaptırımlar kaldırılacaktır" ifadelerine yer verilerek yansız ve başlıkla uyumlu bir şekilde kullanılmıştır. Aynı gün olan 17.10.2019 tarihindeki haber başlığında "Pence, Türkiye'yle Ateşkes Sağlandı YPG Çekilmeye Başladı" ifadelerine yer verilmiştir. Haberin girişinde ise; "ABD Başkan Yardımcısı Mike Pence, Amerika ve Türkiye'nin Suriye'de 120 saatliğine ateşkes uygulanması için anlaşmaya vardığını açıkladı. Pence, Barış Pınarı Harekâtı'nı kastederek Türkiye'nin yürüttüğü askeri operasyonu 120 saatliğine yani 5 günlüğüne askıya alacağını ve YPG'nin 20 mil (yaklaşık 32 kilometre) olarak oluşturulması hedeflenen güvenli bölge alanından çekileceğini bildirdi" açıklamalarına yer verilerek başlıkla uyum biçiminde kullanılmıştır. 17.10.2019 tarihindeki bir başka haberin başlığında "Türkiye ve ABD'den 13 Maddelik Ortak Açıklama" ifadelerine yer verilmiş ve haber girişinde "ABD ve Türkiye'nin Suriye'ye yönelik anlaşmasının ardından ortak yazılı açıklama yayınlandı. Anlaşmanın ayrıntıları 13 maddede açıklandı. Bu 13 madde şöyle sıralanıyor" ortak ifadesiyle yansız ve tarafsız bir tutum sergilenmiştir. 18.10.2019 tarihli haber başlığında "Rusya, Anlaşma Konusunda Türkiye'den Bilgi Bekliyoruz" açıklamasına yer verilmiştir. Haberin girişinde ise; Rusya, Ankara'yla Washington arasında varılan operasyon konusundaki anlaşmaya ilişkin Türkiye'den bilgi beklediğini açıkladı" ifadelerine başvurulmuş ve tarafsız söylem kullanılmıştır. 22.10.2019 tarihli haber başlığında "Soçi'de Mutabakat Sağlandı Türk-Rus Ortak Devriyesi Başlıyor" ifadelerine başvurulmuştur. Haberin girişinde ise; "Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, Suriye'nin

kuzeyinde ABD arabuluculuğuyla varılan 120 saatlik ateşkesin sona ermesine saatler kala Soçi’de biraraya geldi. Beş saatten fazla süren görüşme sonrasında iki lider, Türkiye ve Rusya güçlerinin 23 Ekim Çarşamba günü öğle 12 itibarıyla 150 saat sürecek devriyeye başlayacaklarını açıkladı” açıklamasıyla haber söyleminde nesnel bir tutum sergilenerek başlıkla uyumlu bir şekilde kullanılmıştır.

Kasım ayında Barış Pınarı Harekâtına ilişkin toplamda 2 haber değerlendirmeye alınarak haber girişleri sırasıyla verilmiştir.

- 1- “Milli Güvenlik Kurulu (MGK), dün Millî Savunma Bakanlığı’nın ABD ve Rusya’yla yapılan mutabakatların ardından sona erdiğini ifade ettiği Barış Pınarı Harekâtı’nın amacına ulaşana kadar sürdürüleceğini açıkladı.” (26.11.2019)
- 2- “İnsan Hakları İzleme Örgütü hazırladığı bir raporda, Türkiye’nin desteklediği Suriyeli savaşçıların Barış Pınarı Harekâtı sırasında sivilleri infaz ettiğini ve çatışmalar yüzünden yerlerinden olan Kürt ailelere ait malları yağmaladığını öne sürdü.” (27.11.2019)

26.11.2019 tarihinde yapılan “MGK ‘Barış Pınarı Harekâtı Sürdürülecek’” açıklamasına yer verilmiştir. Haber girişinde ise; Milli Güvenlik Kurulu (MGK), dün Millî Savunma Bakanlığı’nın ABD ve Rusya’yla yapılan mutabakatların ardından sona erdiğini ifade ettiği Barış Pınarı Harekâtı’nın amacına ulaşana kadar sürdürüleceğini açıkladı” ifadelerine yer verilecek operasyonun devam ettiği izlenimi yaratılmıştır. Ancak operasyonlar ABD ve Rusya ile anlaşmalar imzalanmasının ardından son bulmuştur. Haber girişinde harekâtın sona erdiği ifade ediliyor ancak başlıkla uyumsuz bir şekilde kullanılması neticesinde operasyonların sürdüğü algısı yaratılıyor. 27.11.2019 tarihli “Türkiye Desteklediği Suriyeli Güçlerin İhlallerini Durdurmalı” başlığın haber girişi; “İnsan Hakları İzleme Örgütü hazırladığı bir raporda, Türkiye’nin desteklediği Suriyeli savaşçıların Barış Pınarı Harekâtı sırasında sivilleri infaz ettiğini ve çatışmalar yüzünden yerlerinden olan Kürt ailelere ait malları yağmaladığını öne sürdü” haber girişinin son kelimesi olan “öne sürdü” ibaresinin bir iddia niteliği taşıdığı ancak algı oluşmasına zemin hazırlayan bir söylem ile sivillerin infaz edildiği belirtilmiştir. Başlık ile girişin uyumsuzluğu ile söylem, Türkiye’ye yönelik algı oluşması için kullanılmıştır.

Aralık ayında Barış Pınarı Harekâtına ilişkin toplamda 2 haber değerlendirmeye alınarak haber girişleri sırasıyla verilmiştir.

- 1- “Barış Pınarı Harekâtı sonrasında Suriye Milli Ordusu kontrolüne geçen Tel Abyad’a bağlı El Havl köyünün çatışmalardan zarar gören ilkokulu, Şanlıurfa Valiliği’nin tadilat çalışması sonucunda eğitime açıldı.” (02.12.2019)
- 2- “Reuters’a konuşan dört üst düzey Türk kaynak, Türkiye’nin Libya’da uluslararası toplumun meşru yönetim olarak gördüğü Trablus merkezli hükümete askeri destek planı kapsamında, Suriyeli muhalif savaşçıların Libya’ya gönderilmesi seçeneğini değerlendirdiğini söyledi.” (30.12.2019)

02.12.2019 tarihli haberin “Türkiye’nin Tel Abyad’da Açtığı Okulda Ders Zili Çaldı” başlığı kullanılmıştır. Haberin girişinde ise; “Barış Pınarı Harekâtı sonrasında Suriye Milli Ordusu kontrolüne geçen Tel Abyad’a bağlı El Havl köyünün çatışmalardan zarar gören ilkokulu, Şanlıurfa Valiliği’nin tadilat çalışması sonucunda eğitime açıldı.” ifadelerine yer verilerek başlık ile uyumlu bir şekilde kullanılarak nesnel bir söylem kullanılmıştır. 30.12.2019 tarihinde “Türkiye Suriyeli Muhalif Savaşçıları Libya’ya Gönderebilir” başlıklı haber Barış Pınarı Harekâtı konu başlık içerisinde yer verilmiştir. Haber girişinde ise; “Reuters’a konuşan dört üst düzey Türk kaynak, Türkiye’nin Libya’da uluslararası toplumun meşru yönetim olarak gördüğü Trablus merkezli hükümete askeri destek planı kapsamında, Suriyeli muhalif savaşçıların Libya’ya gönderilmesi seçeneğini değerlendirdiğini söyledi.” İfadelerin yer verilmiştir. Haber içeriğinde Barış Pınarı Harekâtında kullanılan Suriye Özgür Ordusunun, Türkiye tarafından Libya’ya gönderileceği ifade edilmiştir. Savaşçı ifadesiyle olumsuz bir anlam yükleyen Amerikanın Sesi, başlık ile haberi uyumlu bir şekilde kullanarak, Barış Pınarı Harekâtı üzerinden ideolojik bir söylem kullanmıştır.

Genel olarak Amerikanın Sesi, haber başlıklarında Trump’ın doğrudan yaptırım sözlerini saklayarak Rusya ve Türkiye birlikteliğine sıkça yer vermiştir. Özellikle haberlerde sürekli ABD’yi gizleyerek, Rusya ve Türkiye’yi yakın ilişki içinde göstermeye çalışan Amerikanın Sesi, ABD’nin iki ülke ile mücadele ettiği izlenimini yaratmak istemiştir. Bununla beraber bazı haberlerin giriş bölümünde iddia niteliği taşıyan olaylar, başlıkta kesin yargılarla ifade edilmiştir. En önemli unsur Türkiye’ye sürekli olumsuz haber anlayışıyla ideolojik söylem kullanılmıştır. Türkiye’nin bölgedeki sivillere yönelik operasyon başlattı düşüncesini hâkim kılmaya çalışan Amerikanın Sesi, başlıklarda terör kelimesine yer vermemiştir. Bu şekilde Amerikanın Sesi haberlerini benimsediği ideoloji doğrultusunda hazırlayarak, Türkiye’ye yönelik olumsuz bir tutum sergilemiştir.

4.3.2. Makro Yapıya Yönelik Şematik Analiz

4.3.2.1. Ana Olay ve Sunuş Biçimi

Barış Pınarı Harekâtı, siyasi ve askeri söylemler ile birlikte kullanılmıştır. Genel hatlarıyla ana olay başlıklara ve haber girişlerine yansımıştır. Ana olayın sunumu daha çok Türkiye'ye yönelik yaptırımlar üzerinden gerçekleşmiştir. Özellikle uluslararası ağırlığı olan ülkelerin tepkileri ön plana çıkartılmıştır. Operasyona ilişkin bölgedeki aktörlerin söylemlerine daha çok yer verilmiştir. Rusya, ABD ve Türkiye arasındaki diyalog ve söylemler, haber başlık ve girişlerinde sıkça kullanılmıştır. Amerikanın Sesi haber sitesinde hazırlanan içerikler daha çok Rusya ve Türkiye ilişkisi üzerine odaklanmıştır. Burada bu iki ülke üzerine odaklanmasının sebebi, Trump'ın Suriye'den çekilme kararına Beyaz Saray ve Meclisin karşı çıkmasıdır. Beyaz Saray özellikle Trump'ın bu kararına şiddetle karşı çıkarak ABD'nin uluslararası itibarını zedelediğini ve bölgeye harcanan maddi unsurların çöpe atılacağını düşünmektedir. Bu nedenle olay aktörlerinden ABD Başkanı Trump'ın yerine daha çok Başkan Yardımcısı Mike Pence'nin söylemleri ön planda çıkartıldığı tespit edilmiştir.

Türkiye, Barış Pınar Hareketi'nı başlatmasıyla birlikte dünya kamuoyundan tepkilere maruz kalmıştır. Operasyonu başlatma sebebinin 2 temel sebebi bulunmaktadır. Birinci neden Suriye toprakları üzerinde örgütlenen terör unsurlarının, Türkiye'ye girişlerini önlemektir. İkinci neden ise Suriye'deki savaştan kaçan yerel halkın ilk tercihinin Türkiye olmasından kaynaklanmaktadır. Bu iki unsur üzerine temellenen Barış Pınarı Harekâtı, Amerikanın Sesi tarafından haber başlık ve girişlerinde kullanılmamıştır. Özellikle haber içeriklerini hazırlarken eksilteli başlık kullanarak Türkiye'yi bölgede suçlu göstermeye çalışmıştır. Aynı zamanda ana olayın sunumunda Suriye Özgür Ordusunun Türkiye tarafından desteklendiğini belirterek, Türkiye'nin haydut ve çetelerle iş birliği yaptığı söylemini başlık olarak kullanmıştır. Bu haberle birlikte Amerikanın Sesi Türkiye'yi kamuoyuna karşı suçlu göstermeye çalışmıştır. ABD özellikle Türkiye'yi ekonomik yaptırımlarla zor duruma düşürmeye çalışmıştır. Bu durum Amerikanın Sesi tarafından sürekli başlık ve girişlerde kullanılmıştır. Aynı zamanda AB ülkelerinin de yaptırım yapacağını ve Türkiye'nin ekonomisini zor duruma sokacaklarını açıklamıştır. Türkiye Barış Pınarı Harekâtı sonrasında istediği şartlar neticesinde ABD ve Rusya ile anlaşmıştır. Ancak anlaşma sonrası Türkiye'nin bölgedeki sivillere zarar verdiği ve kimyasal silah kullandığı iddiaları gündeme taşınmıştır. Haberlerde Türkiye'ye hem siyasi hem ekonomik hem de insani anlamda baskı uygulanmıştır.

4.3.2.2. Ardalan ve Bağlam Bilgisi

Bu bölümde Barış Pınar Harekâtına yönelik politik ve sosyal unsurlar incelenmiştir. Ardalan ve bağlam bilgisi ana olayın sunumunda kullanılan yardımcı öğeler olarak kullanılmaktadır. Bu sayede haber farklı konular desteklenerek toplumsal bir form haline getirilir. Barış Pınarı Harekâtına ilişkin Ardalan ve Bağlam bilgisi içeren haberler genel olarak değerlendirilmiştir.

“Nusaybin’de Operasyon Tedirginliği” başlıklı haberin metin içerisinde “aile evlerini terk etti” ifadesine yer verilerek operasyonun toplumsal sonuçlar doğurduğu izlenimi yaratılmıştır. “Almanya’da Türk Cami ve İş Yerlerine Saldırıları” başlıklı haber içerisinde “Geçen günlerde Alman siyasetçilerden gelen yorumlarda, Türk ordusunun yeni operasyonunun benzer eylemlere yol açabileceği” yorumuna yer verilerek Almanya’da yaşayan Türklerin korku ve endişe içinde olması amaçlanmıştır. Aynı zamanda haber söyleminde “Türk” ifadesine sıkça yer verilerek algının doğrudan Türk kimliğine zarar vermesi hedeflenmiştir. Bu şekilde toplumda yaratılan korku ve kaos ortamı Türkiye Hükümetine karşı cephe alarak operasyonun bir anca bitirilmesine destek olacaktır. Çünkü toplum sosyal yaşantısı devam etmek ve gündelik işleri yerine getirmeyi daha çok önemli görmektedir. Bu şekilde uluslararası özellik taşıyan operasyonlar, karşıt ülkeler toplumda korku ve endişe yaratacak söylemlere sıkça başvurmaktadır. “Gerekirse Türk Ekonomisini İşlemez Hale Getirebiliriz” başlıklı haber metni içerisinde “Türk şahıslar ya da kurumları hedef alacağız.” Söylemleri aynı şekilde hükümeti hedef alan değil toplumu hedef alan söylemleri içermektedir. Buradaki durum daha çok toplumda ekonomik sorunların yaşatılacağı ve ABD’nin bunu için yaptırım yapacağı ifade edilmiştir. “ABD ve Avrupa’da Türkiye’nin Operasyonunu Protesto Eylemleri” başlıklı haber içerisinde “Fransa, Almanya ve Yunanistan’da binlerce kişi sokağa çıkarak”, “Kürt-Amerikalılar’dan oluşan kalabalık”, “YPG ve PKK bayrakları ile Türkiye’nin operasyonunu protesto etti” “YPG ile dayanışma çağrısı yapıldı” ifadelerine yer verilmiştir. Burada ilk olarak oluşturulması istenen algı tüm ülkelerin bu operasyona karşı çıktığı izlenimi topluma gösterilmek istenmiştir. Haberin devamında ise Amerikanın Sesi’nin gizlediği terör kelimesinin temel sebebi Türkiye’nin YPG’yi terör örgütü olarak görmesi ve ABD’nin bu görüşü reddetmesine dayanmaktadır. Haber içerisinde “Kürt-Amerikalılar” ifadesine yer verilerek bölgedeki Kürtlere operasyon yapılıyor algısı oluşturulmakta ve Amerika’nın ise bizler yanınızdayız mesajını kodlamasıdır. Bu durumu ideolojik olarak ABD’nin izlediği Suriye politikası ile doğrudan ilişkilidir. Haberin devamında “YPG ile dayanışma” ifadesine yer vermek aynı şekilde Türkiye’deki yaşayan Kürtleri hedef alan ideolojik söylemi barındırmaktadır. Türkiye’de yaşayan Kürt

vatandaşları hedef alarak ülke içerisinde operasyon karşıtı kamuoyu oluşturulması hedeflenmiştir. “Suriye’den Kaçtılar Nusaybin’de Öldüler” haber metni içerisinde “Savaştan kaçan Nudem Heci, eşini aynı savaşın yol açtığı bir patlamayla kaybetti” ifadesi kullanılmıştır. Burada bahsedilen Barış Pınarı Harekâtı aslında “savaş” olarak değerlendirilmiştir. Ancak savaş, iki devlet arasında yaşanan siyasi ve askeri bir mücadeleden ibarettir. Türkiye’nin gerçekleştirdiği operasyon terör sınırdaki terör örgütlerine karşı yapılmıştır. Savaş kelimesini bilinçli bir şekilde kullanan Amerikanın Sesi, Türkiye’nin yürüttüğü operasyonu Suriyeli vatandaşın ölümüne neden olduğu için suçlamaktadır. “Türkiye Kendi Askeri Yerine Çete ve Haydutları Tercih Etti” başlık haber içerisinde Türkiye’nin operasyonu için “Nispeten çatışmasız ve barışçıl bir durumu alıp şu an gördüğümüz karmaşaya çevirdiler. Kendi askerlerini, Türk askerlerini kullanabilirlerdi. Bunun yerine yeryüzünden silinmesi gereken bu çeteleri, haydutları ve korsanları kullanmayı tercih ettiler” açıklamalarına yer verilmiştir. Aynı zaman haberin devamında “Merkezi İngiltere’de bulunan Suriye İnsan Hakları İzleme Örgütü cumartesi günü yaptığı açıklamada Türkiye destekli grupların Suriyeli Kürt siyasetçi Hervin Khalaf dahil dokuz sivil öldürdüğünü belirtmişti” ifadelerine yer verilmiştir. Burada Türkiye’nin bölgede desteklediği Suriye Özgür Ordusunun yaptıklarından Türkiye sorumlu tutulmuştur. Özellikle Türkiye’ye yönelik “çatışmasız ve barışçıl bir durumu alıp şu an gördüğümüz karmaşaya çevirdiler” ifadesine yer verilerek Türkiye’nin uluslararası imajı zedelemek istenmiştir. Aynı zamanda 9 kişiyi ölümden Türkiye’de sorumlu tutulmuştur. Öldürülen 9 kişi içerisinde Kürt Siyasetçiyi seçmesi tesadüf değildir. Diğer haberlerde olduğu gibi Türkiye’de yaşayan Kürt vatandaşların operasyona karşı kamuoyu oluşturulması hedeflenmiştir. “PKK Türkiye’nin Ölümcül Düşmanı” başlığındaki haberde Türkiye’nin yaşadığı terör olaylarına değinilmiştir. Bu destek açıklaması Aslında operasyon süreciyle doğrudan bağlantılıdır. Neden- sonuç ilişkisi ise barındırmamaktadır. Şöyle ki, bu haber 05.10.2019 tarihinde yapılarak Türkiye’nin yanındayız görüntüsü verilmiştir. Temel sebebi olası bir harekâtın yapılmasını engellemektir. “Erdoğan “AB Harekâta İşgal Derse Kapıları Açarız” başlıklı haberin neden-sonuç ilişkisi bakımından Türkiye’nin yaşadığı mülteci problemine değinilmiştir. Türkiye, Suriye’deki iç karışıklıktan kaçan mültecilere ev sahipliği yapmaktadır. Beraberinde jeopolitik konumu gereği mülteciler Avrupa’ya kaçmak için Türkiye üzerindeki yolları denemektedir. Bu yüzden Avrupa Birliği, mülteci konusunda Türkiye’ye maddi yardım yaparak, mültecilerin Avrupa’ya geçmelerini engellemek istemektedir.

Genel olarak bakılan haberlerin metin içeriğinde hem Türkiye’ye yönelik hem de operasyon sürecine yönelik sürekli olumsuz söylemlere yer verilmiştir. Haberlerin genelinde

özellikle “Türk” ifadelerine sıkça yer vermeye çalışan Amerika’nın Sesi, durumu bir kimlik üzerinden ele almaya çalışmıştır. Bunu temel alan diğer bir unsur haberlerinde sürekli “Kürt” ifadelerini kullanmasına neden olmaktadır. Çünkü buradaki amaç Barış Pınarı Harekâtı’nın terör unsurlarına değil de Kürtlere yapıyor algısını oluşturmaktır. Bu şekilde Türkiye’de yaşayan Türk ve Kürt vatandaşların birbirlerine karşı hedef gösterilmesi söz konusudur. Bu durum Türkiye’de yaşamakta olan vatandaşların ayrışmasına ve nefret söylemine kadar uzanan bir ideolojik söyleme neden olmaktadır. Amerika’nın Sesi bu nedenle başlıklar, girişler ve metin içerisinde terör kelimesini kullanmaktan kaçınmıştır. Çünkü bu söylemler ile Türkiye’nin yürüttüğü operasyonun bölgedeki Kürtlere yapıldığı algısını oluşturmak amaçlanmıştır. Türkiye, bu haberler karşısında kamuoyu tarafından olumsuzlanarak suçlu gösterilemeye çalışılmıştır.

4.3.2.3. Haber Kaynakları

Amerika’nın Sesinin, Barış Pınarı Harekâtına yönelik haberlerinin kaynakları araştırılmıştır. Haberlerini genel olarak kurumlar üzerinden yapan Amerika’nın Sesi, aynı zamanda kendi muhabirlerinin de haberlerine yer vermiştir. Muhabirleri dışında editör tarafından hazırlanan haber içeriklerine de rastlanmaktadır. Amerika’nın Sesi Suriye bölgesindeki aktör olan ülke yetkililerin açıklamalarını kaynak olarak kullanmıştır.

Haberlerin genel incelemesinde, Anadolu Ajansı, Süddeutsche Zeitung, Wall Street Gazetesi, Reuters Haber Ajansı, Suriye Arap Haber Ajansı ve Suriye İnsan Hakları Gözlemevi kaynaklarına başvurulmuştur. Burada özellikle Londra merkezli, Reuters Haber Ajansı kaynağına sıklıkla kullanılmıştır. Nitekim haber kaynakları, ideolojik söyleme göre seçilmiştir. Türkiye’nin resmi haber ajansı olan Anadolu Ajansı doğrudan haber kaynak olarak kullanılmamıştır. Ancak Türkiye, operasyona ilişkin bilgileri Anadolu Ajansı üzerinden paylaşıldığı için bazı haberlerde kullanmak zorunda kalmıştır. Bu nedenle Amerika’nın Sesi, kendi ideolojik yaklaşımına yakın kaynakları tercih ederek Anadolu Ajansı haberlerine yer vermemeye gayret göstermiştir.

Haberlerin genelinde uzman kişi ve yetkili bakanlıkların söylemleri, alıntılama yoluyla haberleştirilmiştir. Barış Pınarı Harekâtı süresince konuyla ilgili yetkili kişilerin açıklamalarına sıkça yer verilmiştir. Kaynaklarını doğrudan hükümetten veya en yetkili isimler tarafından sağlamıştır. Aynı zamanda operasyona ilişkin bilgilerin kaynağını Millî Savunma Bakanlığın temin etmiştir. Amerika’nın Sesi haberlerinde kesin kaynak kullanmaya özen göstermiştir. Bu nedenle resmi kanallardan yapılan açıklama ve söylemlerini, haber

ajanslarına göre daha çok tercih etmiştir. Haberler tarih akışına ve zaman faktörüne dikkat edilerek kamuoyuyla paylaşılmıştır.

4.3.3. Mikro Yapıya Yönelik Analiz

4.3.3.1. Sentaktik Analiz

Bu bölümde haberlerde kullanılan cümle yapıları incelenmiştir. Cümle yapılarına değinilerek uzunluk ve kısalıklarına, bileşik ya da karmaşık oluşlarına, etken ya da edilgen aktif ya da pasif kullanımları detaylıca araştırılmıştır. Bu analizle Amerika'nın Sesi Haber sitesinin, Barış Pınarı Harekâtı'na yönelik olay örgüsünü cümle yapılarında, nasıl ele aldığı ve işlediği değerlendirilecektir. Aygün göre (2011:228) haber metinlerinde özne kullanımının önemi ideolojik söylem için büyük önem taşımaktadır. Bu kullanım kurum ve kuruluşlarında söylemlerinde de etkili biçimde kullanılmaktadır. Çünkü haber içerisinde özne kullanımının yerine göre sorumlu veya yetkili kişiler uygun ideoloji doğrultusunda gizlenebilir ya da ön plana çıkartılabilir.

Amerika'nın Sesi, Barış Pınarı Harekâtına ilişkin haberlerde kısa basit ve devrik yapıda cümleler kullanmıştır. Başlık cümlelerinde etken ve edilgen yapılar kullanarak haber içeriklerine göre değişkenlik gösteren cümle yapısını tercih edilmiştir. Örneğin “ABD ve Rusya Güvenlik Konseyinde Türkiye Kınamasına Karşı Çıktı”, “Türkiye Kendi Askeri Yerine Çete ve Haydutları Tercih Etti” haber başlıklarında yüklem olarak etken çatı yapısı kullanılmıştır. Etken yapı cümle kullanımlarında söz sahibi tarafın ve erk sahibinin gücü ortaya çıkmaktadır. Çünkü etken yapı cümleler, özneyi ön plana çıkartarak ideolojik söylemin etkin bir şekilde sunmaya imkân tanımaktadır. Başlıklar içerisinde edilgen cümle yapısı da kullanılmıştır. Örneğin “Suriye Sınırındaki Evlerinde Kıl Payı Kurtuldular” başlıklı haberde edilgen yapıda yüklem kullanılmıştır. Ancak haber incelemelerinde sıklıkla etken yapı cümlelere kullanılmıştır.

Haber başlıkları haricinde giriş ve metin için cümle yapılarında etken ve edilgen yapıda cümleler kullanılmıştır. Örneğin “Türkiye'nin Suriye'nin kuzeyine operasyon başlatmasının ardından Mısır Arap Birliği'ni olağanüstü toplantıya çağırdı. Suudi Arabistan'dansa Türkiye'ye kınama geldi” (09.10.2019) cümlesinde basit olmaktan uzak etken yüklemine kullanımına başvurulmuştur. Bir başka haber girişinde “Türk yetkililer, Barış Pınarı Harekâtı'nın başlamasından sonra Suriye tarafından atılan roket ve havan mermileri sonucu Şanlıurfa ve Mardin'de toplam 6 kişinin hayatını kaybettiğini açıkladı. Şanlıurfa'da 45, Mardin'de de 24 yaralının olduğu bilgisi verildi” (10.10.2019) uzun cümle yapısıyla edilgen yüklem kullanımı tercih edilmiştir. Metin için yapılarda etken ve edilgen

yapılara sıkça başvurulmuştur. Bu durum cümle içerisindeki ideolojik söylemin ön plana çıkartılmasıyla ilişkilidir. Çünkü haberin değerine göre Özne vurgulanarak etken yapıda cümleler kullanılır. Diğer türlü ise özne üzerindeki vurguyu azaltmak adına edilgen yapıda cümlelere başvurulur. “Suriye Sınırındaki Evlerinde Kıl Payı Kurtuldular” (11.10.2019) başlığında edilgen yapı cümle yapısı kullanılmıştır. Burada edilgen yapı nedeniyle kimden kurtuldular sorunu okuyucuya sordurmak amaçlanmaktadır. Bu soru işaretini okuyucu üzerinde oluştururken aynı zamanda olumsuz bir anlamı barındırması nedeniyle okuyucu metni ön yargıyla okuyacaktır. Haber metni söylemleri olumlu ifadeler içeriyor olsa bile okuyucu habere olumsuz bir bakış açısıyla yaklaşacaktır.

4.3.3.2. Sözcük Seçimleri

Söylem analizinin en önemli bölümlerinden olan sözcük seçimleri, haber sunumunda olumlu-olumsuz durumu vurgulayan ve haber içeriğindeki ideolojik yansımanın en önemli parçasını oluşturmaktadır. Sözcük seçimleri haber kurgusunun ideolojik yansımalarını düzenleyen ve çeşitlendiren bir yapıdan ibarettir. Haberin başlığından başlayan bu süreç giriş ve metin içinde olmak üzere haberin tüm evrelerinde kullanılmaktadır. Seçilen kelimeler kurumun ve muhabirin benimsediği ideolojiyi yansıtmaktadır. Bu yüzden benimsenen ideoloji doğrultusunda harmanlanan haber, özenle seçilmiş kelimelere başvurmaktadır.

Amerika’nın Sesi haber içeriklerinin sunumunda kelime seçimlerini özenle kullanmıştır. Örneğin “Bölge Ülkelerinden Türkiye’nin Suriye Operasyonuna Tepkiler” (09.10.2019) başlıklı haberde ve “Fırat’ın Doğusuna Harekâtın Riskleri ve Tehditleri” başlıklı haberde olumsuzlayan 3 kelime sürekli okuyucunun operasyon ile bütünleşmesini sağlamıştır. “Risk, Tehdit ve Tepki” kelimeleri ile operasyona yönelik olumsuzlama yapılırken istenilen, okuyucu istenilen ideoloji doğru yönlendirilmektedir. Farklı kurumlar “Operasyona Yönelik Açıklamalar” başlığı ile haberi duyurmayı seçerken Amerika’nın Sesi “tepki” ifadesini kullanmıştır. Bu durum okuyucun ilk ideolojik söylem ile karşılaşmasıdır. Bir başka haber başlığında “Suriye’nin Kuzeydoğusunda TSK Bombardımanı Devam Ediyor” denilerek gizli bir özen kullanımına yer verilmiştir. Şöyle ki Türk Silahlı Kuvvetlerinin kime atış yaptığı belirtilmemiştir. Buradaki ilk olumsuz gizlenmiş aynı zamanda şiddet içeren “bombardıman” ifadesiyle bölgenin yoğun ateş altına alındığı ifade edilmiştir. “Bombardıman” ifadesiyle operasyonun büyüklüğü ve şiddetini temsil edilmiş ve haber başlıkları ve içerisinde terörist kelimesine yer verilmemiştir. Operasyona genel olarak başvuru ifadeleri “Kayıp, Tehdit, Risk, Bombardıman, Türk, Çete, Haydut gibi ifadeleri operasyon süreciyle bütünleştirmiştir. Özellikle “Almanya’da Türk Cami ve İş Yerlerine

Saldırıları” (11.10.2019) ve “Gerekirse Türk Ekonomisini İşlemez Hale Getirebiliriz” (11.10.2019) başlıklarında “Türk” ifadesi ön plana çıkartılmaya çalışılmıştır. Haberlerin genelinde Türkiye’nin ekonomik yapısına dair olumsuzluma çalışması yapan Amerika’nın Sesi aynı zamanda “Türk” ifadesiyle dünya kamuoyuna hedef göstermektedir. Haber başlıklarında daha çok olumsuzlama yapan Amerika’nın Sesi, haber giriş ve içeriklerinde genel tutum anlayışıyla yansız söylem ifadelerine başvurmuştur. Ancak “ekonomi” ve “Türk” ifadelerine sıkça yer vermiştir.

4.3.3.3. Haberlerin Retoriği

Kurum ve muhabirlerin etkisinde kalan haber, inandırıcılığı ve etki gücü arttırmak için sayısal ve uzman görüşler ile desteklenir. Bu şekilde haberin, okuyucu üzerinde hâkimiyeti daha çok artacaktır. Haberın ideolojik kodları okuyucuya geçirebilmesi için ikna seviyesini arttırması gerekmektedir. Bu aşamada haberin retoriği, okuyucuyu sunuş ve söyleniş biçimleriyle etki altına almayı amaçlamaktadır. Haber içeriklerinde farkında olmadan ve hissettirilemeden okuyucu, istenilen ana fikre ve ideolojiye yönlendirilmektedir. Habere bu planlı yaklaşım, kurum ve muhabirin ideolojisine göre şekillenmektedir. Haber içerisinde bu yönlendirmeler; fotoğraf, görgü tanıkları, uzman kişiler, sayısal veriler, kurum açıklamaları ve raporlar ile sağlanmaktadır. Kullanılan bu planlı yönlendirmeler ile haberin güveni arttırılır ve keskin ifadeler kullanılarak, doğruluğu konusunda okuyucu üzerinde şüphe taşıması muhtemel ifadelerle yer verilmez.

Amerika’nın Sesi haber sitesinde Barış Pınarı Harekâtına yönelik haberlerin raporlar, uzman görüşler ve doğrudan altınlar kullanılarak desteklendiği bazı içeriklerde karşımıza çıkmaktadır. Amerika’nın Sesi inandırıcılığı arttırmak için planlı ideolojik yönlendirmeler yaparak okuyucuyu etkisi altına almaya çalışmıştır. Örneğin “Trump ‘Ateşkes Kalıcı Hale Geldi Türkiye’ye Yaptırımlar Kalktı” (23.10.2019) başlıklı haber içerisinde Trump’ın doğrudan söylemi kullanılmıştır. Farklı bir başlık olan “Çavuşoğlu “Bu Bir Ateşkes Değil Ara Verme” (17.10.2019) söylemini başlık içerisinde doğrudan kullanmıştır. Bu başlıklardaki yaklaşım haberin güvenini arttırmak için kullanılmaktadır. “Nusaybin’de Operasyon Tedirginliği” (10.10.2019) başlıklı haber içerisinde “2015 yılındaki hendek ve barikat çatışmaları nedeniyle aylar süren çatışmalara tanıklık etti” cümlesine yer vererek bölgede yaşayan vatandaşın olaylara tanıklık ettiğini şu ifadelerle vermiştir; İsmail Tektaş ise operasyon nedeniyle tedirgin. VOA Türkçe’nin sorularını yanıtlayan Tektaş, “Bu savaşı kabul etmiyoruz, benimsemiyoruz, kınıyoruz. Bu nedir sabahtan akşama kadar savaş?” burada tanık ifadelerine başvurarak operasyona yönelik olumsuzluk içeren haber görgü tanıklarıyla

desteklenmiştir. Ancak haber içerisinde görüldüğü üzere “İsmail Tektaş ise operasyon nedeniyle tedirgin” yorumunda bulunan Amerika’nın Sesi harekâta yönelik ve yaşayan yerel halkın korkusuna yönelik olumsuzluk besleyen ifadeler kullanmıştır. “Türkiye Desteklediği Suriyeli Güçlerin İhlallerini Durdurmalı” (27.10.2019) başlık içerisinde “İnsan Hakları İzleme Örgütü hazırladığı bir raporda” ifadeleri kullanılmıştır. Haber içeriğinde kullanılan rapor ile okuyucu üzerinde inandırıcılık ve güven sağlamak istenmiştir. “Fırat’ın Doğusuna Harekâtın Riskleri ve Tehditleri” (09.10.2019) başlıklı haber içerisinde “dış politika yazıları da yazan Selcen” ve “İŞİD’lilerin bulunduğu El Hol kampı, kuş uçuşu 65 kilometre uzaklıkta. Otomobille 95, 100 kilometre. Burada 70 bin kişi yaşıyor. Bunun dışında Suriye Demokratik Güçleri’nin hapishanelerinde 2000 ila 6000 İŞİD’li tutsak var” ifadelerine yer vererek hem uzman bir uzman ile hem de kullanılan sayısal veriler ile haberin güvenilirliği ve inandırıcılığı desteklenmiştir. “ABD ve Avrupa’da Türkiye’nin Operasyonunu Protesto Eylemleri” (12.10.2019) başlıklı haber içerisinde “Frankfurt’daki gösteriye 4, Berlin’dekine ise 3 bin kişinin iştirak ettiği haber verildi” ifadelerine yer verilerek operasyonun binlerince kişi tarafından protesto edildiğini belirterek okuyucu üzerinde etki oluşturmak istenmiştir. Okuyucu bu operasyona herkes karşı anlayışını edinerek, tutumunu bu yönde gösterecektir. Bu yüzden haber söylemleri okuyucuyu etkili bir şekilde yönlendirebilir ve istenilen ideolojiyi fark etmeksizin dayatılabilir. Bir başka örnek olan “Suriye Sınırındaki Evlerinde Kıl Payı Kurtuldular” (11.10.2019) başlıklı haber içerisinde “Köy, Suriye sınırına yaklaşık 1 km, Nusaybin’e ise 22 km uzaklıkta. 26 haneli köyün bugünlerde yarısından fazlası boş. Nedeni ise harekât sırasında yaşanan çatışmaların yarattığı endişe” bölgedeki köylerin uzaklığı ve sayısı verilmiştir. Bu rakamların kullanıyor olması ile Türkiye’nin başlattığı Barış Pınarı Harekâtı ile etkilenen köyleri gösterilmiştir. Ancak Türkiye operasyonu yerel halka değil civarda bulunan terör kamplarını ortadan kaldırmak için başlatmıştır. Burada da sayısal veriler ile operasyonun etki alanı gösterilerek yerel halkın hedef alındığı sayısal verilerle ifade edilmiştir. Genel olarak Türkiye’nin terör kamplarına başlattığı Barış Pınar Harekâtı sayısal veriler, yetkili kişiler ve raporlar neticesinde negatif bir bakış açısı sergilenmiştir. Amerika’nın Sesinin mevcut ideolojik tutumuna göre haberlerini işleyerek, terör ifadesine yer vermemiş ve Türkiye’yi ideolojik anlamda yerel halka saldırıyor gibi göstermiştir.

Haberlerin desteklendiği başka unsur olan Fotoğraf kullanımı da okuyucuyu etkileyen temel öğelerin başında gelmektedir. Örneğin “Türkiye Desteklediği Suriyeli Güçlerin İhlallerini Durdurmalı” (27.11.2019) haber fotoğrafı “Türkiye’nin desteklediği Suriyeli savaşılar” başlığı ile okuyucuya sunulmuştur. Aynı fotoğraf Türkiye “Kendi Askeri Yerine Çete ve Haydutları Tercih Etti” (15.10.2019) haber içinde kullanılmıştır. Fotoğraf

incelemesinde Suriye Özgür Ordusunun (ÖSO) poz verdiği yer Türkiye'nin ürettiği yerli ve milli askeri aracının üst bölümüdür. Bu fotoğraf kullanımı ile Türkiye'nin askeri araç ve ekipmanlarını ÖSO tarafından kontrol edilebildiği ifade edilmiştir. (Görsel1).

Görsel 4.1 Amerika'nın Sesi, Türkiye'nin desteklediği Suriyeli savaşçı

Bir başka görsel 2 ise “Fırat’ın Doğusuna Harekâtın Riskleri ve Tehditleri” (09 Ekim) haber başlığında kullanılmıştır. Buradaki fotoğrafta sivil bir ve elinde sopayla duran çocuğa karşı Türkiye'nin zırhlı araçlarla üzerine gittiği gösterilmektedir. Buradaki amaç sivillere yönelik bir operasyon gerçekleştiği algısını oluşturmaktadır.

Görsel 4.2 Amerika'nın Sesi Türk Askeri ve Çocuk

30 Aralık tarihinde yapılan “Türkiye Suriyeli Muhalif Savaşçıları Libya’ya Gönderebilir” başlıklı haber içeriğinde elleri silahlı bir şekilde Özgür Suriye Ordusunu paylaşmıştır. Bu fotoğraf ile Türkiye’nin yanında olduğu ve desteklediği ÖSO’nun savaşçı olarak ifade edilmesi ve elleri silahlı bir şekilde poz vermesi Türkiye’nin itibarını zedelemeye yöneliktir. (Görsel 3)

Reuters'a konuşan dört üst düzey Türk kaynak, Türkiye'nin Libya'da uluslararası

Görsel 4.3 Amerika’nın Sesi Çoşkulu Özgür Suriye Ordusu

4.4. Sputnik News Sitesinde Yer Alan Haberlerin Analizi

4.4.1. Makro Yapıya Yönelik Tematik Analiz Başlıklar

4.4.1.1. Başlıklar

Sputnik News, Rusya merkezli hükümet tarafından desteklenen haber ajansıdır. Sputnik News haber sitesinde, Barış Pınarı Harekâtına yönelik haberlerin detaylıca verildiği ve Türkiye’ye yönelik olumsuz haber içeriklerinin daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Haber seçimlerinde siyasi söylemler, harekâta ilişkin açıklamalar ve harekâtın seyri ile ilgili söylemler seçilmiştir. Barış Pınar Harekâtına ilişkin Ekim ayı haber başlıkları tarihsel sırayla gösterilmiştir.

- Ekim Ayı Olumsuz Açidan Aktarılan Haberler

- 1- “AB Konseyinden Barış Pınarı Harekâtı açıklaması: Tüm bölgenin istikrarına zarar verir” (09.10.2019)

- 2- “AB üyesi 28 ülkeden ortak açıklama: Türkiye operasyona son vermeli, güvenli bölge için maddi yardım sağlanmayacak” (09.10.2019)
- 3- “Almanya Dışışleri Bakanı Maas: Türkiye harekâtı sona erdirmeli” (09.10.2019)
- 4- “BAE Türkiye’nin Suriye’ye operasyonu şiddetle kınıyoruz” (09.10.2019)
- 5- “Dolar Barış Pınarı Harekâtı’nın başlamasıyla 5.87’ye kadar çıktı” (09.10.2019)
- 6- “Finlandiya, Türkiye’ye silah satışını askıya aldı” (09.10.2019)
- 7- “Fransa Türkiye’nin Suriye’ye saldırısı durmak zorunda” (09.10.2019)
- 8- “İsveç Türkiye’nin eylemleri sorumsuzca ve uluslararası yasalara aykırı” (09.10.2019)
- 9- “Lübnan’dan Türkiye’ye ‘saldırganlığa son ver’ çağrısı” (09.10.2019)
- 10- “Suriye devlet televizyonu TSK, Haseke’deki barajı vuruyor” (09.10.2019)
- 11- “Suudi Arabistan’dan Türkiye’ye kınama” (09.10.2019)
- 12- “Trump NATO üyesi Türkiye Suriye’yi işgal etti, bunu onaylamıyoruz” (09.10.2019)
- 13- “Akçakale’ye 10 roket düştü 8 yaralı” (10.10.2019)
- 14- “Barış Pınarı Harekâtı’na dünyadan tepkiler” (10.10.2019)
- 15- “Hollanda parlamentosundan Türkiye’ye yaptırım önerisi” (10.10.2019)
- 16- “Kıbrıs Barış Pınarı Harekâtı, uluslararası hukukun kaba bir ihlali” (10.10.2019)
- 17- “Norveç Türkiye’ye askeri ürünlerin ihracatını askıya aldı” (10.10.2019)
- 18- “Polonya Türkiye’nin Suriye operasyonundan dolayı endişeliyiz” (10.10.2019)
- 19- “Trump, Türkiye’yi yakından izliyorum, kuralına göre oynamazlarsa mahvederim” (10.10.2019)
- 20- “Türkiye’nin harekâtı dengeleri Batı aleyhine değiştirecek cinsten, harekâtın etkileri yıllar sonra anlaşılacak” (10.10.2019)
- 21- “Yunanistan’dan Barış Pınarı Harekâtı’na kınama” (10.10.2019)
- 22- “BM Barış Pınarı Harekâtı nedeniyle on binlerce sivil evlerini terk ediyor” (10.10.2019)
- 23- “ABD Dışışleri Bakanlığı Türkiye’nin Suriye operasyonunu onaylamıyoruz” (11.10.2019)
- 24- “ABD’de Cumhuriyetçi vekiller Türkiye aleyhinde yaptırım tasarısı sunacak” (11.10.2019)
- 25- “ABD’den Türkiye’ye yaptırım hazırlığı Trump, güçlü yaptırım yetkisi veren kararnameyi imzaladı” (11.10.2019)
- 26- “ABD’li yetkililer Barış Pınarı Harekâtı’nı yapmak, Türkiye için çok büyük bir hata oldu” (11.10.2019)

- 27- “Barış Pınarı Harekâtı kapsamında Tel Abyad sınırına yüzlerce ÖSO militanı ile birlikte ağır silahlar gönderildi” (11.10.2019)
- 28- Barış Pınarı Harekâtı’nın 3. günü BM’ye göre 70 binden fazla sivil evini terk etti (11.10.2019)
- 29- “Fransa Türkiye’ye yönelik AB yaptırımları masada” (11.10.2019)
- 30- “Havan mermisi saldırısında yaralanan 11 yaşındaki Mazlum Güneş kurtarılamadı” (11.10.2019)
- 31- “İspanya’dan Türkiye’ye ‘Patriot’ları geri çekeriz’ tehdidi” (11.10.2019)
- 32- “İsveç, AB’den Türkiye’ye silah ambargosu uygulamasını talep edecek tehdidi” (11.10.2019)
- 33- “Kiev’de Barış Pınarı Harekâtı protestosu sırasında arbede” (11.10.2019)
- 34- “Nusaybin’de sivillere havanlı saldırı 8 kişi hayatını kaybetti, 35 yaralı” (11.10.2019)
- 35- “Suriye Halk Konseyi Türkiye’nin saldırısı aleni bir ihlal, başarısız olmaya mahkûm” (11.10.2019)
- 36- “Suudi Odalar Birliğinden ‘Türkiye’ye yatırım yapmayın’ çağrısı” (11.10.2019)
- 37- “Türkiye’nin Roma Büyükelçisi Esenli’den protestoya protesto” (11.10.2019)
- 38- “Arap Birliği Genel Sekreteri Türkiye’nin Suriye operasyonu işgal ve egemenlik ihlalidir” (12.10.2019)
- 39- Barış Pınarı Harekâtı 4. gününde Resulayn kent merkezi ele geçirildi (12.10.2019)
- 40- “Bild Almanya, Suriye operasyonu nedeniyle Türkiye’ye silah satışına son veriyor” (12.10.2019)
- 41- “Fransa, Türkiye’ye tüm silah ihracatını askıya aldığını duyurdu” (12.10.2019)
- 42- “Macron, Trump’tan Barış Pınarı Harekâtı’nın, en kısa zamanda durdurulmasını talep etti” (12.10.2019)
- 43- “McGurk: Türkiye’nin ABD kuvvetlerini vurması yanlışlıkla değildi” (12.10.2019)
- 44- “Trump: Türkiye yapmaması gereken bir şeyi yaparsa, daha önce çok az ülkenin gördüğü türden yaptırımlar uyguluyoruz” (12.10.2019)
- 45- “Fransa Savunma Bakanı Parly: Türkiye’nin yürüttüğü askeri harekâtın durdurulmasını bekliyoruz” (13.10.2019)
- 46- “Merkel’den Erdoğan’a Suriye’deki askeri operasyonu durdurun” (13.10.2019)
- 47- “Suriye devlet haber ajansı Suriye ordusu, Türk saldırısına karşı koymak üzere kuzeye hareket etmeye başladı” (13.10.2019)
- 48- “Suriye’de görevli ABD’li askeri yetkili Türkiye, Kobani’deki Amerikan gözlem noktasını kasten vurdu” (13.10.2019)

- 49- “AB ülkeleri Suriye operasyonu nedeniyle Türkiye’yi kınadı” (14.10.2019)
- 50- “ABD’li Senatör Graham’dan Türkiye’ye tehdit: İran’a uygulananlardan beri en felç edici yaptırımlar olacak” (15.10.2019)
- 51- “Trump Yakında Türkiye’ye yönelik yaptırımlara izin veren kararnameyi çıkaracağım” (15.10.2019)
- 52- “ABD Savunma Bakanı Emrettiği tek taraflı işgalin savaş suçları dâhil sonuçlarından Erdoğan sorumludur” (15.10.2019)
- 53- “Çekya Türkiye’ye silah ve mühimmat ihracatını askıya aldı” (15.10.2019)
- 54- “Çin Dışişleri’nden Türkiye’ye Barış Pınarı uyarısı Operasyonu durdurun ve doğru yola geri dönün” (15.10.2019)
- 55- “İngiltere, Türkiye’ye tüm silah satış izinlerini askıya aldı” (15.10.2019)
- 56- “İtalya da kervana katıldı Türkiye’ye silah satışı yasaklandı” (15.10.2019)
- 57- “İzvestiya Barış Pınarı Harekâtı, AB’nin kapılarını Türkiye’ye kapattı” (15.10.2019)
- 58- “Johnson ve Macron, Türkiye’nin operasyonu nedeniyle derin endişe duyuyor” (15.10.2019)
- 59- “Reuters’e konuşan ABD’li yetkili: Türkiye ateşkes yapıp harekâtı durdurmazsa daha fazla yaptırım gelecek” (15.10.2019)
- 60- “Stoltenberg ve Johnson hemfikir Türkiye’nin Suriye’deki operasyonu sona ermeli” (15.10.2019)
- 61- “Stoltenberg ve Johnson hemfikir Türkiye’nin Suriye’deki operasyonu sona ermeli” (15.10.2019)
- 62- “Türkiye’ye silah satışını askıya alan ülkelere İspanya da katıldı” (15.10.2019)
- 63- “Temsilciler Meclisi’ndeki Cumhuriyetçi vekiller: Türkiye’ye yaptırım tasarısını bugün sunacak” (16.10.2019)
- 64- “Alman basını Erdoğan, Maas’ı aşağıladı” (16.10.2019)
- 65- “Merkel ile Macron’dan ‘Barış Pınarı Harekâtı’nı sonlandırın’ mesajı” (16.10.2019)
- 66- “ABD Hazine Bakanı Mnuchin Türkiye Suriye’de ateşkese yanaşmazsa daha fazla yaptırım uygulayacağız” (17.10.2019)
- 67- “Alman meclisinde Türkiye tartışması AB aday statüsü kaldırmalı, NATO üyeliği dondurulmalı” (17.10.2019)
- 68- “AP Başkanı: Türkiye’nin AB’ye üyelik müzakereleri askıya alınmalı” (17.10.2019)
- 69- “BMGK Türkiye’nin harekâtı dolayısıyla terör örgütü üyelerinin yayılmasından endişeliyiz” (17.10.2019)

- 70- “Esad’dan Barış Pınarı Harekâtı’yla ilgili sert açıklama: Türkiye’nin saldırganlığıyla mücadele edeceğiz” (17.10.2019)
- 71- “Mısır: ABD’nin Türkiye’ye yaptırımlarını memnuniyetle karşılıyor” (17.10.2019)
- 72- “Zaharova Barış Pınarı Harekâtı’nın başlamasıyla Suriye’nin kuzeyinde gerilim ciddi şekilde tırmandı” (17.10.2019)
- 73- “Peskov: Türkiye’nin harekâtı Suriye’deki siyasi istikrar sürecine zarar verebilir” (20.10.2019)
- 74- “İran: Türkiye’nin Suriye’de askeri gözlem noktaları kurmasına karşıyız, Suriye’nin toprak bütünlüğüne saygı gösterilmeli” (21.10.2019)
- 75- “Maas: Türkiye’nin operasyonu meşru değil” (21.10.2019)
- 76- “Rusya: Türkiye’nin Harekâtı’ndan sonra hapishaneler gözetimsiz kaldı, militanlar Suriye’den yayılmaya başladı” (21.10.2019)
- 77- “ABD Dışişleri Bakanlığı: Barış Pınarı Harekâtı karşıtı metin dağıttı” (22.10.2019)
- 78- “Le Pen: Türkiye NATO’dan çıkarılsın” (22.10.2019)
- 79- “Tel Abyad’a Suriye Milli Ordusu militanları sevk edildi” (22.10.2019)
- 80- “Hindistan, Türkiye’ye savunma ürünleri ihracatını durdurdu” (23.10.2019)
- 81- “Türkiye’nin Suriye’deki ‘güvenli bölge’ girişimini reddeden Avrupa Parlamentosu yaptırımları değerlendiriyor” (23.10.2019)
- 82- “Avusturya Parlamento Başkanı Türkiye’nin Suriye’deki operasyonu yüzünden terör güçlenebilir” (24.10.2019)
- 83- “Trump: Türkiye Kürtlere ateş açmaması gerektiğini tümüyle anlıyor, yoksa geniş çaplı yaptırımlar uygulayım” (25.10.2019)
- 84- “Jeffrey: Türkiye’nin desteklediği Suriyeli muhalif unsurların davranışları konusunda çok endişeliyiz” (26.10.2019)
- 85- “Danimarka Kuzey ülkeleri Türkiye’nin Suriye’deki operasyonunu kınıyor” (30.10.2019)
- 86- “Fransa Ulusal Meclisi, Barış Pınarı Harekâtı’nı kınayan karar tasarısını kabul etti Tasarıya karşı çıkan vekil yok” (31.10.2019)

- Ekim Ayı Olumlu Açıdan Aktarılan Haberler

- 1- “Katar Savunma Bakanı’ndan Barış Pınarı’na destek” (10.10.2019)
- 2- “Macaristan, Türkiye karşıtı AB bildirisini neden bloke ettiğini açıkladı” (10.10.2019)
- 3- “Türk Yahudi Toplumu Devletimizin ve şanlı ordumuzun terörle olan mücadelesinde başarılar diliyoruz” (10.10.2019)

- 4- “Azerbaycan’dan TSK’nın Barış Pınarı Harekâtı’na destek” (11.10.2019)
- 5- “Bulgaristan Başbakanı Borisov “Avrupa Erdoğan’a karşıyken bir tek ben onun yanımdaydım” (11.10.2019)
- 6- “Macaristan’dan Barış Pınarı Harekâtı’na destek mesajı” (11.10.2019)
- 7- “Masonlar Büyük Locası’ndan Barış Pınarı Harekâtı’na destek” (11.10.2019)
- 8- “Pakistan’dan Türkiye’nin Suriye harekâtına destek” (11.10.2019)
- 9- “Rus Dışişleri Terörle mücadelenin ve Türkiye’nin güvenliğinin sağlanmasının gerekliliği konusunda şüphemiz yok” (11.10.2019)
- 10- “Rus televizyonunda Barış Pınarı Harekâtı ile ilgili yorumlar Erdoğan, Avrupa’ya haddini bildirdi” (11.10.2019)
- 11- “Türkiye Ermeni Patrikliği Barış Pınarı Harekâtı’nın barışçıl amaçlarına ulaşması için beka dualarımızı yineliyoruz” (11.10.2019)
- 12- “Rusya, BMGK’da ‘ABD’nin Türkiye tasarısına destek vermedi” (12.10.2019)
- 13- “Süryani Kadim Vakfı’ndan Barış Pınarı Harekâtı’na destek”((12.10.2019)
- 14- “Venezüella’nın Ankara Büyükelçisi Reyes’ten, Barış Pınarı Harekâtı’na destek mesajı” (13.10.2019)
- 15- “Bulgaristan Suriye yüzünden Türkiye’ye yaptırım uygulamak sadece durumu zorlaştırır” (15.10.2019)
- 16- “Macaristan’dan güvenli bölge için Türkiye ile işbirliği açıklaması” (15.10.2019)
- 17- “Rus senatör Yaptırımların Türkiye’ye bir zararı olmayacak” (15.10.2019)
- 18- “İstanbul iş dünyasından Barış Pınarı Harekâtı’na destek” (16.10.2019)
- 19- “Hollandalı Türk asıllı siyasetçiden Barış Pınarı’na destek Adı ne olursa olsun terörle mücadele edilmesi gerekir” (17.10.2019)
- 20- “Trump Teşekkürler Recep Tayyip Erdoğan, milyonlarca hayat kurtarıldı” (17.10.2019)
- 21- “Sürecin kazananı Türkiye, Rusya ve Suriye, kaybedeni YPG ve Amerika oldu” (18.10.2019)
- 22- “New York Times’tan, Türkiye- ABD anlaşması, yorumu: Türkiye istediğini aldı ve yaptırım tehditlerini bertaraf etti” (18.10.2019)
- 23- “Çavuşoğlu: 360 binden fazla Suriyeli, terörden arındırdığımız iki bölgeye dönüş yaptı” (21.10.2019)
- 24- “Çavuşoğlu: Dünyanın en büyük iki gücü, harekâtımızın meşruiyetini kabul etti” (23.10.2019)

- Ekim Ayı Nötr Açidan Aktarılan Haberler

- 1- “Erdoğan duyurdu Barış Pınarı Harekâtı başladı” (09.10.2019)
- 2- “Türkiye’nin, Barış Pınarı Harekâtı Kara aşamasına geçildi” (09.10.2019)
- 3- “AA: Türk savaş uçakları Barış Pınarı Harekâtında 30 kilometre derinliğe girdi” (09.10.2019)
- 4- “AA: Suriye Milli Ordusu Fırat’ın doğusuna girdi” (10.10.2019)
- 5- “BMGK’da: Barış Pınarı Harekâtı ile ilgili ortak açıklama konusunda mutabakat sağlanmadı” (10.10.2019)
- 6- “İletişim Başkanı Altun’dan Barış Pınarı açıklaması: Kararlı adımlar atılmaya devam ediliyor” (10.10.2019)
- 7- “Millî Savunma Bakanlığı Barış Pınarı Harekâtı kapsamında 228 terörist etkisiz hale getirildi” (11.10.2019)
- 8- “Millî Savunma Bakanlığı Barış Pınarı Harekâtı kapsamında etkisiz hale getirilen terörist sayısı 399” (11.10.2019)
- 9- “Putin’den Barış Pınarı açıklaması: IŞİD’ciler kaçarsa Türkiye durumu hemen kontrol altına alabilir mi, emin değilim” (11.10.2019)
- 10- “Suriye sınırına Suriye Milli Ordusu sevkiyatı” (12.10.2019)
- 11- “Barış Pınarı Harekâtı’nda 5. gün Tel Abyad ilçe merkezi TSK kontrolünde” (13.10.2019)
- 12- “Millî Savunma Bakanlığı 30-35 kilometre derinliğe inilerek M-4 karayolunun kontrolü sağlandı” (13.10.2019)
- 13- “Millî Savunma Bakanlığı Barış Pınarı Harekâtı’nda etkisiz hale getirilen terörist sayısı 525 oldu” (13.10.2019)
- 14- “Millî Savunma Bakanlığı Kahraman komandolarımız Rasulayn’da” (13.10.2019)
- 15- “Rusya Suriye çözüm sürecine dâhil olan tüm tarafları ülkenin kuzeydoğusundaki insani felaketi önlemeye çağırıyoruz” (13.10.2019)
- 16- “Erdoğan Kobani’de Rusya’nın da yaklaşımıyla sıkıntı olmayacağı benziyor, Münbiç’te kararımızı uygulama aşamasındayız” (14.10.2019)
- 17- “Erdoğan Kobani’de Rusya’nın da yaklaşımıyla sıkıntı olmayacağı benziyor, Münbiç’te kararımızı uygulama aşamasındayız” (14.10.2019)
- 18- “İspanya Türkiye’deki Patriotlarla ilgili NATO’nun kararları doğrultusunda hareket edeceğiz” (14.10.2019)
- 19- “MSB Barış Pınarı Harekâtı’nda etkisiz hale getirilen terörist sayısı 550 oldu” (15.10.2019)

- 20- “MSB Barış Pınarı Harekâtı’nda etkisiz hale getirilen PYD-YPG’li sayısı 595 oldu” (15.10.2019)
- 21- “Rusya Türkiye ile Suriye görüşmeler yapıyor” (15.10.2019)
- 22- “Kremlin: Türkiye’nin kendi güvenliğini sağlama hakkına saygı duysak da Barış Pınarı Harekâtı amacıyla orantılı olmalı” (16.10.2019)
- 23- “Kremlin: Türkiye’den, ABD’yle varılan anlaşmayla ilgili bilgi bekliyoruz” (17.10.2019)
- 24- “Erdoğan 120 saatin bittiği dakika kaldığımız yerden devam ederiz” (19.10.2019)
- 25- “Alman medyası: Putin Suriye’de savaşı zafer kazandı” (20.10.2019)
- 26- “Akar Taahhütlere uyulmazsa harekât devam edecek” (21.10.2019)
- 27- “Rus askeri polisten Suriye-Türkiye sınırında devriye faaliyeti” (25.10.2019)
- 28- “Çavuşoğlu Biz Barış Pınarı Harekâtı’nı terör örgütüne karşı yaptık” (30.10.2019)

Sputnik News, ekim ayı içerisinde Barış Pınarı Harekâtına yönelik 138 haber yapmıştır. Bu haberler siyasi ve askeri olarak sürecin nasıl ele alındığını ve okuyucuya nasıl sunulduğu üzerinden araştırılmıştır. Sputnik News, Ekim ayı içerisinde 86 olumsuz haber, 24 olumlu haber ve 28 nötr habere yer vermiştir. “AB Konseyinden Barış Pınarı Harekâtı açıklaması “Tüm bölgenin istikrarına zarar verir” (09.10.2019) başlıklı haber içerisinde operasyon sürecine yönelik olumsuz algı çalışması yapılmıştır. Avrupa Birliği’nin bu çıkışını haberleştiren Sputnik News, stratejik olarak Türkiye’nin Rusya ile yakınlaşmasını amaçlamaktadır. Aynı günün devamında “AB üyesi 28 ülkeden ortak açıklama “Türkiye operasyona son vermeli, güvenli bölge için maddi yardım sağlanmayacak” (09.10.2019)” başlıklı haber yapılarak Türkiye’ye ekonomik yardım yapılmayacağı ifade edilmiştir. Burada da Türkiye’nin operasyon sürecini durdurmasına yönelik adımlar atılmıştır. “Almanya Dışişleri Bakanı Maas “Türkiye harekâtı sona erdirmeli” (09.10.2019) başlıklı haberde Almanya’nın operasyon sürecine karşı olumsuz tutumu başlığa yansıtılmıştır. Devamında “Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) Türkiye’nin Suriye’ye operasyonu şiddetle kınıyoruz” (09.10.2019) açıklamasına yer verilmiştir. Türkiye’nin operasyon sürecine yalnız olduğunu ve uluslararası yalnızlaştırma haberleri yapılarak Türkiye’nin Rusya’ya yönelik yakınlık sergilemesi amaçlanmıştır. Bu durum Suriye bölgesinde Amerika’ya karşı yapılacak birlikteliğinde tohumlarını ekmektedir. Çünkü bölgede Amerika’nın desteklediği YPG terör unsurunun olması ve Rusya’nın Suriye rejimi ile iş birliği içerisinde Türkiye’yi farklı stratejilere doğru itmektedir. Rusya bu haberlerinde bu tutumu sergilerken Amerika Türkiye’ye yönelik sürekli ekonomik tehdit söylemlerini kullanmaktadır. Nitekim “Dolar

Barış Pınarı Harekâtı'nın başlamasıyla 5.87'ye kadar çıktı" (09.10.2019) başlıklı haberde Türkiye'nin operasyona başlamasıyla Türk Lirasının, dolar karşısında değer kaybettiği vurgulanmıştır. Bu haber, Türkiye'nin bölgede Rusya'nın yanında yer almasını ve bölgede müttefik olabilmesi yönünde bir söylem çalışmasından ibarettir. Türkiye'ye yönelik sürekli kınama ve uyarı mesajları yayınırken "Finlandiya, Türkiye'ye silah satışını askıya aldı" (09.10.2019) haberine yer verilmiştir. Türkiye, operasyon süresince hem siyasi ve hem ekonomik hem de ticari anlamda zor durumda bırakılmak istenmiştir. Bu nedenle sürekli kamuoyuna olumsuz algı çalışması yapılarak operasyon karşıtı görüşlerin artması amaçlanmıştır. "Fransa Türkiye'nin Suriye'ye saldırısı durmak zorunda" (09.10.2019) başlıklı haberde Fransa'nın operasyon ya da harekât dememesi bunun yerine saldırı ifadesini kullanması Türkiye'nin bölgede işgalci olduğu algısını oluşturmaktadır. Ancak Türkiye, Barış Pınar Harekâtı ile Suriye bölgesinde kalıcı olmadığını ve terör unsurlarını temizledikten sonra güvenli bölge oluşması yönünde çalışmalarının olacağını ifade etmiştir. "İsveç Türkiye'nin eylemleri sorumsuzca ve uluslararası yasalara aykırı" (09.10.2019) başlıklı haberde Türkiye'nin kanunsuz bir operasyon yürüttüğünü ve belirlenen uluslararası yasaları ihlal ettiğini ifade etmiştir. Burada Türkiye, kamuoyu gözünde suçlu gösterilmeye çalışılmıştır. "Suriye devlet televizyonu TSK, Haseke'deki barajı vuruyor" (09.10.2019) başlıklı haberde Türkiye'nin saldırgan bir tutum sergilediği ifade edilmiştir. "Trump NATO üyesi Türkiye Suriye'yi işgal etti, bunu onaylamıyoruz" (09.10.2019) başlıklı haberde ise Trump'ın işgal kelimesine Amerika'nın Sesinde yer verilmemiştir. Ancak Sputnik News, işgal ifadesine yer vererek Türkiye'nin bölgede Rusya ile yakınlaşmasını sağlamak istemiştir. Genel olarak AB ülkeleri Türkiye'ye yönelik sürekli kınama ve yaptırım mesajları yayınlamıştır. Türkiye'yi bölgede yalnızlaştırmaya çalışan Sputnik News, söylem yoluyla Rusya ve Türkiye'yi bölgede yakınlaştırmaya çalışmaktadır. Bu nedenle bölgedeki diğer aktör olan Amerika ve Türkiye ilişkileri zora sokacak ifade ve söylemlere yer vererek Rusya'nın Türkiye ile yakınlaşması amaçlanmaktadır. Bu durumu destekleyen diğer bir haber başlığı olan "Trump Türkiye_yi yakından izliyorum, kuralına göre oynamazlarsa mahvederim" (10.10.2019) ifadeleri Amerika'nın Türkiye'ye yönelik ekonomik yaptırımlarının olabileceğinin sinyallerini vermiştir. "BM Barış Pınarı Harekâtı, nedeniyle on binlerce sivil evlerini terk ediyor" (10.10.2019) başlıklı haberde Birleşmiş Milletlerin (BM) operasyon süresince sivilleri zarar verdiğini bu nedenle evlerinin terk edildiği ifade ediliyor. Ancak burada terör unsurlarının varlığı gizlenerek Türkiye'ye yönelik olumsuz bir algı çalışması yapılıyor. Türkiye'nin bölgedeki ilerlemesini iki aktör devlet yakın bir şekilde takip etmiştir. Amerika, Türkiye'nin belirlenen çizgiler içerisinde hareket etmesini istemektedir. Bu nedenle sürekli Türkiye'ye

yönelik ekonomik yaptırımlar söz edilmektedir. Örneğin “ABD’den Türkiye’ye yaptırım hazırlığı Trump, güçlü yaptırım yetkisi veren kararnameyi imzaladı” (11.10.2019) başlıklı haberde Türkiye’nin Amerika tarafından sürekli baskı altına çalışıldığı ifade edilmiştir. Bu yüzden Sputnik News söylemlerini kendi ideolojisi doğrultusunda kullanarak Türkiye’yi Rusya ile yakınlaştırmaya çalışmaktadır. “Havan mermisi saldırısında yaralanan 11 yaşındaki Mazlum Güneş kurtarılamadı” (11.10.2019) başlıklı haber içerisinde Mazlum Güneş’in kim tarafından yaşamını yitirdiği belirtilmemiştir. Bu başlık ile okuyucu Türkiye’ye karşı negatif düşünceler beslemeye başlayacaktır. Zira operasyon terör unsurlarına yapıldı ancak sürekli sivil kayıplardan söz edilerek operasyon süreci sivillere yapılıyor algısı oluşturulmuştur. Bu yüzden söylem istenilen düşünceye hizmet ederek Türkiye’yi suçlu göstermeye çalışmaktadır. Örneğin “Barış Pınarı Harekâtı kapsamında Tel Abyad sınırına yüzlerce ÖSO militanı ile birlikte ağır silahlar gönderildi” (11.10.2019) militan ifadesi Türkiye’nin bölgede destekliği ÖSO için olumsuz bir anlam yüklemektedir. Türkiye’nin operasyon sürecine dini bir anlam yüklemeye çalışanlara karşı “Arap Birliği Genel Sekreteri Türkiye’nin Suriye operasyonu işgal ve egemenlik ihlalidir” (12.10.2019) başlıklı habere yer verilmiştir. Burada iki temel husus vurgulanmıştır. Türkiye’nin çoğunluğu Müslüman bir ülke olması sebebiyle dini bir açıdan olaylara olumsuz bir algı yüklenmek istenmiştir. Diğer durum ise Türkiye’nin dini yapısı gereğince bile destek görmedi dünya kamuoyuna gösterilmek istenmiştir. Hem siyasi hem de dini açıdan Türkiye’nin yalnız olduğu gösterilmek istenmiştir.

Buradan itibaren Sputnik News’in söylemleri değişkenlik göstermeye başlamıştır. Örneğin “Suriye devlet haber ajansı Suriye ordusu, Türk saldırısına karşı koymak üzere kuzeye hareket etmeye başladı (13.10.2019) başlığına yer vererek Türkiye’nin bölgede saldırgan ve işgalci olduğunu olumsuz bir söylem ile ifade etmiştir. Aynı zamanda “Alman meclisinde Türkiye tartışması AB adayı statüsü kaldırmalı, NATO üyeliği dondurulmalı (17.10.2019) başlıklı habere yer verilerek Türkiye’nin mevcut üyesi olduğu askeri ve siyasi yapılanma olan NATO’dan çıkartılması tartışılmıştır. Bu haber başlığı aslında Türkiye’nin Amerika, AB ve NATO’dan destek görmediği bu yüzden bölgede stratejik müttefikinin Rusya olabileceği algısı oluşturulmak istenmiştir. Ancak Türkiye, sergilediği tutum ve davranışlarla artık Rusya’nın söylemlerine de konu olmaya başlamıştır. Sputnik News daha çok Amerika ve AB söylemlerine yer vererek kendi ülkesinin söylemlerine yer vermemeye çalışmıştır. Ancak işler zora düşeceği zaman Türkiye’yi söylem olarak iyice yalnızlaştıran Sputnik News, Rusya açıklamalarına da yer vermiştir. Örneğin “Rusya “Türkiye’nin Harekâtı’ndan sonra hapisaneler gözetimsiz kaldı, militanlar Suriye’den yayılmaya başladı” (21.10.2019) başlıklı haberde Türkiye’ye başlattığı operasyon süreci olumsuz bir şekilde ele alınarak, bölgede

huzuru kaçırabilecek sonuçlara neden olabileceği ifade edilmiştir. Aslında bu açıklama Türkiye'ye yönelik kararını ver açıklamasından ibarettir.

Ekim ayı içerisinde operasyona yönelik olumlu haber başlıkları da kullanılmıştır. Örneğin “Katar Savunma Bakanı’ndan Barış Pınarı’na destek” (10.10.2019) Türkiye’nin Katar tarafından desteklendiği ifade edilmiştir. “Macaristan, Türkiye karşıtı AB bildirisini neden bloke ettiğini açıkladı” başlıklı haberde Türkiye’ karşı yayımlanması istenen Avrupa Birliği Bildirisi Macaristan tarafından bloke edilerek operasyona karşı olumlu bir yaklaşım sergilemiştir. “Türk Yahudi Toplumu Devletimizin ve şanlı ordumuzun terörle olan mücadelesinde başarılar diliyoruz” (10.10.2019) başlıklı haberde farklı inanç ve etnik grupların operasyonu desteklemesi olumlu bir etki yaratmıştır. “Azerbaycan’dan TSK’nın Barış Pınarı Harekâtı’na destek” (11.10.2019), Macaristan’dan Barış Pınarı Harekâtı’na destek mesajı (11.10.2019), “Masonlar Büyük Locası’ndan Barış Pınarı Harekâtı’na destek” (11.10.2019), “Pakistan’dan Türkiye’nin Suriye harekâtına destek” (11.10.2019) başlıklı haberlerde Türkiye’ye yönelik olumlu destek açıklaması yapılmıştır. Türkiye’nin bölgedeki müttefik olmasını arzulayan Rusya “Rus Dışişleri Terörle mücadelenin ve Türkiye’nin güvenliğinin sağlanmasının gerekliliği konusunda şüphemiz yok” (11.10.2019) başlıklı haberde niyetini belli ederek operasyon sürecini desteklemiştir. Bu haberle beraber Sputnik Newsi Rusya’nın Türkiye’nin yanında yer aldığını algısını oluşturmak istemiştir. Aynı zamanda “Rus televizyonunda Barış Pınarı Harekâtı ile ilgili yorumlar Erdoğan, Avrupa’ya haddini bildirdi” (11.10.2019) başlıklı habere yer vererek Türkiye’nin Avrupa’ya karşı durduğunu olumlu bir şekilde ifade etmiştir. “Rusya, BMGK’da ‘ABD’nin Türkiye tasarısına destek vermedi’ (12.10.2019) başlıklı haberde Türkiye’nin operasyon sürecine destek olduğunu göstermiştir. Amerika’nın açıkladığı yaptırımlara karşı “Rus senatör Yaptırımların Türkiye’ye bir zararı olmayacak” (15.10.2019) söylemini başlığa taşıyarak Türkiye’nin ekonomik anlamda etkilenmeyeceğini ifade etmiştir. “Sürecin kazananı Türkiye, Rusya ve Suriye, kaybedeni YPG ve Amerika oldu” (18.10.2019) haberiyle bölgede kazananların Rusya ve Türkiye olduğu olumlu bir şekilde ifade edilmiştir. “New York Times’tan, Türkiye- ABD anlaşması, yorumu “Türkiye istediğini aldı ve yaptırım tehditlerini bertaraf etti” (18.10.2019) başlıklı haber Türkiye’nin Amerika’ya karşı zafer kazandığını ifade etmiştir. Rusya’nın bölgedeki politikasını haberlerinde uygulayan Sputnik News, Rusya ve Türkiye’nin bölgesel müttefik olduğunu olumlu haberlerde göstermeye çalışmıştır.

Sputnik News ekim ayı içerisinde nötr haber başlıkları da kullanmıştır. Örneğin “Erdoğan duyurdu Barış Pınarı Harekâtı başladı” (09.10.2019) başlığında Türkiye’ye yönelik sadece harekâtın başladığına dair okuyucuya bilgi verilmiştir. Aynı gün içerisinde

“Türkiye’nin, Barış Pınarı Harekâtı Kara aşamasına geçildi” (09.10.2019) haber başlığında da nötr bir söylem kullanılarak haber akışa uygun bir şekilde verilmiştir. “Rusya, Türkiye ile Suriye görüşmeler yapıyor” (15.10.2019) haber başlığında nötr bir haber söylem ifadelerini kullanılmıştır. “İletişim Başkanı Altun’dan Barış Pınarı açıklaması “Kararlı adımlar atılmaya devam ediliyor” (10.10.2019) haber başlığında operasyon ilişkin detaylar nötr bir söylem ile aktarılmıştır. “Rusya, Suriye çözüm sürecine dâhil olan tüm tarafları ülkenin kuzeydoğusundaki insani felaketi önlemeye çağırıyoruz” (13.10.2019) burada yapıcı bir şekilde söyleme başvuran Sputnik News, nötr bir haber başlığı tercih etmiştir. “Alman medyası, Putin Suriye’de savaşı zafer kazandı” (20.10.2019) haber başlığında Rusya için olumlu Türkiye için nötr bir dil kullanımı tercih edilmiştir. “Rus askeri polisten Suriye-Türkiye sınırında devriye faaliyeti” (25.10.2019) başlıklı haberde nötr haber söylemi kullanılmıştır.

Genel olarak haber başlıkları, Türkiye’nin politik ve siyasal olarak yalnızlaştırmaya dayanmaktadır. Nitekim Türkiye’ye yönelik birçok ülkeden, kınama ve yaptırım kararları açıklanmıştır. Ancak Türkiye operasyon sürecince sivilleri koruduğunu ve bölgedeki terör unsurlarının hedef alındığını açıklamıştır. Buna rağmen uluslararası anlamda yalnız bırakılmıştır. Zira Türkiye’nin bölgedeki terör unsurlarını ortadan kaldırmak istemesi diğer devletler tarafından hoş karşılanmamaktadır. Bölgede aktör devlet olan Rusya ve Amerika operasyon sürecince söylemlerini belirlediği stratejilerine göre şekillendirmiştir. Sputnik News, burada Rusya’nın uyguladığı Suriye stratejisini, haber söylemlerinde hissettirmiştir. Haberlerin geneline bakıldığında zaman AB ve Amerika’nın açıklamalarına daha çok yer verilmiştir. Türkiye, AB üyesi olan ülkelerin birçoğu ile aynı zamanda NATO müttefidir. Burada Sputnik News, Türkiye’ye ideolojik olarak hem AB’nin hem de NATO’nun kendisine karşı durduğunu ve tek müttefikinin Rusya olabileceği algısını oluşturmak istemiştir. Aynı zamanda Amerika’nın açıklamalarına sıkça yer vererek bölgedeki aktör konumunda olmasından dolayı Türkiye’nin müttefik olarak yaklaşmasına engel olmak istemiştir. Suriye bölgesinde yaşanan askeri mücadele haber söylemlerine de yansıyarak Türkiye’nin ideolojik bir şekilde Rusya ile müttefik duruma gelmesi amaçlanmıştır. Olumlu haber başlıkları içerisinde Türkiye’yi olumlayan ve yanında durduğunu gösteren söylemleri başlığa taşıyan Sputnik News, kamuoyuna Türkiye ile müttefik olduğunu göstermeye çalışmaktadır.

Kasım ayı içerisinde Barış Pınar Harekâtına yönelik haber başlıkları incelenmiştir. Operasyonun sona erdirilmesiyle haberlerin sıklığı azalmıştır. Bu neden ekim ayına göre diğer ayların haberleri daha az olmaktadır.

- Kasım Ayı Olumsuz Açıdan Aktarılan Haberler

- 1- “Senato Çoğunluk Lideri McConnell Senatörler, Türkiye’ye yaptırım tasarısını değerlendirme niyetinde” (01.11.2019)
- 2- “Senatörlerden Trump’a çağrı: Türkiye’nin Suriye’de ateşkes ihlali haberlerini araştır, teyit edilirse yaptırım uygula” (07.11.2019)
- 3- “ABD’li diplomat Türkiye’nin Suriye’ye operasyonunu engellemek için yeterince çaba harcamadık” (08.11.2019)

Kasım ayı içerisinde yapılan olumsuz haber başlıkları sırasıyla verilmiştir. “Senato Çoğunluk Lideri McConnell Senatörler, Türkiye’ye yaptırım tasarısını değerlendirme niyetinde” (01.11.2019) başlıklı haberde operasyon durdurulmasına rağmen Türkiye’ye yönelik yaptırım kararları gündemden düşmemektedir. Bunun temel nedeni Türkiye’nin bölgede Rusya ile yakınlaşmasına engel olmak için ekonomik yaptırımlar sürekli getirilmektedir. Sputnik News, Amerika’nın Türkiye’ye yönelik olumsuz haberlerine sıkça yer vererek Rusya ile bölgedeki müttefik haline gelmesini amaçlamaktadır. Bir hafta sonra “Senatörlerden Trump’a çağrı: Türkiye’nin Suriye’de ateşkes ihlali haberlerini araştır, teyit edilirse yaptırım uygula” (07.11.2019) başlıklı habere yer verilerek Türkiye’nin Amerika ile iyi ilişkiler kurmasına karşı olmak adına olumsuz haber yapılmıştır.

Barış Pınar Harekâtı sonrası bölgede yaşananlara yönelik olumlu haberler sırasıyla verilmiştir.

- Kasım Ayı Olumlu Açıdan Aktarılan Haberler

- 1- “MSB Tel Abyad ve Rasulayn’daki kiliseler, diğer tarihi ve dini yapılar harekâta zarar görmedi” (08.11.2019)

Başlıklar içerisinde “MSB, Tel Abyad ve Rasulayn’daki kiliseler, diğer tarihi ve dini yapılar harekâta zarar görmedi” (08.11.2019) Türkiye’nin bölgedeki tarihi eserlere zarar vermediği ifade edilerek operasyon süreci olumlu bir şekilde aktarılmıştır.

Barış Pınar Harekâtı sonrası bölgede yaşananlara yönelik nötr haberler sırasıyla verilmiştir.

- Kasım Ayı Nötr Açıdan Aktarılan Haberler

- 1- “Rusya Savunma Bakanlığı Suriye’de Türkiye ile ortak devriyeye başladık” (01.11.2019)

- 2- “Habertürk: Barış Pınarı Harekâtı bitti, yeni bir bölgenin ele geçirilmesi söz konusu değil” (25.11.2019)

Sputnik News, Barış Pınarı Harekâtına yönelik Kasım ayı içerisinde 2 nötr başlığa yer vermiştir. Haberler genelinde Türkiye’ye yönelik yansız söylem içermektedir. Ortak devriye atılması ve Harekâtına bittiğine yönelik ifadeler yer verilmiştir. Kasım içerisinde Barış Pınarı Harekâtının haberlerinde sadece siyasi açıklamalar yer almaktadır. Çünkü Barış Pınarı Harekâtı bittikten sonra ideolojik, siyasi ve diplomatik mücadeleler başlamıştır.

Sputnik News aralık ayı içerisinde olumsuz ve nötr haber başlıkları kullanılmıştır. Türkiye’nin operasyonu bitirmesiyle beraber Suriye bölgesine ilişkin tartışmalar devam etmekte ve Türkiye’nin bölgedeki varlığı sürekli sorgulanmaktadır. Bu yüzden Dünya kamuoyuna Barış Pınarı Harekâtı sürecinin sonuçları aralıklarla hatırlatılmaktadır.

Barış Pınar Harekâtı sonrası bölgede yaşananlara yönelik olumsuz haberler sırasıyla verilmiştir.

- Aralık Ayı Olumsuz Açıdan Aktarılan Haberler

- 1- “Suriye’nin BM Daimî Temsilcisi Caferi Türkiye’nin harekâtı Suriye’nin kuzeyinin Türkleşmesine yol açıyor” (12.12.2019)
- 2- “Volkswagen, Türkiye kararını bir kez daha erteledi” (13.12.2019)
- 3- “BAE, Türkiye’ye yaptırım için ABD’li senatörlere lobi çalışması yaptı” (16.12.2019)

Türkiye’nin bölgedeki varlığı tartışılmakta ve sorgulanmaktadır. “Suriye’nin BM Daimî Temsilcisi Caferi Türkiye’nin harekâtı Suriye’nin kuzeyinin Türkleşmesine yol açıyor” (12.12.2019) haber başlığında Türkiye’ye bölgedeki varlığına yönelik olumsuz algı çalışması yapılmıştır. Nitekim haber içeriğinde Türkiye’nin bölgede kalıcı olduğu ve bölgenin etnik yapısını değiştirdiği ifade edilmiştir. “Volkswagen, Türkiye kararını bir kez daha erteledi” (13.10.2019) haber başlığında Almanya’nın yaptırım baskısıyla Türkiye’ye yönelik yatırımların yapılması engellenmek istenmiştir. Burada Türkiye’nin ekonomisine yönelik olumsuz bir haber başlığı kamuoyuna sunulmuştur. “BAE, Türkiye’ye yaptırım için ABD’li senatörlere lobi çalışması yaptı” haber başlığında Türkiye’ye yönelik her an yaptırım gelebileceği ifade edilmek istenmiştir. Ancak operasyon sürecinden 2 ay geçmesine rağmen hala yaptırım haberleri güncelliğini korumaktadır. Bu algı ile Türkiye’nin olası dış politikalarına etkilemesi amaçlanmaktadır.

Aralık ayı içerisinde Barış Pınarı Harekâtı konu alan tek bir nötr haber değerlendirilmiştir.

- Aralık Ayı Nötr Açıdan Aktarılan Haberler

1- “Türk Dışışleri’nden ABD’deki yaptırım tasarısına tepki” (12.12.2019)

BAE, tarafından yaptırım kararının desteklenmesi ile ABD’nin yaptırım kararlarının tekrar gündeme taşınması Barış Pınarı Harekâtı’nın sonuçları olarak ifade edilmiştir. Ancak başlıklar içerisinde bu neden-sonuç ilişkisi ifade edilmemiştir. Türkiye’nin sürekli Barış Pınarı Harekâtı nedeniyle ekonomik yaptırımlar ile karşı karşıya kalması ve Türkiye Cumhuriyeti’ni ve vatandaşlarını tedirgin etmeye yöneliktir. Ancak Sputnik News bu durumu tepki ile ifade ederek aslında Türkiye açısından olumlu bir söylem diline başvurmuştur. Ancak haber başlığında Barış Pınar Harekâtına ilişkin söyleme yer verilmediği için haber nötr olarak değerlendirilmiştir.

4.4.1.2. Haber Girişleri

Başlık ile haber girişleri tematik olarak uyum halinde hazırlanması gerektiği için söylemde yer alan ideolojik kodlar daha ön plana çıkartılmaktadır. Sputnik News haber girişlerinde spot başlıkkullanmıştır. Bu çerçevede haber girişi niteliği taşıyan spot başlık ile girişin tematik uyumluluğu ve ideolojik söylemi araştırılmıştır.

Olumsuz olarak değerlendiren başlıkların haber spot girişleri başlık sırasına uyumlu şekilde verilmiştir.

- 1- “Avrupa Birliği (AB), Türkiye'nin Suriye'nin kuzeyinde başlattığı Barış Pınarı Harekâtı’na son verilmesi çağrısında bulundu.” (09.10.2019)
- 2- “Avrupa Birliği (AB) üyesi 28 ülke tarafından yayınlanan yazılı açıklamada, Türkiye'nin Suriye'nin kuzeyinde yürüttüğü operasyona son verilmesi çağrısında bulunuldu.” (09.10.2019)
- 3- “Almanya Dışışleri Bakanı Heiko Maas, Türkiye'ye Barış Pınarı Harekâtı’nı durdurma çağrısında bulundu. Maas, harekâtın IŞİD’i yeniden canlandırabileceği riskini oluşturduğunu belirtti.” (09.10.2019)
- 4- “Birleşik Arap Emirlikleri (BAE), Türkiye’nin Suriye’nin kuzeydoğusunda başlattığı askeri operasyonu şiddetle kınadıklarını, bu operasyonla Suriye’nin egemenliğinin açık ve kabul edilemez şekilde ihlal edildiğini belirtti.” (09.10.2019)
- 5- “ABD Başkanı Donald Trump’ın açıklamalarıyla dün 5.78-5.84 bandında dalgalanan dolar/TL bugün Suriye’de Barış Pınarı Harekâtı’nın başlamasıyla 5.87’yi aştı.” (09.10.2019)

- 6- “Finlandiya Başbakanı Antti Rinne, Suriye'nin kuzeydoğusuna yönelik askerî harekâtı gerekçe göstererek Türkiye'ye silah ihracatını askıya aldıklarını açıkladı.” (09.10.2019)
- 7- “Fransa Savunma Bakanlığı'ndan yapılan açıklamada ‘Türkiye'nin Suriye'ye saldırısı durmak zorunda’ denildi.”
- 8- “İsveç Dışişleri Bakanı Ann Linde, Türkiye'nin Suriye'nin kuzeyinde ‘güvenli bölgeler’ oluşturmak amacıyla başlattığı harekât hakkında ‘sorumsuzca eylem’ nitelemesinde bulundu ve BM Güvenlik Konseyi'ne gerilimin tırmanmasının önüne geçilmesi çağrısında bulundu.” (09.10.2019)
- 9- “Lübnan Dışişleri Bakanlığı, Türkiye'ye Suriye'nin kuzeyine askeri operasyon başlatma kararını gözden geçirme çağrısında bulunarak, bu tür eylemlerin sivillerin ölümüne ve yerlerinden olmasına yol açacağını belirtti.” (09.10.2019)
- 10- “Suriye devlet televizyonu, TSK'nın Suriye'nin kuzeydoğusundaki Haseke bölgesinde yer alan Mansura barajına hava saldırısı düzenlediğini duyurdu. (09.10.2019)
- 11- “Suudi Arabistan, Suriye'nin kuzeydoğusuna yönelik askeri operasyondan dolayı Türkiye'yi kınadı.” (09.10.2019)
- 12- “ABD Başkanı Donald Trump, ABD'nin, Türkiye'nin Barış Pınarı Harekâtı'nı desteklemediğini ve operasyon bölgesinde hiçbir Amerikan askerinin bulunmadığını belirtti.” (09.10.2019)
- 13- “Şanlıurfa'nın Akçakale ilçesine, Tel Abyad'dan roket ve havanlı saldırı düzenlendi. Saldırıda 8 kişi yaralandı.” (10.10.2019)
- 14- “Türkiye'nin Suriye'nin kuzeyinde dün başlattığı operasyon diğer ülkelerde de gündeme yerleşti. İran, Türkiye'ye askerlerini çekme çağrısında bulunurken, AB'den 'barış sürecinin ve IŞİD ile mücadelenin sekteye uğrayacağı' uyarısı geldi.” (10.10.2019)
- 15- “Hollanda parlamentosu, Suriye'nin kuzeyinde dün Barış Pınarı Harekâtı'nı başlatan Türkiye'ye yönelik yaptırım önerisi sundu.” (10.10.2019)
- 16- “Kıbrıs Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, Türkiye'nin Suriye'ye askeri operasyonun uluslararası hukukun kaba ihlali olduğunu belirterek bölgedeki demografik durumu değiştirme çabalarını kınadıklarını kaydetti.” (10.10.2019)
- 17- “Norveç'te yayınlanan Dagbladet gazetesi, Dışişleri Bakanı Ine Eriksen Soreide'ye atıfla Türkiye'ye ihraç edilen askeri ürünlerle ilgili lisansların askıya alındığını duyurdu.” (10.10.2019)

- 18- “Polonya Dışışleri Bakanlığı, TSK’nın Suriye’deki operasyonundan dolayı endişeli olduklarını ve operasyonun en kısa zamanda bitmesini umduklarını belirtti.” (10.10.2019)
- 19- “Türkiye’nin Suriye’deki operasyonunu değerlendiren ABD Başkanı Donald Trump, ‘Kuralına göre oynamazlarsa Türkiye’yi ekonomik olarak yaptırımlarla mahvederim. Yakından izliyorum’ dedi.” (10.10.2019)
- 20- “Türkiye’nin ABD ile ‘güvenli bölge’ mutabakatının sonuçsuz kalmasının ardından Suriye’de giriştiği üçüncü operasyon olan ‘Barış Pınarı Harekâtı’nın etkileri ve olası sonuçları ne olur? Uzmanlar Sputnik’e değerlendirdi.” (10.10.2019)
- 21- “Türkiye’nin Suriye’de başlattığı askeri operasyonu kınadıkları ifade eden Yunanistan Dışışleri Bakanlığı, operasyona derhal son verilmesi çağrısını yaptı.” (10.10.2019)
- 22- “Birleşmiş Milletler (BM) Mülteciler Yüksek Komiserliği, Türkiye’nin Suriye’nin kuzeyindeki askeri operasyonunun, yerinden edilen kişi sayısında artışa yol açabileceğini belirtti.” (10.10.2019)
- 23- “ABD Dışışleri Bakanlığı, Türkiye’nin Güney sınırıyla ilgili ulusal güvenlik kaygılarını anladıklarını, ancak Türkiye’nin Suriye’nin kuzeyine yönelik operasyonunu onaylamadıklarını belirtti.” (11.10.2019)
- 24- “ABD Temsilciler Meclisi’nin Cumhuriyetçi üyeleri, Barış Pınarı Harekâtı dolayısıyla Türkiye aleyhinde yaptırım tasarısı sunacaklarını açıkladı.” (11.10.2019)
- 25- “ABD Maliye Bakanı Steve Mnuchin, ‘Trump ABD’li yetkililere Türkiye’yi hedef alabilecek güçlü yaptırım yetkisi veren yeni bir kararname imzaladı. Zorunda kalırsak Türkiye ekonomisini işlevsiz hale getirebiliriz’ açıklamasında bulundu.” (11.10.2019)
- 26- “Gazetecilere Barış Pınarı Harekâtı’nı değerlendiren ABD’li yetkililer, ‘Bunu yapması, Türkiye için bir hata oldu’ diyerek ekledi: Türkler bize nerede operasyon düzenlemek istedikleri ve askeri hedeflerinin ne olduğuyla ilgili genel bilgileri verdi. Bizce hepsi berbat fikirler.” (11.10.2019)
- 27- “Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK), Barış Pınarı Harekâtı kapsamında Suriye sınırına büyük bir askeri sevkiyat gerçekleştirdi. TSK, Akçakale Tel Abyad sınırına 150 araçtan oluşan bir konvoy gönderdi. Konvoyda 500 ÖSO militanı da yer aldı.” (11.10.2019)
- 28- “BM’ye bağlı Dünya Gıda Programı, Rasulayn ve Tel Abyad’ı terk etmek zorunda kalanların sayısının 70 bini geçtiğini duyurdu. Daha önce yerlerinden olmuş ve bu bölgeye sığınmış mültecilerin barındığı kamplar da tahliye ediliyor. BM İnsani

- Yardımlar Baş Danışmanı ‘Yüz binler daha yerinden olma riskiyle karşı karşıya’ dedi.” (11.10.2019)
- 29- “Fransa, Barış Pınarı Harekâtı nedeniyle Türkiye’ye yönelik yaptırımların ‘masada olduğunu’ belirtti.” (11.10.2019)
- 30- “Fransa Dışışleri Bakanı Jean-Yves Le Drian, ABD öncülüğündeki IŞİD’e karşı mücadele koalisyonunun acilen toplanması gerektiğini açıkladı.” (11.10.2019)
- 31- “Suriye’den Türkiye’ye atılan havan mermisi saldırılarında yaralanan 11 yaşındaki Mazlum Güneş tüm müdahalelere rağmen kurtarılamayarak hayatını kaybetti.” (11.10.2019)
- 32- “İspanya’nın, Barış Pınarı Harekâtı nedeniyle Türkiye’deki Patriot hava savunma sistemlerini geri çekmekle tehdit ettiği belirtildi.” (11.10.2019)
- 33- “İsveç, Avrupa Birliği Dışışleri Bakanları Toplantısı’nda Türkiye’ye silah ambargosu uygulanması teklifini sunma kararı aldı.” (11.10.2019)
- 34- “Ukrayna’da Türkiye’nin Kiev Büyükelçiliği binası yakınlarında Barış Pınarı Harekâtı’na karşı yapılan protesto sırasında arbede çıktığı belirtildi.” (11.10.2019)
- 35- “Anadolu Ajansı’nın açıklamasında ‘Nusaybin ilçesinde YPG/PKK’lı teröristlerce sivillere yönelik düzenlenen saldırıda 8 kişi şehit oldu, 35 kişi de yaralandı’ denildi.” (11.10.2019)
- 36- “Suriye Halk Konseyi, Türkiye’nin Barış Pınarı Harekâtı’nı kınadı; operasyonun uluslararası hukuka aykırı olduğunu belirtti.” (11.10.2019)
- 37- “Suudi Arabistan Odalar Birliği Başkanı Al-Obaidi, Suudi şirketler için Türkiye’de yatırım yapmanın doğru olmadığını ifade etti.” (11.10.2019)
- 38- “Türkiye’nin Roma Büyükelçisi Murat Salim Esenli, İtalya’nın Barış Pınarı Harekâtı ile ilgili tutumunun Türkiye’de hayal kırıklığı yarattığını belirterek, İtalyan hükümetinin protestosunu protesto etti.” (11.10.2019)
- 39- “Arap Birliği Genel Sekreteri, Türkiye’nin Barış Pınarı Harekâtı ile ilgili olarak ‘İşgal ve Suriye’nin egemenliğinin ihalidir’ ifadelerini kullandı.” (12.10.2019)
- 40- “Türk Silahlı Kuvvetleri’nin (TSK) Suriye Milli Ordusu (SMO) ile birlikte Suriye’nin kuzeyinde başlattığı Barış Pınarı Harekâtı dördüncü gününe girdi. Suriye Milli Ordusu, bugün Resulayn kent merkezinin ele geçirildiğini bildirdi.” (12.10.2019)
- 41- “Türkiye’nin Barış Pınarı Harekâtı nedeniyle Almanya’nın da Türkiye’ye silah satışını durduracağı öğrenildi.” (12.10.2019)

- 42- “Fransa Savunma Bakanlığı ve Dışişleri Bakanlığı tarafından yapılan ortak açıklamada, Türkiye'nin Suriye'nin kuzeyinde yürüttüğü Barış Pınarı Harekâtı nedeniyle Türkiye'ye tüm silah ihracatının askıya alındığı belirtildi.” (12.10.2019)
- 43- “ABD Başkanı Donald Trump ve Fransa Cumhurbaşkanı EmmanuelMacron arasında Suriye konulu bir telefon görüşmesi gerçekleştirildi. Elysee Sarayı'ndan yapılan açıklamaya göre Macron, Trump'a operasyonun 'olabildiğince çabuk durdurulması gerektiğini' söyledi.” (12.10.2019)
- 44- “Türkiye'nin Suriye'nin kuzeyinde yürüttüğü Barış Pınarı Harekâtı kapsamında Demokratik Suriye Güçleri (DSG) hedeflerine yönelik olarak düzenlediği top atışlarında yanlışlıkla Amerikan özel kuvvetlerini vurduğu iddiasına ilişkin ABD'nin IŞİD'le Mücadele eski Özel Temsilcisi BrettMcGurk, "Saldırı yanlışlıkla değildi" dedi.” (12.10.2019)
- 45- “ABD Başkanı Donald Trump, "Türkiye ile çok iyi bir ilişkimiz var, onlar bizim NATO müttefikimiz. Türkiye ile birçok ticaret yaptık. Ama onların birçok insanı öldürmesini istemiyorum." dedi.” (12.10.2019)
- 46- “Fransa Savunma Bakanı FlorenceParly, ülkesinin, Türkiye'nin güney sınırında oluşturulmaya çalışılan terör koridorunu yok etmek ve bölgeye barış ve huzur getirmek amacıyla başlattığı Barış Pınarı Harekâtı'nda kullanma ihtimali olan her türlü savaş teçhizatının ihracatının durdurulması kararını aldığını belirtti.” (13.10.2019)
- 47- “Almanya Başbakanı Angela Merkel, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a, Suriye'nin kuzeydoğusundaki operasyonu derhal sona erdirmeye çağrısı yaptı.” (13.10.2019)
- 48- “Suriye devlet haber ajansı SANA, "Suriye ordusu birlikleri, 'Türk saldırısına karşı koymak' üzere kuzeye hareket etmeye başladı" duyurusunda bulundu.” (13.10.2019)
- 49- “Washington Post'a konuşan Suriye'de görevli bir ABD'li askeri yetkili, Türkiye'nin dün gece Kobani'deki Amerikan gözlem noktasını kasten vurduğunu söyledi.” (13.10.2019)
- 50- “Avrupa Birliği (AB) üyesi ülkeler, Barış Pınarı Harekâtı nedeniyle Türkiye'yi oybirliğiyle kınadı, Ankara'ya silah satışının durması çağrısında bulundu.” (14.10.2019)
- 51- “ABD'li Güney Carolina Senatörü LindseyGraham, Türkiye'ye yönelik tehditlerine bir yenisini daha ekledi. Graham, "Kongre'de İran'a uygulananlardan beri en felç edici yaptırımlar hakkında Başkan'la birlikte çalışma çabalarına liderlik ediyorum" dedi.” (14.10.2019)

- 52- “ABD Başkanı Donald Trump, "Yakında, Türkiye hükümetinde şu anda ve geçmişte görev yapan yetkililere ve Türkiye'nin Suriye'nin kuzeydoğusunda istikrarı bozan eylemlerine katkıda bulunan kişilere yönelik yaptırımlara izin veren bir Başkanlık Kararnamesi çıkaracağım" açıklamasında bulundu.” (14.10.2019)
- 53- “ABD Başkanı Donald Trump'ın tehditleri ve Hazine Bakanlığı'nın yaptırım kararının ardından Savunma Bakanı Mark Esper de Barış Pınarı Harekâtı nedeniyle AK Parti Genel Başkanı ve Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ı suçlayan açıklamalar yaptı.” (15.10.2019)
- 54- “Barış Pınarı Harekâtı'nın ardından Türkiye'ye silah ihracatını askıya alan AB ülkelerine Çekya da eklendi. Çekya İçişleri Bakanı Jan Hamacek, Türkiye'ye askeri teçhizat ihracatını askıya aldıklarını duyurdu.” (15.10.2019)
- 55- “Çin Halk Cumhuriyeti, Türkiye'nin Barış Pınarı Harekâtı ile ilgili yaptığı açıklamada 'operasyonu durdurma ve doğru yola geri dönme' çağırısında bulundu.” (15.10.2019)
- 56- “Türkiye'ye ABD'nin yaptırım açıklamasının ardından, silah ambargosu uygulayan Avrupa ülkeleri kervanına bugüne dek en kesin direnişi sergileyen Britanya'nın da katılması ihtimali doğdu. Dışişleri Bakanı Raab, Türkiye'ye tüm silah ihracatı izinlerini gözden geçirdikleri, bu zaman zarfında yeni ihracat izinlerini askıya aldıklarını açıkladı.” (15.10.2019)
- 57- “Suriye’de yürütülen operasyon nedeniyle AB genelinde Türkiye’ye yönelik ‘genel’ bir silah ambargosu kararı çıkmasa da yasak kararı alan ülkeler artıyor. Son olarak İtalya da yaptırım furasına katıldı.” (15.10.2019)
- 58- “Avrupa Parlamentosu vekilleri, Barış Pınarı Harekâtı'nın Türkiye'nin AB'ye katılım şansını ortadan kaldırdığını söyledi. Demokratik Suriye Güçleri (DSG) Şam'la işbirliği konusunda anlaşırken, iktidardaki Baas Partisi yetkilileri, Kürtlerle çok sayıda görüşme yaptıklarını ve Moskova ile Ankara'nın Soçi'dekine benzer bir görüşme yapacağını duyurdu.” (15.10.2019)
- 59- “İngiltere Başbakanı Boris Johnson ve Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron’un, Türkiye’nin Suriye operasyonu nedeniyle ‘derin endişe’ duyduklarını ve yakın temasta kalmaya karar verdikleri belirtildi.” (15.10.2019)
- 60- “ABD Hazine Bakanlığı'nın yaptırım açıklamasının ardından Suriye'nin kuzeydoğusunda Barış Pınarı Harekâtı'nı devam ettiren Ankara'ya, Trump yönetiminden yeni tehditler geldi.” (15.10.2019)

- 61- “İngiltere Başbakanı Boris Johnson ve NATO Genel Sekreteri Jens Stoltenberg, Türkiye'nin Suriye'deki operasyonlarını sona erdirmesi gerektiği açıklamasında bulundu.” (15.10.2019)
- 62- “İspanya Dışişleri Bakanlığı, Türkiye'ye Barış Pınarı Harekâtı'nda kullanılabilecek silahların satışını askıya alacaklarını belirtti.” (15.10.2019)
- 63- “Trump yönetiminin Türkiye'ye yaptırım kararını 'hafif' bulan Kongre üyelerinden yeni hamleler geliyor. Cumhuriyetçi vekil Liz Cheney, Temsilciler Meclisi'nin Cumhuriyetçi Partili üyelerinin, Türkiye'ye yaptırım tasarısını bugün sunacağını duyurdu.” (16.10.2019)
- 64- “Alman Bild gazetesi, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın, Almanya Dışişleri Bakanı Heiko Maas'ı aşağıladığını belirtti.” (16.10.2019)
- 65- “Almanya Başbakanı Angela Merkel, "Türkiye'nin 3.6 milyon mülteciye ev sahipliği yapmasını ciddiye alıyoruz. Bu sorunun çok önemli olduğunu ve Türkiye'nin büyük bir yük aldığını biliyoruz" dedi.” (16.10.2019)
- 66- “ABD Hazine Bakanı Steven Mnuchin, Türkiye'nin Suriye'nin kuzeydoğusunda yürüttüğü Barış Pınarı Harekâtı'nda ateşkes ilan etmemesi halinde yeni yaptırımlar getireceklerini söyledi.” (17.10.2019)
- 67- “Almanya Federal Meclisi'nde hükümet açıklaması yapan Başbakan Angela Merkel'den sonra muhalefet partilerinin temsilcileri Ankara'yı sert bir dille eleştirdi. Bazı siyasi parti temsilcileri Türkiye'nin Avrupa Birliği adaylığı statüsünün kaldırılmasını, bazıları da NATO'dan çıkarılmasını talep etti.” (17.10.2019)
- 68- “Avrupa Birliği (AB) liderlerinin iki günlük zirvesi başladı. Zirveye katılan Avrupa Parlamentosu (AP) Başkanı David Sassoli'den Türkiye ile ilgili AB üyelik müzakerelerinin askıya alınması ve yaptırımların sertleştirilmesi talepleri geldi.” (17.10.2019)
- 69- “Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nden (BMGK) yapılan açıklamada, Türkiye'nin Suriye'nin kuzeydoğusunda sürdürdüğü Barış Pınarı Harekâtı dolayısıyla terör yanlılarının serbest kalabilme olasılığından duyulan endişe dile getirildi.” (17.10.2019)
- 70- “Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad, Türkiye'nin Suriye'nin kuzeydoğusunda Barış Pınarı Harekâtı'nın başlaması ve buna karşı Demokratik Suriye Güçleri (DSG) ile Şam arasında anlaşmaya varılması sonrası ilk kez açıklama yaptı.” (17.10.2019)
- 71- “Mısır Dışişleri Bakanlığı, ABD Başkanı Donald Trump'ın Türkiye'ye uyguladığı yaptırımları memnuniyetle karşıladıklarını açıkladı.” (17.10.2019)

- 72- “Rusya Dışışleri Bakanlığı Sözcüsü Mariya Zaharova, TSK'nın Barış Pınarı Harekâtı'na başlamasının ardından Suriye'nin kuzeyinde gerilimin ciddi şekilde tırmandığını söyledi.” (17.10.2019)
- 73- “Kremlin Sözcüsü DmitriyPeskov, Suriye'nin kuzeydoğusundaki Barış Pınarı Harekât'ının ülkedeki siyasi istikrar sürecine zarar verebileceğini ifade etti.” (20.10.2019)
- 74- “İran, Türkiye'nin Suriye'nin kuzeyinde gözlem noktaları kurması karşı olduğunu açıkladı ve Türkiye'nin Suriye'nin toprak bütünlüğüne saygı göstermesi gerektiğini vurguladı.” (21.10.2019)
- 75- “Almanya Dışışleri Bakanı Heiko Maas, Türkiye'nin Suriye'nin kuzeyine düzenlediği harekâtın devletler hukukuna uygun olmadığını savundu. Maas, Erdoğan'ın kişisel saldırılarıyla ilgili de konuştu.” (21.10.2019)
- 76- “Rusya Savunma Bakanı Sergey Şoygu, Barış Pınarı Harekâtı'nın başlamasından sonra Suriye'deki olayların istenmeyen bir seyir aldığını, teröristlerin bulunduğu hapisanelerin gözetimsiz kaldığını ve militanların Suriye'den yayılmaya başladığını söyledi.” (21.10.2019)
- 77- “ABD Dışışleri Bakanlığının dış ülkelerdeki büyükelçiliklerine Türkiye'nin düzenlediği Barış Pınarı Harekâtı'nın bölgedeki IŞİD'e karşı mücadeleyi ve sivilleri tehlikeye attığı yönünde konuşma metinleri yolladığı belirtildi.” (22.10.2019)
- 78- “Fransız aşırı sağcı Ulusal Birlik Partisi lideri Marine Le Pen, Türkiye'nin NATO'dan çıkarılmasını önerdi.” (22.10.2019)
- 79- “Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK), Barış Pınarı operasyonu kapsamında YPG'den temizlediği Tel Abyad kentine Suriye Milli Ordusu (SMO) militanlarını sevk etti. SMO militanlarının Tel Abyad merkezde ve köylerinde kalacakları öğrenildi.” (22.10.2019)
- 80- “Hindistan'ın, Pakistan'la askeri iş birliğini artırdığı gerekçesiyle Türkiye'ye patlayıcı madde ve fünyeler dâhil olmak üzere çift kullanımlı savunma ürünleri ve malların ihracatını durdurduğu belirtildi. Hindistan'ın Barış Pınarı Harekâtı konusunda endişelerini dile getirdiği de aktarıldı.” (23.10.2019)
- 81- “Avrupa Birliği çarşamba günü, Türkiye'nin Suriye'nin kuzey doğusunda güvenli bölge oluşturma amacıyla düzenlediği harekâtı kınadı. Avrupa Parlamentosu üyeleri Ankara'ya karşı yeni mali yaptırımlar uygulanmasını değerlendiriyor.” (23.10.2019)

- 82- “Avusturya Parlamento Başkanı Wolfgang Sobotka, Türkiye’nin Suriye’deki operasyonunda terörün güçlenmesi ve Avrupa’ya yeni sığınmacı akışı tehdidini taşıdığını belirtti.” (24.10.2019)
- 83- “ABD Başkanı Donald Trump, Türkiye'nin ABD ve Rusya ile ayrı ayrı yaptığı anlaşmaların ardından, Suriye'deki gelişmeleri değerlendiren yeni tweetler attı.” (25.10.2019)
- 84- “ABD'nin Suriye Özel Temsilcisi James Jeffrey, "Türk hükümeti çatışmalar sırasında YPG tarafından Türk sivil bölgelerine yönelik çok sayıda topçu veya roket saldırısı yapıldığını söyledi. 20'den fazla sivilin öldürüldüğünü ve daha fazla sayıda sivilin de yaralandığını zannediyorum. Ve buna da bakmak lazım" şeklinde konuştu.” (26.10.2019)
- 85- “Suriye’deki durumun kuzey ülkelerde derin endişe kaynağı olduğunu belirten Danimarka Dışişleri Bakanı JeppeKofod, kuzey ülkelerinin Türkiye’nin Suriye’deki eylemlerini kınadığını ve durumun askeri değil politik yollarla çözülmesi gerektiğini savunduklarını kaydetti.” (30.10.2019)
- 86- “Fransa Ulusal Meclisi, Türkiye'nin Suriye'nin kuzeyinde yürüttüğü Barış Pınarı Harekâtı’nı kınayan karar tasarısını kabul etti.” (30.10.2019)
- Olumlu olarak değerlendiren başlıkların haber spot girişleri başlık sırasına uyumlu şekilde verilmiştir.

- 1- “Katar Savunma Bakanı Halid bin Muhammed el-Atiyye, Türkiye’nin Suriye’de yürüttüğü askeri operasyona destek verdi.” (10.10.2019)
- 2- “Macaristan Dışişleri ve Dış Ticaret Bakanı Peter Szijjarto, AB'nin Türkiye'ye Barış Pınarı Harekâtı'na son verilmesi çağrısında bulunması fikrinin yanlış olduğunu belirterek, "Türkiye'de yaklaşık 4 milyon düzensiz göçmen ve mülteci var. Türkler, onların geri dönmesi için çalışıyor" dedi.” (10.10.2019)
- 3- “Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) tarafından Suriye'nin kuzeyine yönelik başlatılan Barış Pınarı Harekâtı'na Türk Yahudi Toplumu'ndan da destek geldi.” (10.10.2019)
- 4- “Türkiye'nin Barış Pınarı Harekâtı'na dünyanın pek çok yerinden itiraz ve uyarılar gelirken Azerbaycan, TSK'nın, Suriye'nin kuzeyindeki YPG hedeflerine yönelik operasyonunu desteklediği açıklamasını yaptı. Ancak söz konusu operasyonun Suriye'nin toprak bütünlüğü çerçevesinde gerçekleştirilmesi gerektiğine de vurgu yaptı.” (11.10.2019)

- 5- “Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın 3.6 milyon sığınmacı için Avrupa kapılarını açma uyarısını değerlendiren Bulgaristan Başbakanı Boyko Borisov, 'Avrupa Erdoğan'ın karşısındayken' bir tek kendisinin onun yanında olduğunu anımsattı.” (11.10.2019)
- 6- “Macaristan Devlet Bakanı Gergely Gulyas, Türkiye'nin başlattığı Barış Pınarı Harekâtı ile ilgili, "Türkiye kendi topraklarında ikamet eden 4 milyon mülteciyi kendi ülkesine geri ulaştırmak istiyorsa o zaman bu girişimi desteklenmeli" dedi.” (11.10.2019)
- 7- “Türkiye Yahudi Toplumu ve Ermeni Patrikliği'nin ardından Türk Silahlı Kuvvetleri'nin (TSK) Suriye'nin kuzeydoğusuna yönelik başlattığı Barış Pınarı Harekâtı'na bir destek de Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası'ndan (HKEMBL) geldi.” (11.10.2019)
- 8- “Pakistan Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Muhammad Faysal, Türkiye'nin Barış Pınarı Harekâtı'na destek vererek, "Pakistan, Türkiye'nin uygulanabilir bir siyasi çözüm bulmadaki rolünü kabul ediyor. Ayrıca, Türkiye'nin insani yardımlarını ve 3.5milyondan fazla Suriyeli mülteciyi nezaketle ağırlama çabalarını da takdir ediyor" dedi.” (11.10.2019)
- 9- “Türkiye'nin Suriye'nin kuzeydoğusunda başlattığı Barış Pınarı Harekâtı hakkına ilişkin açıklama yapan Rusya Dışişleri Bakanlığı, terörle mücadele edilmesinin ve Türkiye'nin güvenliğinin sağlanmasının gerekliliği konusunda şüpheleri olmadığını vurguladı.” (11.10.2019)
- 10- “Türkiye'nin Suriye'nin kuzeydoğusunda hayata geçirdiği özel operasyon, Rus medyasında yankı buldu. Rusya'nın önde gelen televizyon kanallarından birinde, uzmanlar Barış Pınarı Harekâtı'nı, sebeplerini, tarafların çıkarlarını ve görüş ayrılıklarını değerlendirdi.” (11.10.2019)
- 11- “Türkiye Ermeni Patrikliği, Suriye'nin kuzeydoğusunda süren Barış Pınarı Harekâtı'yla ilgili yaptığı açıklamada, "Barış Pınarı Harekâtı'nın barışçıl amaçlarına ulaşması için beka dualarımızı yineliyoruz" ifadesini kullandı.” (11.10.2019)
- 12- “Rusya'nın, ABD'nin BM Güvenlik Konseyi'ne (BMGK) sunduğu Barış Pınarı Harekâtı ile ilgili tasarıya destek vermediği belirtildi.” (12.10.2019)
- 13- “İstanbul Süryani Kadim Vakfı, "Ülkemizin başlattığı Barış Pınarı Harekâtı'nı destekliyor, Suriye'de yaşayan insanların güvenliğini, bölgenin barış ve huzura kavuşmasını sağlamasını, operasyonda canları pahasına mücadele veren askerlerimizin sağ salim ülkelerine dönmelerini temenni ediyoruz" açıklaması yaptı.” (12.10.2019)

- 14- “Venezüella'nın Ankara Büyükelçisi JoseGregoria BrachoReyes, Barış Pınarı Harekâtı'na destek mesajı vererek, "Şu anda Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın temsil ettiği hükümet kadar da barışın ve demokrasinin yanında olan bir hükümet bulunmamakta. Dünyanın imparatoru olduğunu zanneden ülke tarafından gelen tehditleri kabul etmememiz lazım" dedi.” (13.10.2019)
- 15- “Bulgaristan Savunma Bakanı Krasimir Karakaçanov, Avrupa Birliği'nin Türkiye'ye olası yaptırımlarına karşı olmadıklarını, ama yaptırımların durumu kötüleştireceği belirtti.” (15.10.2019)
- 16- “Macaristan Dışişleri ve Dış Ticaret Bakanı Peter Szijjarto, "Eğer Türkiye, Suriye'yi terk etmek zorunda kalan ailelerin geri dönebilmesi için Suriye'de güvenli bir gölge oluşturursa Macaristan, Türkiye ile memnuniyetle iş birliği yapar" dedi.” (15.10.2019)
- 17- “ABD'nin Türkiye'ye yönelik yaptırım kararına ilişkin konuşan Rus senatör Vladimir Cabarov, yaptırımların Ankara'ya hiçbir zarar vermeyeceğini ve sadece ABD'deki kamuoyunu sakinleştirmek amaçlı olduğunu ifade etti.” (15.10.2019)
- 18- “İstanbul iş dünyasının önde gelen temsilcileri, yaptıkları ortak açıklamada, Barış Pınarı Harekâtı'nı desteklediklerini duyurdu.” (16.10.2019)
- 19- “Hollanda'da üyelerinin çoğunluğunu Türk ve göçmenlerin oluşturduğu Denk Partisi Meclis Grup Başkanı Tunahan Kuzu, "Teröre karşı tek yumruk olup beraber mücadele edilmesi gerekir. Bunun adı DEAŞ, PKK, YPG, SDF ne olursa olsun. Terör, terördür. Düşmanının düşmanı da arkadaşın değildir" dedi.” (17.10.2019)
- 20- “Trump, Yardımcısı Pence'in Ankara'da Erdoğan'la görüşmesi hakkında tweet attı: Teşekkürler Recep Tayyip Erdoğan, milyonlarca hayat kurtarıldı.” (17.10.2019)
- 21- “Türkiye'nin Suriye'nin kuzeydoğusuna başlattığı harekâtın ardından ABD'nin YPG'yi güvenli bölgeden çıkarmayı kabul ettiği anlaşmayı değerlendiren ORSAM Koordinatörü Oytun Orhan “Kazanan Türkiye, Rusya ve Suriye, kaybedense YPG ve Amerika'dır. Suriye'den çekilmek Trump için zafer olsa da ABD'nin Suriye'deki nüfuzu açısından bir kayıptır” dedi.” (18.10.2019)
- 22- “ABD'nin New York Times gazetesi dün ABD ve Türkiye arasında varılan anlaşma sonucu Barış Pınarı Harekâtı'nın 5 gün boyunca durması ve bu süre içinde YPG'nin güvenli bölgeden çekilecek olması kararını "Türkiye için zafer" olarak nitelendirdi.” (18.10.2019)
- 23- “Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, "360 binden fazla Suriyeli Türkiye'den, terörden arındırdığımız iki bölgeye dönüş yaptı" açıklamasında bulundu.” (21.10.2019)

- 24- “Türkiye Dışışleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, Rusya ile varılan mutabakatla ilgili olarak "Dünyanın en büyük 2 gücü olan ABD ile Rusya, harekâtımızın meşruiyetini kabul etti" açıklamasında bulundu.” (23.10.2019)

Nötr olarak değerdendiren başlıkların haber spot girişleri başlık sırasına uyumlu şekilde verilmiştir.

- 1- “Türkiye, Suriye'de 'güvenli bölgeler' oluşturmak amacıyla Fırat'ın doğusuna harekât başlattı. Cumhurbaşkanı Erdoğan, adı 'Barış Pınarı Harekâtı' olarak belirlenen operasyonu Twitter hesabından duyurdu; "Amacımız güney sınırımızda oluşturulmaya çalışılan terör koridorunu yok etmek ve bölgeye barış ve huzuru getirmektir" dedi.” (09.10.2019)
- 2- “Millî Savunma Bakanlığından, Barış Pınarı Harekâtı kapsamında Fırat'ın doğusuna kara harekâtının başladığı bildirildi. Bakanlığıın açıklamasına göre, şimdiye dek 181 hedef ateş altına alındı.” (09.10.2019)
- 3- “Anadolu Ajansı (AA), Türk savaş uçaklarının Barış Pınarı Harekâtı kapsamında, 'Fırat Nehri'nin doğusunda yer alan ve yaklaşık 30 kilometre derinlikteki terör örgütü YPG/PKK hedeflerini imha ettiğini' açıkladı.” (09.10.2019)
- 4- “Anadolu Ajansı, Suriye Milli Ordusu'nun (eski adı ÖSO) Barış Pınarı Harekâtı'na destek vermek amacıyla Fırat nehrinin doğusundaki topraklara girdiğini duyurdu.” (10.10.2019)
- 5- “BM Güvenlik Konseyi üyeleri, bugünkü kapalı toplantıda, Türkiye'nin askeri operasyon yaptığı Suriye'nin kuzeyindeki durumla ilgili ortak açıklama konusunda mutabakat sağlayamadı.” (10.10.2019)
- 6- “İletişim Başkanı Prof. Dr. Fahrettin Altun, Barış Pınarı Harekâtı'na ilişkin, "Fırat Nehri'nin doğusu ile Suriye-Irak sınırı arasında kalan hat boyunca terör mevzilerinin temizlenmesi en temel hedef hiç kuşkusuz. Bu hedef doğrultusunda çok kararlı adımlar atılmaya devam ediliyor" dedi.” (10.10.2019)
- 7- “Millî Savunma Bakanlığı, "Barış Pınarı Harekâtı kapsamında icra edilen hava harekâtıyla 9 PKK/PYD-YPG'li terörist daha etkisiz hale getirildi" açıklamasında bulundu.” (11.10.2019)
- 8- “Barış Pınarı Harekâtı kapsamında etkisiz hale getirilen toplam YPG'lilerin sayısının 399 olduğu bildirildi.” (11.10.2019)

- 9- “Rusya lideri Vladimir Putin, "Türkiye'nin Suriye'deki harekâtı neticesinde esir alınmış olan IŞİD militanları kaçabilir, Ankara'nın bu durumu kontrolü altına alıp alamayacağı konusunda emin değilim" açıklamasını yaptı.” (11.10.2019)
- 10- “Akçakale'de konuşlu Suriye Milli Ordusu (SMO) mensupları, zırhlı araç ve otobüslerle sınıra gitti.” (12.10.2019)
- 11- “Türkiye'nin Suriye'nin kuzeydoğusuna yönelik askerîharekâtı 5. gününde. Anadolu Ajansı, Tel Abyad ilçe merkezinin tamamının Türk Silahlı Kuvvetleri ve Suriye Milli Ordusu'nun kontrolü altında olduğunu duyurdu.” (13.10.2019)
- 12- “Millî Savunma Bakanlığı, Barış Pınarı Harekâtı kapsamındaki operasyonlar sonucu 30-35 kilometre derinliğe inilerek M-4 kara yolunun kontrolünün sağlandığını açıkladı.” (13.10.2019)
- 13- “Millî Savunma Bakanlığı, Barış Pınarı Harekâtı kapsamında etkisiz hale getirilen YPG'li sayısının toplam 525 olduğunu açıkladı.” (13.10.2019)
- 14- “Millî Savunma Bakanlığı, Rasulayn'da görev yapan komandalardan fotoğraf paylaştı.” (13.10.2019)
- 15- “Rusya Savunma Bakanlığı, Suriye çözüm sürecine dâhil olan tüm taraflara ülkenin kuzeydoğusunda insani felaketi önlenmeye yönelik tedbir alma çağrısında bulundu.” (13.10.2019)
- 16- “Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Suriye yönetimi ile PYD arasında anlaşma yapıldığına dair iddialarla ilgili, "Birçok dedikodu var. Şu an itibarıyla Kobani'de Rusya'nın da olumlu yaklaşımıyla sıkıntı olmayacağı benziyor. Münbiç konusunda ise biz kararımızı verdiğimiz gibi uygulama aşamasındayız" ifadelerini kullandı.” (14.10.2019)
- 17- “İspanya Savunma Bakanlığı, Türkiye’de bulunan İspanya’ya ait Patriot hava savunma sisteminin NATO’nun sorumluluğunda olduğunu belirtti.” (14.10.2019)
- 18- “Millî Savunma Bakanlığı, Barış Pınarı Harekâtı kapsamında etkisiz hale getirilen YPG'li sayısının 550 olduğunu bildirdi.” (14.10.2019)
- 19- “Millî Savunma Bakanlığı (MSB), Barış Pınarı Harekâtı kapsamında öldürülen YPG'li sayısının 595 olduğunu açıkladı.” (15.10.2019)
- 20- “Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'in Suriye Özel Temsilcisi AleksandrLavrentyev, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin (TSK), Suriye Milli Ordusu (SMO) ile birlikte Suriye'nin kuzeyine yönelik düzenlediği Barış Pınarı Harekâtı ile ilgili olarak konuştu. Lavrentyev, “Erdoğan, operasyon tamamlandıktan sonra askerlerini çekeceğine söz verdi” dedi.” (15.10.2019)

- 21- “Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin’in Suriye Özel Temsilcisi Aleksandr Lavrentyev, Türkiye ile Suriye'nin savunma bakanlıkları, istihbarat servisleri ve dışişleri bakanlıkları üstünden ‘gerçek zamanlı ve sürekli olarak’ diyalog halinde olduklarını söyledi.” (15.10.2019)
- 22- “Kremlin Sözcüsü Dmitriy Peskov, Barış Pınarı Harekâtı’na ilişkin olarak, Türkiye'nin kendi güvenliğini sağlama hakkına saygı duyduklarını, ancak söz konusu operasyonun orantılı olması gerektiğine, yani amacını aşmaması gerektiğine inandıklarını belirtti.” (16.10.2019)
- 23- “Kremlin Sözcüsü Dmitriy Peskov, Türkiye’den, Suriye’deki operasyonun askıya alınması yönünde ABD’yle varılan anlaşma hakkında bilgi almayı umduklarını söyledi.” (17.10.2019)
- 24- “Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan Kayseri’deki toplu açılış töreninde açıklamalarda bulundu. Barış Pınarı Harekâtı’na değinen Erdoğan "Pazarlık sünnettir diyerek 120 saatte mutabık kaldık. Olmazsa, 120 saat bittiğinde kaldığı yerden harekât devam eder" diye konuştu.” (19.10.2019)
- 25- “Alman DieWelt gazetesi, Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin’in, Suriye’de, tarih boyunca neredeyse tüm zeki komutanların hayal ettiği savaşı zafer kazandığını yazdı.” (20.10.2019)
- 26- “TRT World Forum’da konuşan Milli Savunma Bakanı Akar, "Eğer taahhütlere uyulursa Barış Pınarı Harekâtı durdurulacak. Aksi halde biz kendi çalışmalarımıza devam edeceğiz " dedi.” (21.10.2019)
- 27- “Rusya Savunma Bakanlığı, Suriye’de görev yapan Rus askeri polisin Suriye-Türkiye sınırı boyunca Kamışlı-Matalı güzergâhında devriye faaliyeti hayata geçirdiğini belirtti.” (25.10.2019)
- 28- “Dışişleri Bakanı Çavuşoğlu, "Bizim Barış Pınarı Harekâtımızı eleştirmeleriyle, Yemen’de yapılanları kıyaslayacaksa o zaman gerçekten söylenecek çok söz var. Biz harekâtı terör örgütüne karşı yaptık" dedi.” (30.10.2019)

Sputnik News 09.10.2019 tarihinde “AB Konseyinden Barış Pınarı Harekâtı açıklaması: Tüm bölgenin istikrarına zarar verir” başlıklı haberin girişinde “Avrupa Birliği (AB), Türkiye'nin Suriye'nin kuzeyinde başlattığı Barış Pınarı Harekâtı’na son verilmesi çağrısında bulundu” ifadelerine yer verilmiştir. Sputnik News, Barış Pınarı Harekâtına yönelik AB tepkilerine öncelik tanımıştır. Rusya’nın Harekâta olan tavrı haber içeriklerinden uzak tutulmuştur. Bu Türkiye’yi diplomasi anlamında yalnızlaştırmak ve Rusya ile bölgede

yakınlaşmasını sağlamak için planlı haber söylemleridir. Bu nedenle Sputnik News, Türkiye'nin yürüttüğü operasyonu olumsuz olarak kamuoyuna yansıtmaktadır. 09.10.2019 tarihinde "AB üyesi 28 ülkeden ortak açıklama Türkiye operasyona son vermeli, güvenli bölge için maddi yardım sağlanmayacak" başlıklı haber girişinde "Avrupa Birliği (AB) üyesi 28 ülke tarafından yayınlanan yazılı açıklamada, Türkiye'nin Suriye'nin kuzeyinde yürüttüğü operasyona son verilmesi çağrısında bulunuldu" haberi tekrar niteliği taşıyarak yinelenmiştir. Rusya'nın operasyona dair tutum ve davranışlarını gizlenerek, Türkiye'nin başlattığı operasyon AB açıklamalarını üzerinden olumsuzlaştırılmıştır. Barış Pınarı Harekâtı başlamasıyla birlikte dolar artışına dikkat et Sputnik News, 09.10.2019 tarihinde "Dolar/TL Barış Pınarı Harekâtı'nın başlamasıyla 5.87'ye kadar çıktı" başlıklı haber girişinde "ABD Başkanı Donald Trump'ın açıklamalarıyla dün 5.78-5.84 bandında dalgalanan dolar/TL bugün Suriye'de Barış Pınarı Harekâtı'nın başlamasıyla 5.87'yi aştı" ifadelerine yer vermiştir. Trump'ın Barış Pınarı Harekâtına olumsuz tavrı Türkiye'nin ekonomisini de etkilediği vurgulanmıştır. Nitekim Türkiye'nin harekâtla beraber ekonomisinin de zor duruma düşeceğini izlenimi yaratılarak kamuoyunda olumsuz bir etki bırakılmıştır. 09.10.2019 tarihli "Trump NATO üyesi Türkiye Suriye'yi işgal etti, bunu onaylamıyoruz" başlıklı haber girişinde "ABD Başkanı Donald Trump, ABD'nin, Türkiye'nin Barış Pınarı Harekâtı'nı desteklemediğini ve operasyon bölgesinde hiçbir Amerikan askerinin bulunmadığını belirtti" açıklamalarına yer verilmiştir. Burada başlıkta işgal ve NATO vurgusu yapılmıştır. Haber girişinde ise Amerikan askerinin olmadığı ifade edilmiştir. Türkiye'nin başlattığı operasyonu olumsuzlaştıran açıklamalara yer veren Sputnik News, Türkiye'nin NATO üyesi olmasına rağmen destek görmediği ve Suriye'ye bölgesini işgal ettiği ifade edilmiştir. Sputnik News, bu haber ile birlikte Türkiye'yi bölgede işgalci olarak kamuoyuna göstermiştir. 10.10.2019 başlıklı "Akçakale'ye 10 roket düştü 8 yaralı" haber girişinde ise "Şanlıurfa'nın Akçakale ilçesine, Tel Abyad'dan roket ve havanlı saldırı düzenlendi. Saldırıda 8 kişi yaralandı" ifadesine yer verilmiştir. Türkiye'nin Akçakale ilçesinde düzenlenen saldırıya kimin sebep olduğu haber başlık ve girişinde ifade edilmemiştir. Bu haber ile birlikte okuyucu üzerinde Barış Pınarı Harekâtı olumsuzlaştırılmıştır. 10.10.2019 tarihli başlık olan "Barış Pınarı Harekâtına dünyadan tepkiler" haber girişinde "Türkiye'nin Suriye'nin kuzeyinde dün başlattığı operasyon diğer ülkelerde de gündeme yerleşti. İran, Türkiye'ye askerlerini çekme çağrısında bulunurken, AB'den 'barış sürecinin ve IŞİD ile mücadelenin sekteye uğrayacağı' uyarısı geldi" ifadelerine yer verilmiştir. Söz konusu haberin başlık ve girişinde operasyonun dünya kamuoyu tarafından tepki gördüğü ifade edilmiştir. Aynı zamanda haber girişinde IŞİD'in sorumlusu Türkiye gösterilerek kamuoyunda olumsuz bir algı yaratılmıştır.

11.10.2019 başlıklı “Barış Pınarı Harekâtı kapsamında Tel Abyad sınırına yüzlerce ÖSO militanı ile birlikte ağır silahlar gönderildi” haberin girişinde “Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK), Barış Pınarı Harekâtı kapsamında Suriye sınırına büyük bir askeri sevkiyat gerçekleştirdi. TSK, Akçakale Tel Abyad sınırına 150 araçtan oluşan bir konvoy gönderdi. Konvoyda 500 ÖSO militanı da yer aldı” ifadelerine yer verilmiştir. Haber başlık ve girişinde Türkiye’yi olumsuzlayan bir söylem kullanılmıştır. Nitekim Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından desteklenen Özgür Suriye Ordusu (ÖSO) militan olarak ifade edilmiştir. Militan ifadesiyle Türkiye’nin örgütsel bağlantıları olduğunu ve yasal olmayan aykırı düşünce yapısını desteklediği ifade edilmiştir. Haber devamında Türkiye’nin konvoylarında yer aldığını söyleyerek Türkiye’ye ait askeri teçhizatları kullandığı olumsuz bir algıyla kamuoyuna sunulmuştur. 11.10.2019 tarihinde yapılan” Nusaybin’de sivillere havanlı saldırı 8 kişi hayatını kaybetti, 35 yaralı” haberin girişinde “Anadolu Ajansı’nın açıklamasında "Nusaybin ilçesinde YPG/PKK’lı teröristlerce sivillere yönelik düzenlenen saldırıda 8 kişi şehit oldu, 35 kişi de yaralandı" denildi” ifadelerine yer verilmiştir. Burada başlık ve giriş uyumsuzluğu göze çarpmaktadır. Başlıkta kimin nasıl ve neden hayatını kaybettiği belirtilmemiştir. Ancak haber girişinde YPG/PKK’lı terör gruplarının şehit ve yaralılara neden olduğu belirtilmiştir. 12.10.2019 başlıklı “Barış Pınarı Harekâtı 4. gününde Resulayn kent merkezi ele geçirildi” haber girişinde “Türk Silahlı Kuvvetleri’nin (TSK) Suriye Milli Ordusu (SMO) ile birlikte Suriye’nin kuzeyinde başlattığı Barış Pınarı Harekâtı dördüncü gününe girdi. Suriye Milli Ordusu, bugün Resulayn kent merkezinin ele geçirildiğini bildirdi.” İfadelerine yer verilmiştir. Suriye Milli Ordusu(SMO) veya Özgür Suriye Ordusu (ÖSO) haberlerde değişkenlik göstermiştir. Aslında iki isimde aynı askeri yapı için kullanılmaktadır. Ancak burada Milli Ordu kullanımına başvurularak Resulayn’ın “ele geçirildiğini” ifade edilmiştir. Aslında haber dili terör unsurlarından temizlendiği için kontrol altına aldın demesi gerekmektedir. Ancak ele geçirme ifadesiyle SMO ve TSK, bölgede işgalci olarak gösterilmiştir. Operasyon nedeniyle Almanya, Hollanda, Danimarka, Fransa ve İngiltere sürekli operasyonu durdurma çağrısı yapmaktadır. Bunun için “AB ülkeleri Suriye operasyonu nedeniyle Türkiye’yi kınadı” başlıklı haberde AB üyesi olan ülkeler Türkiye’yi kınamıştır. Haber girişinde “Avrupa Birliği (AB) üyesi ülkeler, Barış Pınarı Harekâtı nedeniyle Türkiye’yi oybirliğiyle kınadı, Ankara’ya silah satışının durması çağrısında bulundu” ifadelerine yer verilerek Türkiye’ye olumsuz yönde algı çalışması yapılmıştır. 15.10.2019 başlıklı “ABD Savunma Bakanı Emrettiği tek taraflı işgalin savaş suçları dahil sonuçlarından Erdoğan sorumludur” haberin girişinde “ABD Başkanı Donald Trump’ın tehditleri ve Hazine Bakanlığı’nın yaptırım kararının ardından Savunma Bakanı Mark Esper

de Barış Pınarı Harekatı nedeniyle AK Parti Genel Başkanı ve Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ı suçlayan açıklamalar yaptı” ifadesiyle bölgede yaşanan iç çatışmaların sebebi olarak Cumhurbaşkanı Erdoğan gösterilmiştir. Aslında burada kamuoyunu Cumhurbaşkanı Erdoğan suçlu gösterilmeye çalışmıştır. Sputnik News bu haberde Türkiye’ye olumsuz bir tavır sergilemiştir. 16.10.2019 başlıklı “Alman basını Erdoğan, Maas’ı aşağıladı” haberin girişinde “Alman Bild gazetesi, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın, Almanya Dışişleri Bakanı Heiko Maas’ı aşağıladığını belirtti” ifadelerine yer verilerek Cumhurbaşkanı Erdoğan kibirli ve diktatör algısı yapılmıştır. Bu nedenle aslında Erdoğan’ın Maas’ı aşağıladı demesi Türkiye Cumhuriyeti’nin yönetim şeklini de hedef almaktadır. Sputnik News bu haber ile Türkiye’ye olumsuz bir yaklaşım sergilemiştir. Sürekli Türkiye’nin AB ilişkisine ve NATO üyeliğine olumsuz bir yaklaşım sergileyen Sputnik News, 17.10.2019 “Alman meclisinde Türkiye tartışması AB aday statüsü kaldırmalı, NATO üyeliği dondurulmalı” başlıklı haberinin girişinde “Almanya Federal Meclisi’nde hükümet açıklaması yapan Başbakan Angela Merkel’den sonra muhalefet partilerinin temsilcileri Ankara’yı sert bir dille eleştirdi. Bazı siyasi parti temsilcileri Türkiye’nin Avrupa Birliği adaylığı statüsünün kaldırılmasını, bazıları da NATO’dan çıkarılmasını talep etti” ifadeleri kullanılmıştır. Bu haber başlığı ve girişi Türkiye’nin diplomatik ilişkilerini hedef almaktadır. Rusya’nın Türkiye’yi kendi yanına çekme çabaları haber söylemlerinde de kendisini göstermektedir. Çünkü Sputnik News, haberlerin genelinde Türkiye’nin harekâtına yönelik tepki gösteren, üyesi olduğu NATO gibi ya da bölgesel müttefiklerinin olumsuz söylemlerine yer vermeye çalışmıştır. Buna başka bir örnek vermek gerekirse 22.10.2019 tarihli “Le Pen Türkiye NATO’dan çıkarılsın” başlığında ve haberin girişinde yer alan “Fransız aşırı sağcı Ulusal Birlik Partisi lideri Marine Le Pen, Türkiye’nin NATO’dan çıkarılmasını önerdi” ifadelerine yer verilerek, Sputnik News’in haber söylemini görebiliriz. Genel olarak haber girişlerine uyumlu başlık kullanan Sputnik News, haber söylerimde Rusya politikasını hissettirmiştir. Beraberinde Türkiye’ye yönelik olumsuz ifadelerle de başvuran Sputnik News, ideolojik olarak kendi çıkar ve menfaatleri doğrultusunda hareket etmiştir. Haber başlık ve girişlerinde detaylardan kaçınarak vurgu yapan ve keskin ifadeler tercih edilmiştir. Başlık ve girişlerde yorumdan kaçınan Sputnik News’i Rusya’nın Suriye açıklamalarını gizlemeye çalışmıştır. Sputnik News haberinde olumlu söylemlere de başvurmuştur. 10.10.2019 tarihinde “Katar Savunma Bakanı’ndan Barış Pınarı’na destek” başlıklı haber girişinde “Katar Savunma Bakanı Halid bin Muhammed el-Atiyye, Türkiye’nin Suriye’de yürüttüğü askeri operasyona destek verdi” ifadelerini kullanmıştır. Sputnik News’in haber söyleminde askeri ifadesine başvurması, Katar’ın Barış Pınarı Harekâtına desteğini vurgulamasına neden olmuştur. Aynı zamanda 10 Ekim tarihinde “Macaristan, Türkiye karşıtı

AB bildirisini neden bloke ettiğini açıkladı” başlıklı haber girişinde “Macaristan Dışışleri ve Dış Ticaret Bakanı Peter Szijjarto, AB'nin Türkiye'ye Barış Pınarı Harekâtı'na son verilmesi çağrısında bulunması fikrinin yanlış olduğunu belirterek, "Türkiye'de yaklaşık 4 milyon düzensiz göçmen ve mülteci var. Türkler, onların geri dönmesi için çalışıyor" ifadelerine yer verilerek Barış Pınarı Harekâtı'nın neden yapıldığını olumlu bir şekilde vermiştir. 10.10.2019 tarihli “Türk Yahudi Toplumu Devletimizin ve şanlı ordumuzun terörle olan mücadelesinde başarılar diliyoruz” başlıklı haber girişinde “Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) tarafından Suriye'nin kuzeyine yönelik başlatılan Barış Pınarı Harekâtı'na Türk Yahudi Toplumu'ndan da destek geldi” ifadelerine yer verilerek Yahudilerin operasyona tavrı olumlu bir şekilde kamuoyuna sunulmuştur. Sputnik News Türkiye'ye yönelik destek açıklamalarını verirken Rusya'nın tutum ve davranışlarını da Türkiye'nin lehine olacak şekilde ifade etmiştir. Örneğin 11.10.2019 tarihli “Rus Dışışleri Terörle mücadelenin ve Türkiye'nin güvenliğinin sağlanmasının gerekliliği konusunda şüphemiz yok” başlıklı haberin girişinde “Türkiye'nin Suriye'nin kuzeydoğusunda başlattığı Barış Pınarı Harekâtı hakkına ilişkin açıklama yapan Rusya Dışışleri Bakanlığı, terörle mücadele edilmesinin ve Türkiye'nin güvenliğinin sağlanmasının gerekliliği konusunda şüpheleri olmadığını vurguladı” ifadelerine yer verilmiş ve operasyona ilişkin olumlu bir tavrı sergileyen Rusya'nın terör konusundaki desteği kamuoyuna sunulmuştur. AB ülkelerinin sürekli operasyona ilişkin olumsuz açıklamalar yapması karşısında Sputnik News, Türkiye'ye söylem olumlu ifadelerle yer vermiştir. Örneği 11.10.2019 tarihli “Rus televizyonunda Barış Pınarı Harekâtı ile ilgili yorumlar Erdoğan, Avrupa'ya haddini bildirdi” başlıklı haberin girişinde “Türkiye'nin Suriye'nin kuzeydoğusunda hayata geçirdiği özel operasyon, Rus medyasında yankı buldu. Rusya'nın önde gelen televizyon kanallarından birinde, uzmanlar Barış Pınarı Hakeratı'nı, sebeplerini, tarafların çıkarlarını ve görüş ayrılıklarını değerlendirdi” ifadesiyle Türkiye'yi Avrupa karşısında güçlü göstererek, Erdoğan'ın AB ülkelere haddini bildirdiği ifadesi olumlu olarak kullanılmıştır. Ancak haber girişinde genel açıklamalara yer verilmiştir. 11.10.2019 “Türkiye Ermeni Patrikliği Barış Pınarı Harekâtının barışçıl amaçlarına ulaşması için beka dualarımızı yineliyoruz” başlıklı haberin girişinde “Türkiye Ermeni Patrikliği, Suriye'nin kuzeydoğusunda süren Barış Pınarı Harekâtı'yla ilgili yaptığı açıklamada, "Barış Pınarı Harekâtı'nın barışçıl amaçlarına ulaşması için beka dualarımızı yineliyoruz" ifadesine yer verilmiştir. Türkiye'nin Ermeni Patriğinden desteklenmesi ile operasyonun farklı etnik yapılar tarafından olumlu karşılandığını ifade edilmektedir. Sputnik News, bu haber ile Türkiye'nin Ermeniler tarafından da desteklendiğini göstermek istemiştir. 12.10.2019 başlıklı “Rusya, BMGK'da ABD'nin Türkiye tasarısına destek vermedi” haberin girişinde “Rusya'nın,

ABD'nin BM Güvenlik Konseyi'ne (BMGK) sunduğu Barış Pınarı Harekâtı ile ilgili tasarıya destek vermediği belirtildi” ifadesine yer verilmiştir. Sputnik News, haber söylemlerini Rusya'nın Suriye politikasına göre kamuoyuna paylaşmaktadır. Bu nedenle Türkiye'nin Suriye'de yürüttüğü operasyon için yaptırım kararını reddetmiştir. Bu haber hem Türkiye için olumlu hem de bölgede Rusya ile yakınlaşması için ideolojik bir söylem ile inşa edilmiştir. 15.10.2019 başlıklı “Rus senatör Yaptırımların Türkiye'ye bir zararı olmayacak” haber girişinde “ABD'nin Türkiye'ye yönelik yaptırım kararına ilişkin konuşan Rus senatör VladimiCabarov, yaptırımların Ankara'ya hiçbir zarar vermeyeceğini ve sadece ABD'deki kamuoyunu sakinleştirmek amaçlı olduğunu ifade etti” ifadeleri kullanılmıştır. Burada Rusya'nın Türkiye'nin yanında olduğu ifade edilerek ABD'nin yaptırımlarının işe yaramayacağı ifade edilmiştir. Bu Türkiye'nin Barış Pınarı Harekâtına olumlu bir algı oluşturmuştur. 18.10.2019 başlıklı “Sürecin kazananı Türkiye, Rusya ve Suriye, kaybedeni YPG ve Amerika oldu” haber girişinde “Türkiye'nin Suriye'nin kuzeydoğusuna başlattığı harekâtın ardından ABD'nin YPG'yi güvenli bölgeden çıkarmayı kabul ettiği anlaşmayı değerlendiren ORSAM Koordinatörü Oytun Orhan “Kazanan Türkiye, Rusya ve Suriye, kaybedense YPG ve Amerika'dır. Suriye'den çekilmek Trump için zafer olsa da ABD'nin Suriye'deki nüfuzu açısından bir kayıptır” ifadelerine yer verilerek Türkiye ve Rusya'nın bölgede müttefik olduğu olumlu bir şekilde ifade edilmiştir. Aynı gününde devamında 18.10.2019 başlıklı “New York Times'tan, Türkiye - ABD anlaşmasıyorumu: Türkiye istediğini aldı ve yaptırım tehditlerini bertaraf etti” haberin girişinde “ABD'nin New York Times gazetesi dün ABD ve Türkiye arasında varılan anlaşma sonucu Barış Pınarı Harekâtı'nın 5 gün boyunca durması ve bu süre içinde YPG'nin güvenli bölgeden çekilecek olması kararını "Türkiye için zafer" ifadelerine yer verilirken Türkiye'nin bölgede kazanan olduğu belirtilmiştir. Genel olarak Sputnik News, haber başlık ve girişlerini uyum içinde kullanarak operasyona karşı olumlu söylemlere yer vermiştir. Bunun temel sebebi Sputnik News, Rusya'nın Suriye politikasına göre söylemlerini ideolojik bir haber formatına dönüştürmesinden kaynaklanmaktadır.

Sputnik News Ekim ayı içerisinde nötr haber girişleri de kullanmıştır. Örneğin 09.10.2019 başlıklı “Erdoğan duyurdu Barış Pınarı Harekâtı başladı” haber girişinde “Türkiye, Suriye'de 'güvenli bölgeler' oluşturmak amacıyla Fırat'ın doğusuna harekât başlattı. Cumhurbaşkanı Erdoğan, adı 'Barış Pınarı Harekâtı' olarak belirlenen operasyonu Twitter hesabından duyurdu; "Amacımız güney sınırlımızda oluşturulmaya çalışılan terör koridorunu yok etmek ve bölgeye barış ve huzuru getirmektir" ifadelerine yer vermiştir. Sputnik News operasyonun neden yapıldığını giriş cümlesinde belirterek başlığı söylem olarak

desteklemiştir. 13.10.2019 başlıklı “Barış Pınarı Harekâtı’nda 5. gün Tel Abyad ilçe merkezi TSK kontrolünde” haber girişinde “Türkiye'nin Suriye'nin kuzeydoğusuna yönelik askerîharekâtı 5. gününde. Anadolu Ajansı, Tel Abyad ilçe merkezinin tamamının Türk Silahlı Kuvvetleri ve Suriye Milli Ordusu'nun kontrolü altında olduğunu duyurdu.” İfadelerine yer verilerek bölgenin ele geçirildiğini değil kontrol altına alındığını vurgulamıştır. Bu söylem ile haberin doğası başlık ile uyumlu hale getirilmiştir. 15.10.2019 başlıklı “MSB Barış Pınarı Harekâtı’nda etkisiz hale getirilen PYD-YPG’li sayısı 595 oldu” haber girişinde “Millî Savunma Bakanlığı (MSB), Barış Pınarı Harekâtı kapsamında öldürülen YPG'li sayısının 595 olduğunu açıkladı” ifadeleri kullanılmıştır. Haberi doğrudan aktaran Sputnik News, Türkiye’nin Barış Pınarı Harekâtını neden gerçekleştirdiğini gizlemeden terör unsurlarını başlık ve girişlerde kullanmıştır. 20.10.2019 başlıklı “Alman medyası Putin Suriye’de savaşızzafer kazandı” haber girişinde “Alman Die Welt gazetesi, Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin’in, Suriye’de, tarih boyunca neredeyse tüm zeki komutanların hayal ettiği savaşı zafer kazandığını yazdı” ifadelerine yer verilmiştir. Burada Barış Pınarı Harekâtı için nötr ama Rusya’nın çıkar ve menfaatlerini içeren söylem içermektedir. Nötr haberler genelinde Barış Pınarı Harekâtın nesnel açıdan ele almıştır ancak Rusya açısından Suriye dış politikasını başarılı olduğuna dair söyleme başvurulmuştur.

Kasım ayı içerisinde Barış Pınarı Harekâtının sonuçlarına yönelik haberler yapılmıştır. Olumlu olarak değerlendiren başlıkların haber spot girişleri başlık sırasına uyumlu şekilde verilmiştir.

- 1- Millî Savunma Bakanlığı'ndan yapılan açıklamada, "Barış Pınarı Harekâtı’nda sivillere, tarihi/dini yapılara, çevreye zarar verilmedi, Tel Abyad ve Rasulayn'daki kiliseler harekâttan etkilenmedi" ifadelerine yer verildi. (04.11.2019)

Olumsuz olarak değerlendiren başlıkların haber spot girişleri başlık sırasına uyumlu şekil devrilmiştir.

- 1- “ABD Temsilciler Meclisi'nde Türkiye'ye yaptırım getirilmesine karşı çıkan Senato Çoğunluk Lideri Mitch McConnell, Senato'nun Türkiye'ye yaptırım uygulanmasının en iyi karar olup olmadığını değerlendirme niyetinde olduğunu söyledi.” (01.11.2019)
- 2- “Türkiye'nin Suriye'de ateşkes anlaşmasını ihlal ettiğine dair haberleri araştırma ve doğrulanırsa Ankara'ya yaptırım uygulaması için Trump yönetimine çağrıda bulundu.” (07.11.2019)

- 3- “ABD’nin Suriye Özel Temsilcisi Baş Danışmanı William Roubak, ABD Başkanı Donald Trump’ı, Türkiye’nin Suriye’deki askeri operasyonunu önlemek için yeterince çaba göstermediği için eleştirdi.” (08.11.2019)

Nötr olarak değerlendiren başlıkların haber spot girişleri başlık sırasına uyumlu şekilde verilmiştir.

- 1- “Rusya Savunma Bakanlığı, Rus ve Türk güçlerinin Soçi’de varılan mutabakat kapsamında Suriye-Türkiye sınırında ortak devriyeye başladığı açıklamasını yaptı. Devriye gezilecek alanın uzunluğunun 110 kilometreyi geçeceği belirtildi.” (01.11.2019)
- 2- “Türkiye’nin Suriye’nin kuzeydoğusunda başlattığı Barış Pınarı Harekâtı’nın bittiği, yeni bir bölgenin ele geçirilmesi söz konusu olmadığı belirtildi.” (25.11.2019)

04.11.2019 başlıklı “MSB Tel Abyad ve Rasulayn’daki kiliseler, diğer tarihi ve dini yapılar harekâtta zarar görmedi” haber girişinde “Millî Savunma Bakanlığı’ndan yapılan açıklamada, "Barış Pınarı Harekâtı’nda sivillere, tarihi/dini yapılara, çevreye zarar verilmedi, Tel Abyad ve Rasulayn’daki kiliseler harekâttan etkilenmedi" ifadelerine yer verilmiştir. Haber başlık ve girişin uyumluyla beraber Türkiye’nin bölgedeki tarihi eserlere zarar vermediği olumlu bir şekilde ifade edilmiştir. Kasım ayı olumsuz başlıkların haber girişlerinde ekonomik yaptırımlara gündeme alınmıştır. Örneğin 07.11.2019 başlıklı “Senatörlerden Trump’a çağrı Türkiye’nin Suriye’de ateşkes ihlali haberlerini araştır, teyit edilirse yaptırım uygula” haber girişinde “Türkiye’nin Suriye’de ateşkes anlaşmasını ihlal ettiğine dair haberleri araştırma ve doğrulanırsa Ankara’ya yaptırım uygulaması için Trump yönetimine çağrıda bulundu” ifadelerine yer verilmiştir. Türkiye’nin ekonomik olarak tedirgin yaşamasını sağlayan Sputnik News, Suriye bölgesinde Rusya ile iyi ilişkiler olmasını desteklemektedir. Bu nedenle Türkiye ve ABD ilişkilerine yönelik sürekli olumsuz haber söylemlerine başvurulmuştur. 08.11.2019 başlıklı “ABD’li diplomat Türkiye’nin Suriye’ye operasyonunu engellemek için yeterince çaba harcamadık” haber girişinde “ABD’nin Suriye Özel Temsilcisi Baş Danışmanı William Roubak, ABD Başkanı Donald Trump’ı, Türkiye’nin Suriye’deki askeri operasyonunu önlemek için yeterince çaba göstermediği için eleştirdi” ifadelerine yer verilmiştir. Haberin, başlığında ve girişinde ifade edildiği gibi Türkiye’nin bölgede durdurulamadığı ve bu yüzden her an bir yaptırım kararıyla karşı karşıya kalacağı ima edilerek Türkiye’deki vatandaşların tedirgin olması amaçlanmıştır. Nitekim Sputnik News, Türkiye’nin Rusya ile yakın ilişkiler kurması yönünde haber söylemleri kullanmıştır.

Sputnik News Kasım ayı içerisinde nötr haberlerde kullanmıştır. 01.11.2019 başlıklı “Rusya Savunma Bakanlığı Suriye’de Türkiye ile ortak devriyeye başladık” haber girişinde “Rusya Savunma Bakanlığı, Rus ve Türk güçlerinin Soçi’de varılan mutabakat kapsamında Suriye-Türkiye sınırında ortak devriyeye başladığı açıklamasını yaptı. Devriye gezilecek alanın uzunluğunun 110 kilometreyi geçeceği belirtildi” ifadeleri kullanarak Türkiye’nin Rusya ile yakın ilişkisine dikkat çekmek istemiş ve söylem olarak nötr bir yaklaşım sergilemiştir. 25.11.2019 başlıklı “Habertürk Barış Pınarı Harekâtı bitti, yeni bir bölgenin ele geçirilmesi söz konusu değil” haber girişinde ise “Türkiye’nin Suriye’nin kuzeydoğusunda başlattığı Barış Pınarı Harekâtı’nın bittiği, yeni bir bölgenin ele geçirilmesi söz konusu olmadığı belirtildi” ifade edilerek Türkiye’nin bölgede kalıcı olmadığı nesnel bir söylem ile ifade edilmiştir.

Aralık ayı içerisinde Barış Pınarı Harekâtına sonuçlarına yönelik haberler yapılmıştır. Aralık ayı içerisinde olumlu bir haber değerlendirilmemiştir. Olumsuz olarak değerlendiren başlıkların haber spot girişleri başlık sırasına uyumlu şekilde verilmiştir.

- 1- “Suriye'nin BM Daimî Temsilcisi Beşar Caferi, Türkiye'nin Suriye'nin kuzeyinde düzenlediği Barış Pınarı Harekâtı’nın bölgenin Türkleşmesine yol açtığını söyledi.” (12.12.2019)
- 2- “Alman otomotiv devi Volkswagen’in Manisa’da kurmayı planladığı fabrikayla ilgili kararını en erken şubat ayında açıklayacağı duyuruldu. Türkiye dışında seçeneklerin de gündemde olduğu belirtiliyor.” (13.12.2019)
- 3- “BAE adına ABD’de lobicilik faaliyetleri yürüten bir kuruluşun, ABD’li bazı senatörlere Türkiye’ye yaptırım uygulaması için çalışma yaptığı öne sürüldü.” (16.12.2019)

Nötr olarak değerlendiren başlıkların haber spot girişleri başlık sırasına uyumlu şekilde verilmiştir.

- 1- “Türkiye Dışişleri Bakanlığı, ABD Senatosu’nun Dış İlişkiler Komitesi’nde kabul edilen Türkiye’ye yönelik yaptırım öngören tasarı hakkında açıklamada bulundu.” (12.12.2019)

Aralık ayı içerisinde yapılan haberlerde Barış Pınarı Harekâtının bölgedeki yansımaları ele alınmıştır. Örneğin 12.12.2019 başlıklı “Suriye’nin BM Daimî Temsilcisi Caferi Türkiye’nin harekâtı Suriye’nin kuzeyinin Türkleşmesine yol açıyor” haberin girişinde

“Suriye'nin BM Daimî Temsilcisi Beşar Caferi, Türkiye'nin Suriye'nin kuzeyinde düzenlediği Barış Pınarı Harekâtı'nın bölgenin Türkleşmesine yol açtığını söyledi” ifadelerine yer verilmiştir. Burada Türkiye'nin bölgeye kalıcı bir şekilde geldiği ima edilmekte ve etnik yapısını değiştirildiği ima edilmektedir. 13.12.2019 başlıklı “Volkswagen, Türkiye kararını bir kez daha erteledi” haberin girişinde “Alman otomotiv devi Volkswagen'in Manisa'da kurmayı planladığı fabrikayla ilgili kararını en erken şubat ayında açıklayacağı duyuruldu. Türkiye dışında seçeneklerin de gündemde olduğu belirtiliyor” ifadelerine yer veren Sputnik News, Barış Pınarı Harekâtı nedeniyle Türkiye'ye yaptırımlar devam ettiği ifade etmektedir. 16.12.2019 başlıklı “BAE, Türkiye'ye yaptırım için ABD'li senatörlere lobi çalışması yaptı” haberin girişinde “BAE adına ABD'de lobcilik faaliyetleri yürüten bir kuruluşun, ABD'li bazı senatörlere Türkiye'ye yaptırım uygulaması için çalışma yaptığı öne sürüldü” Türkiye'ye yönelik ekonomik yaptırımları devam edebileceğini kaygısını kamuoyuna hissettirmek istenmiştir. Türkiye'ye yapılan herhangi bir yaptırım o dönem için söz konusu değildir. Ancak Sputnik News, Türkiye'yi kendine çekebilmek adına ABD ve AB ilişkilerini hedef alan haber söylemlerine başvurmaktadır.

Aralık ayı içerisinde tek bir nötr haber değerlendirilmiştir. 12.12.2019 başlıklı “Türk Dışişleri'nden ABD'deki yaptırım tasarısına tepki” haberin girişinde “Türkiye Dışişleri Bakanlığı, ABD Senatosu'nun Dış İlişkiler Komitesi'nde kabul edilen Türkiye'ye yönelik yaptırım öngören tasarı hakkında açıklamada bulundu” açıklamalarına yer verilmiştir. Burada Rusya'nın bölgedeki hâkimiyetini arttırabilmesi için Türkiye'yi yanına çekmesi gerekmektedir. Bu nedenle söylem olarak Türkiye'nin tepkisini dile getiren Sputnik News, ideolojik olarak Rusya'nın Suriye politikasına yönelik düzenlemektedir. Bu şekilde uluslararası arenada Türkiye'yi yalnız bıraktırmak isteyen Sputnik News, bölgede iyi ilişkiler kurması için Rusya'ya yönelik haber söylemleri kullanmaktadır. Genel anlamda başlıklar ve girişler birbirlerini tamamlayıcı şekilde kullanarak haberin doğasına uygun söylemler kullanılmıştır. Ancak haber söylemleri Rusya'nın Suriye politikasına göre şekillenmiştir. Rusya'nın Türkiye'yi hem kontrol ettiği hem de bölgede müttefik olduğu kamuoyuna yansıtılmıştır.

4.4.2. Makro Yapıya Yönelik Şematik Analiz

4.4.2.1. Ana Olay ve Sunuş Biçimi

Sputnik News haber başlık ve girişlerini tematik olarak uyum içinde kullanmıştır. Ana olay sunumunda yardım görüş ve fikirlere yer vermeden doğrudan yetkili kişilerin konuşmalarına yer verilmiştir. Bu konuşmaların kamuoyu ile paylaşılma zamanı ise

Rusya'nın Türkiye ilişkisiyle paralellik göstermektedir. Daha açık bir ifadeyle Sputnik News, Rusya'nın Türkiye ile arasındaki diplomatik ilişkilerin haber söylemlerinde baz almıştır. Bu durum Sputnik News'in ulusal çıkarlarını önemseydiğini göstermektedir. Olumsuz haberlerin birçoğunu Türkiye üzerinden NATO ve ABD'ye gerçekleştirmiştir. Rusya bölgede Türkiye'ye karşı dengeli bir politika izlediği için ve Barış Pınarı Harekâtı'nın aşamasına göre açıklamaları yapmıştır.

Sputnik News, Rusya ile iyi ilişkilerinin olduğu noktalarda Türkiye'yi savunan söylemlere yer vermiştir. ABD Başkanı Trump'ın ekonominizi mahvederim demesine karşı Rusya yetkilisi 'Türkiye'nin ekonomisine zarar gelmez' ifadelerine yer verilmiştir. Aynı zamanda Türkiye'nin yetkili kurumların operasyon hakkındaki açıklamalarına yer verilmiştir. Türkiye'nin yaptığı açıklamalar bu anlamda Türkiye ile bölgede hareket eden bir Rusya imajı çizilmiştir. Ancak bölgede Suriye'nin çıkarlarına da önem veren Rusya'nın bu çizgisini belli edilmemesi adına Türkiye'ye yönelik olumsuz söylemlere de yer vermek zorundadır. Bu yüzden Türkiye'yi doğrudan hedef alan söylemler yerine Türkiye'nin ABD ve NATO ilişkileri Sputnik News tarafından hedef alınmıştır. Sputnik News bu nedenle haberlerini söylem olarak bir denge üzerine oturtmak zorundadır. Çünkü Rusya, Türkiye'nin ABD ve NATO ile iyi ilişkiler içerisinde olmasını istememektedir. Türkiye'nin ABD ve NATO ile iyi giden açıklamalara karşın Sputnik News anında Türkiye'ye yönelik olumsuz haber girişimlerinde bulunmuştur.

Sputnik News Türkiye'nin Barış Pınarı Harekâtına yönelik neden gerçekleştiğini açıkça ifade etmiştir. Sputnik News bu anlamda operasyon amaç ve detayları objektif bir şekilde kamuoyu paylaşmıştır. Aynı zamanda operasyon sürecine yönelik destek açıklaması yapan ülke ve kurumların söylemlerine haberlerinde yer vermiştir. Rusya aynı zamanda bölgede aktör olan devletleri Suriye ile görüşme çağrısı yapmıştır. Bölgede Esad yönetimini de destekleyen Rusya, Suriye'nin de çıkarlarını koruduğunu göstermek istemiştir.

4.8.2.Ardalan ve Bağlam Bilgisi

Bu bölümde Barış Pınarı Harekâtına yönelik politik ve sosyal unsurlar incelenmiştir. Ardalan ve bağlam bilgisi ana olayın sunumunda kullanılan yardımcı öğeler olarak kullanılmaktadır. Bu sayede haber farklı konular desteklenerek toplumsal bir form haline getirilir. Barış Pınarı Harekâtına ilişkin Ardalan ve Bağlam bilgisi içeren haberler genel olarak değerlendirilmiştir.

09.10.2019 tarihinde yer alan “AB Konseyinden Barış Pınarı Harekâtı açıklaması: Tüm bölgenin istikrarına zarar verir” başlıklı haber içerisinde “28 üye ülke” belirtilerek operasyona olan tepkinin büyüklüğü arttırılmıştır. Haberin devamında “Suriye'de sivilleri

korunması ve insani yardımın ulaştırılması konusundaki uyarısını yinelemektedir” ifadesine yer verilerek Türkiye’nin bölgedeki sivillere zarar verdiği izlenimi yaratılmıştır. Barış Pınarı Harekâtını toplumsal ve insani bir tavırla ele alarak okuyucu üzerinde tepkinin arttırılması ve duygusal olarak olumsuz tepkinin pekiştirilmesi amaçlanmıştır. 10.10.2019 tarihinde yer alan “Akçakale’ye 10 roket düştü 8 yaralı” başlıklı haber içerisinde “Roket atışından dolayı ilçede büyük bir korku yaşanırken, bazı çocuk ve kadınların korkudan ağladıkları görüldü” ifadeleri kullanılarak sınır köy civarında oturan halkın korkması ve tedirginliğinin artması amaçlanmıştır. 10.10.2019 tarihinde yer alan “Türkiye’nin harekâtı dengeleri Batı aleyhine değiştirecek cinsten, harekâtın etkileri yıllar sonra anlaşılacak” başlıklı haber içerisinde Fırat Kalkanı Harekâtı, Zeytin Dalı Harekâtı süreçlerine değinilerek Barış Pınarı Harekâtı desteklenecek şekilde bağlanmıştır. Ancak “Türk ordusunun girmesi” ve “Türkiye’yi ‘düşman’ tanımlı içine oturtmaları” ifade edilerek okuyucu üzerinde olumsuz bir algı pekiştirilmiştir. Bu durumda okuyucu yapılan 3 harekâtı aynı olumsuzluk üzerinden değerlendirecektir. 10.10.2019 tarihinde yer alan “BM Barış Pınarı Harekâtı nedeniyle on binlerce sivil evlerini terk ediyor” başlıklı haber içerisinde “On binlerce sivil çatışma bölgesini terk ederek sığınacak güvenli yerler arıyor” ifadeleri kullanılmıştır. Özellikle haber başlığında Birleşmiş Milletler (BM) kavramına yer verilerek güven arttırılmış ve Suriye’de sivilleri çatışma bölgesinde kaldığını ifade etmiştir. Türkiye üzerine olumsuz bir senaryo çizmeye çalışan Sputnik News, insanda vicdan ve duygusal noktaları hedef alarak harekâtı olumsuz açıdan dramatize etmek istemiştir. 11.10.2019 tarihinde yer alan “ABD’li yetkililer Barış Pınarı Harekâtı’nı yapmak, Türkiye için çok büyük bir hata oldu” haber içerisinde “Türkler bize nerede operasyon düzenlemek istedikleri ve askeri hedeflerinin ne olduğuyla ilgili genel bilgileri verdi. Bizce hepsi berbat fikirler.” İfadelerine yer vererek operasyon sürecini etnik köken yapısına indirgemıştır. Türkiye yerine Türkler ifadesi kullanılarak nefret söylemine kadar genişletebilecek ifade kullanmıştır. Operasyon sürecini “Türkler” diye vurgulaması hem dünya hem de ülkesinde yaşayan Türkleri hedef göstermektedir. Bu nedenle kutuplaştırıcı ve ayrıştırıcı bir söylem kullanılmıştır. Aynı zamanda “bizce berbat fikirler” diyerek biz ifadesini ABD için kullanmıştır. Bu durumda üst yetkili kişinin düşünce ve davranışlarını ABD’nin operasyon sürecine dolaylı yaklaşımını ortaya çıkarmaktadır. Bu durumda üst yetkili kişinin açıklamaları operasyonu olumsuz bir şekilde pekiştirilerek okuyucuya sunulmuştur. 12.10.2019 tarihinde yer alan “Arap Birliği Genel Sekreteri Türkiye’nin Suriye operasyonu işgal ve egemenlik ihlalidir” haber içerisinde “22 üye devletten oluşan örgüt” ifadesi kullanılarak tepkinin büyüklüğü vurgulanmıştır. Böyle kurum ya örgütlerin sayıca ifade edilmeleri kamuoyunu etki altına almak için kullanılmaktadır. Aynı

zamanda Türkiye'nin başlattığı harekâtı haber içerisinde “operasyonu işgaldır ve Suriye'nin egemenliğinin ihlalidir” ifadelerine yer verilmiştir. Bu haber söylemi ile Türkiye suçlu gösterilerek operasyon, işgal olarak ifade edilmiştir. Bu söylemler ile hazırlanan haberler, olumsuz düşünceyi daha da pekiştirerek ön yargı tutumundan, okuyucuyu kesin ve net yargılarda bulunmasına neden olmaktadır. 14.10.2019 tarihinde yer alan “ABD’li Senatör Graham’dan Türkiye’ye tehdit İran’a uygulananlardan beri en felç edici yaptırımlar olacak” başlıklı haber içerisinde “‘Barış Pınarı Harekâtı’ dolayısıyla Türkiye’ye yönelik tehditlerini sürdürüyor” ifadelerine yer verilerek Türkiye’ye yapılacak yaptırımlar İran ile kıyaslanarak Türkiye’ye gözdağı verilmeye çalışmıştır. Aynı zamanda yaptırımların çok büyük algısı olacağı izlenimi yaratılarak olumsuz bir şekilde İran örnek gösterilmiştir. 22.10.2019 tarihinde yer alan “Tel Abyad’a Suriye Milli Ordusu militanları sevk edildi” başlıklı haber içerisinde “Askeri elbiseler giyen ve elbiselerinin üzerinde Türk bayrağı ile SMO flaması bulunan militanlar” ifadesine yer verilmiştir. Türk bayrağı taşıyan üniformalı militanlar ifadesi ile Türkiye’nin uluslararası itibarı hedef alınarak “militan” ifadesiyle olumsuz anlam pekiştirilmiştir. Bölgede yaşanan çatışmaları da “YPG ile savaşıacaklar” ifadesiyle veren Sputnik News, terör örgütlerine karşı Türkiye’nin militanları savaştırdığı ifade edilmiştir. 26.10.2019 tarihinde yer alan “Jeffrey Türkiye’nin desteklediği Suriyeli muhalif unsurların davranışları konusunda çok endişeliyiz” başlıklı haber içerisinde “20’den fazla sivilin öldürüldüğünü ve daha fazla sayıda sivilin de yaralandığını zannediyorum” ifadelerine yer verilerek Türkiye’nin bölgedeki sivilleri dikkate almadığı ve buna rağmen operasyonu sürdürdüğü algısı amaçlanmıştır. Ayrıca haber içerisinde “20’den fazla” ifadesiyle teyit edilmemiş bilgiyi haberi dramatize etmek için kullanılmıştır. Haber doğruluğu kesin olmayan bir rakam üzerinden kamuoyuna sunularak kayıpların daha çok olduğu ima edilmiştir. Bu durum uluslararası anlamda Türkiye’yi saldıran ve savaş yanlısı göstermek için pekiştirilmiştir.

4.4.2.2. Haber Kaynakları

Bu başlıkta Sputnik News’in, Barış Pınarı Harekâtına yönelik haberlerinin kaynakları araştırılmıştır. Yapılan haberlerde muhabirler röportajları kendileri yapmış bir şekilde kamuoyuna sunmuştur. Aynı zamanda editörler kendi içeriklerini de oluşturarak olayları özetleyen haber içeriklerinde yer vermiştir. Haberlerde genel olarak birden fazla kaynak kullanıldığı tespit edilmiştir. Kullanılan kaynakları fazla olması sebebiyle sıralanarak gösterilmiştir.

- Alman Televizyon Kanalı ZDF
- Alman Bild Gazetesi
- Anadolu Ajansı (AA)
- Bloomberght
- Bulgaristan Ulusal Radyosu (BNR)
- CNN International
- Deutsche Welle Türkçe (DW)
- Dünya Gazetesi
- Economy Times Gazetesi
- France 2 Televizyonuna
- Hirek/Hvg.Hu
- Hollanda Radyo Ve Televizyon Şirketi (TROS)
- İzvestiya Gazetesi
- New York Times Gazetesi
- Norveç Dagbladet Gazetesi
- Pais Gazetesine
- RCI Televizyonu
- Reuters Haber Ajansı
- Rossiya 1 Televizyonu
- Sky News
- Suriye Devlet Televizyonu (SANA)
- Suudi Arabistan Resmi Haber Ajansı (SPA)
- WAM Haber Ajansı
- Washington Post

Sputnik News, haber içeriklerinde Türkiye'nin yetkili isimlerinin demeçlerine vermiştir. Aynı zamanda kurumların açıklamalarını da doğrudan alıntılama yöntemiyle kamuoyuna sunmuştur. Sputnik News kurumların açıklamalarını birincil kaynak olarak kullanmıştır.

Haber kaynaklarının bazılarında detaysız bir şekilde genelleme yapılmıştır. Örneğin “gazetecilere konuştu” ya da “bazı basın organları” diye ifade edilerek haber kaynağı belirtilmemiştir. Haber içeriklerinde başvuru olan diğer kaynaklar yetkili isimlerin sosyal medya platformları olmuştur. Örneğin Facebook ve Twitter gibi mecralarda açıklama yapan yetkililerin ifadelerini doğrudan aktarılmıştır. Sputnik News, haber açıklamalarına yer

verirken yetkili kişilerin kurumlarını ön plana çıkartmıştır. Örneğin “BM İnsani Yardımlar Baş Danışmanı, Arap Birliği Genel Sekreteri, Milli Savunma Bakanı (MSB), Suriye Halk Konseyi Başkanı, Suudi Arabistan Odalar Birliği Başkanı” gibi temsil edilen kurumlar haber içerisinde detaylı şekilde verilmiştir.

Genel olarak haber kaynaklarını zenginleştiren Sputnik News, daha çok Türkiye’nin ABD ve AB ilişkilerini hedef alan ajans ya da gazetelerin söylemlerine başvurmuştur. Rusya tarafından yapılan açıklamalar daha çok Sputnik News’in muhabirleri kaynak olarak verilmiştir. Nitekim Rusya politikasını haber üzerinde etkin kılmaya çalışan Sputnik News, Türkiye’yi kendi yanında müttefik olarak göstermiştir. Bu nedenle Rusya tarafından yapılan açıklamalar ve Kremlin’i ilgilendiren gelişmeleri Sputnik News muhabirleri hazırlamıştır.

4.4.3. Mikro Yapıya Yönelik Analiz Çalışması

4.4.3.1. Sentaktik Analiz

Bu bölümde haberlerde kullanılan cümle yapıları incelenmiştir. Cümle yapılarına değinilerek uzunluk ve kısalıklarına, bileşik ya da karmaşık oluşlarına, etken ya da edilgen aktif ya da pasif kullanımları detaylıca araştırılmıştır. Sputnik News haber sitesinin, Barış Pınarı Harekâtı’na yönelik olay örgüsünü cümle yapılarında, nasıl ele aldığı ve işlediği değerlendirilecektir.

Sputnik News, Barış Pınarı Harekâtına ilişkin haberlerin genelinde devrik cümle yapılarına yer vermiştir. Örneğin “Suudi Arabistan’dan Türkiye’ye kınama” başlığında devrik yapıda cümle yapısı kullanılmıştır. Bu yapıdaki başlıklar yüklemsiz bırakılarak okuyucuya yorum imkânı sunmaktadır. Haber içerisinde yargı bildiren yükleme yer vermemek için devrik ve basit yapıda cümleler kullanılmaktadır. Sputnik başlıklarının genelinde basit ve devrik cümleler kullanmıştır. Ancak doğrudan aktarım söz konusu olan başlıklar alıntılama yoluyla verilmiştir. Örneğin “Trump: Türkiye’yi yakından izliyorum, kuralına göre oynamazlarsa mahvederim” başlıklı haber doğrudan aktarılmıştır. Sputnik News başlıklarının genelinde etken yapıda okuyucuya aktarmıştır. Etken yapı cümle kullanımlarında söz sahibi tarafın ve erk sahibinin gücü ortaya çıkmaktadır. Çünkü etken yapı cümleler, özneyi ön plana çıkartarak ideolojik söylemin etkin bir şekilde sunmaya imkân tanımaktadır. Örneğin “Finlandiya, Türkiye’ye silah satışını askıya aldı” başlığında Finlandiya’nın yaptırım söylemi olarak vurgulanmıştır. Ancak bazı haberlerinde edilgen yapı da cümle kullanımı gerçekleştirmiştir. Örneğin “Barış Pınarı Harekâtı kapsamında Tel Abyad sınırına yüzlerce ÖSO militanı ile birlikte ağır silahlar gönderildi” cümlesinde edilgen yapı kullanarak yüklem vurgulanmıştır.

Sputnik News, cümle yapılarını genellikle ABD ve AB yetkililerinin açıklamalarıyla çevrelemiştir. AB ülkelerinin söylemlerini basit cümleler ile haber metnine yansıtan Sputnik News, ABD açıklamalarında Türkiye’yi tehdit edici ifadeleri sıkça fazla kullanmıştır. Örneğin “ABD’den Türkiye’ye yaptırım hazırlığı Trump güçlü yaptırım yetkisi veren kararnameyi imzaladı” başlığında Türkiye’yi tehdit ifadeler kullanılmıştır. Sputnik News olay örgüsünü Barış Pınarı Harekâtı üzerinden Türkiye’ye yönelik tepkileri haberlerine yansıtmıştır. Bu durum Rusya’nın Suriye politikasıyla uyusmaktadır. Çünkü Rusya, ABD ve AB birliklerini Suriye bölgesinde istememekle beraber destekçisi olduğu yerel grupları da bölgeden uzaklaştırmak istemektedir. Türkiye’nin terör unsuru olarak gördüğü YPG/PYD/PKK örgütleri de ABD ve AB ülkeleri tarafından desteklenmektedir. Rusya bu durumu göz önünde bulundurarak Türkiye’yi kendinse çekerek Suriye bölgesinde stratejik hamleler yapmaktadır. Bu yüzden Sputnik News cümle yapılarını Türkiye’yi, ABD ve AB’ye karşı kışkırtarak şekilde kullanarak Rusya ile yakınlaştırmaya çalışmaktadır.

4.4.3.2. Sözcük Seçimleri

Söylem analizinin en önemli bölümlerinden olan sözcük seçimleri, haber sunumunda olumlu-olumsuz durumu vurgulayan ve haber içeriğindeki ideolojik yansımanın en önemli parçasını oluşturmaktadır. Sözcük seçimleri haber kurgusunun ideolojik yansımalarını düzenleyen ve çeşitlendiren bir yapıdan ibarettir. Haberin başlığından başlayan bu süreç giriş ve metin içinde olmak üzere haberin tüm evrelerinde kullanılmaktadır. Seçilen kelimeler kurumun ve muhabirin benimsediği ideolojiyi yansıtmaktadır. Bu yüzden benimsenen ideoloji doğrultusunda harmanlanan haber, özenle seçilmiş kelimelerden oluşmaktadır. Sputnik News, kelime seçimlerinde Rusya’nın Suriye politikasını ideolojik olarak kelimelere yansıtmıştır. Haberlerinde genelinde liderlerin ifadelerine yer verilmiş ve kurum açıklamalarının olumsuzluk içeren kelimeleri ön plana çıkartılmıştır. Örneğin “Fransa Türkiye’nin Suriye’ye saldırısı durmak zorunda” (09.10.2019) haber başlığında Fransa’nın “saldırı” ifadesi başlığa taşınmıştır. NATO üyesi olan Türkiye, aynı zamanda yaşanabilecek askeri müdahalelere karşı Fransa ile müttefik durumdadır. Sputnik News, bu durumu göz önünde bulundurarak Türkiye’nin müttefiki olması gerekirken Fransa’nın “saldırı” ifadesini kullanmasını başlıkta vurgulamıştır. Bu tutum hem kamuoyunda olumsuz bir etki yaratmış, hem de Türkiye’nin NATO ile ilişkilerini hedef alınmıştır. Bir başka haberde “Trump, NATO üyesi Türkiye Suriye’yi işgal etti, bunu onaylamıyoruz” (09.10.2019) başlığında Türkiye’nin NATO üyesi olduğu ideolojik söylem için kullanılmıştır. Haberin devamında Trump “işgal” ifadesini kullanmıştır ve bu söylemi Sputnik News’in Türkiye ve ABD ilişkilerini hedef

almak için vurgulanarak kullanılmıştır. Sputnik News haber kelime seçimlerinde Barış Pınarı Harekâtı'na verilen tepkilere odaklanmıştır. Örneğin bir başka haberde “ABD’de Cumhuriyetçi vekiller Türkiye aleyhinde yaptırım tasarısı sunacak” (11.10.2019) başlıklı haber içerisinde “Erdoğan rejimi” ifadesine yer verilmiştir. Bu ifadeyle beraber Türkiye Cumhuriyeti’ni bir rejim olarak nitelemiş ve kamuoyunda diktatörlük algısı oluşturulmak istenmiştir. “Barış Pınarı Harekâtı kapsamında Tel Abyad sınırına yüzlerce ÖSO militanı ile birlikte ağır silahlar gönderildi” (11.10.2019) başlığında “militan” kelimesi kullanarak Türkiye’ye yönelik itibarsızlaşma çalışması yapılmıştır. Operasyon sürecince Türkiye’nin bölgede terör unsurları yerine “Kürtleri” hedef aldığını söyleyen ABD’nin söylemlerinin ön plana çıkartmaya çalışan Sputnik News, Türkiye’nin bölgede etnik yapıyı değiştirmeye çalıştığı algısını oluşturmak istemiştir. En genel haliyle Operasyon sürecini aktarırken “şiddet, işgal, Türk, Kürt, militan, saldırı” kelimelerine sıkça yer veren Sputnik News bu söylemlerini daha çok ABD ve AB ülkeleri çevresinde kullanmıştır.

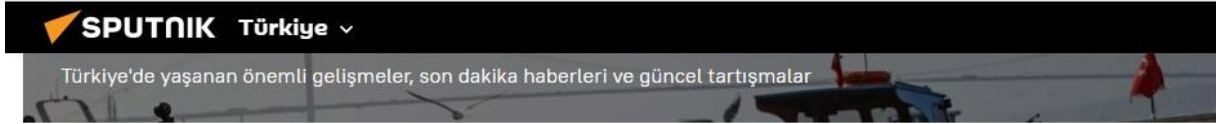
4.4.3.3. Haberlerin Retoriği

Sputnik News’in Barış Pınarı Harekâtına yönelik haber sunumlarında retoriksel yönetime başvurduğu tespit edilmiştir. Haberin inandırıcılığını arttırmak ve kamuoyuna daha iyi nüfuz edebilmek için haber içerisinde tepki büyüklüğünü ifade eden retoriksel stratejilere başvurulmuştur. Örneğin “AB üyesi 28 ülkeden ortak açıklama Türkiye operasyona son vermeli, güvenli bölge için maddi yardım sağlanmayacak” 09.10.2019 haber söyleminde 28 ülke özellikle belirtilerek Barış Pınarı Harekâtına ülkelerin verdiği tepkinin çoğunluğu ifade edilmiştir. 11.10.2019 tarihinde yapılan haberde ise “Barış Pınarı Harekâtı’nın 3. günü BM’ye göre 70 binden fazla sivil evini terk etti” söylemine yer verilerek neden-sonuç ilişkisi içerisinde Barış Pınarı Harekâtı’nın 70 bin sivilin evini terk etmesine neden olduğu ifade edilmiştir. Aynı zamanda haber içerisinde rakamsal ifadeler kullanılarak, evlerini terk edenlerin sayıca büyüklüğü ifade edilmiştir. Sputnik News’in haberdeki inandırıcılığı arttırmak adına rakamsal ifadelere başvurduğu söylemler sırasıyla verilmiştir.

- “Ulusal Meclis’te 121 'evet' oyuyla kabul edilen sembolik karar tasarısında, Barış Pınarı Harekâtı’nın sona erdirilmesi istendi. Tasarıda, Suriye’nin kuzeyindeki çatışmalara derhal son verilmesi istendi.” (31.10.2019)
- “Türkiye, Haseke bölgesindeki Malkiye şehri yakınlarındaki Mansur barajını bombalıyor. Baraj, 2 milyonluk nüfusu içme suyuyla temin ediyor" duyurusunu yaptı.” (09.10.2019)

- “Temsilciler Meclisi'nde Liz Cheney öncülüğündeki 29 Cumhuriyetçi vekil, Suriye'nin kuzeyine yönelik askerîharekâtı gerekçe göstererek Türkiye aleyhinde yaptırım tasarısı sunacaklarını duyurdu.” (11.10.2019)
- “Kürt yetkililere göre Türkiye sınırındaki Mabruka Kampı'ndan 7 binden fazla mülteci güneyde Haseke'ye yakın bir yere nakledilecek, Ayn İsa'daki kampta bulunan 13 bin mülteci için de yer değişikliği gerekiyor.” (11.10.2019)
- “Suriye'nin kuzeydoğusunda 650 bin kişiye gıda yardımında bulunan Birleşmiş Milletler'in (BM) Dünya Gıda Programı (WFO), Rasulayn ve Tel Abyad'ı terk etmek zorunda kalanların sayısının 70 bini geçtiğini duyurdu.” (11.10.2019)
- “Türkiye'de 300 bin kadar Suriyeli Kürtün bulunduğunu ve bu kişilerin YPG tarafından zorlanarak yerlerinden edildiğini dile getiren Esenli'nin, muhataplarına, bu kişilerin harekât sayesinde yurtlarına dönmelerinin sağlanacağını aktardığı öğrenildi.” (11.10.2019)
- “Almanya, 2018 yılında Türkiye'ye 243 milyon euro (268 milyon dolar) değerinde silah ihraç etmişti.” (12.10.2019)

Sputnik News bazı haberlerin içerisinde Barış Pınarı Harekâtını hedef alabilecek rakamsal ifadelerle başvurduğu görülmüştür. Özellikle kınama ve bölgedeki siviller üzerine yoğunlaşan Sputnik News haberlerindeki inandırıcılığı ve güvenoyunu arttırmak istemiştir. Haberlerde kullanılan bir diğer inandırıcı öge fotoğraf kullanımıdır. Haber içerikleriyle uyumlu kullanılması durumunda fotoğraf haberin destekleyen bir bütünlük kazanır. Bu durum okuyucu tarafından güven veren bir durum olarak algılanır ve haberi doğruluğunu kendi terazinde olumlu olarak değerlendirir. Örneğin 09.10.2019 tarihli “Türkiye’nin Suriye’deki harekâtı IŞİD’in güçlenmesine yol açabilir” başlıklı haberin görselinde IŞİD’i temsil iddia ettiği bayrak gökyüzünde dalgalanmadır. Bu durum okuyucu tarafından olumsuz bir algı yaratmakta ve bölgede gayri meşru silahlı haydutların bir devlet kurma hayali olduğu iddia edilmektedir. Bu durum Barış Pınarı Harekâtına yönelik neden-sonuç ilişkisi bağlamında verilerek Türkiye’yi IŞİD’in eylemlerine karşı sorumlu tutmaktadır. Bu durum okuyucu açısından Türkiye’yi olumsuz bir itibar kazandırarak terör unsurlarıyla beraber hareket ettiği izlenimi oluşturmaktadır.

'Türkiye'nin Suriye'deki harekatı IŞİD'in güçlenmesine yol açabilir'

22:00 09.10.2019 (güncellendi: 22:03 09.10.2019)

© AFP 2022 / DELIL SOULEIMAN

Görsel 4.4 Sputnik News, IŞİD Bayrağı

Bir başka uyumsuz fotoğraf 10.10.2019 tarihli “Barış Pınarı Harekatı’na dünyadan tepkiler” haber başlığında kullanılmıştır. Haber başlığında ülkelerden gelen tepkiler ifade edilmiştir ancak fotoğraf kullanımında yaşam sürülen bir şehirden çıkan dumanları gösterilmiştir. Bu fotoğraf ile Türkiye’nin bölgedeki sivilleri hedef aldığı algısı oluşturulmak istenmiştir.

Barış Pınarı Harekatı'na dünyadan tepkiler

12:33 10.10.2019 (güncellendi: 19:01 10.10.2019)

© AA / Kerem Kocalar

Görsel 4.5 Sputnik New, Şehirden Yükselen Dumanlar

Bir başka 11.10.2019 tarihli haberde “Barış Pınarı Harekâtı’nın 3. günü BM’ye göre 70 binden fazla sivil evini terk etti” ifadeleriyle Barış Pınarı Harekâtı’nın sivilleri hedef aldığını ima eden fotoğraf kullanımına yer verilmiştir. Bölgeden yükselen dumanların neden ve nasıl olduğu belirtilmeden sivillerin evlerini terk ettiği ifade edilmiştir.

Görsel 4.6 Sputnik News, Belirsiz Şehir Dumanları

Barış Pınarı Harekâtı devam ederken Türkiye’ye yönelik saldırılarda gerçekleşmiştir. Bu saldırı 11.10.2019 tarihinde “Nusaybin’de sivillere havanlı saldırı 8 kişi hayatını kaybetti, 35 yaralı” başlığında ifade edilmiştir. Yıkık bir ev önünde çocuk öznesine yer verilen fotoğrafta Barış Pınarı Harekâtı’nın neden olduğu sonuçlar ima edilmiştir.

Görsel 4.7 Sputnik News, Yıkılan Şehir Binası

Genel olarak Sputnik News haberlerinde uyumsuz ve Türkiye’yi itibarını zedeleyen fotoğraf kullanımlarına yer vermiştir. Bu algıyla Türkiye’nin operasyon sürecinin kamuoyundan desteklenmesinin önüne geçilmek istenmiştir. Aynı zamanda bölgede Türkiye’nin operasyon sürecinde yalnız olduğu imajını oluşturmak isteyen Sputnik News, Rusya’ya ile yakınlaşmasına sağlayacak söylemlere yer vermiştir.

4.5. Suriye Arap Haber Ajansı Sitesinde Yer Alan Haberlerin Analizi

4.5.1. Makro Yapıya Yönelik Tematik Analiz Başlıklar

4.5.1.1. Başlıklar

Suriye Arap Haber Ajansı, (SANA) Şam merkezli hükümet tarafından desteklenen yayın organıdır. SANA haber sitesinde, Barış Pınarı Harekâtına yönelik haberlerin detaylıca işlendiği ve Türkiye’ye yönelik sadece olumsuz haber içeriklerine yer verildiği tespit edilmiştir. Haber seçimlerinde siyasi söylemler, harekâta ilişkin açıklamalar ve harekâtın seyri ile ilgili açıklamalar seçilmiştir. Barış Pınar Harekâtına ilişkin Ekim ayı haber başlıkları tarihsel sırayla gösterilmiştir.

- Ekim Ayı Olumsuz Açıdan Aktarılan Haberler

- 1- “ABD El Cezire Bölgesinde Suriye’nin Egemenliğine Saldırmak İçin Türk Rejimi İle Yeniden Ortak Oldu” (07.10.2019)

- 2- “İran Suriye Topraklarına Karşı Herhangi Bir Türk Saldırganlığına Karşı Olduğunu Açıkladı” (08.10.2019)
- 3- “Avrupa Ülkeleri Türk Rejimini Suriye’ye Yönelik Saldırısını Durdurmaya Çağırıyor” (09.10.2019)
- 4- “Erdoğan Rejiminin Saldırgan Davranışı, Suriye Topraklarında Türkiye’nin Genişleme Hedeflerini Açıkça Gösteriyor” (09.10.2019)
- 5- “Putin Suriye Egemenliğine ve Toprak Bütünlüğüne Saygı Duyma Önemini Yeniden Vurguladı” (09.10.2019)
- 6- “Suriye Kuzeybatısındaki Bölgelere Yönelik Türk Saldırısı Başlatıldı” (10.10.2019)
- 7- “Antik Eserler ve Müzeler Müdürlüğü Türk Saldırganlığı, Binlerce Yıllık Arkeolojik Tepeleri Hedef Alıyor” (10.10.2019)
- 8- “Küba’nın Şam Büyükelçisi Ülkesinin Suriye’nin Egemenliği, İstiklali ve Birliğini Hedef Alan Türk Saldırısını Kınıyor” (10.10.2019)
- 9- “Suriye Topraklarına Yönelik Türk Saldırganlığını Kınayan Uluslararası Tutumlar” (10.10.2019)
- 10- “Suriye Türk Saldırganlığına Her Türlü Meşru Yolla Karşı Koyacağız” (10.10.2019)
- 11- “Almanya’da Türk Rejimine Silah İhracatının Durdurulması Talepleri Yükseliyor” (11.10.2019)
- 12- “Haseke’de Türk Saldırganlığını Protesto Eden Gösteriler Düzenlendi” (11.10.2019)
- 13- “İtalya Başbakanı Türk Rejiminden Suriye Topraklarına Yönelik Saldırısını Durdurma Talebini Yineledi” (11.10.2019)
- 14- “Putin Türkiye’nin Suriye Topraklarına Saldırısı Sonucunda IŞİD Teröristlerinin Yeniden Yayılması Tehlikesinden Uyardı” (11.10.2019)
- 15- “Saldırgan Türk Rejim Kuvvetleri Suriye’ye Yönelik Saldırılarını.Rasul Ayn’a Şiddetli Bombardımanlarını Sürdürüyor” (11.10.2019)
- 16- “Deyrezzor Halkı Türk Saldırganlığı ve ABD’nin İşgaline Karşı Protesto Gösterisi Yaptı” (12.10.2019)
- 17- “Grospiç Suriye Topraklarına Karşı Türk Saldırganlığı Uluslararası Kanunlara Açık Bir İhlaldir” (12.10.2019)
- 18- “Putin Suriye’deki Gayrimeşru Şekilde Mevcut Olan Yabancı Güçler Geri Çekilmelidir” (12.10.2019)
- 19- “Suriye Topraklarına Yönelik Türk Rejiminin Saldırganlığında 4 Türk Asker Öldürüldü 6 Asker de yaralandı” (12.10.2019)

- 20- “Türk Rejiminin Devam Ettiği Saldırganlığında Suriye’nin Kuzeyindeki Bir Dizi Bölgeler Bombardımana Maruz Kaldı” (12.10.2019)
- 21- “ABD Başkentinde ve Avrupa’nın Farklı Bölgelerinde Türk Saldırganlığını Kınayan Gösteriler Yer Alıyor” (13.10.2019)
- 22- “Haseke ve Deyrezzor Halkı Türk Saldırganlığını Protesto Ediyor” (13.10.2019)
- 23- “Suriye Topraklarına Yönelik Türk Saldırganlığı 5. Günde Olarak Devam Ediliyor” (13.10.2019)
- 24- “Türk İşgal Uçakları Rasul Ayn’da Yeni Bir Katliama İmza Attı” (13.10.2019)
- 25- “Dera’da Türk Saldırganlığına ve Suriyelilere Karşı Süregelen Suçlarına Karşı Protesto Gösterileri” (14.10.2019)
- 26- “Mogherini Suriye Topraklarına Yönelik Türk Saldırısına Eleştirilerini Yineledi” (14.10.2019)
- 27- “Ordu Birlikleri Türk Saldırılarına Karşı Koymak İçin Kuzeye Hareket Ediyor, Haseke Ahalisi de Kutlamalar Yapıyor” (14.10.2019)
- 28- “Suriye’ye Yönelik Türk Saldırganlığı Sebebiyle 160 Bin Kişi Yerlerinden Edildi” (14.10.2019)
- 29- “Türk Saldırganlığı Bombardımanlarına Devam Ediyor. ABD ve Yabancı Güçler Suriye kuzeydoğusundaki bölgelerden çekiliyor” (14.10.2019)
- 30- “Türk Saldırganlığına Yönelik Kınamalar Sürüyor. Fransa ve Almanya AB’ni Durdurma Zorunluluğuna Çağrı Yapmaya Davet Etti” (14.10.2019)
- 31- “Roma Türkiye’ye Silah İhracatını Askıya Almayı Planlıyor” (15.10.2019)
- 32- “Suriye Topraklarına Yönelik Türk Saldırganlığına Kınamalar Sürüyor” (15.10.2019)
- 33- “Türk Saldırgan Güçlerinin Bombardımanında 2 Sivil Vatandaş Şehit Düştü. Girdikleri Birkaç Bölgelerde Yağmalar Yer Alıyor” (15.10.2019)
- 34- “Türk Saldırganlığını Protesto Eden Gösteriler Sürüyor” (15.10.2019)
- 35- “Kanada ve Çek Cumhuriyeti Suriye Topraklarına Türk Saldırganlığını Kınayarak Bölge Güven ve İstikrarını Tehdit Ediyor” (16.10.2019)
- 36- “Suriye’de Cereyan Edenler Sonuncusu Türk Saldırganlığı Olan Uluslararası Kanunlara Yönelik İhlallerin Tehlikeli Örneğidir” (16.10.2019)
- 37- “Türk Saldırgan Güçleri Malikiye Kentinin Kuzeyindeki Kasr Zeyb Köyünü Bombaladı” (16.10.2019)
- 38- “Dışişleri Türkiye’nin Suriye Topraklarına Saldırması, Erdoğan’ın Yayılımcı Hırs ve Geçmiş Zaman Evhamlarının Sonucudur” (17.10.2019)

- 39- “Erdoğan’ın Ülkemize Yönelik Saldırısı İşgaldir Suriye’de Bütün Meşru Vesilelerle Karşılık Verecektir” (17.10.2019)
- 40- “Güvenlik Konseyi Türkiye’nin Suriye Topraklarına Saldırması Bölgesel Güvenliği Baltalıyor” (17.10.2019)
- 41- “Kamışlı Kentinde Türk Saldırganlığında Hasar Gören Elektrik Hatların Onarım Çalışmaları Bitirildi” (17.10.2019)
- 42- “Türk İşgal Kuvvetleri Rasul Ayn Kenti Semtlerine Havadan ve Karadan Saldırı Düzenliyor” (17.10.2019)
- 43- “Çek Cumhuriyeti Başkanı Erdoğan Rejimi Suriye’de Savaş Suçları İşliyor” (18.10.2019)
- 44- “Türk Saldırganlığının Bombardımanı Sonucunda Rasul Ayn Kırsalında 5 Vatandaş Şehit ve 20 Vatandaş Yaralı Düştü” (18.10.2019)
- 45- “Alman Politikacılar, Suriye Topraklarına Yönelik Saldırganlığı Nedeniyle Erdoğan’a Cezai Tedbirler Alma Çağrısında Bulundu” (19.10.2019)
- 46- “Babich Suriye Topraklarına Yönelik Türk Saldırganlığı Kabul Edilemez Bir Durum” (19.10.2019)
- 47- “Deliller Belgeliyor..Erdoğan Rejimi Sivil Kampları Bombalayarak IŞİD Teröristlerini Aileleriyle Birlikte Tahliye Etti” (19.10.2019)
- 48- “Türk İşgal Kuvvetleri İki Köyü İşgal Etti Rasul Ayn’ı Bombaladı.. Amerikan İşgali De IŞİD Teröristlerini Irak’a Taşımaya Devam Ediyor” (19.10.2019)
- 49- “Türk Rejimi Kiralıklarının Sızma Girişimleri Çökertildi” (19.10.2019)
- 50- “Türk Saldırganlığı Sonucunda Yerinden Edilmiş Sivillere Her Türlü Yardımlar Sağlama Çalışmalarına Devam Ediliyor” (19.10.2019)
- 51- “Deyrezzor’da Türk Saldırganlığını Kınama ve Ordu Zaferlerine Sevgi Gösterileri” (20.10.2019)
- 52- “İşgalci Türkiye Suriye Topraklarına Yönelik Saldırganlığını Sürdürerek Haseke Kırsalı Rasul Ayn Kentini İşgal Etti” (20.10.2019)
- 53- “Suriye Kuzeyinde Bir Türk Asker Öldürüldü” (20.10.2019)
- 54- “Çek Meclisi Başkan Vekili Türk Rejimi Kuvvetlerinin Suriye’de Savaş Suçu İşliyor” (21.10.2019)
- 55- “İran Suriye’nin Toprak Bütünlüğüne ve Egemenliğine Bağlılığı Yeniledi” (21.10.2019)
- 56- “Kıbrıs, Suriye Topraklarına Yönelik Türk Saldırganlığını Kınadı Kabul Edilemez Despotluk” (21.10.2019)

- 57- “Times Suriyeye Yönelik Saldırısında Türkiye Uluslararasıca Yasaklı Silahlar Kullandı” (21.10.2019)
- 58- “İsveç Başbakanı Türkiye’nin Yaptıkları Sorumsuzluk ve Uluslararası Hukuka Aykırı” (22.10.2019)
- 59- “Pellegrini Slovakya, Türkiye Rejimine Silah İhracatını Durdurmaya Hazırlık Yapıyor” (22.10.2019)
- 60- Bogdanov Suriye’nin Egemenliğine ve Toprak Bütünlüğüne Olan Bağlılığını Yineledi (23.10.2019)
- 61- “Çin Suriye Topraklarına Yönelik Saldırganlığını Reddettiğini Yineledi” (23.10.2019)
- 62- “Kamışlı’da Türk Saldırganlığı Tarafından Hasar Gören Elektrik Hatların Onarım Çalışmaları Bitirildi” (23.10.2019)
- 63- “Nıbenzia Suriye Topraklarında İlegal Tüm Kuvvetlerin Çıkması Gerekıyor” (24.10.2019)
- 64- “Rasul Ayn’da Türk İşgaline ve Kiralıklarına Karşı Protesto Gösterileri Yer Aldı” (24.10.2019)
- 65- “Türk Saldırganlığı Sivillere Yönelik İnsanlık Faciasının Müjdecisi” (24.10.2019)
- 66- “Ordu Saldırgan Türk Güçlerinin Kuzeliye ve Tel Laban Köylerine Yönelik Saldırısına Karşı Koydu” (25.10.2019)
- 67- “Türk Saldırganlığı BM Kararları Astana ve Soçi Uzlaşma ve Sonuçlarına Açık İhlaldir” (25.10.2019)
- 68- “Çek Dışişleri Bakanı Türk Saldırganlığının Tüm Avrupa Tarafından Kınandığını Belirtiyor” (26.10.2019)
- 69- “Mikdat Suriye Türk Saldırganlığına Karşı Koyma ve Her Karış Toprağını Kurtarma Kararlılığında” (26.10.2019)
- 70- “Şükri Suriye Topraklarına Yönelik Türk Saldırganlığı Derhal Durdurulmalı” (26.10.2019)
- 71- “Haseke Rasul Ayn’da İşgalci 1 Türk Askeri Öldü 5 Kişi De Yaralandı” (27.10.2019)
- 72- “Suriye, Kuzeydeki Silahlı Grupların 30 Km Derinliğe Çekilmesini Memnuniyetle Karşıladı Türk Saldırganlığının Temel Bahanesini Geri Çekti” (27.10.2019)
- 73- “Erdoğan’ın Teröristleri İçme Suyunun Haseke Halkına Varmasını Engelliyor” (29.10.2019)
- 74- “Time Erdoğan Rejimi Suriye’nin Kuzeyinde Kiralıklarıyla Sivilleri Öldürüyor Soykırım İşliyor” (29.10.2019)

- 75- “Türkiye Sınırı Yakınlarındaki Dırbasiye Geçidi Yakınlarındaki Patlamada 6 Yaralı.. Türk Saldırganlığı Sürüyor” (29.10.2019)
- 76- “Ordu Birliklerimiz Türk Saldırganlığının ve Onlara Tabi Kiralık Teröristlerine Karşı Yoğun Çatışmalara Girdi” (30.10.2019)
- 77- “Türk Rejimi Bu Savaşta Amerikalının Vekilidir. Bütün Vesilelerle Çıkmadığı Zaman Savaştan Başka Bir Seçenek Kalmayacaktır” (31.10.2019)

SANA, ekim ayı içerisinde Barış Pınarı Harekâtı’na yönelik 77 olumsuz haber yapmıştır. Bu haberler siyasi ve askeri olarak sürecin nasıl ele alındığını ve okuyucuya nasıl sunulduğu araştırılmıştır. SANA, haber başlıkları üzerinde genel incelemeler yapılarak ve olumlu ve nötr haber başlık kullanımı değerlendirilmemiştir.

“ABD, El Cezire Bölgesinde Suriye’nin Egemenliğine Saldırmak İçin Türk Rejimi İle Yeniden Ortak Oldu” (07.10.2019) başlıklı haberde operasyon söylentilere karşı Türkiye ve ABD’nin iş birliği içerisinde olduğunu ve Suriye’ye saldıracaklarını ifade ederek olumsuz algı çalışması yapılmıştır. Operasyon daha başlamadan bölgedeki devletler tepki göstermeye başlamıştır. “İran Suriye Topraklarına Karşı Herhangi Bir Türk Saldırganlığına Karşı Olduğunu Açıkladı” (08.10.2019) başlıklı haberde İran’ın olası bir operasyon girişimine karşı olduğu ifade edilmiştir. Operasyon başladıktan kısa süre sonra “Putin Suriye Egemenliğine ve Toprak Bütünlüğüne Saygı Duyma Önemini Yeniden Vurguladı” (09.10.2019) haberine yer verilerek operasyonun Rusya tarafından Suriye topraklarına saygılı olunması gerektiği ifade edilmiştir. “Suriye Kuzeybatısındaki Bölgelere Yönelik Türk Saldırısı Başlatıldı” (09.10.2019) başlıklı haberde Türkiye’nin operasyonu saldırı olarak niteleyen SANA, Türkiye’ye yönelik olumsuz bir söyleme yer vermiştir. “Antik Eserler ve Müzeler Müdürlüğü Türk Saldırganlığı, Binlerce Yıllık Arkeolojik Tepeleri Hedef Alıyor” (10.10.2019) başlıklı haberde Barış Pınarı Harekâtı saldırı olarak değerlendirilirken tarihi eserlerin Türkiye operasyonu ile yok edildiği ifade edilmiştir. “Suriye Topraklarına Yönelik Türk Saldırganlığını Kınayan Uluslararası Tutumlar” (10.10.2019) haberinde Barış Pınarı Harekâtı saldırı olarak verilirken Türkiye’ye yönelik tepkiler tek haberde toplanmıştır. Bu şekilde haber içerisinde her ülkenin tepkilerinin büyüklüğü daha çok ortaya çıkacaktır. “Almanya’da Türk Rejimine Silah İhracatının Durdurulması Talepleri Yükseliyor” (11.10.2019) başlığında Türkiye bir rejim olarak değerlendirilirken operasyon nedeniyle yaptırımlar uygulayan ülkelerin açıklamalarına yer verilmiştir. “Saldırgan Türk Rejim Kuvvetleri Suriye’ye Yönelik Saldırıları Rasul Ayn’a Şiddetli Bombardımanlarını Sürdürüyor” (11.10.2019) başlığında Türkiye’nin bombardıman gerçekleştirdiğini ve saldırgan bir tutum sergilediğini ifade

etmiştir. “Deyrezzor Halkı Türk Saldırganlığı ve ABD’nin İşgaline Karşı Protesto Gösterisi Yaptı” başlıklı haberde Türkiye’nin başlattığı operasyonun işbirlikçisi olarak ABD gösterilmiştir. Aynı zamanda halkın tepkisini belirterek Türkiye’nin bölgede istenmediğini ifade edilmiştir. “Putin Suriye’deki Gayrimeşru Şekilde Mevcut Olan Yabancı Güçler Geri Çekilmelidir” (12.10.2019) başlığında ifade edilen gayrimeşru devletler Türkiye ve ABD olarak ifade edilmiştir. Aynı zamanda Putin’in açıklamalarına yer vererek Rusya’nın Suriye’nin yanında olduğu algısı oluşturulmak isteniyor. “Suriye Topraklarına Yönelik Türk Rejiminin Saldırganlığında 4 Türk Asker Öldürüldü 6 Asker de Yaralandı” (12.10.2019) başlığında Barış Pınarı Harekâtı’nın sırasında hayatını kaybeden askerler “öldürüldü” ifadesiyle verilmiştir. “Türk Rejiminin Devam Ettiği Saldırganlığında Suriye’nin Kuzeyindeki Bir Dizi Bölgeler Bombardımana Maruz Kaldı” (12.10.2019) haberlerinde Türkiye yerine sürekli Türk ifadesine başvurarak etnik yapıyı hedef haline getiren SANA, aynı zamanda rejim ifadesiyle Türkiye’nin yönetim biçimine olumsuz anlam yükleyen söylem kullanmaktadır. Aynı zamanda haber başlığında sivillere bakılmaksızın bölgenin bombalandığı algısı oluşturularak Türkiye’nin sivilleri görmezden geldiği algısı oluşturulmak istenmektedir. “ABD Başkentinde ve Avrupa’nın Farklı Bölgelerinde Türk Saldırganlığını Kınayan Gösteriler Yer Alıyor” (13.10.2019) başlığında Barış Pınar Harekâtı’na kamuoyunun tepkisinin büyüklüğü ifade edilmiştir. Başlık içerisinde Barış Pınarı Harekâtı, ‘Türk Saldırganlığını’ olarak ifade edilmiştir. “Türk İşgal Uçakları Rasul Ayn’da Yeni Bir Katliama İmza Attı” (13.10.2019) başlığında Türkiye’nin bölgede katliam yaptığı ve sivillerin ölümüne neden olduğu ifade edilerek olumsuz bir söyleme başvurulmuştur. “Ordu Birlikleri Türk Saldırılarına Karşı Koymak İçin Kuzeye Hareket Ediyor, Haseke Ahalisi de Kutlamalar Yapıyor” (14.10.2019) başlığında Türkiye’nin saldırılarının devam ettiğini ve Şam Birliklerinin zafer kazandığı ima edilerek yerel halkın kutlamalar yaptığı ifade edilmiştir. Bu söylemler ile yerel halk üzerinde baskı oluşturmaya çalışan SANA, Türkiye’ye karşı yerel halkı kışkırtmaktadır. “Suriye’ye Yönelik Türk Saldırganlığı Sebebiyle 160 Bin Kişi Yerlerinden Edildi” (14.10.2019) başlıklı haberde yerinden edilen sivillerin Türkiye’nin gerçekleştirdiği operasyondan dolayı olduğu ifade edilmiştir. “Türk Saldırganlığına Yönelik Kınamalar Sürüyor... Fransa ve Almanya AB’ni Durdurma Zorunluluğuna Çağrı Yapmaya Davet Etti” (14.10.2019) başlıklı haberde Barış Pınarı Harekâtına yönelik ülkelerin tepki ve kınamalar tek başlıkta verilmiştir. Bu durum kamuoyu üzerinde olumsuz bir algı oluşturmaya neden olmakta ve kamuoyunun Türkiye’ye yönelik olumsuz bir tavır göstermesine sebebiyet vermemektedir. “Türk Saldırgan Güçlerinin Bombardımanda 2 Sivil Vatandaş Şehit Düştü.. Girdikleri Birkaç Bölgelerde Yağmalar Yer Alıyor” (15.10.2019) haber başlığında Barış

Pınarı Harekâtı yine ‘Türk Saldırıları’ diye ifade edilmekte ve hayatını kaybeden sivil vatandaşları şehit olarak nitelemektedir. Bu durum Türkiye’ye karşı olumsuz algı yaratmakta ve terör unsurları yerine Türkiye’yi bölgede işgalci ve kalıcı olarak göstermektedir. “Suriye’de Cereyan Edenler Sonuncusu Türk Saldırganlığı Olan Uluslararası Kanunlara Yönelik İhlallerin Tehlikeli Örneğidir” (16.10.2019) haber başlığında Barış Pınarı Harekâtının uluslararası hukuku ihlal ettiğini ve Türkiye’nin kanunları tanımadığını ifade edilmiştir. “Güvenlik Konseyi Türkiye’nin Suriye Topraklarına Saldırması Bölgesel Güvenliği Baltalıyor” (17.10.2019) haber başlığında Türkiye’nin Suriye topraklarına saldırı düzenlendiği ve bu nedenle bölgedeki güvenliği tehdit ettiği ifade edilerek operasyon olumsuz olarak kamuoyuna yansıtılmıştır. “Türk İşgal Kuvvetleri Rasulayn Kenti Semtlerine Havadan ve Karadan Saldırı Düzenliyor” (17.10.2019) haber başlığında Türkiye yerine Türk ifadesine yer vermesiyle etnik yapıyı hedef alınmakta ve operasyonun işgal olarak değerlendirilmesi kamuoyuna Türkiye’nin Suriye topraklarını işgal ettiği anlamını içermektedir. “Çek Cumhuriyeti Başkanı Erdoğan Rejimi Suriye’de Savaş Suçları İşliyor” (18.10.2019) haber başlığında Türkiye yerine ‘Erdoğan Rejimi’ ifadelerine yer verilmesi Türkiye’nin yönetim biçimini hedef alarak diktatörlük algısını oluşturmaktadır. Bu düşünce ile hem Türkiye hem de Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan hedef olarak gösterilmektedir. Aynı zamanda Türkiye’nin başlattığı operasyonu tek bir kişinin çıkarları doğrultusunda gerçekleştiği algısını kamuoyuna yansıtılmak istenmiştir. “Türk İşgal Kuvvetleri İki Köyü İşgal Etti Rasulayn’ı Bombaladı..Amerikan İşgali De IŞİD Teröristlerini Irak’a Taşımaya Devam Ediyor” (19.10.2019) haber başlığında Türkiye’nin bölgedeki terör unsurları ortadan kaldırmak için gerçekleştirdiği Barış Pınarı Harekâtı ‘Türk İşgal Kuvvetleri’ olarak köylerin işgal edildiği ifade edilmiştir. Türkiye’nin bölgede kalıcı olacağı algısını oluşturmaya çalışan SANA, Suriye topraklarının her fırsatta işgal edildiğini ifade etmiştir. “Suriye Kuzeyinde Bir Türk Asker Öldürüldü” (20.10.2019) haber başlığında Suriye ile savaş halinde olduğu algısını Türkiye’nin bir askerin hayatını kaybettiğini “öldürüldü” ifadesiyle vermiştir. “Times Suriye’ye Yönelik Saldırısında Türkiye Uluslararası Yasaklı Silahlar Kullandı” (21.10.2019) haber başlığında Türkiye’nin bölgede kimyasal silah kullandığı kesin bir ifadeyle kullanmıştır. Bu haber başlığıyla Türkiye’nin uluslararası arenada zor duruma sokmayan isteyen SANA, her haber başlığında olduğu gibi Türkiye’ye yönelik olumsuz söylemlere başvurmuştur. “Yasaklı Silahlar” başlığından sonra “İsveç Başbakanı Türkiye’nin Yaptıkları Sorumsuzluk ve Uluslararası Hukuka Aykırı” (22.10.2019) haber başlığıyla SANA, ülkelerin tepkisini arttırmış ve Türkiye’nin hukuk kurallarını hiçe saydığını ifade etmiştir. “Kamışlı’da Türk Saldırganlığı Tarafından Hasar Gören Elektrik Hatların Onarım

Çalışmaları Bitirildi” (23.10.2019) haber başlığında Türkiye’nin yerel halkın yaşamını olumsuz etkilediği ifade edilerek Türkiye’ye yönelik olumsuz söylemlere yer verilmiştir. Her haberde olduğu gibi elektrik kesintisini de “Türk Saldırıların” neden olduğunu ifade etmiştir. “Rasulayn’da Türk İşgaline ve Kiralıklarına Karşı Protesto Gösterileri Yer Aldı” (24.10.2019) haber başlığında Türkiye’nin Rasulayn işgal ettiği ve yerel halkın tepki gösterdiği ifade edilmiştir. Haber başlıklarında ısrarla işgal vurgusu yapılmıştır. “Türk Saldırganlığı Sivillere Yönelik İnsanlık Faciasının Müjdecisi” (24.10.2019) haber başlığında daha önceki haberlerde kimyasal silah kullandığı ifade eden SANA, Türkiye’nin sivillere facia niteliğinde saldırılarda bulunduğu ‘Müjde’ kelimesiyle ifade etmiştir. “Mikdad: Suriye Türk Saldırganlığına Karşı Koyma ve Her Karış Toprağını Kurtarma Kararlılığında” (26.10.2019) Suriye Dışişleri Bakanı Faysal Mikdad’ın söylemlerine başlıkta yer verilerek, Türkiye’nin bölgede işgalci olduğu ve Suriye’nin bu duruma karşı koyacağı ifade edilmiştir. Haber başlığında her haberde olduğu gibi ‘Türk Saldırganlığı’ ifadelerine yer verilerek olumsuz bir algı çalışmasına devam edilmiştir. “Erdoğan’ın Teröristleri İçme Suyunun Haseke Halkına Varmasını Engelliyor” (29.10.2019) haber başlığında Türkiye’nin bölgede desteklediği Özgür Suriye Ordusu (ÖSO) ‘Erdoğan’ın Teröristleri’ olarak ifade edilmiştir. SANA, bu ifade ile Türkiye’nin teröristler ile beraber hareket ettiğini ve halkın insanı ihtiyaçlarını engellediğini olumsuz bir şekilde söylem ile belirtmiştir. “Time, Erdoğan Rejimi Suriye’nin Kuzeyinde Kiralıklarıyla Sivilleri Öldürüyor Soykırım İşliyor” (29.10.2019) ifadeleriyle haber söyleminde Türkiye’nin desteklediğin ÖSO’nun soykırım yaptığı belirtilmiştir. Türkiye’nin uluslararası itibarını hedef alan haber söylemi kamuoyunda olumsuz bir tepki oluşturmak için kullanılmıştır. “Ordu Birliklerimiz Türk Saldırganlığının ve Onlara Tabi Kiralık Teröristlerine Karşı Yoğun Çatışmalara Girdi” (30.10.2019) haber başlığında Türkiye’nin desteklediği ÖSO’nun para karşılığında kiralandığı ve ifade edilerek Suriye ordusuyla çatışma halinde olduğu ifade edilmiştir. Bu haber başlığında Türkiye’nin Şam ordusuna saldırıda bulunduğu ifade edilerek Türkiye aleyhine olumsuz söylem kullanılmıştır. “Türk Rejimi Bu Savaşta Amerikalının Vekilidir. Bütün Vesilelerle Çıkmadığı Zaman Savaştan Başka Bir Seçenek Kalmayacaktır” haber başlığında Türkiye’nin bölgede ABD ile beraber hareket ettiği ifade edilmiştir.

Haber başlıklarındaki genel değerlendirmeler neticesinde SANA, nesnel haber anlayışından uzak bir şekilde ülke menfaat ve çıkarları doğrultusunda haber söylemleri kullanmıştır. Türkiye’yi sürekli suçlayıcı bir ifadeyle saldırgan bir tutum sergilediği izlenimi yaratan SANA, bölgedeki terör unsurlarına hiçbir şekilde değinmemiştir. SANA, haberlerini daha çok Türkiye’nin Suriye topraklarını işgal etmeye yönelik saldırı gerçekleştirdiğini her

haber başlığında kullanmıştır. Aynı zamanda Türkiye yerine Türk ifadesine başvurarak etnik yapı hedef alınmıştır. Haberlerde sürekli ‘Erdoğan Rejimi’ vurgusu yapılarak operasyon sürecinde Türkiye yönetimi kamuoyuna olumsuz bir şekilde aktarılmıştır. Türkiye’nin başlattığı Barış Pınarı Harekâtı’ya da operasyonu ismine hiçbir şekilde yer verilmemiştir. Bununla beraber harekâtı’ya da operasyon söylemlerine yer vermeyen SANA, işgal ve saldırı kelimelerini her haber söyleminde kullanmıştır. Haber başlıklarında Türkiye’ye yönelik olumsuz ifadeler daha çok sivil kayıplar üzerinden sağlanmıştır. Bölgedeki terör unsurlarını gizleyerek Suriye’nin Şam ordusuyla çatışma halindeymiş gibi gösterilen Türkiye’yi uluslararası arenada işgalci gibi göstermek amaçlanmıştır. Özellikle Türkiye’nin bölgede ABD ile hareket ettiğini haber söylemlerine taşıyan SANA, başta Rusya’nın olmak üzere diğer ülkelerin desteğini almaya amaçlamıştır. Rusya’nın söylemlerine başlıklarda yer vermeye çalışan SANA, Türkiye ile beraber hareket ettiğin iddia ettiği ABD’nin söylem ve açıklamalarına yer vermemiştir. SANA bu haber söylemleriyle birlikte Suriye’nin çıkar ve menfaatlerini korumaya çalışmış, Türkiye’yi suçlu göstermeye çalışmıştır.

- Kasım Ayı Olumsuz Açıdan Aktarılan Haber Başlıkları

- 1- “Ortak Devriyelerin Başlamasıyla..Rus Askeri Polis Türk Rejimi Güçlerine Türk Bayraklarını Yükseltmemeyi Empoze Etti” (01.11.2019)
- 2- “İşgal Altındaki Tel Abyad Kentinde Bomba Yüklü Bir Araç Patladı” (02.11.2019)
- 3- “Suriye Topraklarına Saldırganlığında Türk Rejim Askerlerinden Biri Öldü” (04.11.2019)
- 4- “Ordu Türk Saldırganlığına Karşı Koymak İçin Halep Kuzeydoğu Kırsalındaki Konuşlanmasını Sürdürüyor” (05.11.2019)
- 5- “Erdoğan Kuvvetleri Ve Kiralıkları Köylerde Jeneratörleri Çalışıyor.. Bazıları Ahras’ta Araca Düzenek Koydukları Esnada Öldü” (06.11.2011)
- 6- “Haseke.. Köy Ahalisi İşgalci Türk Devriyelerini Taşladı” (08.11.2019)
- 7- “Türk Kuvvetlerinin Yerleştirdiği Mayının Patlaması Sonucunda Bazı Siviller Yaralandı, Dirdare Köyüne Dronla Saldırı” (10.11.2019)
- 8- “Tel Temr Kırsalındaki Köyler İşgalci Türk Güçleri Tarafından Bombalandı” (12.11.2019)
- 9- “İşgalci Türk Kuvvetleri Tel Temr Kırsalı Uveyş ve Davudiye Köylerine Füzeli Saldırı Düzenledi” (13.11.2019)
- 10- “Grosbic İşgalci Türk Kuvvetleri Suriye Topraklarında İnsanlığa Karşı Suçlar İşliyor” (14.11.2019)

- 11- “Hindistan Komünist Partisi Suriye Topraklarına Yönelik Türk Saldırganlığını Kınadı” (15.11.2019)
- 12- “Ordu ile İşgalci Türk Kuvvetleri ve Kiralıkları Arasında El Menah Köyünde Şiddetli Çatışmalar” (15.11.2019)
- 13- “Haseke Su ve Elektrik İşçilerinin Çabaları İşgalci Türk Rejimi Saldırıları Sonucunda Zarar Gören Alluk Su İstasyonunu Çalıştırdı” (17.11.2019)
- 14- “İşgalci Türk Güçlerinden Destekli Teröristler İşgal Edilen Bölgeleri Yağmalıyor” (18.11.2019)
- 15- “Çek Komünist Partisi Suriye Topraklarına Yönelik Türk Saldırganlığı Uluslararası Kanunlara Açık Bir İhlaldır” (21.11.2019)
- 16- “Suriye, Suriye Halkına Yönelik Türk Saldırılarını Şiddetle Kınadı” (21.11.2019)
- 17- “İşgalci Türk Güçlerinin Yeni Saldırılarında Şehit ve Yaralı Vatandaşlar Düştü..Kiralık Teröristler Rasul Ayn Kırsalını Yağmalıyor” (22.11.2019)
- 18- “İşgalci Türk Kuvvetleri Ve Kiralıkları Ayn İsa Beldesine Şiddetli Saldırı Düzenledi” (23.11.2019)
- 19- “İşgalci Türk Güçleri ve Kiralık Teröristleri İşgal Ettikleri Bölgelerde Suçlarına Devam Ederek Bölge Halkının Yerinde Teröristlerin Aileleri Yerleştirmeye Çalışıyor” (28.11.2019)

Kasım ayı içerisinde yapılan olumsuz haber başlıkları tarih sırasıyla açıklanmıştır. “Ortak Devriyelerin Başlamasıyla..Rus Askeri Polis Türk Rejimi Güçlerine Türk Bayraklarını Yükseltmemeyi Empoze Etti” (01.11.2019) haber başlığında Türkiye ile Rusya arasında yapılan anlaşma sonucunda bölgede ortak devriyeler başlamıştır. Türkiye’nin bayrak çekmesinin engellediği olumsuz bir şekilde ifade edilerek Rusya’nın bölgedeki hâkim güç olduğu ima edilmiştir. “İşgal Altındaki Tel Abyad Kentinde Bomba Yüklü Bir Araç Patladı” (02.11.2019) haber başlığında Türkiye’nin bulunduğu bölge için ‘işgal’ ifadesine yer verilmiştir. “Suriye Topraklarına Saldırganlığında Türk Rejim Askerlerinden Biri Öldü” (04.11.2019) haber başlığında Türk Silahlı Kuvvetleri yerine ‘Türk Rejim askerlerinden’ hayatını kaybeden asker için ‘öldü’ ifadesi kullanılmıştır. Burada da Türkiye’nin saldırgan tutumunun devam ettiği ve bunun neticesinde bir askerin hayatını kaybettiği kamuoyuna yansıtılmıştır. “Erdoğan Kuvvetleri Ve Kiralıkları Köylerde Jeneratörleri Çalışıyor..Bazıları Ahras’ta Araca Düzenek Koydukları Esnada Öldü” (06.11.2011) haber başlığında Türk Silahlı Kuvvetleri yerine ‘Erdoğan Kuvvetleri’ ifadelerine yer verilmiştir. Türkiye’nin yönetim şeklini hedef alan ve diktatörlük algısı yaratmaya çalışan SANA, bölgede

Türkiye'nin desteklediği ÖSO için 'kiralıklar' ifadesini kullanmıştır. "Haseke.. Köy Ahalisi İşgalci Türk Devriyelerini Taşladı" (08.11.2019) haber başlığında Türkiye'nin bölgede yaşayanlar tarafından istenmediği olumsuz bir şekilde kamuoyuna sunulmuştur. "Türk Kuvvetlerinin Yerleştirdiği Mayının Patlaması Sonucunda Bazı Siviller Yaralandı, Dirdare Köyüne Dronla Saldırı" (10.11.2019) haber başlığında Türkiye'nin yerleştirdiği mayınlar sonucunda bölgede yaşayan sivillerin zarar gördüğü ifade edilmiştir. "Tel Temr Kırsalındaki Köyler İşgalci Türk Güçleri Tarafından Bombalandı" (12.11.2019) haber başlığında Türkiye'nin bölgede işgalci konumunda olduğunu ve bölgeyi bombaladığı ifade edilmiştir. "İşgalci Türk Kuvvetleri Tel Temr Kırsalı Uveyş ve Davudiye Köylerine Füzeli Saldırı Düzenledi" (13.11.2019) haber başlığında Türkiye'nin bölgedeki sivil köylere füze saldırısı gerçekleştirdiği ifade edilerek Türkiye suçlu gösterilmiştir. "İşgalci Türk Güçlerinden Destekli Teröristler İşgal Edilen Bölgeleri Yağmalıyor" (18.11.2019) haber başlığında Türkiye'ye yönelik olumsuz algı çalışmalarına devam edilerek ÖSO, terörist olarak ifade edilerek yağma yaptığı ifade edilmiştir. "İşgalci Türk Güçlerinin Yeni Saldırlarında Şehit ve Yaralı Vatandaşlar Düştü..Kiralık Teröristler Rasul Ayn Kırsalını Yağmalıyor" (22.11.2019) haber başlığında Türkiye'nin Barış Pınarı Harekatı kapsamında gerçekleştirdiği operasyon yine 'saldırı' olarak verilmiştir. Aynı zamanda Türkiye'yi sivilleri öldürmekle suçlayan SANA, ÖSO'yu terörist olarak ifade etmiştir. Türkiye'ye yönelik olumsuz haber söylemi SANA tarafından bilinçli olarak kamuoyu ile paylaşılmaktadır. "İşgalci Türk Güçleri ve Kiralık Teröristleri İşgal Ettikleri Bölgelerde Suçlarına Devam Ederek Bölge Halkının Yerinde Teröristlerin Aileleri Yerleştirmeye Çalışıyor" (28.11.2019) haber başlığında Türkiye'nin bölgedeki sivilleri yerinden ettiği ve ÖSO'nun ailelerini yerleştirdiğini ifade etmiştir. Kasım ayı haberlerinin genelinde Türkiye'nin operasyon sürecine ilişkin her detay olumsuz olarak kamuoyuna paylaşılmıştır.

- Aralık Ayı Olumsuz Açıdan Aktarılan Haber Başlıkları

- 1- "Türkiye Destekli Kiralık Teröristler Halep'in Kuzeyindeki Tel Rafat Kentine Saldırdı.. 9'dan Fazla Şehit ve 10 Yaralı" (02.12.2019)
- 2- "Erdoğan Çeteleri Yağmalama ve Kaçırma Eylemlerini Sürdürüyor" (03.12.2019)
- 3- "Türk Güçleri ve Onlara Tabi Teröristler Sivilleri Bombaladı" (10.12.2019)
- 4- "Terörle Mücadeleye Devam..Türk Rejimi Soçi Ve Astana Sözleşmelerini İhlalle Suriye Topraklarını İşgali Sürdürüyor" (11.12.2019)
- 5- "American Gazetesi İşgalci Türk Güçlerinden Destekli Terör Grupları Afrin'deki Antik Aslan Heykeli Çaldılar" (16.12.2019)

- 6- “İşgalci Türk Güçlerinden Destekli Kiralık Teröristler Yağmalamayı Sürdürüyor” (16.12.2019)
- 7- “Türk Güçleri ve Teröristler Sivillere Yönelik Saldırılarını Sürdürüyor” (16.12.2019)
- 8- “ABD Kongresi Üyeler Suriye’de Türk Kuvvetleri Tarafından Beyaz Fosforun Kullanılması Savaş Suçudur” (19.12.2019)
- 9- “Antik Eserler Müdürlüğü Ayn Dara Arkeolojik Bölgesi Türk İşgali Tarafından Sistemantik Olarak Tahrip Edildi” (19.12.2019)
- 10- “Türk Rejimi Terörizme Destek Veriyor, Suriye Topraklarına Saldırıyor Ve Astana Uzlaşmalarındaki Yükümlülüklerinden Kaçınıyor” (20.12.2019)
- 11- “Türkiye Rejim Güçleri Sivillere Saldırılarını Sürdürürlerken Yüzlerce Teröristi Taşdı” (20.12.2019)
- 12- “Türkiye Rejiminin Kiralık Terör Çeteleri Protesto Edildi” (23.12.2019)
- 13- Türk İşgal Güçleri, Haseke Kırsalında Ona Tabi Terör Örgütlerinden Libya’ya Aktarmak Üzere Militanlar Çekiyor (25.12.2019)
- 14- “İşgalci Türk Güçleri Suriye’nin Kuzeyinde İşgal Ettikleri Bölgelerde Demografik Değişimi Sürdürüyor” (26.12.2019)
- 15- “Erdoğan Rejiminin Terör İstismarı Sürüyor..Medya Organları Suriye’den Libya’ya Kiralık ve Teröristlerin Transferini Ortaya Çıkıyor” (29.12.2019)
- 16- “İşgalci Türk Kiralıklarından Onlarcası, Libya’ya Sürülme Korkusuyla Haseke Ve Rakka Kırsalı Bölgelerinden Fırar Ediyor” (29.12.2019)

Aralık ayı içerisinde yapılan olumsuz haber başlıkları tarih sırasıyla açıklanmıştır. “Türkiye Destekli Kiralık Teröristler Halep’in Kuzeyindeki Tel Rafat Kentine Saldırdı..‘9’den Fazla Şehit ve 10 Yaralı” (02.12.2019) haber başlığında Türkiye’nin bölgedeki teröristleri desteklediği ifade edilerek olumsuz bir söyleme başvurulmuştur. “Erdoğan Çeteleri Yağmalama ve Kaçırma Eylemlerini Sürdürüyor” (03.12.2019) haber başlığında Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın bölgedeki kargaşanın sorumlusu olarak gösterilmiş ve bölgedeki yerel halkı gasp ettiği ifade edilmiştir. Türkiye’ye yönelik olumsuz söylemlere devam eden SANA, hem yönetim hem de Cumhurbaşkanı’nı hedef almıştır. “Türk Güçleri ve Onlara Tabi Teröristler Sivilleri Bombaladı” (10.12.2019) haber başlığında kamuoyuna Türkiye’nin bölgedeki sivillere zarar verdiği ifade edilerek olumsuz bir söylem kullanılmıştır. “Terörle Mücadeleye Devam..Türk Rejimi Soçi Ve Astana Sözleşmelerini İhlalle Suriye Topraklarını İşgali Sürdürüyor” (11.12.2019) haber başlığında Türkiye’nin Rusya ve Amerika ile gerçekleştirdiği anlaşmaları ihlal ettiği ve Suriye’yi işgal

etmeye devam ettiği ifade edilmiştir. Ancak Türkiye güvenli bölge konusunda iki ülke ile anlaştıktan sonra Barış Pınarı Harekâtını durdurduğunu açıklamıştır. Bu haber başlığı ile kamuoyuna olumsuz algıyı söylem yoluyla dayatmak amaçlanmaktadır. Aynı zamanda anlaşma yaptığı ülkelerin dikkatini çekerek Türkiye'nin bölgedeki varlığını işgalci olarak göstermeye çalışmaktadır. “American Gazetesi İşgalci Türk Güçlerinden Destekli Terör Grupları Afrin'deki Antik Aslan Heykeli Çaldılar” (16.12.2019) başlıklı haberde Türkiye'nin bölgedeki tarihi eserleri çaldığı ifade edilmiş ve hırsızlıkla suçlamıştır. Türkiye'nin bölgedeki varlığını hem dünya genelinde hem de bölgede olumsuz göstermek için her türlü söylem yoluna başvurulmuştur. “ABD Kongresi Üyeler Suriye’de Türk Kuvvetleri Tarafından Beyaz Fosforun Kullanılması Savaş Suçudur.” (19.12.2019) haber başlığında Türkiye bölgede kimyasal silah kullandığı ifade edilerek savaş suçu işlediği belirtilmiştir. Türkiye Barış Pınarı Harekâtını bölgedeki terör unsurlarının varlığına son vermek için başlatmasına rağmen ısrarla yerel halkın hedef alındığı belirtilerek Türkiye’ye yönelik olumsuz söylemler ile algı oluşturmak istenmektedir. “Türk Rejimi Terörizme Destek Veriyor, Suriye Topraklarına Saldırıyor Ve Astana Uzlaşmalarındaki Yükümlülüklerinden Kaçınıyor” (20.12.2019) haber başlığında Türkiye'nin bölgedeki terörist grupları desteklediği ve Astana Anlaşmasını ihlal ettiği ifade edilmiştir. SANA özellikle Rusya ile yakın ilişkiler olması bakımında Türkiye'nin Rusya ile yakın ilişkiler içinde olmasını engellemek istemektedir. Bu nedenle Rusya ve Türkiye ilişkilerini zedeleyecek haber söylemleri sıkça kullanılmak istenmiştir. Bununla beraber bölgedeki halkı Türkiye’ye karşı kışkırtarak destekçiler artmasını engellemek istemiştir. Nitekim sürekli Türkiye’yi sivillere zarar verdiği ve Suriye’yi işgal ettiği gerekçesiyle kamuoyunda suçlu göstermeye çalışmıştır. “İşgalci Türk Güçleri Suriye’nin Kuzeyinde İşgal Ettikleri Bölgelerde Demografik Değişimi Sürdürüyor” (26.12.2019) haber başlığında Türkiye'nin bölgedeki nüfus yapısının değiştirildiği ifade edilmiştir. Haber başlığında ‘Türk Güçlerinin’ işgal ettiği ifadesine yerine verilerek Türkiye’ye olumsuz bir söylem kullanılmıştır. Her haber içeriğinde işgal ifadesine yer veren SANA, Türkiye'nin bölgedeki sivil halkı hedef aldığı ve ÖSO’nun varlığını ise ‘terörist ve haydut’ nitelendirmiştir. ÖSO unsurlarının desteklemesi nedeniyle dünya kamuoyuna Türkiye, bölgede teröristleri desteklediği algısı oluşturulmak istenmiştir. Her haber başlığını olumsuz söylem ile ifade eden SANA, haber başlıklarında nesnellikten uzak bir şekilde ideolojik söylemlere yer vermiştir.

4.5.1.2. Haber Girişleri

Başlık ile haber girişleri tematik olarak uyum halinde hazırlanması gerektiği için söylemde yer alan ideolojik kodlar daha ön plana çıkartılmaktadır. Bu çerçevede haber girişi niteliği taşıyan başlık ile girişin tematik uyumluluğu ve ideolojik söylemi araştırılmıştır.

Olumsuz olarak değerlendiren başlıkların haber spot girişleri başlık sırasına uyumlu şekilde verilmiştir.

- 1- “Amerika Birleşik Devletleri, Türk rejiminin El Cezire bölgesindeki Suriye halkına yönelik saldırı düzenlemesine onay vermesi ilanı kanalıyla, bu bölgede Suriye topraklarına saldırmak için Türkiye rejimiyle komplosunu ortaya çıkarmış oldu.” (07.10.2019)
- 2- “İran Dışişleri Bakanlığı bugün yayınladığı beyanda Suriye topraklarına karşı herhangi bir Türk saldırganlığına karşı olduğunu belirtirken Suriye egemenliği ve toprak bütünlüğüne saygı duyma önemini yeniden vurguladı.” (08.10.2019)
- 3- “Mısır, Suriye’ye yönelik Türk saldırısını sert bir dille kınayarak Suriye’nin egemenliği, topraklarına saygı ve halk birliğinin korunmasına çağrı yaptı.” (09.10.2019)
- 4- “Suriye Arap Cumhuriyeti, Türk rejiminin, havalı ifadeleri ve düşmancıl niyetleri ile Suriye sınırındaki askeri yığınaklarını kınadı.” (09.10.2019)
- 5- “Rusya Başkanı Vladimir Putin Suriye’nin egemenliği ve toprak bütünlüğüne saygı duyma önemini vurguladı.” (09.10.2019)
- 6- “SANA’nın Haseke muhabiri Türk rejiminin Haseke kırsalı kuzeyindeki Rasul Ayn Keni, Rakka kırsalının kuzeyindeki Tel Abyad ve Ayn İssa bölgelerine yönelik uçaklarla bombardımanlar düzenlemeye başladığını belirtti.” (09.10.2019)
- 7- “Kuzeydoğu Suriye’deki, özellikle Kamışlı ve Tel Abyad kentlerindeki binlerce yıl öncesine dayanan Suriye’nin en önemli arkeolojik tepeleri, Suriye topraklarına yönelik Türk saldırganlığı nedeniyle büyük bir yıkıma maruz kalmaktadır.” (10.10.2019)
- 8- “Küba’nın Şam Büyükelçisi Mihel Porto Parga, Türk rejiminin Suriye’ye yönelik saldırısını en şiddetli kelimelerle kınayarak, ülkesinin Suriye’nin egemenliği, istiklali ve birliğini hedef alan her türlü saldırıyı kınadığını belirtti.” (10.10.2019)
- 9- “Suriye topraklarına karşı Türk saldırganlığını kınayan Arap, bölgesel ve uluslararası tutumlarına devam ediliyor.” (10.10.2019)
- 10- “Suriye, Türk Rejimi Başkanı’nın Suriye halkını ve haklarını korumasıyla ilgili açıklamalarının gerçeklikten uzak olduğunu belirtirken Suriye topraklarının herhangi

- bir parçasına yönelik Türk saldırganlığına her türlü meşru yolla karşı koyacağını vurguladı.” (10.10.2019)
- 11- “Almanya’nın ileri gelen muhalefet partileri Yeşiller ile Sol Partileri, Almanya hükümetinden Suriye topraklarına yönelik saldırıları neticesinde Türk rejimine silah ve teçhizat ihracatı yapmama talebinde bulundu.” (11.10.2019)
- 12- “Suriye’nin kuzeydoğusundaki Haseke İlinin Haseke ve Kamışlı kentlerinin halkı Suriye topraklarına yönelik yer almakta olan Türk saldırganlığını protesto eden gösteriler düzenledi.” (11.10.2019)
- 13- “İtalya Başbakanı Giuseppe Conte, Türk rejiminden Suriye topraklarına yönelik saldırganlığını durdurmasını bir kez daha yineledi.” (11.10.2019)
- 14- “Rusya Başkanı Vladimir Putin, Suriye Topraklarına yönelik Türk saldırısı sonucunda IŞİD teröristlerinin yeniden yayılması tehlikesinden uyardı.” (11.10.2019)
- 15- “Türk rejim kuvvetleri Suriye topraklarına yönelik düşmancıl saldırılarını 3. Gününde sürdürürken Haseke kırsalının muhtelif bölgelerine yönelik tank ve uçak saldırılarıyla hedef almayı yineledi. Tel Halaf ve Um el Hayr köylerini işgal etmesi, çevresindeki Alluk ve Keşto’ya girmesi ardından yoğun olarak RasulAyn’ı hedef alarak girmeye ve tamamen işgal etmeye hazırlanıyor.” (11.10.2019)
- 16- “Deyrezzor ahalileri Suriye topraklarına yönelik Türk saldırganlığını protesto eden gösterisi düzenledi.” (12.10.2019)
- 17- “Çek Cumhuriyeti Parlamentosunda Suriye Çek Parlamenter Dostluk Grubu Başkanı Stanislav Grospic; Türk rejiminin Suriye topraklarına yönelik bulunduğu saldırganlığının BM ve uluslararası kanununa açık bir ihlal olduğunu vurguladı.” (12.10.2019)
- 18- “Rusya Başkanı Vladimir Putin Suriye’de gayrimeşru şekilde mevcut olan tüm yabancı güçlerinin geri çekilmesinin önemini yeniden vurguladı.” (12.10.2019)
- 19- “Türk rejiminin Suriye topraklarına yönelik saldırganlığı sırasında Türk işgalci güçlerinin ve DSG bölücü gruplar arasındaki yer alan çatışmalar sonucunda 4 Türk asker öldürüldü ve 6 asker yaralandı.” (12.10.2019)
- 20- “Türk rejiminin güçleri 4. günde olarak Suriye topraklarına yönelik saldırganlığına devam ederken RasulAyn sınır noktasını ve kentin bazı semtlerini işgal ettiler.” (12.10.2019)
- 21- “Binlerce kişiler ABD başkenti Washington’da ve Avrupan’ın farklı başkentlerinde Suriye topraklarına yönelik Türk rejiminin saldırganlığını kınayan gösterileri düzenledi.” (13.10.2019)

- 22- “Haseke, Kamışlı ve Deyrezzor halkı bugün Suriye topraklarına, birliğine ve egemenliğine yönelik Türk saldırganlığını protesto eden gösterilerini sürdürdü.” (13.10.2019)
- 23- “Türk rejimi güçleri 5. gün olarak Haseke ve Rakka illerindeki belde ve köylerine karşı saldırganlığına devam ediyor.” (13.10.2019)
- 24- “Türk işgal uçakları bugün Haseke kuzeybatı kırsalındaki RasulAyn kentinde Kapalı Çarşı’da bir kafileye yönelik düzenlediği bombardıman sonucunda yerel kaynaklara göre aralarında yabancı gazetecilerin de bulunduğu onlarca kişinin kurban gittiği yeni bir katliama imza attı.” (13.10.2019)
- 25- “Dera’daki kamu ve resmi faaliyetler, Suriye topraklarına yönelik Haseke ve Rakka kırsallarında, sivilleri ve kamu mülklerini hedef alan Türk saldırganlığını reddeden ve kınayan bir protesto gösterisi düzenlediler.” (14.10.2019)
- 26- “Avrupa Birliği Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikaları Yüksek Temsilcisi Federica Mogherini, Suriye’ye yönelik Türk saldırısının bölgedeki istikrarı sarsacağını ve içinden daha da çıkılmaz hale yol açacağını yineledi.” (14.10.2019)
- 27- “Haseke SANA muhabiri Suriye Arap Ordusundan birliklerin Suriye topraklarında Türk saldırganlığına karşı koymak için kuzeye doğru hareket ettiğini ifade etti.” (14.10.2019)
- 28- “Altıncı gününde Suriye topraklarına yönelik Haseke ve Rakka illerine Türk saldırganlığı, alt yapı ve sivil yerleşim alanlarını hedef alması onlarca köy ve beldenin sakinlerinden boşalmasına, Türk rejim kuvvetlerinin söz konusu bölgelere yönelik saldırganlığını sürdürmesiyle insanlık daramını daha da büyüten bir hal alırken, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Antonio Guterres, Türk saldırısının 160 bin kişinin yerlerinden edilmesine yol açtığını belirtti.” (14.10.2019)
- 29- “Türk saldırganlığı 6 günde olarak Suriye kuzeydoğusundaki topraklarına karşı saldırılarına devam ediyor.” (14.10.2019)
- 30- “Fransa Dışişleri Bakanı Jean-Yves Le Drian, bugün Avrupa Birliği (AB) ülkelerini Türkiye’nin Suriye topraklarındaki saldırganlığını kınamalarını yenilemeye ve durdurmalarını talep etmeye çağırdı.” (14.10.2019)
- 31- “İtalya Dışişleri Bakanı Luigi Di Maio ülkesinin Suriye topraklarına yönelik Türk saldırganlığı sonucunda Türkiye’ye silah ihracatlarının askıya almayı planladığını ilan etti.” (15.10.2019)
- 32- “Çin bugün, Türk rejiminden Suriye topraklarına yönelik saldırılarını durdurup doğru yola dönmesini talep etti.” (15.10.2019)

- 33- “Türk saldırganlığının bombardımanda Rakka kırsalındaki Ayn İsa Beldesinin kuzeyinde yer alan Abu Sirra Köyünde iki sivil vatandaş şehit düştü.” (15.10.2019)
- 34- “Devletle halkın birlikte dış saldırganlıklara karşı koyma eylemleri çerçevesinde yurdun farklı bölgelerinde Suriye topraklarına yönelik Türk saldırganlığı ve işgalci ABD güçlerinin varlığını protesto eden gösteriler devam ediyor.” (15.10.2019)
- 35- “Kanada, Türkiye’nin Suriye topraklarına yönelik saldırısını kınayarak, bu eylemin bölgedeki güvenlik ve istikrarı tehdit ettiğini belirtti.” (16.10.2019)
- 36- “Halk Meclisi Başkan Yardımcısı Necdet Anzur, dünyanın bugün en önemlisi ulusal egemenliğe saygı gösterilmesinin olduğu Uluslararası kanun ve kaideleriyle temel ilkelerine yönelik tekrarlana gelen ihlaller neticesinde “tehlikeli” bir yol kavşağında olduğunu söyledi.” (16.10.2019)
- 37- “Türk saldırgan güçleri bugün Malikiye Kentinin kuzeyinde yer alan KasrZeyb köyüne bombaladı.” (16.10.2019)
- 38- “Suriye, Türkiye’nin Suriye topraklarına yönelik saldırganlığının, Erdoğan rejiminin yayılmacı hırsları ve geçmiş zaman evhamlarının bir sonucu olduğunu ve Astana çerçevesindeki garantör konumunu kaybettiğini belirterek, tüm Suriyelilerin bu saldırıya karşı koymak için kaynaştığını vurguladı.” (17.10.2019)
- 39- “Cumhurbaşkanı Beşşar Esad bu sabah Irak Başbakanı Adil Abdulmehdi’den mektup getiren Irak Ulusal Güvenlik Müsteşarı Faleh el Fayyad’ı kabul etti.” (17.10.2019)
- 40- “Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi, Türkiye’nin Suriye topraklarına yönelik saldırganlığının bölgenin güvenliğini ve istikrarını baltaladığını, sivillerin çektiği acıların artmasına, çok sayıda kişinin yerinden edilmesine yol açtığını ve insani yardımların onlara erişimini engellediğini belirtti.” (17.10.2019)
- 41- “Haseke İl Elektrik Şirketi Kamışlı Kentinde Türk saldırganlığı sonucunda hasar gören tüm elektrik hatlarının onarım çalışmalarından sonra yeniden hizmete girdiklerini açıkladı.” (17.10.2019)
- 42- “SANA muhabiri, Türk işgal kuvvetleriyle kiralıklarının Haseke kuzey kırsalındaki RasulAyn kentini ablukaya aldıklarını, savaş uçakları ve tank ateşiyle semtlerini bombardıman ateşine tuttuklarını ifade etti.” (17.10.2019)
- 43- “Suriye topraklarına yönelik Türk saldırganlığına karşı Avrupalı farklı yetkililer tarafından tepkiler sürüyor.” (18.10.2019)
- 44- “Türk saldırganlığının Suriye topraklarına yönelik devam ettiği bombardımanda bugün RasulAyn kırsalında yer alan Um Heyr Köyünde 5 sivil vatandaş şehit ve 10 vatandaş yaralı düştü.” (18.10.2019)

- 45- “Alman Sol Partisi meclis bloğu genel başkan yardımcısı Sevim Dağdelen bugün yaptığı açıklamada, Türkiye’nin Suriye topraklarına yönelik saldırganlığının uluslararası bir hukuka aykırı olduğunu belirterek, bu saldırganlık sonucunda Türk rejimine yönelik doğrudan cezai tedbirler getirilmesine çağrı yaptı.” (19.10.2019)
- 46- “Çek Cumhuriyeti Başbakanı Andrei Babich, Türkiye’nin ittifak üyesi olmasına nazaran Türkiye’nin Suriye topraklarına yönelik saldırganlığı zemininde NATO’nun kuruluş anlaşmasının değiştirilmesi çağrısında bulundu.” (19.10.2019)
- 47- “Erdoğan ile Müslüman Kardeşler rejiminin oynadığı rolün Suriye ve Irak’taki hedeflerini uygulamak için terör örgütlerini desteklemeye ve edatlarını kullanmaya devam ettiği gerçeğini doğrulamak için Türk rejimi ile terör örgütü “İŞİD” arasındaki ilişkiyi belgeleyen yeni deliller.” (19.10.2019)
- 48- “Türk işgal kuvvetlerinin Suriye’ye yönelik saldırganlığının 11. Gününde Haseke’nin kuzey batısındaki RasulAyn bölgesinde 2 köyü işgal ederken, savaş uçakları RasulAyn kentindeki sivil yerleşim semtlerini bombalamasına paralel olarak Amerikan işgal kuvvetleri İŞİD teröristlerini Irak’a taşımaya devam ediyor.” (19.10.2019)
- 49- “Suriye Arap Ordusundan bir birlik bugün, Türk rejimi kiralıklarından bir grubun Haseke kırsalındaki Tel Temr Beldesi kuzeybatısındaki el Ahras Köyündeki bir noktalarına doğru sızma girişimlerini çökertti.” (19.10.2019)
- 50- “Suriye topraklarına yönelik devam edilen Türk saldırganlığı Suriye’nin kuzeydoğusundaki sınır yakınları bölgelerden ana şehir merkezlerine doğru tehcir edilenlerin sayısının artmasına ve insani durumların kötüleşmesine neden oldu.” (19.10.2019)
- 51- “Deyrezzor ahalisi bugün Suriye Arap Ordusunun zaferlerini kutlamak ve Suriye topraklarına yönelik Türk saldırganlığını kınamak ve protesto etmek için gösteri düzenledi.” (20.10.2019)
- 52- “İşgalci Türk kuvvetleriyle terörist örgütlerden kiralıklarının Suriye topraklarına yönelik saldırganlıklarını sürdürerek, Haseke-RasulAyn kentini karadan ve havadan ateşe maruz bırakıp ev ve hayati tesislerde büyük bir yıkıma ve çok sayıda ahalinin tehcir edilmesine sebebiyet vermesi ardından, kenti işgal etti.” (20.10.2019)
- 53- “Suriye topraklarına yönelik devam edilen Türk saldırganlığında bir Türk asker öldürüldü bir asker de yaralandı.” (20.10.2019)
- 54- “Suriye topraklarına yönelik devam edilen Türk saldırganlığında bir Türk asker öldürüldü bir asker de yaralandı.” (21.10.2019)

- 55- “İran Dışışleri Bakanlığı Suriye topraklarına yönelik Türk saldırganlığını reddetme tutumunu ve Suriye toprak bütünlüğüne ve egemenliğine bağlılığını yeniledi.” (21.10.2019)
- 56- “Türkiye’ye Kıbrıs Cumhurbaşkanı Nicos Anastasiades, Suriye topraklarına yönelik Türk saldırısını kınadı.” (21.10.2019)
- 57- “İngiliz Times gazetesi bugünkü sayısında, Türk rejim kuvvetlerinin Suriye topraklarına yönelik saldırganlığında uluslararası yasaklı beyaz fosfor maddesini kullandıklarını ortaya çıkardı.” (21.10.2019)
- 58- “İsveç Başbakanı Stefan Leuven, Türkiye’nin Suriye topraklarına yönelik saldırganlığını durdurma çağrısını yineleyerek, bu saldırganlığın uluslararası hukuka aykırı olduğunu belirtti.” (22.10.2019)
- 59- “Slovak Başbakanı Peter Pellegrini ülkesinin, Suriye topraklarına yönelik Türk saldırganlığı ardından, Türk rejimine silah ihracatı için lisans vermeyi durdurma niyetini ilan etti.” (22.10.2019)
- 60- “Rusya başkanının Orta Doğu ve Afrika Ülkeleri Özel Temsilcisi Dışışleri Bakan Yardımcısı Mihail Bogdanov, Suriye’nin egemenliğine ve toprak bütünlüğüne bağlı kalmanın önemini yineledi.” (23.10.2019)
- 61- “Çin, Türkiye’nin Suriye topraklarına yönelik saldırganlığını reddettiğini ve 2254 tarihli BM Güvenlik Konseyi Kararı uyarınca Suriye’deki krize siyasi çözüm çağrısını yineledi.” (23.10.2019)
- 62- “Kamışlı Elektrik Şirketinin ekipleri Kamışlı kırsalında Türk saldırganlığından dolayı hizmet dışı kalan bazı elektrik hatlarının onarım çalışmaları bitirdi.” (23.10.2019)
- 63- “Rusya’nın Birleşmiş Milletler Daimî Temsilcisi Vasili Nibenzia Güvenlik Konseyi oturumunda, Suriye’nin egemenliği ve toprak bütünlüğü ve selameti ile ayrılıkçı herhangi planın reddedilmesi gereğini belirtti.” (24.10.2019)
- 64- “Türk saldırgan güçlerinin ve kiralıklarının işgal ettikleri RasulAyn Kentinde ahaliler tarafından protesto gösteriler yer aldı.” (24.10.2019)
- 65- “Tehcir edilgenlerin geri dönüşü için Suriye-Rusya Koordinasyon heyetleri, Suriye’nin kuzeydoğu bölgelerine yönelik Türk saldırganlığının insanlık faciasının ve oradaki insanlara yönelik ekonomik krizin müjdeleyicisi olmasından uyararak, durumun normalie dönüşünün devletin bölgeyi yeniden hakimiyetine almasını gerektirdiği vurgulandı.” (24.10.2019)

- 66- “Suriye Arap Ordu birliklerimiz işgal kuvvetleri ve teröristlerden kiralıklarının Haseke kuzeybatı kırsalındaki Tel Temr nahiyesine bağlı Kuzeliye ve Tel el Laban Köylerine yönelik saldırılarına karşı koydu.” (25.10.2019)
- 67- “Suriye’nin BM daimî temsilcisi Beşşar Caferi, Türkiye’nin Suriye topraklarına yönelik saldırganlığını en sert şekilde kınadığını ve Erdoğan rejiminin düşmancıl eylemlerini aklama girişimlerini kesinlikle reddettiğini yineleyerek, bu saldırganlığın Güvenlik Konseyi kararlarını, Astana anlaşmalarını ve Suriye’nin egemenliği ve toprak birliği ve bütünlüğüne saygıyı belirten Sochi konferansı sonuçlarına açık ahlal sayıldığını vurguladı.” (25.10.2019)
- 68- “Çek Dışişleri Bakanı TomaszPetrjecik, Türkiye’nin Suriye topraklarına yönelik saldırganlığının, tüm Avrupa tarafından kınandığını belirterek, Türk rejiminin bu saldırganlığının BM kararlarını ihlal ettiğini vurguladı.” (26.10.2019)
- 69- “Suriye Arap Cumhuriyeti’nin Bağlantsızlar Hareketi Ülke Zirvelerine Heyet Başkanı Dışişleri ve Gurbetçiler Bakanı Yardımcısı Faysal Mikdat, Suriye’nin hiçbir dış müdahale olmadan liderliği ve mülkiyetinde Suriye-Suriye diyaloguna dayalı olarak krizi için siyasi çözümle eş zamanlı olarak terörle mücadeleye devam edeceğini belirterek, Suriye topraklarına yönelik Türk rejimi saldırılarının kabul edilemez ve kınanmış olduğunu, Birleşmiş Milletler misakı ve Suriyenin egemenliği, toprak bütünlüğü ve selametine saygıyı belirten Güvenlik Konseyi kararlarına açık ihlal sayıldığını vurguladı.” (26.10.2019)
- 70- “Mısır Dışişleri Bakanı SamihŞükri, Suriye topraklarına yönelik Türk saldırganlığının Uluslararası kanuna ihlal teşkil ettiğini yineleyerek Derhal durdurulması gereğini vurguladı.” (26.10.2019)
- 71- “Haseke kuzeybatı kırsalında Suriye topraklarına saldırıları esnasında işgalci Türk kuvvetlerinden 1 asker öldü 5 kişi de yaralandı.” (27.10.2019)
- 72- “Suriye, Suriye’nin kuzeyindeki silahlı grupların, Suriye Arap Ordusu ile doğrudan koordinasyon içersinde 30 kilometre derinliğe çekilmesini memnuniyetle karşıladı ve bu adımın Suriye topraklarındaki gaspçı Türk saldırganlığının temel bahanesini geri çektiğini vurguladı.” (27.10.2019)
- 73- “Türk rejimi tarafından desteklenen terör örgütleri, uzman ekiplerin Haseke halkı için içme suyu ana kaynağı olan istasyonun yeniden çalıştırılması için RasulAyn doğu kırsalındaki Alluk istasyonuna ulaşmalarını önlemeye devam ediyor.” (29.10.2019)

- 74- “Amerikan Time dergisi, Amerikan casusluk ajansları ve istihbarat bilgilerinin, Türk rejimiyle kiralıklarının, işgal ettikleri bölgelerde sivilleri öldürmek ve soykırım eylemleri işlediğini belirtti.” (29.10.2019)
- 75- “Haseke kuzey kırsalında Suriye-Türkiye yakınlarındaki Dırbasiye geçidi yakınlarında bir Rus askeri polis devriyesinin varlığı esnasında meydana gelen patlamada 6 kişi yaralandı. Öte yandan işgalci Türk kuvvetleri Haseke kuzeybatı kırsalı RasulAyn çevresinde sivillere yönelik düşmanca uygulamalarını sürdürdü.” (29.10.2019)
- 76- “Rasul Ayn kırsalında bulunan Tel Verd Bölgesinde ordu birliklerimiz ve Tel Temr Bölgesini uçak ve top silahlarıyla bombalayan Türk saldırgan güçleri ve onlara tabi kiralık teröristler arasında yoğun çatışmalar yer aldı.” (30.10.2019)
- 77- “Cumhurbaşkanı Beşşar Esad: “Amerika Birleşik Devletleri’nin IŞİD terör örgütü lideri Ebu Bekir el Bağdadi’nin öldürülmesi operasyonu ile ilgili yayınladığı senaryonun Amerika’nın hilelerinden biridir. Bize düşen bütün söylediklerine inanmamız gerekiyor. Ancak kati delil getirirlerse durum değişir. Bağdadi bir şahıstan ibarettir. Herhangi bir anda ve zamanda değiştirilebilir, zannediyorum ki değişik bir isim ve şahıs ile değiştirilecektir, belki de IŞİD’in tamamı hacet gereği başka bir başlık ile yeniden üretilecektir. Lakin ideoloji, istihdam ve direktör aynı kalacaktır o da Amerikalının ta kendisidir” diye belirterek, Suriye’nin operasyon ile herhangi bir alakasının olmadığına kendisi ve herhangi bir Amerika kurumuyla hiçbir iletişiminin olmadığına işaret etti.” (31.10.2019)

SANA, 07.10.2019 tarihinde “ABD El Cezire Bölgesinde Suriye’nin Egemenliğine Saldırmak İçin Türk Rejimi İle Yeniden Ortak Oldu” başlıklı haber girişinde “Amerika Birleşik Devletleri, Türk rejiminin El Cezire bölgesindeki Suriye halkına yönelik saldırı düzenlemesine onay vermesi ilanı kanalıyla, bu bölgede Suriye topraklarına saldırmak için Türkiye rejimiyle komplosunu ortaya çıkarmış oldu” ifadelerini kullanılmıştır. Haber söylem olarak Türkiye’nin ABD ile birlikte Suriye topraklarını işgal ettiğini ima etmektedir. SANA haber söylemlerini kendi ülkesinin çıkarlarına uygun bir şekilde kullanmaya özen göstermiştir. Suriye bölgede Rusya ile birlikte hareket ederek siyasi ilişkilerini iyi tutmaya çalışmaktadır. Bu nedenle SANA, Türkiye ve ABD karşıtı söylemlere başvurarak Rusya yakınlığını siyasi yakınlığını göstermeye çalışmaktadır.

09.10.2019 tarihinde “Erdoğan Rejiminin Saldırgan Davranışı, Suriye Topraklarında Türkiye’nin Genişleme Hedeflerini Açıkça Gösteriyor” başlıklı haber girişinde “Suriye Arap Cumhuriyeti, Türk rejiminin, havalı ifadeleri ve düşmancıl niyetleri ile Suriye sınırındaki

askeri yığınaklarını kınadı” haberi girişinde Türkiye doğrudan suçlu olarak gösterilmiştir. Özellikle haberlerinde nefret söylemi barındıran ve bunu “düşmancıl niyet” olarak ifade eden SANA, Türkiye’ye yönelik olumsuz söylemlere devam etmiştir.

10.10.2019 tarihinde “Antik Eserler ve Müzeler Müdürlüğü Türk Saldırganlığı, Binlerce Yıllık Arkeolojik Tepeleri Hedef Alıyor” başlıklı haber girişinde “Kuzeydoğu Suriye’deki, özellikle Kamışlı ve Tel Abyad kentlerindeki binlerce yıl öncesine dayanan Suriye’nin en önemli arkeolojik tepeleri, Suriye topraklarına yönelik Türk saldırganlığı nedeniyle büyük bir yıkıma maruz kalmaktadır” ifadelerine yer verilmiştir. SANA Türkiye’nin bölgede tarihi eserlere saygı göstermediğini ve tarihi eserlerini tahrip ettiğini ifade etmiştir. Haber söylemlerinde özellikle “Türk Saldırganlığı” ifadesine yer vererek kamuoyunda olumsuz bir algı oluşmasına zemin hazırlanmak istenmiştir.

11.10.2019 tarihinde “İtalya Başbakanı Türk Rejiminden Suriye Topraklarına Yönelik Saldırısını Durdurma Talebini Yineledi” başlıklı haber girişinde “İtalya Başbakanı Giuseppe Conte, Türk rejiminden Suriye topraklarına yönelik saldırganlığını durdurmasını bir kez daha yineledi” ifadelerine yer verilmiştir. Haber söylemlerinde “saldırgan” ve “rejim” ifadelerini sürdüren SANA, Türkiye’ye olumsuz algı çalışmasına devam etmiştir.

12.10.2019 tarihinde “Deyrezzor Halkı Türk Saldırganlığı ve ABD’nin İşgaline Karşı Protesto Gösterisi Yaptı” başlıklı haber girişinde “Deyrezzor ahalileri Suriye topraklarına yönelik Türk saldırganlığını protesto eden gösterisi düzenledi” ifadelerine yer verilmiştir. Başlıkta ABD ifadesine yer verilirken haber girişinde kullanılmamıştır. Okuyucu ilk olarak başlık ile karşı karşıya kaldığı için SANA, Türkiye’ye yönelik ön yargı oluşturmak istemiştir. Bu şekilde Türkiye’nin bölgede ABD ile harekât ettiği algısını oluşturarak bölge halkı ve Rusya’yı Türkiye’ye karşı kışkırtmak istenmektedir.

12.10.2019 tarihinde “Putin Suriye’deki Gayrimeşru Şekilde Mevcut Olan Yabancı Güçler Geri Çekilmelidir” başlıklı haber girişinde “Rusya Başkanı Vladimir Putin Suriye’de gayrimeşru şekilde mevcut olan tüm yabancı güçlerinin geri çekilmesinin önemini yeniden vurguladı” ifadelerine yer verilmiştir. SANA bölgede hareket eden Suriye ve Rusya’nın yakın ilişkisine güvenerek Rusya Başkanı Vladimir Putin’in bölgedeki güçlerin geri çekilmesini haber girişi olarak kullanmıştır. SANA, Türkiye’yi hedef alan olumsuz her söylem ve ifadeyi haberleştirerek, kendi çıkarlarına uygun ideolojik bir tutum sergilemiştir.

13.10.2019 tarihindeki “ABD Başkentinde ve Avrupa’nın Farklı Bölgelerinde Türk Saldırganlığını Kınayan Gösteriler Yer Alıyor” başlıklı haber girişinde “Binlerce kişiler ABD başkenti Washington’da ve Avrupa’nın farklı başkentlerinde Suriye topraklarına yönelik Türk rejiminin saldırganlığını kınayan gösterileri düzenledi” ifadeleri kullanmıştır. SANA,

okuyucusuna Türkiye'nin yürüttüğü askerî harekâta ilişkin olumsuz algı çalışmasına devam etmiştir. Haber söyleminde 'binlerce' ifadesini kullanarak ve özellikle protestoların konumlara ilişkin ayrıntılar vererek tepkinin uluslararası boyutta olduğunu göstermek istemiştir.

13.10.2019 tarihindeki "Türk İşgal Uçakları Rasul Ayn'da Yeni Bir Katliama İmza Attı" başlıklı haber girişinde "Türk işgal uçakları bugün Haseke kuzeybatı kırsalındaki RasulAyn kentinde Kapalı Çarşı'da bir kafiyeyle yönelik düzenlediği bombardıman sonucunda yerel kaynaklara göre aralarında yabancı gazetecilerin de bulunduğu onlarca kişinin kurban gittiği yeni bir katliama imza attı" ifadelerine yer verilmiştir. SANA, Türkiye'nin bölgede sivil yaşam alanları hedef aldığını haber girişinde vurgulamıştır. Aynı zamanda Türkiye'nin yer halka tutumunu 'katliamcı' değerlendirerek haber söylemine ideolojik bir yorum eklemiştir.

14.10.2019 tarihindeki "Suriye'ye Yönelik Türk Saldırganlığı Sebebiyle 160 Bin Kişi Yerlerinden Edildi" başlıklı haber girişinde " Altıncı gününde Suriye topraklarına yönelik Haseke ve Rakka illerine Türk saldırı, alt yapı ve sivil yerleşim alanlarını hedef alması onlarca köy ve beldenin sakinlerinden boşalmasına, Türk rejim kuvvetlerinin söz konusu bölgelere yönelik saldırı, sürdürmesiyle insanlık dramını daha da büyüten bir hal alırken, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Antonio Guterres, Türk saldırısının 160 bin kişinin yerlerinden edilmesine yol açtığını belirtti" ifadelerine yer verilmiştir. Haber girişinde yetkili kişinin açıklamasına yer verilirken SANA, haber söylemlerini ideolojik bakış açısıyla yeniden düzenlemiştir. Türk Rejimi ve Türk Saldırganlığı ifadelerini her habere yerleştiren SANA, Türkiye'yi bölgede işgalci ve siviller zarar veren bir söylem ile haberi kamuoyuna paylaşmıştır.

20.10.2019 tarihindeki "İşgalci Türkiye Suriye Topraklarına Yönelik Saldırganlığını Sürdürerek Haseke Kırsalı Rasul Ayn Kentini İşgal Etti" başlıklı haber girişinde "İşgalci Türk kuvvetleriyle terörist örgütlerden kiralıklarının Suriye topraklarına yönelik saldırı, sürdürerek, HasekeRasulAyn kentini karadan ve havadan ateşe maruz bırakıp ev ve hayati tesislerde büyük bir yıkıma ve çok sayıda ahalinin tehcir edilmesine sebebiyet vermesi ardından, kenti işgal etti" ifadelerine yer verilmiştir. Türkiye'nin Suriye'ye başlattığı Barış Pınarı Harekâtı her haber söyleminde olduğu gibi burada da işgal olarak belirtilmiştir. Aynı zamanda Türkiye'nin bölgedeki halkı hedef aldığını dile getiren SANA, sivillerin yerinden edildiğini ve bunu Türkiye tarafından kiralanan teröristlerin yaptığı ifade etmiştir.

21.10.2019 tarihindeki "Times Suriye'ye Yönelik Saldırısında Türkiye Uluslararası Yasaklı Silahlar Kullandı" başlıklı haber girişinde "İngiliz Times gazetesi bugünkü sayısında,

Türk rejim kuvvetlerinin Suriye topraklarına yönelik saldırganlığında uluslararası yasaklı beyaz fosfor maddesini kullandıklarını ortaya çıkardı” ifadelerine yer verilmiştir. Haber girişinde “beyaz fosfor” isimli kimyasal silah kullanımına ilişkin paylaşım yapan SANA, Türkiye’yi savaş suçu işlemekle suçlamıştır.

27.10.2019 tarihindeki “Suriye, Kuzeydeki Silahlı Grupların 30 Km Derinliğe Çekilmesini Memnuniyetle Karşıladı Türk Saldırganlığının Temel Bahanesini Geri Çekti” başlıklı haber girişinde “Suriye, Suriye’nin kuzeyindeki silahlı grupların, Suriye Arap Ordusu ile doğrudan koordinasyon içerisinde 30 kilometre derinliğe çekilmesini memnuniyetle karşıladı ve bu adımın Suriye topraklarındaki gaspçı Türk saldırganlığının temel bahanesini geri çektiğini vurguladı” ifadelerine yer verilmiştir. Türkiye’nin bölgedeki güvenli alan için istediği 30 kilometrelik mesafeyi Suriye’nin izniyle gerçekleştiğini ifade eden SANA, yapılan Astana ve Soçi Anlaşmalarına değinmemiştir. SANA haber söyleminde Suriye’nin istekleri doğrultusunda Suriye Arap Ordusunun bölgeyi 30 kilometre derinlik üzerinden teftiş edeceği algısı amaçlanmıştır. Bölgede ne Rusya’nın nede ABD’nin varlığından söz edilmemiştir.

29.10.2019 tarihindeki “Erdoğan’ın Teröristleri İçme Suyunun Haseke Halkına Varmasını Engelliyor” başlıklı haber girişinde “Türk rejimi tarafından desteklenen terör örgütleri, uzman ekiplerin Haseke halkı için içme suyu ana kaynağı olan istasyonun yeniden çalıştırılması için RasulAyn doğu kırsalındaki Alluk istasyonuna ulaşmalarını önlemeye devam ediyor” ifadelerine yer verilmiştir. SANA yaptığı bu haber ile bölgedeki suyunun Türkiye destekli ÖSO tarafından kesildiğini kendi ideolojik söylemiyle ifade etmiştir. Türkiye yerine ‘Erdoğan’ ifadesine yer verirken ‘ÖSO’ içinse terörist ifadesini kullanmıştır. Bu söylem ile Türkiye’yi hem uluslararası hem de yerel halkına karşı suçlu ve işgalci göstermeyi amaçlamıştır.

Kasım ayında Barış Pınarı Harekâtına ilişkin toplamda 19 haber değerlendirmeye alınarak haber girişleri sırasıyla verilmiştir.

- 1- “Rusya Savunma Bakanlığı bugün yayınladığı beyanında Rus askeri polisin ve Türk rejimi güçlerinin Suriye’nin kuzeyindeki Dirbesiye Kentinden ilk ortak devriyeleri başlattıklarını açıkladı.” (01.11.2019)
- 2- “Türk rejimi güçlerinin ve onlara tabi kiralık teröristlerin işgali altında olan Tel Abyad Kentinde bomba yüklü bir arabasının patlaması sonucunda birkaç vatandaş şehit ve yaralı düştü.” (02.11.2019)
- 3- “Suriye topraklarına yönelik saldırısı esnasında bugün Türkiye rejim kuvvetlerinden bir asker öldürüldü.” (04.11.2019)

- 4- “Suriye Arap Ordu birlikleri, bölgede ahaliyi korumak, işgalci Türk kuvvetleri ve terörist örgütlerden kiralıklarının saldırı girişimlerine karşı koymak için Halep kuzeydoğu kırsalındaki Menbiç ve sınırdaki Aynul Arap’taki konuşlanmasını pekiştirdi.” (05.11.2019)
- 5- “Haseke ili kuzeyindeki Rasul Ayn Kenti kırsalında bir araca bomba düzeneği yerleştirdikleri esnada işgalci Türk kuvvetleriyle terörist gruplardan kiralıklarından bazıları ölürken, tehcir edilenlerin evlerine geri dönüşlerini engellemek için işgal ettiği bölgelerde ahalinin ev ve mülkleri hakkında suç işlemeye devam ediyorlar.” (06.11.2019)
- 6- “Haseke SANA muhabiri, el Cevadiye kırsalındaki Deyr el Ğusn Köy ahalisinin Türk devriyelerini taş ve ayakkabılarla vurduklarını ifade ederek, devriye elemanlarının ahaliye gözyaşartıcı gazlarla karşılık verdiğiine işaret etti.” (08.11.2019)
- 7- “İşgalci Türk kuvvetleri ve teröristlerden kiralıkları Haseke kuzey kırsalındaki köy ve beldelere yönelik saldırılarını sürdürerek Dirdare köyünde sivillerin evlerini drone uçağından bir füzeyle hedef aldı.” (10.11.2019)
- 8- “İşgalci Türk güçleri ve onlara tabi kiralık terörist gruplar bugün Tel Temr kırsalının kuzeyinde yer alan Kasimiye, Reşidiye, Reyhaniye ve Aziziye köylerini ağır silahlarla bombaladı.” (12.11.2019)
- 9- “İşgalci Türk kuvvetleri ve kiralıkları, Haseke kuzeyindeki Tel Temr kırsalına bağlı Uveyş ve Davudiye Köylerine füze ve havan toplarıyla saldırdı.” (13.11.2019)
- 10- “Çek Parlamentosu Suriye ile Dostluk Grubu Başkanı Stanislav Grosbic, İşgalci Türk kuvvetleri ve kiralıklarının Suriye topraklarında savaş suçu ve insanlığa karşı suçlar işlediklerini belirterek, aynı zamanda, Erdoğan rejiminin geçtiğimiz yıllar boyunca Suriye’deki terör örgütlerini desteklediğine işaret etti.” (14.11.2019)
- 11- “Hindistan Komünist Partisi Suriye topraklarına yönelik devam edilen Türk saldırganlığını şiddetle kınıp işgalci Türk güçlerinin ve terörist kiralıklarının geri çekilmesini ve ayrıca Suriye’deki terör örgütleri desteklemesinin durdurulmasını talep etti.” (15.11.2019)
- 12- “Suriye Arap Ordu birlikleriyle işgalci Türk kuvvetleri ve kiralıkları arasında bu sabahtan beri Haseke ili kuzeybatı kırsalındaki Tel Temr kırsalı el Menah Köyünde şiddetli çatışmalar yaşanıyor.” (15.11.2019)
- 13- “Haseke ili İçme Suyu ve Elektrik işçilerinin işgalci Türk kuvvetleri ve kiralıklarının saldırıları sonucunda yaklaşık bir ay önce duran Alluk Su istasyonunu yoğun çabaları

neticesinde yeniden hayata döndürdü. Su istasyonu bugün 100 bin metreküp su pompaladı.” (17.11.2019)

- 14- “İşgalci Türk güçleri ve onlara tabi kiralık teröristler Suriye topraklarına yönelik saldırganlığına devam ederken Tel Temr ve Rasul Ayn kırsalında işgal ettikleri bölgeleri yağmalama ve genç erkekleri kaçırma eylemlerini sürdürüyor.” (18.11.2019)
- 15- “Çek Komünist Partisi Genel Başkan Yardımcısı Celal Suleyman Suriye topraklarına yönelik Türk saldırganlığının uluslararası kanunlara açık bir ihlal olduğunu vurgularken Suriye’nin topraklarını ve egemenliğini koruma konusunda meşru bir hak sahibi olduğunun altını çizdi.” (21.11.2019)
- 16- “Suriye, işgalci Türk güçleri tarafından Suriye halkına karşı uygulanan kanlı saldırganlıkları en sert ifadeler ile kınayarak, dünya kamuoyunu Erdoğan’ın suçlarını derhal durdurmaya çağırda bulundu.” (21.11.2019)
- 17- “İşgalci Türk güçleri ve araç olarak kullandıkları terör grupları Rasul Ayn kırsalında Suriye halkına karşı gerçekleştirdikleri yeni saldırıları sonucunda birkaç vatandaş şehit ve yaralı düştü.” (22.11.2019)
- 18- “İşgalci Türk kuvvetleriyle onlara bağlı kiralık teröristleri Rakka kuzey kırsalındaki Ayn İsa Beldesine yönelik şiddetli bir saldırı düzenlemesiyle paralel olarak Haseke Rasul Ayn kırsalında işgal noktaları kurmak ve Suriyelilere karşı suçlarını sürdürdü.” (23.11.2019)
- 19- “İşgalci Türk güçleri ve onlara tabi kiralık teröristler Haseke kırsalının kuzeybatısında işgal ettikleri belde ve köylerde bölge halkına karşı günlük olarak suçlarına devam ederken özel ve kamu mülkleri yağmalama ve gençleri kaçırma gibi eylemleri uygulamalarıyla bölge halkını yerinden etmeyi ve yerlerinde terör grupları ve aileleri yerleştirmeyi ve demografik değişimi hedefliyor.” (28.11.2019)

01.11.2019 tarihindeki “Ortak Devriyelerin Başlamasıyla... Rus Askeri Polis Türk Rejimi Güçlerine Türk Bayraklarını Yükseltmemeyi Empoze Etti” başlıklı haber girişinde “Rusya Savunma Bakanlığı bugün yayınladığı beyanında Rus askeri polisin ve Türk rejimi güçlerinin Suriye’nin kuzeyindeki Dirbesiye Kentinden ilk ortak devriyeleri başlattıklarını açıkladı” ifadelerinde başlık içerisinde Türkiye’yi itibarsılaştırmak için olumsuz söylemlere başvurulmuştur. SANA, haber girişinde aynı söylemlere yer vermezken ‘Türk Rejim’ söylemini her haberde olduğu gibi yine vurgulamıştır.

02.11.2019 tarihindeki “İşgal Altındaki Tel Abyad Kentinde Bomba Yüklü Bir Araç Patladı” başlıklı haber girişinde “Türk rejimi güçlerinin ve onlara tabi kiralık teröristlerin

işgali altında olan Tel Abyad Kentinde bomba yüklü bir arabasının patlaması sonucunda birkaç vatandaş şehit ve yaralı düştü” ifadelerine yer verilmiştir. SANA, haber içerisinde ÖSO için ‘terörist’ söylemini her haberde olduğu gibi yinelemiştir.

06.11.2019 tarihindeki “Erdoğan Kuvvetleri Ve Kiralıkları Köylerde Jeneratörleri Çalışıyor..Bazıları Ahras’ta Araca Düzenek Koydukları Esnada Öldü” başlıklı haber girişinde “Haseke ili kuzeyindeki Rasul Ayn Kenti kırsalında bir araca bomba düzeneği yerleştirdikleri esnada işgalci Türk kuvvetleriyle terörist gruplardan kiralıklarından bazıları ölürken, tehcir edilenlerin evlerine geri dönüşlerini engellemek için işgal ettiği bölgelerde ahalinin ev ve mülkleri hakkında suç işlemeye devam ediyorlar” ifadelerine yer verilmiştir. SANA haberlerinde ‘Türk rejimi’ ve ‘Erdoğan Kuvvetleri’ söylemini sıkça kullanmıştır. Bu söylem ile haber girişlerinde okuyucuya ideolojik bir altyapı hazırlanmaktadır. Okuyucu haber söylemlerini bilinçaltına yerleştirilen ideolojik tutumla değerlendirmeye almaktadır.

13.11.2019 tarihindeki “İşgalci Türk Kuvvetleri Tel Temr Kırsalı Uveyş ve Davudiye Köylerine Füzeli Saldırı Düzenledi” başlıklı haber girişinde “İşgalci Türk kuvvetleri ve kiralıkları, Haseke kuzeyindeki Tel Temr kırsalına bağlı Uveyş ve Davudiye Köylerine füze ve havan toplarıyla saldırdı” ifadelerine yer verilmiştir. Sana haber sunumlarında terör unsurlarının varlığına değinmemiştir. Aksine terör unsurları olarak ÖSO ve Türkiye’yi göstermiştir. Bu haber sunumunda da ‘İşgalci Türk Kuvvetleri’ ifadesi kullanılarak köylülere saldırı yapıldığını ifade etmiştir. Ancak Türkiye Barış Pınarı Harekâtı kapsamında terör unsurlarını hedef aldığını açıklamıştır. SANA haberlerinde bu amacı gizleyerek Türkiye’yi bölgede işgalci olarak göstermektedir.

18.11.2019 tarihindeki “İşgalci Türk Güçlerinden Destekli Teröristler İşgal Edilen Bölgeleri Yağmalıyor” başlıklı haber girişinde “İşgalci Türk güçleri ve onlara tabi kiralık teröristler Suriye topraklarına yönelik saldırganlığına devam ederken Tel Temr ve Rasul Ayn kırsalında işgal ettikleri bölgeleri yağmalama ve genç erkekleri kaçırma eylemlerini sürdürüyor” ifadeleri kullanılmıştır. SANA haber girişinde Türkiye’yi bölgede işgalci ve yağmacı olarak nitelendirmiştir. Özellikle yerel halkı hedef alan söylemlere yere verilerek, erkek çocukların kaçırıldığını ifade eden SANA, Türkiye’ye yönelik olumsuz ideolojik sunum sergilemeye devam etmiştir.

22.11.2019 tarihindeki “İşgalci Türk Güçlerinin Yeni Saldırılarında Şehit ve Yaralı Vatandaşlar Düştü.Kiralık Teröristler Rasul Ayn Kırsalını Yağmalıyor” başlıklı haber girişinde “İşgalci Türk güçleri ve araç olarak kullandıkları terör grupları Rasul Ayn kırsalında Suriye halkına karşı gerçekleştirdikleri yeni saldırıları sonucunda birkaç vatandaş şehit ve yaralı düştü” ifadelerine yer verilmiştir. SANA her haber içeriğinde olduğu gibi bu haberde de

Türkiye’yi işgalci ve teröristlerle iş birliği yaptığını ifade etmiştir. Türkiye’nin Suriye topraklarına neden operasyon düzenlendiğini gizleyen SANA, Suriye’yi işgal etmek için Türkiye’nin Suriye topraklarına saldırdığını ifade etmektedir.

SANA kasım ayı içerisindeki haber içeriklerinde Türkiye’yi bölgede işgalci göstermeye devam etmiştir. Genel olarak başlıklarla girişleri birbirleriyle uyumlu kullanan SANA, haber içeriklerini Suriye’nin siyasi ve diplomasi hamlelerin göre şekillendirmiştir. Ayrıca haber başlık ve girişlerinde YPG/PKK/PYD terör unsurlarının varlığına değinmemiştir. Haberlerini daha çok Suriye’nin işgali konusunda çerçeveleyerek Türkiye’nin hamlelerini işgalci olarak yorumlamıştır.

Aralık ayında Barış Pınarı Harekâtına ilişkin toplamda 16 haber değerlendirmeye alınarak haber girişleri sırasıyla verilmiştir.

- 1- “İşgalci Türk kuvvetlerince destekli terörist örgütlerin Halep kuzeydoğu kırsalındaki Tel Rafat Kentine yönelik düzenledikleri saldırı sonucunda 9’dan fazla sivil şehit düştü 10 kişi de yaralandı.” (02.12.2019)
- 2- “Erdoğan rejimine tabi kiralık terör çeteleri girdikleri her yerde masum sivil vatandaşları kaçırma, fidye talep etme ve özel malları gasp edip yağmalama eylemlerini sürdürüyor.” (03.12.2019)
- 3- “Türkiye rejimine bağlı işgalci güçler ve onlara tabi kiralık teröristler Haseke İlinin batı kırsalında bir dizi belde ve köyde masum sivillere ilaveten hizmet kurumları ve altyapıya karşı düşmanca saldırılarını sürdürüyor.” (10.12.2019)
- 4- “Suriye Arap Cumhuriyeti’nin Astana Görüşmeleri Heyet Başkanı Dr. Beşşar Caferi Suriye’nin, köklerini tamamen kazıncaya kadar terör örgütleriyle mücadele etmeye devam edeceğini yineleyerek, Türk rejiminin, Astana ve Soçi’deki taahhütlerini ihlal ederek bu örgütleri desteklemeye ve Suriye topraklarını işgal etmeye devam ettiğine işaret etti.” (11.12.2019)
- 5- “American Herald Tribune gazetesi işgalci Türk güçleri tarafından destekli kiralık teröristlerin işgal altındaki Afrin Bölgesindeki Ayn Dara antik eserler alanından antik bir aslan heykelini çaldıklarını belirtti.” (16.12.2019)
- 6- “İşgalci Türk güçleri tarafından destekli kiralık terör grupları Haseke kırsalında bulunan işgal altındaki Rasul Ayn bölgelerinde ahalilerin mülkleri, hasatları ve tarımsal üretim araçları yağmalamayı sürdürüyor, Halep kırsalının kuzeyinde ise işgal altındaki Afrin Bölgesinde yasadışı keşif ve kazı çalışmalarına devam ediyor.” (16.12.2019)

- 7- “Türkiye rejim güçleri ve onlara tabi kiralık teröristler Suriye’nin Cezire Bölgesinde masum sivillere karşı suçlarını sürdürüyor.” (16.12.2019)
- 8- “ABD Kongresi bazı üyeleri Suriye topraklarında Türk rejiminin güçleri tarafından beyaz fosforun kullanılması savaş suçu ve insanlık karşısına suç olduğunu vurguladı.” (19.12.2019)
- 9- “Antik Eserler ve Müzeler Genel Müdürü Mahmud Hammud, Halep kırsalının kuzeyinde yer alan işgal altındaki Afrin Bölgesindeki Ayn Dara arkeolojik sitenin, işgalci Türk güçlerinin ve kiralıklarının gerçekleştirdikleri gayri meşru kazılar sonucunda büyük yıkıma maruz kaldığını belirtti.” (19.12.2019)
- 10- “Suriye’nin Birleşmiş Milletler Daimî Temsilcisi Vekili, Müsteşar Dr. Luay Felluh, Türk rejiminin İdlib’deki terör örgütlerini desteklemeye devam ettiğini, Suriye topraklarında doğrudan askeri saldırganlık gerçekleştirdiğini ve Astana süreci uzlaşmalarındaki yükümlülüklerinden kaçındığını belirtti.” (20.12.2019)
- 11- “Türkiye rejimine bağlı güçler yüzlerce kiralık teröristi aileleriyle birlikte Haseke İlinin Rasulayn Kentine aktarmalarıyla işgal ettikleri bölgelerde demografik yapıyı değiştirmeye devam ediyorlar.” (20.12.2019)
- 12- “Haseke İlinin kuzeyi Rasulayn İlçesine tabi Menacir Beldesi ahalisi Türkiye rejiminin edat olarak kullanıp desteklediği kiralık teröristleri protesto etti.” (23.12.2019)
- 13- “Arasında Suriye ve Libya olmak üzere bölgede terörü destekleme rolünün kapsamında Türk rejimi, Haseke Kırsalında ona tabi terör örgütlerinden Libya’ya aktarmak üzere militanlar çekti.” (25.12.2019)
- 14- “İşgalci Türk güçleri Suriye’nin kuzeydoğusunda yer alan işgal ettikleri Rasul Ayn Kentinde kiralık teröristleri ve onların ailelerinden oluşan yeni bir grubu yerleştirdi.” (26.12.2019)
- 15- “Terörizmi istismarda yenilenen kartta, Recep Tayyip Erdoğan’ın Türk rejimi, Libya’daki güvenlik durumları alevlendirmek ve kaynaklarını çalmak için Suriye’den Libya’ya kiralık askerleri ve teröristlerini transfer etmek aracılığıyla bölgede Osmanlılık evhamlarının hizmetine oynamayı amaçlıyor.” (29.12.2019)
- 16- “Haseke ve Rakka kırsallarındaki terörist örgütlerden işgalci Türk kiralıklarının yayıldığı bölgeler, Erdoğan rejiminin aynı Suriye devletine karşı savaşmak için sınırı kanalıyla geçirdiği binlerce terörist ve kiralıkların taşınması senaryosuna benzer bir şekilde, Libya’da savaşmak için gönderilme korkusuyla onlarca kiralığın firarına tanık oldu.” (29.12.2019)

Aralık ayı haber girişlerinde de Kasım ve Ekim aylarında sıkça kullanılan söylemlere yer verilmiştir. Aralık ayı Ekim ve Kasım ayından farklı bir söylem kullanılmadığı gerekçesiyle örneklendirilmemiştir. Aralık ayı içerisinde yapılan 16 haberin başlık ve girişlerinin uyum içerisinde olduğu tespit edilmiştir. SANA, belirlediği Suriye ideolojisi yakınlığını bozmadan Türkiye’yi hedef alan söylemlerine aralık ayında da devam etmiştir. Özellikle Türkiye ifadesine ‘Türk ve Erdoğan’ askerleri ifadesine sıkça başvuran SANA, dünya kamuoyuna kendi ideolojisine haber sunumlarını gerçekleştirmektedir. Bu anlayışla Suriye’nin bölgedeki çıkarlarını koruma çalışan SANA, haber ilkelerinden uzaklaşarak söylemlerinde ideolojik işlevi olan ifadeler kullanmıştır.

4.5.2. Makro Yapıya Yönelik Şematik Analizi

4.5.2.1. Ana Olay ve Sunuş Biçimi

Haber başlık ve girişlerinin uyumlu bir şekilde kamuoyuna sunulması ile ana olayın sunumu daha anlaşılır ve bütüncül hal almaktadır. Bu nedenle algı ve ideolojik etkisi en etkili olan haber başlık ve girişlerinin ana olayları sunumlarındaki rolü oldukça büyüktür. 1 Ekim 2019 – 31Aralık2019 tarihlerinde Barış Pınarı Harekâtına yaklaşımı incelenen SANA’nın ana olaylara yaklaşımı değerlendirilmiştir. Ana olay sunumu genel olara Suriye’nin mağdur olduğu algısını oluşturmayan çalışan SANA, Türkiye’yi her başlık ve girişinde işgalci olarak nitelemiştir. Özellikle ana olay sunumunda Türkiye’nin Suriye’ye saldırı gerçekleştirdiğini oluşturmaya çalışana SANA, terör unsurlarının bölgedeki varlığına değinmemiştir. Bu algıyla beraber Suriye’nin bölgedeki çıkarlarına uygun bir söylem kullanan SANA, Türkiye’yi terör gruplarıyla beraber hareket ettiğini ifade etmiştir. SANA özellikle Türkiye’nin bölgede kalıcı olduğunu ve yerel halkı hedef aldığını ifade etmeye çalışmıştır.

SANA aynı zamanda bölgede Rusya ve ABD varlığını bildiği halde sadece ABD’ye yönelik olumsuz söylemler kullanmıştır. ABD’ye yönelik olumsuz söylem kullanma nedeni ise Türkiye’nin ABD ile birlikte hareket ettiğini düşüncesini kamuoyunda etkin kılmaktadır. SANA, Türkiye’nin başlattığı ‘Barış Pınarı’ isimli askeri operasyonu hiçbir şekilde ana olay sunumunda kullanmamıştır. Bu şekilde Türkiye’nin ne amaçla operasyon gerçekleştirdiğini gizlemek isteyen SANA, bölgedeki sivillerin Türkiye’ye tarafından yerinde edildiğini ifade etmeye çalışmıştır.

Türkiye’yi her haber içerisinde işgalci olarak ifade eden SANA, devlet liderlerinin açıklamalarını ve yetkili kişilerin söylemlerini kendi ideolojik yaklaşımına göre değiştirmiştir. Siyasi ve Diplomatik etkinliği olan kişilerin söylemlerine yer veren SANA, her fırsatta Türkiye’nin itibarının hedef alan ve Türkiye’yi suçlayan ifadeler ekseninde ana olay sunumu

gerçekleştirmiştir. Aynı zamanda Türkiye'nin Suriye güçlerine saldırdığını ifade eden SANA, dünya kamuoyuna bölgedeki terör unsurlarını gizlemiştir. Bu nedenle SANA, Suriye'ye gerçekleşen bir saldırı olduğunu ve Türkiye'nin bölgede sivilleri hedef aldığını ifade etmiştir. Bu bakış açısıyla oluşturulan haber sunumlarında Türkiye'nin, ABD ve Rusya ile imzaladığı Soçi ve Astana anlaşmaları da kamuoyundan gizlenmiştir. Türkiye'nin bölgede güvenli alan oluşturma konusunda Suriye ile anlaştığı algısı haberlere yansıtılmıştır.

5.3.2.Ardalan ve Bağlam Bilgisi

Bu bölümde Barış Pınar Harekâtına yönelik politik ve sosyal unsurlar incelenmiştir. Ardalan ve bağlam bilgisi ana olayın sunumunda kullanılan yardımcı öğeler olarak kullanılmaktadır. Bu sayede haber farklı konular desteklenerek toplumsal bir form haline getirilir. Barış Pınarı Harekâtına ilişkin Ardalan ve Bağlam bilgisi içeren haberler genel olarak değerlendirilmiştir.

“Antik Eserler ve Müzeler Müdürlüğü, Türk Saldırganlığı, Binlerce Yıllık Arkeolojik Tepeleri Hedef Alıyor” başlıklı haberin metin içerisinde “en önemli arkeolojik tepeler Türk saldırganlığı nedeniyle büyük bir yıkıma maruz kalmaktadır” ifadelerine yer verilmiştir. Türkiye'nin bölgedeki Tarihi Eserlere zarar verdiğini ifade eden SANA, kamuoyunda Türkiye'ye yönelik olumsuz bir algı oluşturma peşindedir. Bu tarz bir haber söylemine yer verilmesi ile toplumda kültürel ve arkeolojik hassasiyet besleyen duygular hedef alınmıştır. Bu bağlamda toplumun hassasiyet göstereceği duygular hedef alınarak tepki göstermesi amaçlanmıştır.

“Haseke’de Türk Saldırganlığını Protesto Eden Gösteriler Düzenlendi” başlıklı haberin metin içerisinde “terör gruplarını destekleyen ve Suriyelilerin kanının dökülmesinde doğrudan rol oynayan Türk rejiminin terör araçlarını kullanarak hedeflerine ulaşmadığı nedeniyle ve genişlemeci planlarını ve isteklerini uygulamak için bugün doğrudan saldırganlığa geçti” ifadelerine yer verilmiştir. Toplumda hassas noktaları ele almaya çalışan SANA, bölgede Türkiye'nin işgalci olduğu ifade eden protestoların yapıldığını ifade etmiştir. Böyle bir haber çalışması ile Türkiye'nin bölgede istenmediği ve toplumun bu duruma tepki koydu gösterilmek istenmiştir. Özellikle haber içerisinde göstericileri konuşturan SANA, diğer haber söylemleriyle örtüşen ve birbirine benzer söylemlere yer vermiştir. Burada akıllara göstericiler gerçekten bu ifadeleri kullandı mı? sorusu akıllara gelmektedir. Nitekim SANA, haberin kamuoyu üzerinde etkinliğini kendi çıkar ve ideolojik yaklaşımı için kullanarak, Türkiye'yi işgalci göstermeye çalışmıştır.

“Çek Dışişleri Bakanı Türk Saldırganlığının Tüm Avrupa Tarafından Kınandığını Belirtiyor” başlıklı haberin metin içerisinde “Erdoğan'ın genişlemeci hırslarına ulaşmak

istediğini belirterek, bu bağlamda rejiminin sunacağı herhangi bir gerekçenin kabul edilebilir tarafının olmadığını ve reddedildiğini” ifade etmiştir. Haber başlığında yer alan ‘Türk Saldırganlığı’ ifadesiyle Türk kimliği hedef gösterilmiştir. Bu algı Dünya üzerinde yaşayan tüm Türkleri hedef alan bir söylem barındırmaktadır. Aynı zamanda farklı ülkelerde yaşayan Türklerin ise yaşadığı farklı kimlikler tarafından hedef gösterilmesine neden olmaktadır. Türkiye’nin operasyonu sürecini sürekli işgalci olarak ifade eden SANA, ‘Erdoğan’ın genişlemeci hırslarına’ ifadesine yer vererek adeta diktatörlük algısı oluşturma peşindedir.

“Çek Komünist Partisi Suriye Topraklarına Yönelik Türk Saldırganlığı Uluslararası Kanunlara Açık Bir İhlaldır” haber başlığı içerisinde ‘Türk saldırganlığının uluslararası kanunlara açık bir ihlal olduğunu vurguladı’ ifadesiyle dünya kamuoyuna Türkiye’nin yasal olmayan tutum ve davranış sergilediğini ve bölgede kanunsuz hareket ettiğini ifade etmiştir. SANA, yetkili bir ismin açıklamalarını kendi ideolojik söylemiyle yaklaşılarak Türkiye’yi suçlu gösteremeye çalışmıştır. Bu amaçla dünya kamuoyunda toplumların desteğini alarak Türkiye’yi yalnız bıraktırmak istemiştir. Özellikle keskin söylemleriyle Türkiye’yi her fırsatta işgalci konumunda gösteren SANA, her haberde olduğu gibi bu haber içeriğinde de terör varlığına değinmemiştir.

“ABD Kongresi Üyeler Suriye’de Türk Kuvvetleri Tarafından Beyaz Fosforun Kullanılması Savaş Suçudur” başlıklı haber içerisinde “ABD Kongresi üyesi İlhan Omar’ın sayfasında yayınlanan “ABD’nin Suriye özel temsilcisi” denilen James Jeffrey’e yönelik mektupta; “uluslararası örgütler ve şahıslardan gelen raporlara göre Suriye’de sivillere karşı yakıcı silah olarak Türk güçlerinin beyaz fosforu kullandıkları savaş suçu sayılıyor” ifadelerine yer verilmiştir. SANA haberlerinde devlet yetkililerinin açıklamalarına oldukça sık vermiştir. Ancak açıklama seçimleri daha çok Türkiye’yi eleştiren ve operasyon sürecine karşı duran isimlerden seçmiştir. Bunun temel sebebi ülke yetkililerinin yaptığı açıklamalar aynı zamanda temsil ettiği ülkenin görüşünü belli etmektedir. Aynı zamanda kanaat önderi niteliği taşıyan yetkililerin açıklamaları toplum üzerindeki etkisi daha çok etkileme ve yönlendirme gücüne sahiptir. Bu nedenle haberlerinde yetkili açıklamalarına başvurarak Türkiye’nin karşısında bir kitle oluşturmak istenmiştir. Haber içeriğinde kimyasal silah kullanımı söz konusu uluslararası anlaşmalar ile kesinlikle kullanılması sınırlı tutularak insanlık suçu olarak kabul görmüştür. Bu yüzden tüm devletlerin dikkatini çekebilecek ve tavır koyabileceği bir konu olan kimyasal silah kullanımına haber söylemlerinde yer verilmiştir. Türkiye’ye yönelik bu açıklamalara kanıtlanamazken ifade olarak iddia olarak verilmesi gerekmektedir. Bu algıyla SANA, dünya kamuoyunu Türkiye’ye karşı kışkırtmak istemiştir. SANA genel haber anlayışıyla hem toplumsal hem de politik unsurlara yer vererek

Türkiye'yi itibarsızlaştırmaya ve karşı bir kamuoyu oluşması yönündeki ideolojik söylemlerine devam etmiştir. Bu anlayışla nesnel bir tutum yerine yanlı söylemlere başvuran SANA, haber sitesini ideolojik bir amaç doğrultusunda kullanmıştır.

4.5.2.2. Haber Kaynakları

Suriye Arap Haber Ajansı'nın (SANA) Barış Pınarı Harekâtına yönelik haber kaynakları araştırılmıştır. SANA haber içeriklerinin kamuoyu sunumunda kendi muhabir kaynaklarını kullanmaya özen göstermiştir. Ancak muhabirin ismi dair tek bir bilgi verilmezken haber içeriklerinde 'SANA Muhabiri' olarak ifade edilmiştir. SANA haberlerini oluştururken çeviri kaynaklarının baş harflerini kodlayarak vermiştir. Haber metnlerinin sonlarında 'Çeviri: S. Sahut ve P.M' ifade edilmiştir.

SANA haberlerinde Reuters, Russia Today, Sputnik, Alman Contra Dergisi, Alman Tv Kanalı ZDF, Çin Xinhua Ajansı, Bravo Gazetesi, Amerika Time Dergisi, Amerika Bloomergg Ajansı ve Türk Zaman Gazetesi kaynaklarına başvurmuştur. Ancak SANA sıralanan kaynaklara pek sık başvurmamakla beraber daha çok 'SANA Muhabiri' kaynaklı haberler kullanmıştır. Haber içeriklerinde isim ve detay vermekten kaçınan SANA, haberlerinin adeta dedikodu üzerinden kamuoyuna paylaşmıştır. Bunun en büyük sebebi ise haberlerinde 'Halk Kaynağına Göre ve Yerel Kaynaklara Göre' haber ifadelerini kullanması doğruluğu teyit edilmemiş söylemlere dayanmaktadır. SANA bu yaklaşımı daha çok kendi ideolojisine uygun söylemleri kullanabilmek gerçekleştirmiştir.

Yetkili açıklamalarında kaynak vermek zorunda kalan SANA, daha çok kendi muhabiri üzerinden yapılan açıklamaları kamuoyu ile paylaşmıştır. SANA haberlerinde kaynak olarak Türkiye'den tek bir yayın organını kendine kaynak olarak kullanmıştır. SANA'nın Türkiye'den kullandığı kaynak terör örgütü yayın organı olarak tescil edilmiş ve Türkiye genelinde yayım yapması yasaklanmıştır. Yayın politikasına uluslararası arena da devam Zaman Gazetesi'nin söylemlerini Türkiye'yi eleştirmek ve itibarını zedelemek için kullanmıştır. Özellikle haber içerisinde 'Türk Zaman Gazetesi' ifadesine başvurarak Türk bir yayın kuruluşu olduğunu göstermek istemiştir. SANA bu algıyla beraber Türkiye'den başka kaynak kullanımına başvurmamıştır.

SANA haberlerinde genelde uzman kişi ve yetkili bakanlıkların söylemleri, alıntılama yoluyla kamuoyu ile paylaşmıştır. Ancak daha çok ideolojik olarak benimsediği ve kendi çıkarlarına uygun olan söylemleri haber olarak paylaşmayı ve kaynak olarak kullanmayı tercih etmiştir. Yetkili ve sorumlu kişileri muhabirine konuşturan SANA, Türkiye'nin sınır ötesine başlattığı Barış Pınarı Harekâtı söylemlerini gizlenmiştir. İncelenen hiçbir haber

içeriğinde ‘Barış Pınarı Harekâtı’ kullanılmamıştır. Ancak başvurduğu kaynaklar ‘Barış Pınarı Harekâtı’ söylemini kullanmıştır.

4.5.3. Mikro Yapıya Yönelik Analiz Çalışması

4.5.3.1. Sentaktik Analiz

Bu bölümde haberlerde kullanılan cümle yapıları incelenmiştir. Cümle yapılarına değinilerek uzunluk ve kısalıklarına, bileşik ya da karmaşık oluşlarına, etken ya da edilgen aktif ya da pasif kullanımları detaylıca araştırılmıştır. Bu analizle Amerika’nın Sesi Haber sitesinin, Barış Pınarı Harekâtı’na yönelik olay örgüsünü cümle yapılarında, nasıl ele aldığı ve işlediği değerlendirilecektir.

SANA, Barış Pınarı Harekâtına ilişkin haberleri uzun, devrik ve karmaşık yapıda kullanmıştır. SANA, başlıklarda uzun cümle kullanımı ile okuyucu üzerindeki algıyı netleştirmek istemiştir. Örneğin “Erdoğan Rejiminin Saldırgan Davranışı, Suriye Topraklarında Türkiye’nin Genişleme Hedeflerini Açıkça Gösteriyor” başlığında uzun cümle yapısı tercih edilmiştir. Cümle yapılarındaki kullanımı daha çok karmaşık ve kafa karıştırıcı şekilde kullanan SANA, etken ve edilgen yüklem yapılarını da kullanmıştır. Örneğin “Suriye Kuzeybatısındaki Bölgelere Yönelik Türk Saldırısı Başlatıldı” haber başlığında yüklem olarak edilgen yapıda kullanılmıştır. Bu cümle yapısıyla ‘Türk Saldırısı’ vurgulanmıştır. Cümle öznesini vurgulayan SANA, dikkatleri özne üzerine çekmeye çalışmıştır. Haber içeriklerinde daha çok etken yapıyı yüklemleler kullanmaya çalışan SANA, etken yapıda cümlelerde kullanmıştır. “Türk İşgal Uçakları RasulAyn’da Yeni Bir Katliama İmza Attı” haber başlığının cümle yapısında etken yüklem yapısı kullanılmıştır. Haber içerisindeki kesinlik ve gerçeklik payının net bir şekilde ideolojik sunumla hazırlayan SANA, haberlerinde öznenin yıkıcı ve şiddetini vurgulamaya çalışmıştır. Haberler başlıklarının genelinde etken ve edilgen yapıda cümleler kullanırken zaman kipi olarak mevcut bilgiyi süreklilik algısıyla oluşturmuştur. Örneğin “Türk Saldırganlığı Sonucunda Yerinden Edilmiş Sivillere Her Türlü Yardımlar Sağlama Çalışmalarına Devam Ediliyor” başlıklı haberde zaman bildirimine yer verilmezken, eylemin devam ettiği konusunda açık kapı bırakmaktadır. Örnek haber üzerinden ‘Türk Saldırganlığı’ eylemlerinin sürekli devam ettiği ve sivilleri devamlı yağmaladığı algısını oluşturmaktadır.

Haber başlıkları haricinde giriş ve metin için cümle yapılarında etken ve edilgen yapıda cümleler kullanılmıştır. Örneğin; “Sırbistan’da düzenlenen uluslararası parlamentolar birliği genel kurulu 141. dönem toplantısına katılanların önünde yaptığı konuşmada, Suriye’de cereyan edenlerin, en sonuncusu Türk saldırganlığı olan uluslararası tüm norm ve

kanunlarına yönelik işlenen bu kadar ihlalin en tehlikeli örneğini teşkil ettiğini belirterek, Türkiye'nin Suriye'deki savaşı yılları esnasında, Suriye'yi yıkmak hedefiyle Türkiye'yi kamplarında eğittiği teröristlerin çoğu için koridor teşkil ettiğine işaret etti.” cümlesinde basit olmaktan karmaşık ve uzun cümle yapısıyla etken yapıda yüklem kullanımına başvurulmuştur. Bir başka haber girişinde “Çek Parlamentosu Suriye ile Dostluk Grubu Başkanı Stanislav Grosbic, İşgalci Türk kuvvetleri ve kiralıklarının Suriye topraklarında savaş suçu ve insanlığa karşı suçlar işlediklerini belirterek, aynı zamanda, Erdoğan rejiminin geçtiğimiz yıllar boyunca Suriye'deki terör örgütlerini desteklediğine işaret etti” uzun cümle yapısıyla etken yüklem kullanımı tercih edilmiştir. Metin için yapılarda etken ve edilgen yapılara sıkça başvurulmuştur.

SANA metin içi haber kullanımlarını geleneksel habercilik anlayışından uzak bir şekilde gerçekleştirmiştir. Metin içi cümle yapılarında Türkiye'ye yönelik her olumsuz durum etken ve edilgen ifadelerle yeniden düzenlenmiştir. Bu durumu ideolojik söylem boyutuna taşıyan SANA, haberlerindeki nesnel tutum uzak bir tavır sergilemiştir. Örneğin “Haseke İl Elektrik Müdürü AnvarElke SANA muhabirine yaptığı açıklamada; Kamışlı elektrik ekiplerinin Kamışlı Kenti bazı semtlerinde ve Kamışlı kırsalında Türk saldırganlığında hizmet dışı kalan bir dizi elektrik hatların onarım çalışmalarını bitirdiklerini belirtti” metin için cümle yapısında uzun, karmaşık ve etken yapı tercih edilmiştir. SANA haberlerindeki her olumsuzluğu nedenini Türkiye olarak göstermeye çalışan cümle ve kelimelerini kullanımlarını tercih etmiştir.

4.5.3.2. Sözcük Seçimleri

Söylem analizinin en önemli bölümlerinden olan sözcük seçimleri, haber sunumunda olumlu-olumsuz durumu vurgulayan ve haber içeriğindeki ideolojik yansımanın en önemli parçasını oluşturmaktadır. Sözcük seçimleri haber kurgusunun ideolojik yansımalarını düzenleyen ve çeşitlendiren bir yapıdan ibarettir. Haberin başlığından başlayan bu süreç giriş ve metin içinde olmak üzere haberin tüm evrelerinde kullanılmaktadır. Seçilen kelimeler kurumun ve muhabirin benimsediği ideolojiyi yansıtmaktadır. Bu yüzden benimsenen ideoloji doğrultusunda harmanlanan haber, özenle seçilmiş kelimelerden oluşmaktadır.

SANA haber içeriklerinin sunumunda kelime seçimlerini Suriye çıkarları korumaya yönelik kullanmıştır. Aynı zamanda hâkim ideolojinin etkin kılınmasıyla amacıyla sürekli Türkiye'ye yönelik negatif söylemlere ağırlık verilmiştir. SANA tarafından yapılmış tüm haber içeriklerinde Türkiye'nin ismini verdiği “Barış Pınarı Harekâtı” yerine ‘Türk Saldırıları’ ifadeleri kullanılmıştır. Bununla beraber SANA, harekât ve operasyon yerine

saldırı ifadelerini kullanmıştır. Türkiye yönetiminden söz ederken devlet ifadesine yer vermeyen ve SANA, Türk Rejimi ve Erdoğan askerleri ifadelerine yer vermiştir. Örneğin “Avrupa Ülkeleri Türk Rejimini Suriye’ye Yönelik Saldırısını Durdurmaya Çağırıyor” (09 Ekim 2019) başlıklı haberde Türkiye ‘Türk Rejimi’ olarak ifade edilmiştir. Harekât ve Operasyon yerine ise ‘saldırı’ ifadeleri kullanılmıştır. Örneğin bir başka haber başlığında “İşgalci Türkiye Suriye Topraklarına Yönelik Saldırganlığını Sürdürerek Haseke Kırsalı Rasul Ayn Kentini İşgal Etti” (20.10.2019) haber başlığında Türk yerine Türkiye ifadesine istisna olarak yer verilmiştir. SANA, Türkiye’nin itibarını ve uluslararası pozisyonunu hedef almak için Türkiye’yi bölgede işgalci olarak gösterme çalışmıştır. Bu nedenle Türkiye ve işgal kelimeleri kamuoyuna birlikte sunulmuştur. Örneğin “Time Erdoğan Rejimi Suriye’nin Kuzeyinde Kiralıklarıyla Sivilleri Öldürüyor Soykırım İşliyor” (29.10.2019) haber başlığında Türkiye yerine ‘Erdoğan Rejimi’ ifadesine yer verilerek Türkiye yönetiminde diktatörlük algısı oluşturulmuştur. Aynı zamanda Türkiye’nin bölgede sivilleri hedef aldığı insanlık suçu olan ‘soykırım’ söylemiyle ifade edilmiştir. SANA genel hatlarıyla Türkiye’ye yönelik söylemlerini kendi ideolojik bakış açısıyla yeniden inşa ederek kamuoyu ile paylaşmıştır. Türkiye’nin Suriye topraklarına gerçekleştirdiği operasyona ilişkin SANA, “rejim başkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın hasta politikaları” ifadesini kullanmıştır. Bu algılarla beraber SANA hâkim ideolojisini haber sözcüklerinde de göstermeye çalışmıştır. Bu yönde yapılan haberler SANA, Suriye politikalarını ve toprak bütünlüğü ideolojik söylemlerle korumak istemiştir. Türkiye’nin bölgede destekçisi olduğu Özgür Suriye Ordusu (ÖSO) SANA tarafından “kiralık teröristler” olarak ifade edilmiştir.

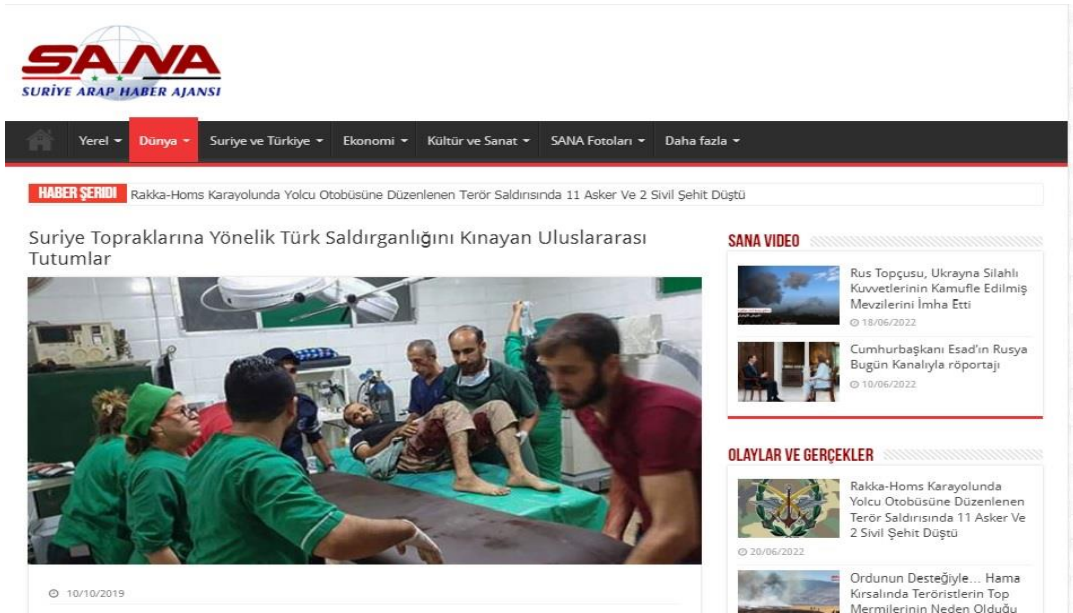
4.5.3.3. Haberlerin Retoriği

SANA haberin inandırıcılığını ve güvenini arttırmak amacıyla söylemlerinde ideolojisini destekleyen alıntılar, açıklamalar ve sayısal veriler kullanmıştır. Nitekim SANA, haberlerinde Türkiye ve Barış Pınarı Harekâtına yönelik raporlar, uzman görüşler ve doğrudan alıntılar kullanarak haberin etki gücünü arttırmayı hedeflemiştir. Örneğin “Avrupa Ülkeleri Türk Rejimini Suriye’ye Yönelik Saldırısını Durdurmaya Çağırıyor” (09.10.2019) başlıklı haber içerisinde Junker: “Eğer Türkiye Suriye’nin kuzeyinde güvenli bölge kurmayı planlıyorsa Avrupa Birliğinin bu konuda para ödemesini beklememesi gerekiyor” açıklamalarına yer verilmiştir. Avrupa Komisyonu Başkanı olan Jan KlodJunker’in söylemlerini doğrudan alıntılama yöntemiyle verilmiştir. Bu şekilde doğrudan verilen açıklamalar ile yetkili kişinin görevi ve unvanı ön plana çıkartılmaktadır. Kurum ve yetkili temsilcilerin yaptığı açıklamalar tepkinin büyüklüğünü ve şiddetini derecelendirmektedir. Bu

nedenle haberlerde uzman ve yetkili kişilerin görüşlerine sıkça yer verilemektedir. Haberler aynı zamanda yerel halkın tepkisi ve tutumuyla da desteklemektedir. Örneğin “Haseke’de Türk Saldırganlığını Protesto Eden Gösteriler Düzenlendi” (11.10.2019) başlığında ifade edildiği üzere bölgede halkının Türkiye’ye karşı olan tepkisi ifade edilmiştir. Bu şekilde farklı bölgelerden süreci takip eden okuyucular durumu toplum verdiği tepki üzerinden değerlendirecektir. Aynı duruma teşkil eden “Deyrezzor Halkı Türk Saldırganlığı ve ABD’nin İşgaline Karşı Protesto Gösterisi Yaptı” (12.10.2019) başlıklı haberde de Türkiye’ye yönelik olumsuz bir algı çalışması yapılarak yerel halkın tepkisi destekleyici unsur olarak kullanılmıştır. “Times Suriyeye Yönelik Saldırısında Türkiye Uluslararası Yasaklı Silahlar Kullandı” (21.10.2019) başlıklı haberde “Suriye’de Beyaz Fosforu Kullandığına Yönelik Deliler Artıyor” başlıklı içerisinde “Türkiye’nin ‘Suriye’de Beyaz Fosforu Kullandığına Yönelik Deliler Artıyor” başlıklı raporda Türk rejim kuvvetlerinin kullandığı uluslararası yasaklı silahlı saldırı kurbanlarının çektikleri acıları gözlemledi” ifadelerine yer verilmiştir. Haber içerisinde ‘rapor’ ifadesi aslında bir tespitin yapıldığını ortaya koyan söyleme dayanmaktadır. Ancak haber içerisinde raporun kim tarafından sunulduğu ifade edilmiştir. SANA haber içerisinde rapor ifadesini kullanarak inandırıcılığı ve tepkiyi arttırmayı hedeflemiştir.

Haber içerisinde aynı zamanda sayısal veriler kullanarak bölgedeki yaşanan olayların büyüklüğü göstermek istemiştir. Türkiye’nin bölgede düzenlendiği harekâtı işgal olarak nitelendiren SANA, bölgede yaşayan yerel halkın yerinden edildiğini ifade etmiştir. Örneğin “Suriye’ye Yönelik Türk Saldırganlığı Sebebiyle 160 Bin Kişi Yerlerinden Edildi” (14.10.2019) haberiyle bu durumu sayısal veri olarak ifade etmiştir. Haber içerisinde Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Antonio Guterres açıklamalarını kaynak göstererek 160 bin kişinin yerinden edildiğini ifade etmiştir. Haber içerisinde hem kurum ifade etmesi hem de sayısal veri kullanılması ile okuyucu üzerindeki ideolojik algının etkisi arttırılmıştır.

Bir diğer haber destekleyici unsurların başında fotoğraf kullanımı gelmektedir. Fotoğraf kullanımı ile haberin inandırıcılığı ve etkisi okuyucu üzerinde artmaktadır. Örneğin “Suriye Topraklarına Yönelik Türk Saldırganlığını Kınayan Uluslararası Tutumlar” (10.10.2019) başlıklı haberin fotoğraf kullanımında ülkelerin verdiği tepkiler tek başlık altında toplamıştır. Ancak haber fotoğraf görselinde hangi nedenle olduğu belirtilmeyen bir şekilde hastane görüntü paylaşılmıştır. Bu fotoğraf ile haberde insani duyguları ön plana çıkartmaya çalışan SANA, fotoğraf ve haber içeriğini uyumsuz bir şekilde kullanmıştır.

Görsel 4.8 SANA, Suriye Topraklarına Yönelik Türk Saldırganlığını Kınayan Uluslararası Tutumlar Haber Görseli

Bir başka görsel ise “Haseke ve Deyrezzor Halkı Türk Saldırganlığını Protesto Ediyor” (13.10.2019) haber başlığında kullanılmıştır. SANA, haberin etki gücünü arttırmak adına toplu insanların yürüyüşlerini haber ile uyumlu bir şekilde kullanmıştır.

Görsel 4.9 SANA, Haseke ve Deyrezzor Halkı Türk Saldırganlığını Protesto Ediyor

Bölgedeki yaşanan gelişmeleri de “Türk Rejiminin Devam Ettiği Saldırganlığında Suriye’nin Kuzeyindeki Bir Dizi Bölgeler Bombardımana Maruz Kaldı” (12.10.2019) haber görselinde bombalanan ve duman yükselen bir kent görüntüsü verilmiştir. Bu şekilde

Türkiye'nin bölgeyi bombaladığı izlenimini yaratarak haber etkisi ve inandırıcılığını görsel ile arttırmıştır.

Görsel 4.10 SANA, Türk Rejiminin Devam Ettiği Saldırganlığında Suriye'nin Kuzeyindeki Bir Dizi Bölgeler Bombardımana Maruz Kaldı

SONUÇ

Bu çalışmada, Türkiye'nin güney sınırında başlattığı Barış Pınarı Harekâtına yönelik haberlerin, bölgedeki aktör devletlere ait, haber ajanslarının haber sunum ve yaklaşımları incelenmiştir. Bölgede aktif anlamda söz sahibi olan ülkelerin haber ajansları Amerika Birleşik Devletleri (ABD) tarafından finanse edilen Amerika'nın Sesi (VOA), Rusya Hükümetinin sahip olduğu ve desteklediği Sputnik News ve Suriye'nin ulusal medyasını temsil eden ve Şam hükümetine bağlı olan Suriye Arap Haber Ajansı (SANA) ele alınmıştır. Çalışma içerisindeki haber analiz Aralığı 01 Ekim 2019 ve 31 Aralık 2019 olarak belirlenmiştir. Belirlenen tarih aralığında yapılan Barış Pınarı Harekâtı haberleri, Van Dijk'ın Eleştirel Söylem Analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. Araştırmaya dâhil edilen haber ajanslarının Barış Pınarı Harekâtına yaklaşımları farklılık göstermektedir.

Değerlendirmeye alınarak incelenen haber söylemleri, aktör ülkelerin çıkarlarını korumak adına yeniden üretilmiştir. Bu anlayış ile haber üretim sürecinde gerçeklik, benimsenen ideoloji ekseninde yeniden inşa edilmiştir. Haber sunumlarının farklılık göstermesi ve üretilen içeriklerde ideolojik kodlar kullanılması Marksist yaklaşımın medya üzerindeki tanımlamalarını kanıtlamaktadır. Marksist yaklaşım üretim araçlarının hâkim güç tarafından kontrol edildiğini ve üretilen içeriklerin hâkim gücün doğrularını yansıttığını ifade etmektedir. Bu bağlamda üretim araçlarının kontrolünü sağlayan bölgedeki aktör devletler, ekonomik açıdan finanse ettiği haber kuruluşları, haberleri benimsenen ideoloji ile işlemektedir. Haber ajanslarının ürettiği metin içeriklerinde Althusser ve Gramsci'nin medya ile ideoloji ilişkisini gösteren örneklerle yer verilmiştir. Kurumların haberleri benimsenen ideoloji ile nasıl işlediği ve yeniden ürettiği son bölümde net bir şekilde kanıtlanmıştır. Kurumların benimsediği ideoloji nedeniyle haberler, söylemsel olarak farklılık göstermektedir. Aynı zamanda benimsenen mevcut ideoloji ön plana çıkartılırken karşıt görüş ve yaklaşımlara yer verilmemiştir.

Ülkelerin yaklaşımların üzerinden değerlendirmek gerekirse ideolojik tutumun Soğuk Savaş zihniyetini taşıdığını ifade edebiliriz. Amerika'nın Sesi haber politikalarında, Suriye bölgesinde bulunan Kürtlerin varlığını kullanmak istemiştir. Zira haber söylemlerinde Barış Pınarı Harekâtının amacı ve nedeni gizlenmiştir. Türkiye'nin bölgede terör unsurlarına değil de bölgede yaşam sürdüren Kürtlerin hedef alındığını ve Türkiye'nin bölgede işgalci olarak gösterilmesini hedeflemiştir. Adeta kamuoyunu manipüle ederek Barış Pınarı Harekâtını amacını yeniden inşa etmiştir. Bu durumun temel sebebi Soğuk Savaş'ın sebep olduğu cephede çatışma anlayışı yerine farklı alanlar ve illegal yapılar üzerinden savaşın

sürdürülmesinden kaynaklanmaktadır. Konuyu detaylandırmak gerekirse Amerika'nın Sesi gizli bir cephede savaşımaya devam etmektedir. Suriye bölgesindeki illegal örgütleri dolaylı veya doğrudan destekleyerek aslında Ortadoğu politikasını gizli bir şekilde sürdürmektedir. Haberlerde KCK projesinin varlığını gizleyerek bölgede kürt devletin kurulması yönündeki desteğini de gözler önüne sermiştir. Bunu desteklemek içinde haberlerde sürekli bölgedeki Kürtlerin hedef alındığı ima edilmiştir. Buna bir diğer kanıt ise ABD Başkanı Trump'ın Suriye'den çekilme kararına, Beyaz Saray'ın tepki göstermesidir. Bu nedenle Türkiye'nin 09 Ekim tarihinde başlattığı Barış Pınarı Harekâtının amacı gizlenmiştir. Amerika'nın Sesi haber politikalarında YPG ve KCK unsurlarına değinmezken, Trump'ın Suriye'den çekilme kararını da atlatmaya çalışmıştır. Bölgede bir Kürt devleti olması isteyen ABD'nin politikası Başkan Trump'ın kararlarıyla terc düşmektedir. Amerika'nın Sesi bu tutumu haberlerinde ideolojik olarak işlemiştir. Türkiye'nin sınır güvenliğini tehdit eden unsurlar arasında PKK'nın Suriye uzantısı olan YPG terör örgütünün terör faaliyetleri Amerika'nın Sesi tarafından haber söylemlerinde gizlenmiştir. Amerika'nın bölgede varlığını sürdürmek istemesi, haberlerde dezenformasyon yapılmasına neden olmuştur. Bu noktada Amerika'nın Sesi, ABD'nin ideolojik propagandasını yaparak medyadaki gücünü manipüle ederek kullanmıştır. Haberlerde doğruyu vermek yerine ABD'nin ideolojisini yeniden üreten Amerika'nın Sesi, kamuoyunu etkileme ve yanlış bilgiye yönlendirmiştir. Aynı zamanda haberlerde 'Türk' kimliğine ısrarla vurgu yapılmıştır. Bu yönlendirme ile aslında Türkiye'nin etnik kimlik yapısı hedef gösterilmiştir. Bu anlayış ile haberlerde sürekli bölgedeki Kürtlere vurgu yapan Amerika'nın Sesi, eksiltili başlık kullanımları ve manipüle yöntemiyle etnik bir savaşın yaşandığını gizli ideolojik bir kod olarak metin aralarına gizlemiştir. Türkiye ısrarla uluslararası hukuk kapsamında Birleşmiş Milletlerin sözleşmesinde yer alan 51'nci maddenin verdiği meşru hak ile sınır güvenliğini sağladığını vurgulasa da Amerika'nın Sesi, Türkiye'nin bölgede işgalci olduğunu kamuoyuna empoze etmeye çalışmıştır. Bu noktada Amerika'nın Sesi, bölgedeki YPG unsurlarını korumak isteyerek, enformasyon verilerini kendi ideolojisiyle yeniden inşa etmiştir. Bu inşa ile Amerika'nın Sesi, ABD'nin Ortadoğu politikasını haber söylemlerinde sürdürmüştür.

Soğuk savaş zihniyetini haberlerine net şekilde yansıtan Sputnik News ise, Rusya'nın Suriye politikasına uygun bir şekilde haber sunumlarını sergilemiştir. Sputnik News, bu nedenle Barış Pınarı Harekâtı süresince Türkiye'ye karşı dengesiz haber politikası sergilemiştir. Suriye Baas yönetimiyle yakın ilişkiler içerisinde olan Rusya, bölgedeki varlığını ABD'ye karşı üstün kılma peşindedir. Bu noktada Esad yönetimini destekleyen Rusya, bölgede ABD destekli YPG terör unsurlarına karşı bir politika izlemektedir. Bu

sebeple Türkiye'nin NATO üyesi olması sebebiyle Sputnik News haberlerinde AB ve ABD ilişkilerini ele alan Türkiye politikası izlemiştir. Şöyle ki, Sputnik News, Türkiye'nin Suriye bölgesine başlattığı Barış Pınarı Harekâtına ilişkin, Baas rejiminin tepkisini çekmemek adına haber çizgisinde dengesiz politika sergilemiştir. Zira Rusya hem Türkiye'yi hem de Suriye'yi bölgede kaybetmek istememektedir. Rusya'nın bölgede Türkiye'nin varlığına ihtiyaç duyması sebebiyle Sputnik News haberlerde, YPG unsurlarını terör örgütü olarak nitelemiştir. Bu durumun sebebi ise KCK projesi ile Türkiye ve Suriye'nin sınırında ABD destekli bir Kürt devleti kurulması yönündeki amacın önüne geçilmek istenmektedir. Çünkü bölgede ABD destekli bir Kürt devletin kurulması Suriye ve Rusya'nın Ortadoğu politikasını olumsuz etkileyecektir. Bu nedenle Sputnik News, Suriye haber söylemlerini ABD ve Türkiye'nin operasyon süresince ilişkilerine göre yeniden şekillendirmektedir.

Amerika'nın Sesi haber söylemlerinden farklı olarak YPG terör unsurlarını ön plana çıkartan Sputnik News, Türkiye'nin Suriye'deki terör örgütlerine karşı operasyon başlattığını açıkça ifade etmiştir. Bunun temel sebebi Sputnik News, Rusya'nın Ortadoğu politikasını uygulayarak; YPG terör unsurlarının ABD tarafından desteklendiği göstermek istemiş ve KCK projesi hayalinin gerçeğe dönüşmesi fikrine karşı durduğunu göstermek istemiştir. Rusya, bu yüzden bölgede ABD destekli YPG unsurları istememektedir.

Sputnik News, Türkiye'nin batı ile ilişkilerini haber söylemlerine sıkça yer vermiştir. Türkiye'nin ABD ve AB'ye politikasına göre değişkenlik gösteren haber söylemleri, Türkiye'nin Rusya ilişkilerine göre ideolojik olarak yeniden işlenmiştir. Çünkü Soğuk Savaş zihniyetini hala sürdüren ve haberlerini bu anlayışla yeniden inşa eden Sputnik News, Rusya'nın Ortadoğu Suriye politikasını haberlerine ideolojik olarak yansıtmaktadır. Bu yüzden Türkiye'nin ABD ve AB ile yakınlaşmasını istemeyen Sputnik News'in, olumsuz teşkil eden haber söylemlerini ön plana çıkartarak okuyucuyu manipüle etmektedir. Örneğin Amerika'nın Sesi ABD Başkanı Trump'ın söylemlerini gizlemiştir. Ancak Sputnik News ABD Başkanı Trump'ın bu söylemlerine oldukça sık vermiştir. Bunun temel sebebi Trump'ın Suriye'den çekilme arzusu ön plana çıkartılmıştır. Daha sonra Başkan Trump'un Türkiye'ye yapılacak muhtemel ekonomik yaptırımları olumsuz bir şekilde işlenmiştir. Temel sebebi ABD'nin Türkiye'ye yönelik ilişkilerindeki olumsuzları kamuoyuna işlemek ve Türkiye'nin Rusya'ya yakınlaşmasını sağlamaktadır. Sputnik News aynı zamanda NATO üyesi ülkelerin 'Türkiye NATO'dan çıkarılsın' ifadelerini haberlerinde ön plana çıkarmıştır.

Özetle Sputnik News, Türkiye'nin ABD ve AB'ye yakınlaşmasını engelleyecek haber söylemlerine yer vermiştir. Bu yüzden Rusya'nın, Suriye politikalarına uygun haber söylemleri ideolojik anlamda yeniden üretilmiştir. Rusya'nın ve Suriye ile yakın ilişki

içerisinde olması sebebiyle Türkiye'nin başlattığı operasyonu doğrudan hedef alınmamıştır. Olumsuz haber içerikleri daha çok Türkiye'nin ABD ve NATO ilişkilerini hedef almıştır. Adeta Batı bloğuna karşı olumsuz haber söylemlerini ön plana çıkartan Sputnik News, Suriye ile ilişkilerini korumak adına Türkiye'ye yapılan olumsuz haber söylemlerini gizlemiştir. Rusya'nın Soğuk Savaş ideolojisini işleyen Sputnik News, bölgede Türkiye'yi aslında bir sınır ülke olarak kullanmaktadır. Sputnik News tarafından yeniden inşa edilen gerçekler bu durumun en büyük ispatıdır. NATO üyesi ülkelerin yayılmacı politikalarına karşı durmak isteyen Rusya, bölgede Türkiye'nin varlığına ihtiyaç duymaktadır. Bu sebeple Sputnik News, haber söylemlerindeki ideolojiyi bu perspektifle yeniden işlemektedir.

SANA haber sunumlarında Suriye'nin çıkarlarını korumaya yönelik politika izlemiştir. Türkiye'nin başlattığı sınır ötesi operasyonu haberlerinde saldırı ve işgal olarak tanımlamıştır. Türkiye'yi bölgede işgalci gibi gösteren SANA, Türk ifadesini sıkça kullanarak haberlerinde etnik kimliği de hedef almıştır. Türkiye'nin başlattığı Barış Pınarı Harekâtı'nı ifadesine yer vermeden, Türk Saldırıları olarak ifade etmiştir. Bölgedeki terör varlığına değinmeyen SANA, işgalin Suriye Devletine yapıldığını göstermek istemiştir. Özellikle haberlerinde Türkiye ve Türkiye Devleti söyleminden kaçınan SANA, Türk rejimi ve Erdoğan askerleri ifadesini kullanarak diktatörlük algısı oluşturmak istemiştir. Türkiye'nin bölgedeki sivilleri hedef aldığını ve kimyasal silah kullandığı ifade eden SANA, Özgür Suriye Ordusunu (ÖSO) terörist olarak tanımlamıştır. SANA haberlerinde YPG/PYD/PKK terör unsurlarına yer vermeden ÖSO'yu terörist olarak göstermiştir. Türkiye'nin ÖSO unsurlarını desteklemesi sebebiyle teröristlerle iş birliği yaptığına dair bir algı oluşturmak istemiştir. Türkiye'nin güvenli bölge için başlattığı operasyonu işgal olarak tanımlayan SANA, dünya kamuoyuna Türkiye'nin itibarını hedef alan birçok habere imza atmıştır. Diğer haber kuruluşlar gibi SANA, ülke çıkarlarını gözetken ve ideolojisini koruyan haber söylemleri kullanmıştır. Türkiye'nin dünya kamuoyunda suçlu gösterilmesini arzulayan haberler yapılarak uluslararası anlamda Türkiye'nin bölgedeki varlığı hedef alınmıştır. SANA, Rusya ve Suriye'nin yakın ilişkisin korumak adına ABD ve Türkiye'yi bölgede müttefik olarak göstermiştir.

Haber kuruluşlarının Barış Pınarı Harekâtını farklı ele almalarının sebebi ideolojinin ön planda tutulmasından kaynaklanmaktadır. Bölgedeki aktör devletlerin finansal olarak desteklediği ulusal ajansların, olaylara yaklaşımları ülkelerin dış politikasıyla paralellik göstermektedir. Bu nedenle haber ajansları, ekonomik olarak bağlı olduğu belirli ideolojiler ekseninde haberlerini hazırlamıştır. Çalışmanın sonucuna göre haber ajansları kendi yayın politikası çerçevesinde ideolojik haber içeriklerini oluşturmaktadır. İncelenen üç haber ajansının Barış Pınarı Harekâtına farklı açılardan yaklaşması ve gelişmeleri kendi ülke

ıkarlarını koruyacak şekilde ideolojik syemler kullanması okuyucuların hareket alanını kısıtlamaktadır. Bu bağlamda hazırlanan içeriklerin daha önceden planlanması ile kamuoyunun alacağı ve edineceği ideolojik kodlar kurum tarafından belirlenmiştir. Bu nedenle kamuoyunun haber içerisindeki düşünce alanı da sınırlandırılmıştır. Sınırlı hareket içerisinde okuyucu ideolojinin pekiştirildiği kodlardan oluşan syemlerle karşı karşıya kalmaktadır. Haber ajanslarının ürettiği ideolojik syemler ile istenilen düşünce yayılabilir, eleştirilebilir ve yaşanan olaylar yönlendirilebilir.

KAYNAKÇA

- Adorno, W. T. (2007). *Kültür Endüstrisi Kültür Yönetimi*. (çev. N. Ülner vd.), İletişim Yayınları, İstanbul.
- Adorno, W. T. ve Horkheimer, M. (2010). *Aydınlanmanın Diyalektiği*. (çev. N. Ülner ve E. Ö. Karadoğan). Kabalcı Yayınevi, İstanbul.
- Akbayır, M. (2018). *Darbe Dönemlerinde Türk Medyası: 27 Mayıs, 12 Eylül Ve 15 Temmuz Örneğinde Medya–Demokrasi İlişkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Althusser, L. (2014). *İdeoloji ve Devletin İdeolojik Aygıtları*. (çev. A. Tümertekin), İthaki Yayınları, İstanbul.
- Anadolu Ajansı. (2019). *Türkiye'nin Terörle Mücadelesinde Barış Pınarı Harekâtı*. Anadolu Ajansı Yayınları, Ankara.
- Arık, B. (2006). “Williams: Hayatı Ve Kuramlarına Genel Bir Bakış”. B. Çoban (Ed.), *Kadife Karanlık*. Su Yayınevi, İstanbul, 117-139.
- Aslan, K. (2004). *Haber Nasıl Okunur: Haberde İdeoloji, Söylem*. Anahtar Kitaplar Yayınevi, İstanbul.
- Ataman, M. (2012). “Suriye’de İktidar Mücadelesi: Baas Rejimi, Toplumsal Talepler ve Uluslararası Toplum”, SETA Rapor, İstanbul, 8-11.
- Atiker, E. (1998). *Modernizm ve Kitle Toplumu*. Vadi Yayınları, İstanbul.
- Aygün, E. (2011). *Yazılı Basın Haber Söylemlerinde Cumhuriyet Mitinglerinin Sunumu*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Bayır, F. (2021). “Arap Baharı Sürecinde Türkiye’nin Güvenlik Operasyonlarının Bütçeye Etkisi”. *Savsal Savunma Ve Savaş Araştırmaları Dergisi*, 31(1): 25-54.
- Bedük, N. (2009). *Gelenek İktidar İlişkileri Ve Cinsiyet Temsillerinde Melezleşme: Türk TV Dizileri Üzerine Bir Söylem Analizi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bennett, L. (2000). *Politik İllüzyon ve Medya*. (çev. S. Say), Nehir Yayınları, İstanbul.
- Bingöl, O. (2012). “Krizlerin Uluslararasılaşması: Rejime Karşı Protestolardan Bölgesel Çatışmaya Suriye Örneği”, M. S. Erol ve E. Efeil (Ed.). *Krizler Ve Kriz Yönetimi: Temel Yaklaşımlar, Aktörler, Örnek Olaylar*. Barış Kitap, Ankara, 484-541.
- Bottomore, T. (1997). *Frankfurt Okulu*. (çev. A. Çiğdem), Vadi Yayınları, Ankara.
- Boulding, K. E. (1989). *Three Faces of Power*. Sage Publications, London.

- Bourse, M. ve Yücel, H. (2017). *Kültürel Çalışmaları Anlamak*. İletişim Yayınları. İstanbul.
- Budak E. (2016). *6-7 Ekim Olayları'nın Yazılı Basında Sunumu*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Canetti, E. (2012), *Kitle Ve İktidar*. (çev. G. Aygen), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Chomsky, N. (2012). *Medya Gerçeği*. (çev. A. Yılmaz ve O. Akınhay), Everest Yayınları, İstanbul.
- Çelik, H, v.d. (2008). "Söylem Analizi". *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*. (27): 99-117
- Çelikkol, A. O. (2015). *İçimizdeki komşu Suriye*. Bilgesam Yayınları, İstanbul.
- Çiğdem, A. (1992). *Akıl ve Toplumun Özgürleşimi-Jürgen Habermas Üzerine Bir Çalışma*. Vadi Yayınları. Ankara.
- Çoban, S. (2011). *Hegemonya Aracı ve İdeolojik Aygıt Olarak Medya*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çoban, S. (2012). "Gramsci, hegemonya ve kapitalizm". https://www.Academia.Edu/1250610/Gramsci_Hegemonya_Ve_Kapitalizm, (Erişim Tarihi: 26.07.2021).
- Çoban, S. (2013). *Hegemonya Aracı ve İdeolojik Aygıt Olarak Medya*. Parşömen Yayınları, İstanbul.
- Çoban, S. (2014). "İktidarın Medyası". S. Çoban, E. Arsan (ed.). *Medya ve İktidar: Hegemonya, Statüko, Direniş*. Evrensel Kültür Kitaplığı, İstanbul, 27- 53.
- Dağtaş, B. (1999). "İngiliz Kültürel Çalışmaları'nda İdeoloji". *Kurgu Dergisi*, 16 (1): 321-343.
- Dağ, A. E. (2013). *Suriye Bilad-İ Şam'ın Hazine Öyküsü*. İnsani Yardım Vakfı (İHH), İstanbul.
- De Saussure, F. (1998), *Cours De Linguistique Generale*. (çev. B. Vardar), Multilingual Yayınları, İstanbul.
- Demir, E. (2019). *Sahada ve Masada Barış Pınarı Harekâtı (Gün Gün Vakalar)*. Flipper Yayınları. İstanbul.
- Dervişcemaloğlu, B. (2010). "Göstergebilim". <http://www.ege-edebiyat.org/docs/493.pdf> (18.07.2021).
- Devran, Y. (2010). *Haber, Söylem, İdeoloji*. Başlık Yayın Grubu, İstanbul.
- Doğan, M. (1993). *İletişim veya Dehşet Çağı*. Timaş Yayınları, İstanbul.
- Duran, H. (2011). "Adana Protokolü Sonrası Türkiye-Suriye İlişkileri", *Ortadoğu Yıllığı*. Kemal İnâat vd., (drl.). Açılım Yayınları, İstanbul.
- Dursun, Ç. (2001). *TV Haberlerinde İdeoloji*. İmge Kitabevi, Ankara.

- Dursun, Ç. (2013). *İletişim Kuram Kritik*. İmge Kitabevi, Ankara.
- Eagleton T. (1996). *İdeoloji*. (çev. M. Özcan), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Erdoğan, İ. (2014). *Medya Teori ve Araştırmaları*. Erk Yayınları, Ankara.
- Erdoğan, İ. ve Alemdar, K. (2005). *Öteki Kuram*. Erk Yayınevi, Ankara.
- Erkmen, S. (2012). “Suriye’de Kürt Hareketleri”. ORSAM Yayınları, Ankara, 107:32.
- Fiske J. (2003) *İletişim Çalışmalarına Giriş*. (çev. S. İrvan), Bilim ve Sanat, Ankara.
- Foucault, M. (1993). *Ders Özetleri 1970–1982*. (çev. S. Hilav), Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Gandy Jr., Oscar (1992) “The Political Economy Approach: A Critical Challenge”, *The Journal of Media Economics*, Summer, 23-42.
- Geoghegan, V. ve Wilford, R. (2014). *Political Ideologies An Introduction*, Routledge.
- Gökalp, G. (1998). “Göstergebilim Açısından Bir Şiir Değerlendirmesi”, *Bir Sözlükte Kitap Adları*. M. Özarslan ve Ö. Çobanoğlu, (ed.). Armağanı Yayınevi, Ankara, 363-378.
- Golding, P. ve Murdock, G. (2002). “Kültür, İletişim ve Ekonomi Politik”. *Medya, Kültür, Siyaset*. S. İrvan (drl.). Alp Yayınevi, Ankara, 59-97.
- Gökçe, O. (2006). *İçerik Analizi: Kuramsal ve Pratik Bilgiler*. Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Gramsci, A. (1989). *Selections From The Prison Notebooks*. Lawrence and Wishart. Londra.
- Güçer, M. ve Karaca, S. ve Dinçer, O. B. (2013). *Sınırlar Arasında Yaşam Savaşı Suriyeli Mülteciler Alan Çalışması*, International Strategic Research Organization, Uşak.
- Güney, A. (2004). “Kapitalizmin Krizi ve Devlet Kuramı: Bob Jessop Üzerine Bir Değerlendirme”. *Praksis Dergisi*, (9):357-377.
- Güngör, N. (2013). *İletişim: Kuramlar ve Yaklaşımlar*. Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Gürkan, N. (1997). “Türkiye’de Siyasal Tıkanma ve Medya”. *Birikim Dergisi*, (104), İstanbul.
- Hall, S. (1993). “Encoding and Decoding in the Television Discourse”. *The Cultural Studies Readers*. S. During, (ed.), Routledge, Londra.
- Hall, S. (1994), “İdeolojinin Yeniden Keşfi: Medya Çalışmalarında Baskı Altında Tutulmanın Geri Dönüşü”. *Medya, İktidar, İdeoloji*. (çev. M. Küçük), Ark Yayınları. Ankara.
- Hall, S. (2003). “Kodlama, Kodaçımı”. B. Çoban ve Z. Özarslan (ed.). *Söylem ve İdeoloji*. Su Yayınları, Ankara, 309-327.
- Hall, S. (2014). “İdeoloji ve İletişim Kuramı”. S. İrvan (ed.). *Medya, Kültür, Siyaset*. Pharmakon Yayınları, Ankara.
- Hançerlioğlu, O. (1977). *Felsefe Ansiklopedisi (Cilt II)*. Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Hançerlioğlu, O. (1986). *Toplumbilim Sözlüğü*. Remzi Kitabevi, İstanbul.

- Heywood, A. (2013). *Siyasi İdeolojiler: Bir Giriş*. (çev. A. K. Bayram vd.), Adres Yayınları, Ankara.
- İmer, K., Kocaman, A. Ve Özsoy, S. (2011). *Dilbilim Sözlüğü*. Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, İstanbul.
- İmset, İ. (1993). *PKK: Ayrılıkçı Şiddetin 20 Yılı (1973-1992)*. Turkish Daily News, Ankara.
- İnal, A. (1996). *Haberi Okumak*. Temuçin Yayınları, İstanbul.
- İnceoğlu, Y. A. ve Çomak, N. A. (2009). *Metin Çözümlemeleri*. Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- İnceoğlu, Y. ve Akıner, N. (2004) “Dezenformasyonda süreklilik: Irak Üzerine Savaşın Örneklerle”, *Karizma Dergisi*’nde yayımlanan makale:
<http://yasemininceoglu.com/index.php/2019/02/02/dezenformasyonda-sureklilik-irak-uzerine-savastan-orneklerle-2/> (erişim tarihi: 20.09.2021).
- İnuğur, M.N. (1982). *Basın ve Yayın Tarihi*. Çağlayan Basımevi, İstanbul.
- İrvan, S. (2001). “Gündem Belirleme Yaklaşımının Genel Bir Değerlendirmesi”. *Gazi İletişim Dergisi* (9): 69-107.
- Jay, M. (2014). *Diyalektik imgelem Frankfurt Okulunun Tarihi ve Çalışmaları*. (çev. S. Doğan), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Jessop, B. (1990). “StateTheory: Putting the CapitalistState in its Place” *Pennsylvania University Press*, Pennsylvania.
- Kartal, G. ve Öztürk, S. (2018). “Arap Baharı Olayları’nın Ortadoğu Ekonomilerine Etkileri”. *Uluslararası Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 4(4): 29-36.
- Kazancı, M. (2002). “Althusser, İdeoloji ve İletişimin Dayanılmaz Ağırlığı”. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Dergisi*, 57(1): 55- 87.
- Kellner, D. (1989). “Critical Theory, Marxism and Modernity”, *Cambridge and Baltimore: Polity Pressand Johns Hopkins University Pres*. T. J. Great Britain.
- Kellner, D. (2008). “Ayrımın Üstesinden Gelmek: Kültürel Çalışmalar ve Ekonomi-Politik”. S. Çelenk. (ed.). *İletişim Çalışmalarında Kırılmalar ve Uzlaşmalar*. Deki Yayınevi, Ankara, 147-172.
- Kılıçaslan Ç.E. (2008). *Siyasal İletişim İdeoloji Ve Medya İlişkisi*. Paradigma Akademi Yayınları, Edirne.
- Larrain, J. (1995). *İdeoloji ve Kültürel Kimlik*. (çev. N. Domaniç), Sarmal Yayınları, İstanbul.
- Maigret, E. (2014). *Medya Ve İletişim Sosyolojisi*. (.ev. H. Yücel,) İletişim Yayınları, İstanbul.
- Marcuse, H. (1968) *Tek Boyutlu İnsan*. (çev. S. Çağan), May Yayınları, İstanbul.
- Mardin, Ş. (1992). *İdeoloji*. İletişim Yayınları, İstanbul.

- Marx, K. ve Engels, F. (2013). *Alman İdeolojisi (Feuerbach)*. (çev. T. Ok ve O. Geridönmez), Evrensel Basım Yayın, İstanbul.
- Megill, A, (1998). *Aşırılığın Peygamberleri*. Bilim Sanat Yayınları, Ankara.
- Mengü, S. Ç. ve Mengü, M. (2009). *Birmingham Okulu: İngiliz Kültürel Çalışmaları, Metin Çözümlemeleri*. Ayrıntı Yayınları. İstanbul.
- Neumann, E.N. (1998). *Kamuoyu Suskunluk Sarmalının Keşfi*. (çev. M. Özkök), Dost Kitabevi Yayınları, Ankara.
- Nikitin, P. I. (2006). *Ekonomi Politik*. Eriş Yayınları, Ankara.
- Okur, M. A. (2015). “Gramsci, Cox Ve Hegemonya: Yerelden Küresele, İktidarın Sosyolojisi Üzerine”. *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 12(46):129-151.
- Orhan, O. (2013). “Suriye Türkmenleri: Siyasal Hareketler ve Askeri Yapılanma” *Ortadoğu Analiz Dergisi*, 5(51): 95-105.
- Oskay Ü. (1980). “Popüler Kültür Açısından İdeoloji Kavramına İlişkin Yeni Yaklaşımlar”. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 35(01):197-253.
- Öngen, T. (2009). “Yapı, Pratik, Özne, Kapitalizmin Dönüşüm Süreçlerinin Ekonomi Politik Eleştirisi”. M. K. Çoşkun (ed.). *Hangi Ekonomi Politik*. Dipnot Yayınları, Ankara.
- Özbek M. (1991) *Popüler Kültür ve Orhan Gencebay Arabeski*. İletişim Yayınları, İstanbul.
- Özbek S. (2003). *İdeoloji Kuramları*. Bulut Yayınları, İstanbul.
- Özer, Ö. (2011). *Haber Söylem İdeoloji: Eleştirel Haber Çözümlemeleri*. Literatürk Yayınları, Konya.
- Özerkan, Ş. (2002). “Medya, Dil ve İdeoloji”. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Hakemli Dergisi*, 1(12):73.
- Özüdoğru, Ş. (2014). “Nitel Araştırmanın İletişim Araştırmalarında Rol Ve Önemi Üzerine Bir Deneme”. *Global Media Journal*. TR Edition. 4 (8): 260-274.
- Poggi, G. (1990). *The State: Its Nature, Developments and Prospects*. Stanford University Press, California.
- Rehmann, J. (2015). *İdeoloji Kuramları Yabancılaşma ve Boyun Eğme Güçleri*. Yordam Kitap. İstanbul.
- Saygın, T. (2010). “Yapısalcılıktan Postyapısalcılığa”. Öztürk, A. (ed.). *Postyapısalcılık*. Phoenix Yayınevi, Ankara, 7-34.
- Sayın, Y. (2019). “Arap Baharı ve Tunus’un Yasemin Devrimi’ni Yeniden Anlamak”. *International Journal of Politics and Security*, 104-121.
- Serdar, A. (2001). “Marksist Kültür Çalışmaları ve Edebiyat Eleştirisi Çerçevesinde Bakhtin ve Çevresi”. *Praksis Dergisi*, (4):218- 241.

- Sezer, T. (2012). “Manifesto'dan KCK Sözleşmesi'ne PKK/KCK'da Söylem”. *Uluslararası Güvenlik ve Terörizm Dergisi*, 3(1): 41-65.
- Sholle, D. J. (1999). “Eleştirel Çalışmalar: İdeoloji Teorisinden İktidar/Bilgiye”. M. Küçük (ed.). *Medya, İktidar, İdeoloji*. Ark Yayınları, Ankara, 267- 308.
- Smith, P. (2001). *Culturaltheory: An introduction* Blackwell. *Oxford University Press*. Harper&Brothers. York.
- Solmaz, F. (2014). *Ortadoğu Halklarının Gözü İle Arap Baharı*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elâzığ.
- Sönmezoğlu, F. (2004). *Türk Dış Politikasının Analizi*. Der Yayınları, İstanbul.
- Sözen, E. (2017). *Söylem; Belirsizlik, Mücadele, Bilgi/Güç ve Refleksivite*. İnkılap Kitabevi. İstanbul.
- Şaylan, G. (1998). *Çağdaş Düşünce Akımları: Postmodernizm Ders Notları*. Todaie Yayınları, Ankara.
- Şeker, M. (2009). *Terör ve Haber Söylemi*. Literatürk Yayınları, İstanbul.
- Şen, Y. (2013). “Suriye’de Arap Baharı”. *Yasama Dergisi*, (23):55-79.
- Tanrıverdi, N. (2011). “Tunus’ta Halk Ayaklanması: Nedenleri ve Etkileri”. *Ortadoğu Analiz Dergisi*, 3(35): 42.
- Tayfur, G. (2018). *Haber Toplama, Yazma ve Yayınlama Teknikleri*. Eğitim Yayınevi, Konya.
- Thomas, P. (2013). “Gramsci Çağı: Dün, Bugün, Yarın”. *Mülkiye Dergisi*, 37(2):159-170.
- Tokgöz, O. (2010). *Temel Gazetecilik*. İmge Kitabevi Yayınları, İstanbul.
- Tokmakoğlu, G. (2020). *Bariş Pınarı*. Turkuvaz Haberleşme ve Yayıncılık. Kitap, İstanbul.
- Tudor, A. (2005). “Kültür, Kitle İletişimi ve Toplumsal Etken”. (çev. E. Mutlu), *Kitle İletişim Kuramları*, Ütopya, Ankara, s.395-427.
- Turner, G. (2016). *İngiliz Kültürel Çalışmaları*. (çev. D. Özçetin ve B. Özçetin), Heretik Yayınları, Ankara.
- Türkoğlu, N. (2004). *İletişim Bilimlerinden Kültürel Çalışmalara Toplumsal İletişim: Tanımlar, Kavramlar, Tartışmalar*. Babil Yayınları. İstanbul.
- Van Dijk, A.T. (2005) “Söylemin Yapıları ve İktidarın Yapıları” *Medya, İktidar, İdeoloji*. (çev. M. Küçük), Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara, 315-377.
- Van Dijk, A.T. (2007). *Medya İçerikleri Bir Söylem Olarak Haberin Disiplinler Arası Çözümlemesi-Medya Metinlerini Çözümlemek* (Çev. Ü. Atabek), Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Van Dijk, A.T. (2015). “Söylem Ve İdeoloji: Çok Alanlı Bir Yaklaşım”. B. Çoban, Z. Özarslan (Ed.). *Söylem Ve İdeoloji*. Su Yayınları, İstanbul, 15- 100.

- Van Dijk, A.T. (2019). *İdeoloji-Multidisipliner Bir Yaklaşım*. (çev. A. Demir), Hece Yayınları, Ankara.
- Vergin, N. (2010). *Siyasetin Sosyolojisi*. Doğan Kitap Yayıncılık, İstanbul.
- Voloşinov, V. N. (2001). *Marksizm ve Dil Felsefesi*. (çev. M. Küçük), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Webster, F. (2006). *Theories of The Information Society* (3. Baskı). Routledge. New York.
- West, D. (1998). *Kıta Avrupası Felsefesine Giriş*. (çev. A. Cevizci), Paradigma, İstanbul.
- Yağcıoğlu, S. (2002). “Eleştirel Söylem Çözümlemesi: Disiplinlerarası Bir Yaklaşım”. 1990 *Sonrası Laik – Antilaik Çatışmasında Farklı Söylemler: Disiplinlerarası Bir Yaklaşım*. S. Yağcıoğlu (drl.). Dokuz Eylül Yayınları, İzmir, 3-34.
- Yapar G. A. (2006). “Göstergebilimden Edimbilime”. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, (26):37-49.
- Yaylagül, L. (2010). *Kitle İletişim Kuramları: Egemen ve Eleştirel Yaklaşımlar*. Dipnot Yayınları, Ankara.
- Yaylagül, L. (2019). “Eleştirel Ekonomi Politik Perspektiften Devlet ve Medya İlişkisi”. *Maltepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 5(2):134-152.
- Yüksel, C.B. (2012). *İdeoloji ve Gündelik Hayatta Milliyetçilik Rahip Santoro Cinayeti ve Basında Temsili*. Genesis Kitap, Ankara.

İnternet Kaynakları

- Anadolu Ajansı (2015). “Süleyman Şah Türbesi'nde tahliye operasyonu”. <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/suleyman-sah-turbesinde-tahliye-operasyonu/72923> (erişim tarihi: 22.10.2021)
- Anadolu Ajansı (2016). “Türkiye'nin güvenlik kapısı”. <https://www.aa.com.tr/tr/analiz-haber/turkiyenin-guvenlik-kapisi-bab/713280> (erişim tarihi: 22.10.2021).
- Anadolu Ajansı (2018). “Zeytin Dalı hedefine Tel Rıfat'la ulaşacak”. <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/zeytin-dali-hedefine-tel-rifatla-ulasacak/1099550> (erişim tarihi: 22.10.2021).
- Anadolu Ajansı (2019a). “Suriye İç Savaşı 9. Yılına Girdi”. <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/suriye-ic-savasi-9-yilina-girdi/1417715> (erişim tarihi: 21.10.2021).
- Anadolu Ajansı (2019b). “Barış Pınarı Harekâtı'nda 4. Gün”. <https://www.aa.com.tr/tr/baris-pinari-harekati/baris-pinari-harekatinda-4-gun/1611211> (erişim tarihi: 27.10.2021).

- Anadolu Ajansı (2019c). “Barış Pınarı Harekâtı’nda 5. Gün”. <https://www.aa.com.tr/tr/baris-pinari-harekati/baris-pinari-harekatinda-5-gun/1611820> (erişim tarihi: 27.10.2021).
- Anadolu Ajansı (2020a). “Barış Pınarı Harekâtı 1 yaşında”. <https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/20410> (erişim tarihi: 22.10.2021).
- Anadolu Ajansı (2020b). “Adım adım Bahar Kalkanı Harekâtı’na giden süreç” <https://www.aa.com.tr/tr/bahar-kalkani-harekati/adim-adim-bahar-kalkani-harekatina-giden-surec/1753281> (erişim tarihi: 22.10.2021).
- Anadolu Ajansı (2020c). “Terörist başının Kenya’da paketlenip Türkiye’ye getirilmesinin üzerinden 21 yıl geçti”. <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/terorist-basinin-kenyada-paketlenip-turkiyeye-getirilmesinin-uzerinden-21-yil-gecti/1733834> (erişim tarihi: 25.06.2022).
- Al Jazeera (2013) “PKK Nasıl Kurul ve Güçlendi”. <http://www.aljazeera.com.tr/dosya/pkk-nasil-kuruldu-ve-guclendi> (erişim tarihi: 25.06.2022).
- Bbc News (2019). “Barış Pınarı Harekâtı: Bir hafta geride kaldı, diplomatik arenada neler yaşandı”? <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-50070942> (erişim tarihi: 27.10.2021).
- Birgün (2019). “Barış Pınarı Harekâtı: Gün gün neler yaşandı”. <https://www.birgun.net/haber/baris-pinari-harekati-gun-gun-neler-yasandi-272985> (erişim tarihi: 27.10.2021).
- Dışişleri Bakanlığı (2022) “PKK”. <https://www.mfa.gov.tr/pkk.tr.mfa> (erişim tarihi: 25.06.2022).
- Erdoğan, R. T. (2019). “Erdoğan: Mülteciler için 40 milyar dolar harcadık”. <https://www.ensonhaber.com/erdogan-ombudsmanlik-konferansinda-konusuyor.html> (Erişim Tarihi: 21.20.2021).
- İçişleri Bakanlığı (2017). “PKK/KCK Terör Örgütünün Suriye Kolu: PYD-YPG”. https://www.icisleri.gov.tr/kurumlar/icisleri.gov.tr/IcSite/strateji/deneme/YAYINLAR/İÇERİK/pyd_arapca.pdf (erişim tarihi: 01.10.2021).
- İnat, K. (2019). “Adana Mutabakatı”. SETA. <https://www.setav.org/adana-mutabakati/> (erişim tarihi: 24.10.2021).
- Millî Savunma Bakanlığı (2019a). “ABD Temsilciler Meclisi ve Fransa Ulusal Meclisi’nin Kararları ile İlgili Basın Açıklaması.” <https://www.msb.gov.tr/SlaytHaber/3112019-67320> (erişim tarihi 24.10.2021).

- Millî Savunma Bakanlığı (2019b). “Bakan Akar ve TSK Komuta Kademesi Barış Pınarı Harekâtı ile İlgili Toplantı Yaptı”. <https://www.msb.gov.tr/SlaytHaber/11102019-54555> (erişim tarihi: 27.10.2021).
- Millî Savunma Bakanlığı (2020). “Terörle Mücadele”. <https://www.msb.gov.tr/tr-TR/TerorleMucadeleDetay/5e4ba4e847e7d91f20cf7f40> (erişim Tarihi: 27.10.2021).
- Tokay, M. (2019b). “İŞİD lideri Bağdadi’nin ardından: Türkiye’yi ve bölgeyi ne bekliyor”? <https://tr.euronews.com/2019/10/28/isid-lideri-bagdadi-nin-ardindan-turkiye-yi-ve-bolgeyi-ne-bekliyor> (erişim tarihi: 21.20.2021).
- Tokay, M. (2019a). “Suriye’de köşeye sıkışan İŞİD’in uyuyan hücreleri Türkiye’ye tehdit”. <https://tr.euronews.com/2019/02/16/isid-ve-pyd-teror-saldirilarinda-isbirligine-gidebilir> (erişim tarihi: 21.20.2021).
- TRTHaber (2019). “Adım Adım Barış Pınarı Harekâtı'na Giden Süreç”. <https://www.trthaber.com/haber/gundem/adim-adim-baris-pinari-harekatina-giden-surec-434904.html> (erişim tarihi: 27.10.2021).
- UNHCR. (2021). “Situation Syria Regional Refugee Response”. https://data2.unhcr.org/en/situations/syria#_ga=2.84906073.1396106745.1581603549-1493007889.1581603549 (erişim tarihi: 21.10.2021).
- Yenişafak (2019). “Suriye Milli Ordusu Açıkladı: 18 Köy PKK'dan Temizlendi”. <https://www.yenisafak.com/dunya/suriye-milli-ordusu-acikladi-18-koy-pkkdan-temizlendi-3510093> (erişim tarihi: 27.10.2021).

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve SOYADI	Ayberk DÜZCAN
EĞİTİM DURUMU	
Mezun Olduğu Lise	Aytaç Eruç Anadolu Lisesi, 2013
Lisans Diploması	Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü, 2018
Tez Konusu	Uluslararası Haber Ajanslarının Barış Pınarı Harekâtına Yaklaşımı
Yabancı Dil / Diller	İngilizce
İŞ DENEYİMİ	
Projeler	Akdeniz Üniversitesi Tanıtım Kataloğu Çekimi, 2017 Akdeniz Üniversitesi "Kadın Olmak" Fotoğraf Sergisi, 7 Mart 2016 Akdeniz Üniversitesi "Suriye Göçmen Kampı" Fotoğraf Sergisi, 26 Aralık 2016 Akdeniz Üniversitesi "İstiklal Marşı Kabulü Ve Mehmet Akif Ersoy Anma Etkinliği, 15 Mart 2017 Akdeniz Üniversitesi "Kadın Olmak" Fotoğraf Sergisi, 2 Mart 2017 Akdeniz Üniversitesi "Bakış Açım" Fotoğraf Sergi, 22 Aralık 2017
Çalıştığı Kurumlar	Kepez Belediyesi, Basın Yayın ve Halk İlişkiler Müdürlüğü – Foto-Muhabir, 2021